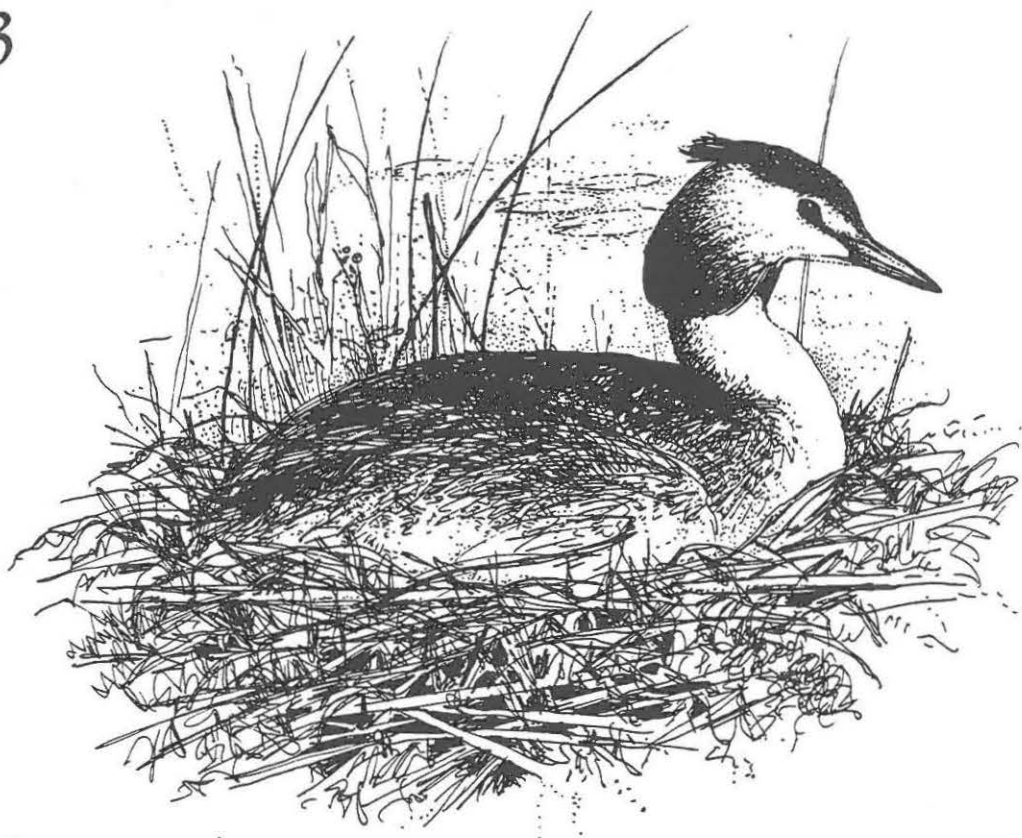

VELDORNITHOLOGISCH
JAARBOEK VAN
NOORD-WEST-VLAANDEREN

1982 - 1983

1982-1983

Algemene koördinatie
FRANK DE SCHEEMAEKER

Centralisatie veldwaarnemingen
FRANK DE SCHEEMAEKER

Eindredactie
THIERRY DE SCHUYTER

Lay-out
THIERRY DE SCHUYTER

Illustraties
BRUNO CALLEBAUT (tekeningen)
JOZEF VAN STEENKISTE (tekeningen)
THIERRY DE SCHUYTER (figuren)

Uitgever
JEUGDBOND VOOR NATUURSTUDIE EN MILIEUBESCHERMING afdeling Brugge vzw

Uitgave
MEI 1984, eerste druk.
OKTOBER 1984, tweede (herziene) druk.

VOGELRESERVAAT HET ZWIN

TORENVALK TIELT

UILENSPIEGELVERENIGING VZW DAMME

BOND NATUURSTUDIE KNOKKE

Ook de franstalige ornithologische vereniging 'AVES en het
LABORATORIUM VOOR OECOLOGIE DER DIEREN - GENT verleenden
hun medewerking.

Volgende auteurs verzorgden de teksten :

Anny Anselin, Diksmuideheirweg 114 8200 Oostkamp
Hendrik Borgleuens, Timmermanstraat 6 8340 Sijsele
Bruno Callebaut, Prins Karellaan 67 8320 Oostkamp
Kris Decler, Legeweg 221 8020 Oostkamp
Leo Declercq, Kongostraat 118 8320 Brugge
Barbara De Coninck, Knotwilgenlaan 9 8200 Brugge
Thomas Defoort, Jachthoornlaan 8200 Brugge
Georges De Putter, Sint-Jacobsstraat 32 8000 Brugge
Frank De Scheemaeker, Pastoriestraat 5 8200 Brugge
Thierry De Schuyter, Bondgenotenlaan 35 8390 Knokke-Heist
Stefan Keereman, Kraaienhof 17 8200 Brugge
Patrick Keirsebilck, Kortrijksestraat 206 8020 Oostkamp
Eckhart Kuyken, Labo voor Oecologie, K.L. Ledeganckstraat 35
9000 Gent
Johan Maeckelbergh, Schoolstraat 8 8202 Varsenare
Marc Peeters, Dr. Verhaeghestraat 32 8370 Blankenberge
Jan Seys, Ter Straeten 4 8200 Brugge
Marc Seys, Oude Oostense Steenweg 21 bus 2 8000 Brugge
Michel Seys, Oude Oostendse Steenweg 21 bus 2 8000 Brugge
Peter Sys, Duivelsputlaan 13 8300 Knokke-Heist
Roland Vannieuwenhuyze, Korte Dwarsstraat 21 8320 Brugge
Luc Vanrie, Jachtveldstraat 21 8200 Brugge
John Van Gompel, J. De Troozlaan 53 8370 Blankenberge
Deze vierde uitgave werd mede mogelijk gemaakt door financiële
steun van het provinciebestuur van West-Vlaanderen en
graaf L. Lippens.

Belangstellenden kunnen dit vierde jaarboek bekomen door overschrijving van 250 bfr. (inclusief 25,- portkosten) op rekeningnummer 280-0566068-13 van Frank De Scheemaeker, Pastoriestraat 5 8200 Brugge met vermelding : " Jaarboek 82/83 ".

Jaarboek 2 (80/81) en 3 (81/82) kunnen eveneens nog besteld worden door overschrijving van resp. 225 en 245 bfr. (inclusief portkosten) op hetzelfde rekeningnummer.

Zonder port betaalt u de jaarboeken dus resp. 200,-, 220,- en 225 bfr..

AFKORTINGEN IN DE TEKST

wnm.	waarneming(en)	OT	opgespoten terrein
w.	wijfje(s)		
m.	mannetje(s)		
k.	koppel(s)		
p.	paar/paren		
A	aanwezig		
TP	ter plaatse		
juv.	juveniel		
ad.	adult		
subad.	sub-adult		

Afkortingen in het artikel van duikers, futen, aalscholvers, zwanen, ganzen en eenden.

RD	Roodkeelduiker	CA	Casarca
PD	Parelduiker	BE	Bergeend
ID	IJsduiker	SI	Smient
DD	Dodaars	KE	Krakeend
FU	Fuut	WT	Wintertaling
RF	Roodhalsfuut	WE	Wilde eend
KD	Kuifduiker	PY	Pijlstaart
GF	Geoorde fuut	ZT	Zomertaling
AS	Aalscholver	SE	Slobeend
KZ	Knobbelzwaan	KR	Krooneend
XZ	Kleine zwaan	TE	Tafeleend
WZ	Wilde zwaan	WO	Witoogeend
RQ	Rietgans	QE	Kuifeend
XQ	Kleine rietgans	TO	Toppereend
KQ	Kolgans	EE	Eider
DQ	Dwerggans	IE	IJseend
GQ	Grauwe gans	ZE	Zwarte zeeëend
IQ	Indische gans	YE	Grote zeeëend
SQ	Sneeuwgans	BD	Brilduiker
CQ	Canadese gans	NO	Nonnetje
BQ	Brandgans	MZ	Middelste zaagbek
VQ	Rotgans	YZ	Grote zaagbek
HQ	Roodhalsgans	RS	Rosse stekelstaarteend
NQ	Nijlgans	MK	Meerkoet

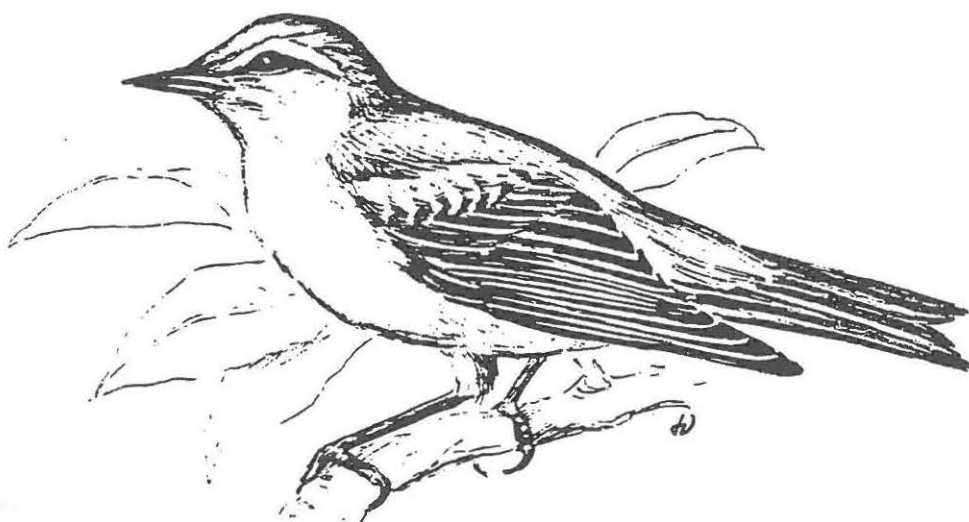
INHOUD

Woord vooraf	7
Lijst van de waarnemers	8
Situering van de regio	9
DUIKERS, FUTEN, AALSCHOLVERS, ZWANEN, GANZEN EN EENDEN	10
Bespreking gebieden	11
Resultaten watervogeltellingen I.W.R.B.	28
De Kleine zwaan in Noord-West-Vlaanderen	30
Overwinterende ganzen in de polders van Brugge-Oostkust :	
seizoen 1982/1983	32
Bespreking soorten	38
Broedgevallen watervogels 1983	88
KUST- EN ZEEVOGELS	92
Zeetrekkelwaarnemingen	93
Broedgevallen van meeuwen en sterns	103
Stookolieslachtoffertellingen tijdens de winter '82-'83	104
Waarnemingen van pleisterende meeuwen, sterns en alken	107
PROOIVOGELS	111
Wespendief (<i>Pernis apivorus</i>)	112
Zwarte wouw (<i>Milvus migrans</i>)	114
Rode wouw (<i>Milvus milvus</i>)	115
Bruine kiekendief (<i>Circus aeruginosus</i>)	116
Blaauwe kiekendief (<i>Circus cyaneus</i>)	119
Grauwe kiekendief (<i>Circus pygargus</i>)	123
Havik (<i>Accipiter gentilis</i>)	123
Sperwer (<i>Accipiter nisus</i>)	124
Buizerd (<i>Buteo buteo</i>)	134
Ruigpootbuizerd (<i>Buteo lagopus</i>)	146
Visarend (<i>Pandion haliaetus</i>)	146
Torenvalk (<i>Falco tinnunculus</i>)	147
Smelleken (<i>Falco columbarius</i>)	150
Boomvalk (<i>Falco subbuteo</i>)	153
Kerkuil (<i>Tyto alba</i>)	156
Steenuil (<i>Athene noctua</i>)	156
Ransuil (<i>Asio otus</i>)	157
Velduil (<i>Asio flammeus</i>)	159
STELTLOPERS E.D.	161
Waarnemingen van reigers, ooievaars, ibissen, flamingo's en kraanvogels	162
Scholekster (<i>Haematopus ostralegus</i>)	168
Steltkluut (<i>Himantopus himantopus</i>)	168
Kluut (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	168
Vorkstaartplevier spec. (<i>Glareola spec.</i>)	169
Kleine plevier (<i>Charadrius dubius</i>)	169
Bontbekplevier (<i>Charadrius hiaticula</i>)	169
Strandplevier (<i>Charadrius alexandrinus</i>)	170
Morinelplevier (<i>Charadrius morinellus</i>)	170
Goudplevier (<i>Pluvialis apricaria</i>)	170

Het voorkomen van strandlopers in N.W.-Vlaanderen tijdens de periode 01 juli '82 - 30 juni '83	171
Kemphaan (<i>Philomachus pugnax</i>)	178
Bokje (<i>Lymnocyrtus minimus</i>)	181
Watersnip (<i>Gallinago gallinago</i>)	181
Poelsnip (<i>Gallinago media</i>)	182
Houtsnip (<i>Scolopax rusticola</i>)	182
Grutto (<i>Limosa limosa</i>)	182
Rosse grutto (<i>Limosa lapponica</i>)	182
Regenwulp (<i>Numenius phaeopus</i>)	183
Wulp (<i>Numenius arquata</i>)	183
Zwarte ruiter (<i>Tringa erythropus</i>)	184
Tureluur (<i>Tringa totanus</i>)	184
Poelruiter (<i>Tringa stagnatilis</i>)	185
Groenpootruiter (<i>Tringa nebularia</i>)	185
Witgatje (<i>Tringa ochropus</i>)	185
Bosruiter (<i>Tringa glareola</i>)	186
Oeverloper (<i>Actitis hypoleucos</i>)	187
Steenloper (<i>Arenaria interpres</i>)	187
Grauwe franjepoot (<i>Phalaropus lobatus</i>)	188
 ZANGVOGELS EN VARIA	189
Kwartel (<i>Coturnix coturnix</i>)	190
Kwartelkoning (<i>Crex crex</i>)	190
Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>)	190
Alpengierzwaluw (<i>Apus melba</i>)	191
IJsvogel (<i>Alcedo atthis</i>)	191
Hop (<i>Upupa epops</i>)	192
Draaihals (<i>Jynx torquilla</i>)	193
Groene specht (<i>Picus viridis</i>)	193
Kleine bonte specht (<i>Dendrocopus minor</i>)	194
Kuifleeuwerik (<i>Galerida cristata</i>)	196
Boomleeuwerik (<i>Lullula arborea</i>)	196
Strandleeuwerik (<i>Eremophila alpestris</i>)	197
Grote pieper (<i>Anthus novaeseelandiae</i>)	197
Duinpieper (<i>Anthus campestris</i>)	197
Boompieper (<i>Anthus trivialis</i>)	197
Roodkeelpieper (<i>Anthus cervinus</i>)	198
Waterpieper (<i>Anthus spinoletta</i>)	198
Oeverpieper (<i>Anthus petrosus littoralis</i>)	198
Gele kwikstaart (<i>Motacilla flava flava</i>)	198
Engelse gele kwikstaart (<i>Motacilla flava flavissima</i>)	199
Noordse gele kwikstaart (<i>Motacilla flava thunbergi</i>)	200
Grote gele kwikstaart (<i>Motacilla cinerea</i>)	200
Rouwkwikstaart (<i>Motacilla alba yarrellii</i>)	203
Nachtegaal (<i>Luscinia megarhynchos</i>)	205
Gekraagde roodstaart (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	206
Paapje (<i>Saxicola rubetra</i>)	206
Roodborsttapuit (<i>Saxicola torquata</i>)	207
Tapuit (<i>Oenanthe oenanthe</i>)	208
Beflijster (<i>Turdus torquatus torquatus</i>)	209
Zwartkop (<i>Sylvia atricapilla</i>)	210

Pallas' boszanger (<i>Phylloscopus proregulus</i>)	210
Bruine boszanger (<i>Phylloscopus fuscatus</i>)	210
Bergfluits (Phylloscopus bonelli)	211
Fluits (Phylloscopus sibilatrix)	211
Tjiftjaf (<i>Phylloscopus collybita</i>)	212
Orpheusspotvogel (<i>Hippolais polyglotta</i>)	213
Vuurgoudhaantje (<i>Regulus ignicapillus</i>)	213
Bonte vliegenvanger (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	214
Kuifmees (<i>Parus cristatus</i>)	214
Baardmannetje (<i>Panurus biarmicus</i>)	216
Wielewaal (<i>Oriolus oriolus</i>)	216
Grauwe klauwier (<i>Lanius collurio</i>)	216
Bonte kraai (<i>Corvus corone cornix</i>)	216
Raaf (<i>Corvus corax</i>)	216
Europese kanarie (<i>Serinus serinus</i>)	217
Putter (<i>Carduelis carduelis</i>)	217
Frater (<i>Carduelis flavirostris</i>)	217
Barmsijs (<i>Carduelis flammea</i>)	217
Kruisbek (<i>Loxia curvirostra</i>)	218
Goudvink (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	218
Appelvink (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	219
IJsgors (<i>Calcarius lapponicus</i>)	219
Sneeuwgors (<i>Plectrophenax nivalis</i>)	219
Geelgors (<i>Emberiza citrinella</i>)	220
Ortolaan (<i>Emberiza hortulana</i>)	221
Grauwe gors (<i>Miliaria calandra</i>)	221
Waarnemingen van enkele rietvogels en ralachtigen in Noord-West-Vlaanderen	222
Fenologie voorjaar '83 in N.W.-Vlaanderen	224

Het vierde Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen biedt een dieper inzicht in het voorkomen van meer dan 150 vogelsoorten in de betrokken regio. Naast de traditioneel zeer grondige bespreking van de water- en prooivogels, ging dit jaar ook speciale aandacht uit naar de zangvogels en de steltlopers.

Hoopvolle ervaringen bij de opmaak van het boek waren het vlot indienen van de duizenden waarnemingen en het grote aanbod van kandidaatauteurs en hun verzorgd en relatief stipt werk. Vele soorten kunnen reeds bogen op een vaste auteur wat de kwaliteit van de artikels en de vergelijkingsmogelijkheden met de vorige boeken zeker ten goede komt. Ook de tientallen " anonieme " uitwerkers van de losse gegevens verdienen hier een woord van dank.

De problemen ontstaan door het wegvallen van Jan Desmet als koördinator, eindredakteur en auteur van het lijvige water-vogelartikel werden wonderwel opgevangen. Thierry De Schuyter nam zijn taak als eindredakteur over en verzorgde daarbij het typwerk en de lay-out. Een zwaar karwei. Georges De Putter verzamelde de watervogelgegevens, werkte ze uit en schreef het grootste deel van het watervogelartikel. Zonder hun enthousiasme en doorzettingsvermogen was het jaarboek wellicht nooit zo vlug klaargekomen.

Een tweede probleem die de uitgave van het jaarboek in de weg leek te staan, waren de hoge drukkosten. De zeer lage verkoop-cijfers van het derde boek (te duur, gebrek aan interesse of gebrekkige verkoopspolitiek ?) lieten niet toe voldoende geld te sparen om opnieuw 500 ex. te laten drukken. In extremis werd besloten om het boek in een zeer beperkte oplage te kopiëren en aan kostprijs aan de man te brengen. Het resultaat ligt voor u.

Met de gedachte van een jaarboek staan we duidelijk niet meer alleen. Zopas verscheen immers het eerste Veldornithologisch Jaarboek van Zuid-West-Vlaanderen - 1e semester 1983. Een initiatief van de Natuurhistorische werkgroep Kortrijk o.l.v. Yann Feryn. De opbouw van het boek gebeurde overeenkomstig met het onze zodat vergelijkingen makkelijk te maken zijn. Op lange termijn behoort één jaarboek van gans West-Vlaanderen, gevolgd door een avifauna dus zeker nog tot de mogelijkheden !

Frank De Scheemaeker

LIJST VAN DE WAARNEMERS

AA	Anny Anselin	FB	Filip Bogaert	JVS	Jurgen Vansteenlandt	PMA	Pascal Matthys
ADB	Annemie De Bruycker	FBe	Franky Beidts	KD	Kris Decleer	PPL	P.P. Van Laeke
ADL	Ann De Love	FDR	Filip Deruwe	KR	Krista Rappé	PS	Peter Sys
AG	Axel Gurdebeke	FDS	Frank De Scheemaeker	KT	Kurt Timmerman	PeS	Petra Schutyser
AK	Albert Keukeleire	FV	Filip Vanhee	KV	Koen Verband	PT	Pierre Taveirne
AT	Albert Theuninck	FVH	Frank Vanhoutte	KVS	Kurt V.	PVDB	Paul Vandenbulcke
AV	Anne Vanmaeckelberghe					PVDo	Patrick Vandousselaere
Aves	Aves	GBu	Guido Burggraeve	LD	Luc Decat	RB	Robert Bogaert
AZ	Arnold Zwaenepoel	GDP	Georges De Putter	LDq	Leo Declercq	RC	Rika Cornewal
		GDPa	Guy De Pauw	LDc	Luc Deconinck	RDJ	Rik De Jaegher
BBo	Bruno Bouckaert	GL	Geert Lejeune	LVH	Lieven Verheust	RP	Rik Pottier
BC	Bruno Callebaut	GO	Guido Orbie	LVR	Luc Vanrie	RPi	Robbrecht Pillen
BD	Barbara De Coninck	GR	Geert Rijde	MaD	Marc D.	RV	Roland Vannieuwenhuyze
BDN	Bart Denys	GS	Geert Stael	MaP	Marc Peeters	RVe	René Vermeersch
BS	Bruno Schutyser	GW	Geert Willaert	MaS	Marc Seys	RVT	Rudy Van Torre
BV	Bart Vandepitte			MB	Mario B.	RVW	Rob Van Westrienen
		HB	Hendrik Borglevens	MC	Marc Callier	SE	Sabine E.
CG	Chris Ghyselen	HDB	Hans De Blauwe	MD	Mario De Vlieghe	SB	Stefan Brinkman
CH	Chris Hoorens	HF	H. Franck	MP	Marcel Pottier	SK	Stefan Keereman
CR	Chris Rotsaert	HL	Heidi Lecompte	MS	Michel Seys	SOM	Soetaert Marjolein
CV	Christine Verscheuren	HS	Hans Soete	MV	Marleen Vandenbroecke	SL	Sabine Lejeune
		HV	Huib Van Iwaarden	MVr	Marcel Vrielinck	SP	Stephan Peten
DB	Dirk Bonte			MDp	Marc Depaepe		
DC	Dirk Content	IB	Inneke Batselaere			TDF	Thomas Defoort
DD	Dirk Develter	ID	Inge Deloof	NL	Noël Lievrouw	TDS	Thierry De Schuyter
DH	Daniel Huysseune	IP	Ingrid Pieters			TDSU	Thierry De Schuyter i.o.v. Uilenspiegelvereniging vzw
DPD	Danny Depauw	IV	Ignace Vanhoutte	PA	Paul Ameloot		
DS	Dirk Symens			PaL	Patrick Lust	TOR	Tom R.
DV	Dirk Vercammen	JBu	Jan Burggraeve	PaR	Patrick Roose	TK	Thijs Kramer
DVD	Diana Vandaele	JD	Jan Desmet	PBo	Peter Bouckaert	TM	Thomas Michiels
DVT	Dirk Vantorre	JH	J.L. Herrier	PD	Peter Devroye	TR	Tania Rossie
DW	Daniel W.	JK	J.P. Kreps	PDc	Paul Decuypere		
		JM	Johan Maeckelberghe	PDM	Patrick Demaecker	VDL	Vandaele Luc
EA	Emmanuel Ampe	JN	Johan Neyrinck	PeH	Peter Holvoet	VHG	Vanhulle Geert
EB	Erik Blaakman	JRo	Johan Royeaerd	PeL	Peter Lust	VNG	Vanneste Sylvain
EE	Eddy Everaert	JS	Jan Seys (St.-Andr.)	PC	Paul Casier	VR	Veroniek Raes
EK	Eckhart Kuyken	JSS	Jan Seys	PI	Pieter Ingelaere	VSM	Verstraete Marcel
ET	Els Taveirne	JT	Jan Talloen	PiV	Pierre Vermeire	VWGB	Vogelwerkgroep Wielewaal Brugge
		JV	Jan Verscheuren	PG	Paul Govaere		
FA	Franky Allemeersch	JVG	John Van Gompel	PH	Patricia Himpens	WIG	Wieme Gabriel

BESPREKING GEBIEDEN

door De Scheemaeker F., T. De Schuyter, P. Keirsebilck, M. Seys.

Het Zwin en omgeving

Het Zwin is jaarlijks één van de belangrijkste gebieden voor watervogels, toch kregen we dit jaar minder gegevens omtrent dit gebied ; naast de vele losse wnm. maar enkele volledige tellingen ! Op 26.02 was 1 Parelduiker aanwezig, op 30.01 en 17.02 telkens 1 Roodkeelduiker. Dodaarsjes en Futen werden regelmatig gemeld van begin september tot eind maart. Een Kuifduiker op 07.11 ; de Geoorde fuut werd van begin september tot eind december regelmatig vastgesteld (7 wnm., maximum 2 ex. op 11.11), op 10.05 waren hier 4 ex.. Bergeend, Smient, Wintertaling, Wilde eend en Slobeend waren tijdens de winterperiode meestal aanwezig, er zijn slechts enkele maximumaantallen bekend (zie tabel). Twee Zomertalingen werden gezien op 15.08. Tijdens de winterperiode werden de volgende soorten onder andere nog waargenomen : Krakeend (3 wnm., maximum 2 ex. op 11.11), Pijlstaart (o.a. 16 ex. op 17.10), Toppereend, Eider (1 wnm. van 16 ex. op 20.03), Middelste zaagbek (1 w. op 07.07, maximum + 50 op 09.01), Grote zaagbek en zeer bijzonder was wel een Rosse stekelstaarteend op 13.12, Brilduikers waren aanwezig van half november tot eind februari (maximum 8 ex. op 05.12). Deze winter verbleven weinig Meerkoeten in het reservaat.
Tabel : 3 totaal tellingen door GBu.

	XZ	CA	BE	SI	WT	WE	PY	SE	TE	QE	EE	BD	RS	MK
15.11	6	2	280	30	160	1850	5	73	16					120
12.12	3		370	15	180	1950		20	25	7	3	2	1	210
16.01	2		680	80	125	2450	4	65			6	4		10

Tellers : MS, MaS, SK, TDF, FDR, JM, TP, TDS, PK, PH, GBu, DV,
BDC, LDC, PS, PL, JNM Knokke-Heist. Volledige tellingen
FDS 1 X, GBu 3 X.

De Vrede

Het gebied is belangrijk als pleisterplaats voor o.a. Wilde eend, Bergeend, Wintertaling, Kuifeend, Tafeleend en Meerkoet. Kleine zwanen komen hier regelmatig foerageren in de kleiputten en op het aanpalende weiland. Dit jaar waren er verder ook wnm. van Krakeend, Pijlstaart, Zomertaling, Slobeend, Toppereend, Brilduiker, Dodaars, Fuut en Geoorde fuut.
Tabel : maxima per halve maand.

	DD	FU	GF	XZ	BE	SI	KE	WT	WE	PY	ZT	SE	TE	QE	TO	BD	MK
JUL 1																	
2																	
AUG 1		1		1				6					5				
2								2									55
SEP 1					5			21	3			1		1			
2																	
OKT 1						1		8									
2					4			151									30
NOV 1					2			10	40	1			13				70
2					1			4	4				5				52
DEC 1									200				1				120
2								14					25	22			124
JAN 1					2			73	24				22	7			
2									190								270
FEB 1				2	10			42	11	1		23	10	2	1		122
2					6			4	124								
MAA 1							1										
2																	
APR 1		4			2									2			11
2					16						2			2			4

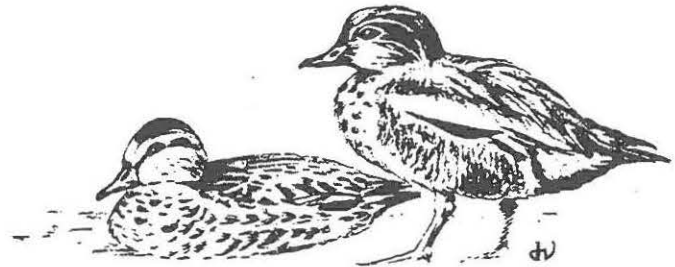
Tellers : TDS (13 X), FDR, JM, PMA, FDS, SK, JNM, PS, TK, PiV,
JS, DH, JNM Knokke-Heist.

Zegemeer

Deze vrij grote vijver die gelegen is tussen de villawijken te Knokke is voornamelijk tijdens de winter interessant. Meerkoet en Wilde eend zijn er steeds aanwezig tijdens het winterhalfjaar (meestal van beide soorten meer dan 100 ex.), in kleiner aantal overwinteren Tafeleend en Kuifeend, interessant waren ook een pleisterende Roodkeelduiker, Brilduiker en Knobbelzwanen. Sporadisch werden ook Slobeend, Smient en Fuut vastgesteld.

Tabel : maxima per maand.

	RD	FU	KZ	SI	WE	SE	TE	QE	BD	MK
OKT						1	2			
NOV					157		8			144
DEC			1	1			21	2	1	
JAN	1						14	12	1	
FEB	1	1	3		245		9	19	1	146
MAA	1		2		158	4	10	7	1	90
APR			2		31			2		28
MEI		1								

Tellers : PiV (115 X !), TDS, JNM Knokke-Heist.

Cloedt - Knokke

Van deze vroeger zeer interessante put geen tellingen (zie o.a. De Schuyter T., in voorbereiding), door de hoge jachtdruk verblijven er tot eind januari weinig watervogels. Na de sluiting van de jacht op waterwild worden hier wel eens Wilde eend, Slobeend, Smient, Kuifeend, Tafeleend en Meerkoet waargenomen.

Laguna Beach - Heist

Van deze nochtans interessante vijver slechts 1 telling namelijk op 28.11 : Slobeend 3, Kuifeend 81. Op deze vijver overwinteren jaarlijks Wilde eend, Kuifeend en Meerkoet.

Kleiputten Dujardin - Knokke - Westkapelle

Dit seizoen slechts 1 telling namelijk 2 Meerkoeten op 15.11 (MS). Dit gebied met verschillende kleiputten is volledig vernield door nivelleringswerken en oeverversteving, daarnaast is er de hoge jachtdruk en de dagelijkse verstoring door vissers.

Kleiputten Heist

De aanleg van de spoorwegberm dwars door dit gebied is voltooid en deze is reeds in gebruik genomen, daarnaast is er de nieuwe camping die tot tegen het gebied komt en zorgt voor veelvuldige verstoring (vooral in de vakantieperiodes).

Ondanks dit alles worden in het gebied nog altijd watervogels waargenomen dit door de aanwezigheid van een aantal ondiepe en diepe plassen, wel in kleiner aantal dan vroeger. In het najaar kan men nog wel eens een Zomertaling waarnemen. Tijdens de winterperiode verblijven bijna steeds enkele Wilde eenden, Wintertalingen en Meerkoeten in het gebied ; Smient, Pijlstaart en Slobeend zijn hier nu wel zeldzaam geworden.

Kleiputten Sint-Donaas - Hoeke en Westkapelle

Door het faillissement van de Steenbakkerij van Hoeke werd de kleiontginning in het voorjaar stopgezet wat een goed broedseizoen tot gevolg had. Tijdens het jachtseizoen wordt er nog steeds gejaagd, meestal elk weekend met verschillende personen.

Het gebied is voor verschillende soorten watervogels interessant door de aanwezigheid van diepe en ondiepe plaatsen in de klei-putten, ook zijn er een aantal verlandingsvegetaties. Wilde eend, Wintertaling, Kuifeend, Tafeleend, Fuut en Meerkoet waren regelmatig aanwezig. Zeldzamer waren Dodaars, Knobbelswaan, Kleine zwaan, Krakeend, Smient, Pijlstaart en Zomertaling.
Tabel : maxima per halve maand.

	DD	FU	KZ	XZ	BE	SI	KE	WT	WE	PY	ZT	SE	TE	QE	YZ	MK
JUL 1	8				13						8			22		
2	2	3									2			21		33
AUG 1																
2					4						3		1			11
SEP 1																
2																
OKT 1						2		10	20			60	3	12		32
2	15							14	2				1	11		42
NOV 1			1		7									25		
2			5		1			11	3			5	3	6		5
DEC 1	4		1	3	4	7	8	8	11	2			12	8		8
2			2		1		2		2				14	6		3
JAN 1			3		3		1		1					3		11
2					3			1	6	1				1	2	20
FEB 1		4	1		15	14	3	100	32			54	33	27		54
2			5		14		4	42	22			44				38
MAA 1		5	1		20	42		49	10			3	19	26	5	49
2		4	2		20			3	14			8		27		35
APR 1		4	2		12				12	3	3	5	19	19		24
2		4	2		16				10		5	5	1	20		15
MEI 1		4	3		16				3		3	2		18		
2		6			11				1			4		8		
JUN 1		2	2		1			1	11		2	1		4		7
2		6			8									17		

Tellers : TDSU (37 X), TDF (11 X), JM (3 X) ; SK, FDS, FDR (4 X) ; LD, JS, FW, JNM Knokke-Heist.

Steenbakkerij Hoeke

In het gebied worden nooit grote aantallen watervogels aangetroffen, een aantal zeldzamere soorten als Dodaars en Slobeend zijn hier broedvogel. Fuut, Dodaars, Bergeend, Knobbelswaan, Slobeend, Wilde eend, Kuifeend en Meerkoet werden regelmatig vastgesteld. Zeldzamer zijn o.a. Zomertaling, Smient en Grote zaagbek.

Tabel : maxima per halve maand.

	DD	FU	KZ	XZ	BE	SI	KE	WT	WE	PY	ZT	SE	TE	QE	YZ	MK
JUL 1	5	2						1								
2																
AUG 1																
2																
SEP 1											5					
2																
OKT 1	3							4	30							
2																
NOV 1	3		4			1	14	3	2			4				
2	2		2													16
DEC 1	1								12					11	4	3
2																3
JAN 1		1	7						8					16		6
2			2						24					1		29
FEB 1	1		11		7	22		23	28			12	32	18		28
2																15
MAA 1		3	2		3				2			1		12		11
2		2			4				5			7		9		22
APR 1	1	2	1		7				6		3	5	1	4		3
2	1	5			2				5		1					15
MEI 1	1	2	1		5		1		4			1				14
2	2	2	1		2							1				15
JUN 1	4	2	2						2							21
2	4	2							4							26

Tellers : TDSU (34 X), FDS.

Voorhaven Zeebrugge-Heist

De Voorhaven van Zeebrugge - Heist wordt begrensd door de Oostelijke Havendam + strekdam (te Heist) en de Westelijke Havendam + strekdam (te Zeebrugge); tussen deze dammen ligt de eigenlijke haven met diverse oude en nieuwe dokken, de Werkhaven (Heist) en de Oude Muur. Het gebied is niet toegankelijk zonder vergunning zodat tellingen bemoeilijkt worden, meestal wordt vanaf de Werkhaven geteld. Veel watervogels verblijven in de luwte van de diverse dammen, vooral bij storm pleisteren veel vogels in de Voorhaven.

Op 22.01 was een Roodkeelduiker aanwezig. De 5 soorten futen werden hier waargenomen : de Fuut werd waargenomen van begin augustus tot half maart, vooral in januari en februari werden veel ex. gezien in de luwte van de diverse dammen met een maximum van 106 ex. op 22.02 ; Roodhalsfuut, Kuifduiker, Geoorde fuut en Dodaars werden alle vastgesteld op 02.01, van alle 1 ex. met uitzondering voor de Geoorde fuut 2 ex..

In januari, februari en maart verbleven hier Bergeenden, maxima resp. 12, 10 en 9 ex.. Grondel- en duikeenden werden vooral tijdens het winterhalfjaar gezien o.a. Krakeend (max. 2 ex.), Smient (max. 26 ex.), Wintertaling, Wilde eend (max. 133 ex. in november), Pijlstaart, Tafeleend, Kuifeend en Brilduiker (max. voor januari en februari resp. 7 en 5 ex.). De Eider verbleef hier van begin juli tot eind februari. Bijzonder was de overzomer- ing van 2 w. Middelste zaagbek (wnm. in juli en augustus, tot begin oktober bleef 1 ex. ter plaatse), pas na de jaarwisseling verbleef deze soort hier opnieuw met maximaal 10 ex. op 22.02. Tellers : TDS, FB, e.a..

Achterhaven Dudzele-Zeebrugge

In vorige Jaarboeken werd dit gebied steeds onder de naam Ramskapelle besproken, het gebied van de Achterhaven ligt volledig op het grondgebied van Groot-Brugge (Ramskapelle maakt deel uit van Knokke-Heist).

Net zoals vorige jaren was de Achterhaven terug één van de belangrijkste watervogelgebieden. Het gebied is zeer aantrekkelijk voor watervogels door de grote diversiteit aan biotopen. In de Achterhaven vindt een zeer sterke uitwisseling plaats tussen de verschillende kleinere gebiedjes binnen dit gebied, dit o.a. door verstoring, jacht aan de rand en in het gebied, werken, scheepvaart op het Insteekdok, voedselvluchten.

Uit alle ontvangen tellingen werd een tabel gedistilleerd die de hoogste aantallen per maand weergeeft ; deze tabel is vooral samengesteld aan de hand van een aantal totaal tellingen van het gebied, gedeeltelijke tellingen leveren meestal weinig bruikbare gegevens op voor het samenstellen van zo'n tabel omdat steeds een gedeelte van de vogels gemist wordt. Belangrijke aantallen voor de regio werden van de volgende soorten vastgesteld : Krakeend, Smient, Wintertaling, Wilde eend, Slobeend, Tafeleend, Meerkoet en Dodaars.

Tijdens het najaar van '82 en het voorjaar van '83 werden geen grootscheepse werken meer uitgevoerd in de Achterhaven, anderzijds werd een interessant opgespoten terrein drooggelegd zodat een zeer belangrijke pleisterplaats voor watervogels verloren ging. Kleinere aantallen van de volgende soorten pleisterden in het gebied : Fuut, Geoorde fuut, Kuifduiker, Aalscholver, Zomertaling, Pijlstaart, Toppereend, Kuifeend, Bergeend, Brilduiker, Nonnetje, Eider, Middelste zaagbek en Knobbelswaan.

Tabel : maximale aantallen per maand in de Achterhaven
te Dudzele/Zeebrugge.

	RD	DD	FU	RF	KD	GF	AS	KZ	XZ	BE	SI	KE	WT	WE	PY	ZT	SE	TE	QE	TC	EE	ZZ	ED	NO	MZ	YZ	Nr
JUL		14	30			3	1			149	4		21	189		11	123	16	44								410
AUG		40	31			3		2		90			161	4000		14	250	17	17	1	1			2			410
SEP		122	31			3	7	3		120	40		912	2551	1	20	289	97	43					2			684
OKT		254	41	1	2	2	10	5		64	677	10	1338	3340	35	422	255	79	79			1		1			804
NOV		137	49		1	5	4			72	2085	56	913	3533	27	290	178	65	65			1	1				402
DEC		20	18	1				3	1	6	2000	68	23	2000	1	250	50	5	5				6				137
JAN	6	30	46	2	1	1		3	7	39	2583	31	915	4154	5	360	219	56	56		2		2				507
FEB	2	25	83				1	5		120	8600	22	180	380	34	300	350	56	56		4	2	6	5			712
MAA	1	100	79				1	1	1	13	940	10	53	150	6	1	49	32	75	4	4		12	7			112
APR	2	13	42				1			134	4	1	80	90	1	2	18	6	39		4		10	14			112
MEI		1	30			10	1			118	30	2	30	40	1	5	105	3	20				2				23
JUN			12								3					11	30		2		1						2

Boudewijnkanaal + dokken Lissewege-Zeebrugge

Het gebied werd voor deze periode slechts sporadisch geteld zodat voor deze periode minder gegevens voorliggen. De Roodkeelduiker was hier op 16 en 20.02 present met resp. 2 en 3 ex.. Vooral tijdens het winterhalfjaar verblijven veel Dodaarzen op het Filipisdok en het Boudewijnkanaal, maximaal 85 ex. op 02.01. Een Kuifduiker op 31.10 en 03.11 evenals een ex. op 03.03 en 17.03. De Geoorde fuut werd waargenomen van 12.09 tot 03.11 met maximaal 3 ex. op 31.10 in het najaar, in het voorjaar 4 ex. op 14.05. Wintertaling, Wilde eend, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend en Eider (2 w. op 12.12) werden sporadisch waargenomen. Op 20.02 werd hier een Aalscholver opgemerkt. Meerkoeten zijn hier tijdens de winter talrijk, tot 220 ex. in januari.

Tellers : FDR, BC, KD, SK, TDF, MS, PK, PH, GDP, FBC, JM, LDq, FDS, PiV, JNM, FB.

Blauwe Toren

Deze parkvijver wordt met de jaren interessanter, vooral als broedplaats voor Futen en Meerkoeten. Het biotoop is ook geschikt voor de Dodaars, van deze soort werden nog geen broedgevallen vastgesteld.

Dit jaar hebben 4 koppels Futen gebroed, voor de resultaten zie de volgende tabel.

koppel	1 ^e broedsel	2 ^e broedsel	
A	4 juv.	2 juv.	Eén nest was gebouwd op een
B	4 juv.	2 juv.	drijvend eilandje, waar ook
C	3 juv.	2 juv.	een Meerkoet haar nest had
D	3 juv.	0 juv.	gebouwd.

Drie paartjes Meerkoeten hebben samen 10 juv. grootgebracht (resp. 5, 4 en 1 juv.).

De winterpopulatie van de Meerkoet bereikt zijn hoogtepunt in december met op 21 en 27.12 telkens 154 ex. De vogels foerageren meestal op de zuidwestelijke oever, soms op de noordwestelijke. Opmerkelijk is het vrij hoge aantal op 3 maart, namelijk nog 61 ex..

In het aantalsverloop van de Wilde eend is er geen bepaalde tendens te bespeuren. Het maximum werd genoteerd in november met 312 ex., de dag erop maar 90 ex. meer !

Andere bezoekers van de put waren Parelduiker (van 10 tot 21.11), Wintertaling, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend en Brilduiker (w. op 22.12).

In het late voorjaar kwamen regelmatig enkele Bergeenden op de put. De Tafeleend schijnt de put slechts als toevluchtsoord te gebruiken (bij verstoring op de put van Sint-Pieters), maximaal 34 ex. op 20.01.

Vier maal werden 1 of 2 Aalscholvers waargenomen. Op 12 en 16.12 telkens 1 ex. (GDP,MS). Op 17.04 2 juv. en op 17.05 eveneens 2 ex..

Fonteintjes Blankenberge - Zeebrugge

Tijdens de winter verbleven tot 160 Wilde eenden in het gebied, minder talrijk was de Meerkoet met maximaal 11 ex. in september.

Op 16.03 werd een Roodkeelduiker gezien en op 15.05 een w. Casarca overtrekkend naar het noordoosten, verder werd de Bergeend en de Tafeleend nog waargenomen.

Tellers : PMA, JM, FDS, JVG, SK, WD, FB, MaP, JNM Knokke-Heist.

Haven + Havengeul Blankenberge

Weinig tellingen ! Tijdens de winter verbleven er enkele Dodaarsjes, het hoogste aantal werd genoteerd op 13.02. Onregelmatig verschijnen enkele Wilde eenden op de Spuikom. Half februari en half maart werden resp. 10 en 15 Eiders waargenomen in de Havengeul.
Tellers : WD, TDS.

Polder Uitkerke - Zuierenkerke - Nieuwmunster

Uit de schaarse tellingen blijkt dat vooral tijdens het winterhalfjaar watervogels in deze polder verblijven. Het betreft vooral Smient, Wintertaling, Wilde eend en Kleine zwaan (zie afzonderlijk artikel). Sporadisch werden Krakeend, Slobeend, Bergeend en Fuut aangetroffen.
Tellers : JVG, DC, VR, TDS.

Put Vlissegem

Dankzij de vele tellingen (85 X) van Chris Rotsaert weten we nu heel wat meer over deze interessante vijver. Dodaars en Fuut verbleven hier vooral in de winter en het voorjaar. De vijver is belangrijk als pleisterplaats voor Smient en Wintertaling tijdens de winter met als maxima resp. 600 en 75 ex. Alle wnm. werden in onderstaande tabel verwerkt.
Tabel : maxima per maand.

	DD	FU	GF	KZ	XZ	BE	SI	KE	WT	WE	SE	TE	QE	TO	MK
JUL		4				23									
AUG															
SEP	6									20					
OKT	7			7		2				5		1	2		1
NOV	7	1				10	2			8	2	2	2		
DEC	4				2	1				0					
JAN	4	1				3				1					
FEB	2					2	600		100	3	11	2			1
MAA	7	3	4	3		14	43		4	23	33	1	10		
APR	7	2	2			14	6	2	10	18	15		2	1	6
MEI	2	1	1			14				10		2	1		2
JUN		1				45				1		1			

Tellers : GO, CR.

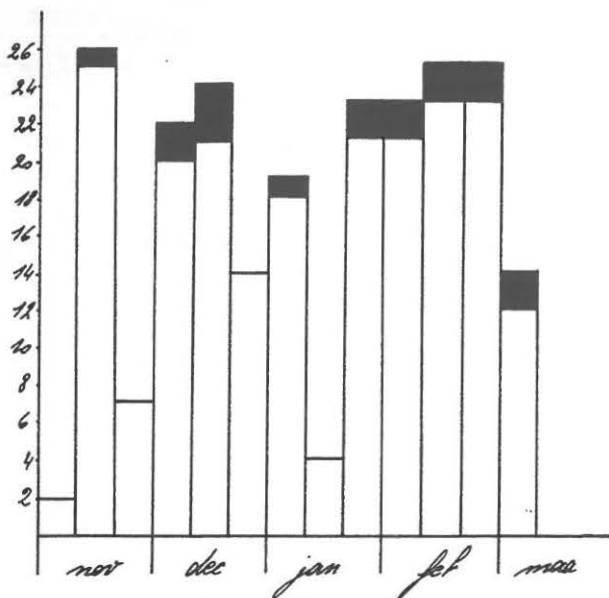
Vagevuurvijvers Zuierenkerke

Deze put valt blijkbaar buiten de interesse van de JNM. Er zijn 2 tellingen : 14.11 : 7 Dodaars en 15.11 : 3 Wilde eenden en 2 Kuifeenden.

Moeren Meetkerke - Houtave

De Lage en de Hoge Moere worden samen besproken. Het gebied werd een 50 maal bezocht, vooral door HDB, BDC, LD, FBe, JM, JzV, MS. Dit broedseizoen kwamen hier 2 paar Bergeenden tot broeden en een waarschijnlijk broedgeval van de Slobeend. 's Winters valt vooral de aanwezigheid van de Kleine zwanen op, er zijn 32 wnm. verspreid over 5 maanden, voor het aantalsverloop zie figuur. De onregelmatigheid in de aantallen is het gevolg van uitwisseling tussen dit gebied en de polders van Uitkerke, Zuierenkerke, Houtave, Nieuwmunster en waarschijnlijk ook het Zwin.

Fig. : Aantalsverloop van de Kleine zwaan in de Moeren te Meetkerke, winter '82-'83.

Legende :
: juv. of onv.
: ad.

Van 16.12 tot 27.02 verbleven 3 Knobbelzwanen in het weidegebied van de Moeren. Ze werden éénmaal in Speien gezien op 27.11, dus nog voor ze in de Moeren zaten.

Zes maal werden Dodaarzen waargenomen, meestal in de gekanaliseerde beken rond de Westernieuweweg en Costernieuweweg maar vooral aan de bemalingsvijver aan Nieuwege. De hoogste aantallen werden waargenomen op 13.11 : 9 ex. en op 14.02 : 5 ex..

Dit jaar zijn er 6 trekwaarnemingen van Pijlstaart : 16.10 : 25 ex. ZW, 24.10 : 20 ex. ZW, 30.11 : m. tp, 06.03 : 2 m. tp, 19.03 : 5 ex. overvliegend, 05.05 : 16 ex. overvliegend.

De volgende soorten werden hier verder nog aangetroffen : Bergeend (2 ex. op 30.10 en 3 ex. op 20.12), Smient, Slobeend, Krakeend (m. en 2 w. op 03.03), Zomertaling (4 m. 09.05) en slechts 1 wnm. van Meerkoet. De Wilde eend bereikte zijn hoogtepunt op 14.02 : 235 ex., het maximumaantal van de Wintertaling bedroeg 44 ex. in januari.

Noemenswaardig zijn de wnm. van Aalscholvers : 22.10 : 41 ex. ZW, 06.11 : 70 ex. ZW en op 26.12 1 rondvliegend ex. (MS,HDB).

Put Meetkerke

Op deze kleine zandwinningsput wordt de laatste jaren niet veel meer waargenomen, we beschikken toch over 27 tellingen. Maximaal verbleven 33 Wilde eenden en 16 Meerkoeten (in februari). Zeldzamere bezoekers waren : Dodaars (1 X), Fuut (4 X, 1 tot 3 ex.) Grote zaagbek (1 w. op 11.12), Smient (4 X), Wintertaling (1 X), Kuifeend (2 X), Tafeleend (3 X), Bergeend (2 X), Pijlstaart (1 X), Nonnetje (w. op 26 en 27.02), Knobbelzwaan (3 X 3 ad.) en Kleine zwaan (3 X).

Speien

Het weidegebied gelegen tussen de expressweg en de Lage Moere is niet zo'n interessant watervogelgebied, het is wel gekend voor zijn ganzen die er 's winters foerageren.

In november zijn er maximaal 90 Wilde eenden geteld. Op 14.11 werden 2 ad. Kleine zwanen gezien en twee weken later 3 ad. Knobbelswanen. Er heeft waarschijnlijk een koppel Slobeenden gebroed, jongen zijn nooit gezien. Minstens 2, maar waarschijnlijk 5 koppels Bergeenden hebben er gebroed. Wintertalingen zijn vooral in het najaar aanwezig, op 15.02 waren er 49 ex. aanwezig. Op 15.11 werden 6 Aalscholvers gezien die naar het ZW trokken.

Put van Sint-Pieters

De put werd terug vrij regelmatig geteld van september tot eind maart. De belangrijkste soorten zijn nog steeds de Dodaars, Tafeleend en Meerkoet. Kuifeenden komen steeds regelmatig voor. Dodaarzen zijn heel het jaar aanwezig op de put. Dit jaar was er een broedgeval tussen de schaarse begroeiing van de vijver. De 3 jongen van dit broedgeval waren tot ruim 3 maand na het verlaten van het nest nog herkenbaar aan hun mooie koptekening. Ieder jaar opnieuw pleisteren in oktober en november de meeste Dodaarzen, het max. bedroeg voor dit najaar 86 ex. dit is 22 ex. meer dan vorig najaar.

De Tafeleenden verblijven hier enkel 's winters, de eerste vogels kwamen in oktober aan. Tegen december bereikte deze soort zijn hoogtepunt, dit jaar met " slechts " 216 ex. (100 m. 116 w.). Bij strenge en aanhoudende vorst vriest de put geheel dicht. Zelfs als er nog een zekere wateroppervlakte ijsvrij is trekken de Tafeleenden weg. Na zo'n periode herstellen ze zich blijkbaar niet ten volle ! We noteren in januari en februari zeer lage gemiddelden.

De Meerkoet was deze winter terug op normaal peil met een maximum van 157 ex. in februari. Vorige winter waren hier 849 ex. aanwezig op 19.01.'82. Het aantalsverloop wijkt sterk af van dit van andere pleisterende watervogels. In februari verblijven de meeste ex. op de put. Dit jaar was er ook een broedgeval, de 3 jongen werden pas in augustus gezien. Van een tweede koppel werden geen jongen waargenomen.

Naast deze soorten zijn er nog verschillende andere soorten vastgesteld, Wilde eend en Kuifeend komen hier regelmatig. De Wilde eend kende een zeer onregelmatig aantalsverloop. Het maximum aantal van de Kuifeend bedroeg 61 ex. op 15.02.

Een juv. m. Toppereend overwinterde, een ad. m. pleisterde tijdelijk in november. Zeldzamer waren Bergeend, Slobeend, Wintertaling, Pijlstaart, Smient, Brilduiker en Fuut. Bijzonder was een (zeer tam) w. Krooneend op 09.09.

Parkvijver AZ Sint-Jan te Sint-Pieters

Deze vijver werd 21 X geteld, het aantal Meerkoeten werd het best bijgehouden. Alle tellingen gebeurden tussen 10.09 en 14.02. De eerste Meerkoeten verschenen hier vermoedelijk eind augustus, in december en januari werden de hoogste aantallen genoteerd resp. 50 en 49 ex. Het aantal Wilde eenden schommelt nogal, maximaal 65 ex.. Naar gewoonte zijn er wnm. van Knobbelswanen die hier tijdens de winter af en toe komen : 12.01 : 2 ex., 29.01 : 1 ex., 02.02 : 3 ex.. Slechts éénmaal een paartje Tafeleenden (05.01), ook dit is bijzonder weinig vooral met de vaste overwinteringsplaats in de onmiddellijke omgeving op de put van Sint-Pieters.

Blijkbaar weet niet iedereen dat de aldaar overwinterende Meerkooten zich in meerdere groepen rond de vijver verspreiden. Spijtig ! Te zien aan de aantallen van Wilde eend en Meerkoot is deze vijver van een meer dan middelmatige betekenis, voor beide soorten resp. maximaal 1128 en 256 ex.. Het aantalsverloop van de Wilde eend vertoont erg grote sprongen en er is maar weinig mee aan te vangen : het absoluut maximum valt in december, een koudepiek voor februari zoals die op het Vijverhof merkbaar was werd hier niet gekonstateerd. Er is echter wel een toename van het aantal Meerkooten in deze periode.

Tabel : maxima per decade; uitgezonderd voor Wilde eend en Meerkoot, voor deze soorten werd een gemiddelde per decade berekend.

	DD	FU	SI	KE	WT	WE	TE	QE	TO	BD	MK
OKT 1	1					255	2	1			46
2	7	1				647	2	2			58
3											
NOV 1	1					720	2	3			65
2	4			3	1	610	4	10	2		97
3	1		7		3	372	4	3	1		111
DEC 1											
2			1	1		954	6	9		1	153
3			3	2	1	677	9	11	1	1	121
JAN 1				1	1	400	12	11	1		116
2						400	3	2	1		126
3											
FEB 1					1	369	11	11		1	226
2						394	21	15			211
3				3	2	249	11	7			217
MAA 1						136			1		256
2						397	12	7			50
3											
APR 1						35		2			3

Tellers :

FDR 4 X, FDS 5 X, SK, PBo en BBo 11 X.

De vijver is van bijkomend belang voor Dodaars, Wintertaling, Toppereend, Krakeend, Kuifeend en Tafeleend. Er zijn alleenstaande wnm. van Bergeend en Witoogend.

Lac van Loppem

Deze oudere zandwinningsput is in zachtere winters eerder oninteressant, sterke rekreatie en de nabijheid van de put van Zevenkerke liggen hier aan de basis van. Uit de 7 tellingen van LVR onthouden we als maxima voor de Wilde eend en Meerkoot resp. 37 en 36 ex. (26.02), verder werd 1 X een Tafeleend en een Fuut gezien.

Fribona Oostkamp

Tabel : gemiddelde per decade.

	WE	MK
SEP 1		
2	6	
3	5	
OKT 1	8	
2	4	
3	12	2
NOV 1	35	3
2	35	6
3	111	6
DEC 1	108	7
2	98	8
3	70	8
JAN 1	78	9
2	27	9
3	56	10
FEB 1	52	11
2	115	12
3	84	8
MAA 1	31	7
2	12	3
3	24	2

In zachtere winters is deze put eveneens van minder belang. Bovendien bestaat de indruk dat deze put het de laatste jaren steeds minder goed gaat doen terwijl de put van Zevenkerke en het Vijverhof blijkbaar belangrijker worden. Normaal is er een sterke uitwisseling met deze 2 laatst genoemde vijvers, maar daarvan was deze winter helemaal geen sprake. Er was een broedgeval van de Fuut, eind '83 is men begonnen met de oeverbegroeiing weg te halen wat toekomstige broedgevallen van deze soort wel eens in het gedrang zou kunnen brengen. Zeldzamer waren : Wintertaling 4 X, Smient 1 X, Zomertaling 1 X.
Teller : PK 34 X.

Spoorwegput Steenbrugge - Sint-Michiels

Tabel : gemiddelden per decade.

	FU	WE	
SEP 1			Hier hebben 3 koppels Fuut gebroed (met 9 juv. in totaal). Ondanks de vorstgevoeligheid van de vijver is de Fuut nooit helemaal van de vijver verdwenen (ook wel door het feit dat het nauwelijks vroom). De Wilde eend was te zien in matige (max. 172 ex.) en de Meerkoet in zeer kleine aantallen (max. 4 ex.).
2			
3	9	62	
OKT 1	9	57	Tellers : SK 33 X, FDS, JM, MP, RP.
2	9	61	
3	9	32	
NOV 1			
2	6	50	
3	5	53	
DEC 1			
2	5	65	
3	2	90	
JAN 1			
2	2	168	
3			
FEB 1	4	166	
2	4	162	
3	4	34	
MAA 1	4	28	
2	3	21	
3	5	0	
APR 1			
2	12	6	

Kleine vijvers Sint-Michiels

- putje Tillegembos : Wilde eend 87 ex. op 15.11 (LVR), naar verluid ook in andere ^{maanden} in behoorlijke aantallen op en rond deze vijver te zien.
- put Novotel : we willen hier terug wijzen op het voorkomen van enkele gekweekte Smienten en andere exoten. Maximaal 19 Wilde eenden en 5 Meerkoeten (LVR).

Spoorwegputten Oostkamp

Deze smalle vijver die snel verstoord en vorstgevoelig is, heeft een geringe betekenis voor pleisterende watervogels. Maxima voor Wilde eend vielen in december en februari met resp. 73 en 36 ex.. Het maximum voor de Meerkoet bedroeg 6 ex. in oktober, gedurende de rest van de winter verbleven er 3 à 4 ex..
Teller : SK 10 X.

Vijverhof Sint-Michiels

Was deze vijver reeds in het telseizoen '81-'82 het " best getelde gebied ", dan heeft het deze winter de titel met klank verlengd ; dit is volledig op naam te schrijven van SK met maar liefst 225 tellingen !

Tabel : maxima per decade; uitgezonderd voor Wilde eend en Meerkoet, voor deze soorten werd een gemiddelde per decade berekend.

	DD	FU	SI	KE	WT	WE	SE	TE	QE	MK	
AUG 3		5				139				4	De aantallen Wilde eend zijn zeker niet wat ze vorige winter geweest zijn (max. 823 ex.), wat o.a. wel aan het zachte weer zal liggen. Voor een vijver die bekend is voor z'n sterke uitwisseling met putten in de buurt (Zevenkerke, Fribona, ...) maken de + dagelijks genoteerde aantallen verrassend weinig rare sprongen : is er meer uitwisseling als er groter aantallen eenden in de streek verblijven ?
SEP 3		5				228				14	
OKT 1		5			1	353			1	20	
2		4				439			1	28	
3		5				433			2	42	
NOV 1	1	7		17		387	2	1	2	50	
2		2		1	1	397		2	1	50	
3			1			410			3	50	
DEC 1				1	1	583	1	3	1	55	
2		1		1	2	795	1			57	
3	1	2	4			646	1		1	65	
JAN 1		1		1	1	490				68	
2					2	404	1		6	66	
3		4				445		2	5	66	
FEB 1		2		1		317			5	66	
2		1		1		484		1	4	64	
3	2	1			2	385				64	
MAA 1		6				125	1	2		56	
2		9	2			102			2	39	
3		10				86				19	
APR 1		8				77				5	
2		4				72	2			3	
3		4				46				2	

Het effect van de koudegolf in februari is merkbaar, iets wat niet te zien is bij de Meerkoet. Van deze laatste zijn de aantallen eerder klein te noemen. De aanwezige Futen moesten ongeveer allemaal wijken voor de koude (de vijver lag voor 90 % dichtgevroren) in februari, maar komen direkt na de koude weer sterk terug, zij het dan op doortrek. Verder waren er de volledige winter Wintertaling, Kuif-, Tafel- en Krakeend af en toe aanwezig in kleine aantallen. Aalscholver, Toppereend en Grote zaagbek werden 1 X waargenomen. Drie maal werden (ontsnapte ?) Canadese ganzen opgemerkt. De kruising tussen Meerkoet en Waterhoen werd terug vastgesteld. Fuut en Meerkoet broedden.
Tellers : SK 225 X, GDP 1 X.

Kijkuit Beernem

Tabel : maxima per decade.

	WT	WE	
SEP 1			Naast een zandwinningsput is hier ook een gedeelte van het terrein (met ondiep water en biezenvvegetaties) dat een sterke aantrekkingskracht uitoefent op vooral de Wintertaling (max. 250 ex.). Dergelijke aantallen werden in die omgeving nog maar zelden gezien. Voor de overige soorten is deze plaats eerder middelmatig : er waren wnm. van Slobeend (1 X), Kuifeend (2 X), Knobbelswaan (3 X zelfde ex. eind januari), Bergeend (2 X) en Roodkeelduiker (1 ex. van 26.03 tot 10.04).
2			
3		42	
OKT 1			
2	74	53	
3	250	180	
NOV 1	A	36	
2	56	34	
3	74	45	
DEC 1			
2	66	72	
3			
JAN 1		4	
2		27	
3	8	14	
FEB 1	16	47	
2	16	28	
3	19	72	
MAA 1	5	32	
2		19	

Put Oedelem

Deze vijver was 5 à 10 jaar terug één der belangrijkste van de regio. Waarom deze de laatste jaren nauwelijks iets voorstelt, daar heeft men het raden naar, maar we vermoeden dat het verhogen van de waterstand en het uitzetten van vis er iets mee te maken heeft. Slechts 1 telling : 27.02 : Wilde eend 37, Fuut 1, Meerkoet 17 (TDSU).

Vestingen Brugge

- Totaaltellingen : we beschikken over 5 totaaltellingen van de gehele vestingen, alle door HDB verricht. Het zijn telkens midmaandelijke tellingen.

Tabel : resultaten van de midmaandelijke tellingen.

	DD	WE	TE	QE	MK
16.10		1336		1	20
14.11		1612			63
18.12		1657			103
19.01	1	1724	1		137
12.02		1507			129

- Van het Stil Ende hebben we een nog veel beter beeld. Dit deel van de Vestingen werd 23 X geteld door HDB, voor de duidelijkheid werden alle tellingen in de tabel verwerkt.

Tabel : aantalsverloop van Wilde eend en Meerkoet.

	WE	MK
07.10	48	2
16.10	440	2
09.11	592	7
14.11	682	10
17.11	514	10
20.11	625	12
23.11	614	14
28.11	650	10
01.12	640	15
04.12	602	17
07.12	532	21
11.12	405	19
15.12	473	19
18.12	522	24
06.01	200	42
12.01	448	38
19.01	484	35
22.01	414	37
27.01	365	39
05.02	290	34
12.02	414	37
16.02	300	36
26.02	278	39

Op het Stil Ende zijn de Wilde eenden het best vertegenwoordigd in november, terwijl het maximum voor de gehele Vestingen in januari valt. De Meerkoeten bereiken hun hoogtepunt in januari, wat overeenkomt met de rest van de Vestingen.

Roksem

Ook afgelopen winterhalfjaar behoorde de zandwinningsvijver " Hoge Dijken " te Roksem tot één van de interessantste watervogelgebieden van de regio.

Tabel : maximale aantallen per decade.

	RD	DD	FU	RF	AS	KZ	BE	SI	KE	WT	WE	PY	ZT	SE	TE	QE	TO	ZE	BD	NO	YZ	MK
JUL	1																					
	2																					
	3		76			1	17				110		1	5	14	13						179
AUG	1		3	76			17			3	216		1	2	9	5						272
	2		2	65			1			2	280		6	2	1	4						303
	3																					
SEP	1																					
	2		4	31						15	1050			80								55
	3			30						7	970			109	1	3						65
OKT	1		3	23		3				8	1212			290	17	36						64
	2			16				6		29	1179			162	28	4		2				43
	3			14				90	5	12	1960			218	13	16						59
NOV	1																					
	2			30	1	3		6	395	2	240	2310		252	9	23			1			143
	3			35	1	4		5	270	0	255	2500		215	21	34			2		2	249
DEC	1																					
	2			31		9		12	760	3	555	2225	5	182	62	46			4		1	270
	3			41		21		15	600	1	402	2465		237	127	119			6	1	4	343
JAN	1			31		20		20	141	3	448	2260	1	151	84	96			4		2	355
	2			37		13		5	97	0	405	1860		121	108	75			3		0	330
	3			58		15		2	217	2	336	2230		232	130	102			11		0	380
FEB	1			46		5								A	58	A			3		0	400
	2			38		37			825	1	220	2330		155	68	129	1		9		4	395
	3			3		0		1002	11	26	420			13	89	132			1			492
MAA	1	1				0			393	2	24	495		83	51	72			10		A	
	2	1		20		1	1		141	2	21	174		73	23	51			9			192
	3	1		20		0			7			61		11	39	60			10			83
APR	1			26				0		0	30			18	15	98			6		A	
	2		1	24			4			2	12			34	13	158	2		5			24
	3			4		4				0	8			1	3	119			4			13
MEI	1			8			3				31			1	2	25						7
	2			5							21					2						12
	3																					
JUN	1			5							25				0	2						23
	2							7														
	3							6														

De zomerpopulatie van de Fuut (max. 76 ex. op 30.07) en de Meerkoet (max. 303 ex. op 17.08) waren andermaal uitschieters. Eveneens opmerkelijk zijn de 555 Wintertalingen op 11.12 en de late piek van Smient op 26.02 met 1002 ex.. Het belangrijkste analenfeit is de overwintering van een groep Aalscholvers, deze waren konstant aanwezig vanaf 11.11 tot de vorstinval in februari ; als slaappleats gebruikten ze de voormalige " Aalscholverkolonie " te Westkerke. Zeldzamere gasten waren de Roodkeelduiker (van 09 tot 26.03) en de Roodhalsfuut (van 11 tot 20.11).

Put Ettelgem

Deze " laat ontdekte " zandwinningsvijver, gelegen op de uiterst westelijke grens van de regio, werd slechts in het voor- en najaar bezocht. Met zijn brede rietkragen, kleinere plasjes en wilgenopslag vormt deze een ideaal biotoop voor diverse vogelsoorten. Op 30.07 reeds 26 Wintertalingen en ook 1 m. Zomertaling. Broedgevallen van deze soorten worden niet onmogelijk geacht. Pas in het voorjaar opnieuw bezocht. Zowel op 08 en 15.05 als op 08.06 minimum 2 koppel Zomertaling aanwezig. Op 09.04 nog steeds 51 Wintertalingen. Verder 1 paartje Kuifeenden op 04.06 en 1 paartje Slobeenden op 15.05. De Wilde eend, Bergeend en Meerkoet waren op de 6 voorjaarstellingen aanwezig. Het zijn er dan vermoedelijk ook broedvogels.
Tellers : JM 7 X, FDS 2 X, MP 1 X.

Polders Stalhille

Deze polders gelegen ten zuidwesten van het Kanaal Brugge-Oostende, worden erg onregelmatig en onnauwkeurig geteld. In totaal liggen 7 (gedeeltelijke) tellingen voor. Vooral de Wilde eend en de Wintertaling komen er vaak in aanzienlijke aantallen voor.
Tabel : 7 (gedeeltelijke) tellingen van de polders te Stalhille.

	DD	BE	SI	WT	WE	SE
16.10				3	83	
30.10	2					
28.12				130	250	
12.02			2	10	230	
12.03		4		46	26	
26.03		4		23	6	1
10.04		1				4

Put Snellegem

De hoofdtroef van deze kleine zandwinningsvijver is ieder jaar opnieuw het koppel Fuut dat er tot broeden komt. Verder noteerden we afgelopen winter opnieuw de Wilde eend, Kuifeend en Meerkoet, allen in zeer klein aantal.
Tellers : JM 7 X, LVR, MP, FDS, PH, FK.

Duvelsgat Sint-Andries

Klein maar beslist niet te verwaarlozen is deze lokatie die voor het eerst in het Jaarboek aangehaald wordt. Het Duvelsgat is een waterwinningsgebied met smalle en brede aangelegde kanalen. De interessantste wnm. komen uit het voorjaar :
Wilde eend : max. 25 ex. op 13.03.
Wintertaling : 1 k. van 29.03 tot 16.04.
Zomertaling : m. van 29.03 tot 16.04, 3 ex. op 07.04.
Slobeend : 3 ex. op 29.03, 1 ex. op 07.04.
Dodaars : 2 ex. tot 16.04 (mogelijks een broedgeval).
Meerkoet : 13 ex. op 09.04.

RESULTATEN WATERVOGELTELLINGEN / I.W.R.B.

door Georges De Putter

Tabel A geeft de resultaten weer van de gekoördineerde water-
vogeltellingen in '82/'83.

Tabel B het aantal bezochte gebieden van de twee laatste
telseizoenen en tenslotte Tabel C met het totale aantalsverloop
van de watervogels (ganzen niet inbegrepen).

Het winterweer van '81-'82 had zijn invloed op de aanwezige
aantallen ; dit seizoen ('82-'83) was er amper sprake van winter
hetgeen zich duidelijk weerspiegelde in de aantallen van
sommige soorten. Ook moet gezegd worden dat dit jaar enkel de
belangrijkste gebieden werden bezocht (zie Tabel B).

Tabel A	16/17 okt	13/14 nov	18/19 dec	15/16 jan	12/13 feb	12/13 maa	16/17 apr
Roodkeelduiker	-	-	-	-	7	4	1
Parelduiker	-	1	-	-	-	-	-
Dodaars	139	216	68	77	126	121	13
Fuut	58	38	10	47	153	80	70
Roodhalsfuut	-	-	2	2	-	-	-
Kuifduiker	-	1	-	1	-	-	-
Geoorde fuut	2	-	-	-	-	-	-
Aalscholver	10	9	4	0	13	66	2
Kuifaalscholver	-	1	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	-	5	3	4	5	4	-
Kleine zwaan	25	13	16	23	4	-	-
Casarca	-	2	-	-	-	-	-
Bergeend	66	353	374	729	14	48	129
Smient	677	2341	2016	2616	4315	1164	4
Krakeend	7	13	69	31	23	17	1
Wintertaling	1420	1209	221	1070	598	171	82
Wilde eend	6229	8988	7646	9798	5907	891	259
Pijlstaart	9	14	1	19	40	8	3
Zomertaling	-	-	-	-	-	4	4
Slobeend	422	386	271	443	557	147	32
Tafeleend	199	351	269	235	142	79	6
Kuifeend	7	45	68	94	258	152	72
Toppereend	-	4	-	1	2	4	-
Eider	-	-	6	6	14	19	4
Zwarte zeeëend	-	-	-	-	1	-	-
Brilduiker	1	3	6	8	11	27	2
Nonnetje	-	-	-	-	17	18	-
Middelste zaagbek	-	4	-	-	11	8	1
Grote zaagbek	-	-	-	-	1	-	-
Rosse stekelsteend	-	-	1	-	-	-	-
Meerkoet	391	997	828	1012	1952	745	67
Totaal/telling	9662	14994	11879	16216	14171	3777	752

Tabel B							
'81/'82	41	48	39	58	55	44	14
'82/'83	15	33	19	18	31	28	12

Dit seizoen werden een kleiner aantal gebieden geteld dan bij
vorige I.W.R.B.-tellingen, dit heeft ontegensprekelijk zijn
weerslag op de aantallen. Interessante gebieden die nogal eens
" vergeten " worden zijn : Hoeke - Lapscheure - Oostkerke,
een aantal vijvers te Knokke (Cloedt, Zegemeer, Dujardin,
Oude Vrede), de volledige kuststrook met uitzondering van de
Voorhaven, de polders te Blankenberge-Nieuwmunster-Zuienkerke,
en zo zijn er nog verschillende. Misschien kan bij toekomstige
tellingen ook eens speciaal op die gebieden gelet worden.

Tabel C

Totale aantallen	okt	nov	dec	jan	feb	maa	apr
seizoen '81-'82	11650	17788	30943	54500	14435	10012	1790
seizoen '82-'83	9662	14994	11879	16216	14171	3777	752

Al bij al was het toch een interessant seizoen, met een seizoen zonder echt winterweer te vergelijken.

Zo waren er van de vorstgevoelige soorten als Slobeend en Krakeend tijdens januari en februari veel meer ex. in de regio aanwezig. De soorten die anderzijds gedurende vorstperiodes in groot aantal onze regio bezochten, bleven nu achterwege : Smient, Nonnetje, Grote en Middelste zaagbek, Meerkooet, ...

Meetkerke

Eerste wnm. : 01.11 : 4 ex. (PvdB).

Gedurende de volledige winter verbleven hier Kleine zwanen, maxima : 15.11 : 4 ad. 1 juv. (MS), 06.12 : 12 ad. 2 juv. bij Nieuwege (MS), 08.12 : 20 ad. 2 juv. bij Nieuwege (MS), 11.12 : 21 ad. 3 juv. bij Nieuwege (MS), 16.12 : 25 ad. 1 juv.. Tussen eind december en eind januari schommelen de aantallen tussen 8 en 21 ex.. Eind januari verblijft er een groep van 21 ad. 2 juv. (JM,LDC,TDF,JNM Brugge). Vanaf midden februari worden het 23 ad. en 2 juv. (HDB,ADL,JM,LDq,ID,TDF,MS). Op 02.03 nog 12 ad. 2 juv. (MS), 03.03 : 10 ad. 1 juv. (MaS), 05.03 : 6 ad. (JM), 06.03 : 6 ad. (JNM Brugge).

Uitkerke - Zuikerkerke

Vanaf begin november geheel de winter te zien in het gebied. Op 07.11 al 15 ad. (FBe,MaP,JVG), en op 14.11 : 15 ad. en 12 ad. en 1 juv.. Tot eind december moeten in het gebied zo'n 20 à 25 ex. verbleven hebben ; hun aantal nam dan af tot 15 à 20 ex.. In januari en februari zijn er te weinig wnm. (2) om een duidelijk aantalsverloop te zien : 17.01 : 16 ad. 1 juv. (TDS), 27.02 : 15 ad. 4 subad. (FBe,MaP,JVG,JM). Laatste wnm. : 13.03 : 4 ad. (FBe,MaP,JVG).

Achterhaven Dudzele-Zeebrugge

Vastgesteld vanaf begin november (06.11 : 7 ad., PDM,GO) tot februari. Maxima : 07.11 : 19 ad. 2 juv. (FDS,MS,MaS,PD), 22.11 : 5 ex. (GO), 28.11 : 5 ex. (MP,LL,GDP), 12.12 : 4 ad. (MS,MaS,GDP), 16.01 : 7 ex. overvliegend aan de put van Distrigaz naar NW (JNM Knokke-Heist), 21.02 : 27 ex. NO aan de Zelzatebruggen (PaL), mogelijks trekkers ?

Losse waarnemingen

Put van Vlissegem : 2 ex. op 06.11 (CR).

Sint-Pieters : 2 ad. N om 15u45 op 20.01 (MaS).

E5-brug Doornstraat Snellegem : 25 ad. overvliegend op 26.02 (JM).

Damse Vaart Oostkerke : 11 ad. ZW om 13u30 (TDSU).

Hoeke : 40 ex. overvliegend naar Lapscheure op 27.12 (BDC,LDC).

Oproep tot medewerking

Dit jaar kwam geen enkel wnm. binnen van een slaappleats, zoals die van verleden jaar op de put van Meetkerke. Om meer gegevens hieromtrent te verzamelen, zouden de wnm. in de toekomst gedetailleerder moeten doorgegeven worden, met eventueel vermelding van trekrichting en uur + plaats ; bij wnm. op putten vermelden als deze hier s'avonds op het water komen slapen en het uur van aankomst.

Aantalsverloop en verspreiding

(zie Tabel 1 en Figuur 1 en 2)

Op 27.10 ziet GBU zeer vroege Kolganzen in het Zwin (22 ex.). In tegenstelling tot andere jaren waren ook in Damme reeds van in het begin Kolganzen aanwezig bij de Spitbergse Kleine rietganzen, die hier traditiegetrouw als eersten aankomen. Behalve de 9 Kleine rieten die op 30.10 even ter plaatse bleven (RoP) en daarna tijdelijk verdwenen, waren op 06 en 07.11 direkt al 79 Kleine riet- en 36 Kolganzen aanwezig.

Half november stegen de aantallen tot 410 Kleine rieten, waarvan er prompt in de volgende dagen beperkte groepjes hun favoriete gebied Speien (Sint-Pieters - Brugge) opzochten, zo'n 60 ex. (CV). Wegens het zachte weer bleef tegen eind november de toename beperkt tot 110 Kol- en 1380 Kleine rietganzen. Deze laatste wijken steeds frekwenter uit naar Speien, wat vooral in december een vaste gewoonte lijkt. Vanaf eind november volgt wat nachtvorst tot begin december.

Dit brengt de verwachte aankomstgolf van Kolganzen, tot ruim 2700 ex., tegelijk met een verdere toename tot 2430 Kleine rieten. Door diverse waarnemers werd tussen 02 en 05.12 een groep van 20 à 22 Brandganzen gezien, zowel in Damme als in Blankenberge ; 1 à 2 ex. bleven een tijd nadien nog aanwezig. Deze toename van ganzen zorgt onmiddellijk voor de eerste uit-zwerming naar de polders van Blankenberge - Zuienkerke - Nieuwmunster - Wenduine, waar de aantallen in het begin nog wel onder de 1000 ex. zullen blijven. Ook in de polders van Dudzele - Ramskapelle worden okkasideel 113 Kleine rieten gezien (05.12 GDP) ; dit gebied zal deze winter nauwelijks door ganzen bezocht worden.

Half december volgt opnieuw een aantalsstijging, met 3800 Kollen en ca. 3400 Kleine rieten in de regio, waar nog steeds het hoofdaksent op Damme ligt. Hier worden deze maand de plaatselijke maxima genoteerd van 2820 Kleine rietganzen op 18.12 en 4860 Kollen op 23.12. In de tweede decemberdecade kent Speien de " grote " dagen, met geregeld meer dan 2000 Kleine rieten (EK, CV, MS, RoP). Nu komen ook de Rietganzen aan in de Zwinpolders (230 ex. op 18.12, GBU), waar ook ca. 450 Kollen verblijven. Op deze datum valt de eerste sneeuw, gevolgd door vorst in de volgende dagen ; op 23.12 valt weer sneeuw maar daarna gevolgd door dooi. Vanaf deze periode nemen de Kolganzen toe tot meer dan 4000 ex.. De Kleine rieten trekken zich stilaan uit Damme terug (plaatskonkurrentie ?) en 1200 à 2000 ex. vestigen zich nu geregeld in het gebied bij Strooienhaan, samen met maximaal 200 Kollen. Vanaf 27.12 vooral groeien de concentraties van beide soorten in de Blankenbergse Polder en duiken hier ook de eerste Rietganzen op (MS, TS, MaS, JVG, MaP). Op 29.12 bereikt de Kleine rietgans haar winter-maximum met 4104 ex. in de gehele streek (GBU), deze piekdatum is normaal.

Januari zet in met helder vriesweer. Nu zijn zowat 5800 Kollen en minder dan 3000 Kleine rieten in de regio aanwezig, verdeeld over Damme, Strooienhaan en Blankenberge - Nieuwmunster enz.. Geleidelijk neemt Damme echter in belang af, vooral voor de Kleine rietgans. Deze soort wordt al op 09.01 voor het laatst gezien in Speien en zal zich voor de resterende weken vooral concentreren in de Blankenbergse Polder (opnieuw tot 2800 à 3800 ex.). Vanaf 11.01 zitten ook grotere groepen Kolganzen in de Zwinpolders (tot 1640 ex.), waar ze vaak op akkers vertoeven. Tussen 04 en 14.01 slapen zo'n 1800 à 2500 Kollen in het Zwinreservaat zelf (GBu).

Half januari brengt zachte, regenachtige dagen. Op 15.01 volgt de winterpiek van de Kolgans : 6210 ex. ; dit is wel een normale datum maar een relatief laag streektotaal. Vanaf deze periode worden de Rietganzen talrijker in de omgeving van Houtave - Nieuwmunster - Vlissegem, waar ze bij voorkeur op de uitgestrekte akkers verblijven (163 ex. op 15.01, EK). Ook 1 Brandgans pleistert hier voor twee weken. Op 20.01 gebeurt in Wenduine - Blankenberge massale verstoring, wat tijdelijk de aantallen in Damme terug doet toenemen : 2560 Kollen en 300 Kleine rieten op 23.01. Ook in Strooienhaan duiken ze plots, en voor het laatst weer op : 660 ganzen op 23.01. Ook gaan nu opnieuw zowat 2500 Kollen overnachten in het Zwin, typisch voor onrustige tijden. Vanaf 29.01 wordt de Blankenbergse Polder opnieuw normaal gebruikt. Nu bereiken de Rietganzen een piek van 780 ex. in de Zwinpolders (20.01, GBu) ; hier verblijft ook 1 Rotgans van 11 tot 20.01.

Voor februari geven de tellingen een nogal schommelende afname te zien, wat deels door vroege trekbewegingen kan beïnvloed zijn én door de relatief zachte winter. Vooral de Blankenbergse Polder blijft in trek, met nog ca. 3000 Kollen en 1000 Kleine rieten in de helft van deze maand. Op 12 en 16.02 zit hier een adulte Dwerggans (EK). Damme telt op 12.02 nog 770 Kol- en 110 Kleine rietganzen ; de streektotaal zijn resp. 4990 en 1180 ex.. Vanaf deze datum volgt nog een late koudegolf (zonder sneeuw) tot 24.02. In deze tijd verblijven enkele Kleine rieten (tot 55 ex.) in de Lage Moeren van Meetkerke. Vanaf 17.02 nemen overal de aantallen zeer snel af. Op 20.02 zitten de laatste ganzen in Damme : 27 Kleine rieten ; dit is een normale vertrekdatum. Dezelfde dag tellen we tevens de laatste belangrijke groepen in de Blankenbergse Polder : 580 Kollen, 70 Kleine rieten (de allerlaatste) en 110 Rietganzen. Vanaf half februari waren traditiegetrouw overal kleine groepjes Grauwe ganzen op doortrek of kortstondig pleisterend te zien. Vooral tussen 19.02 en 03.03 was er veel trek NO.

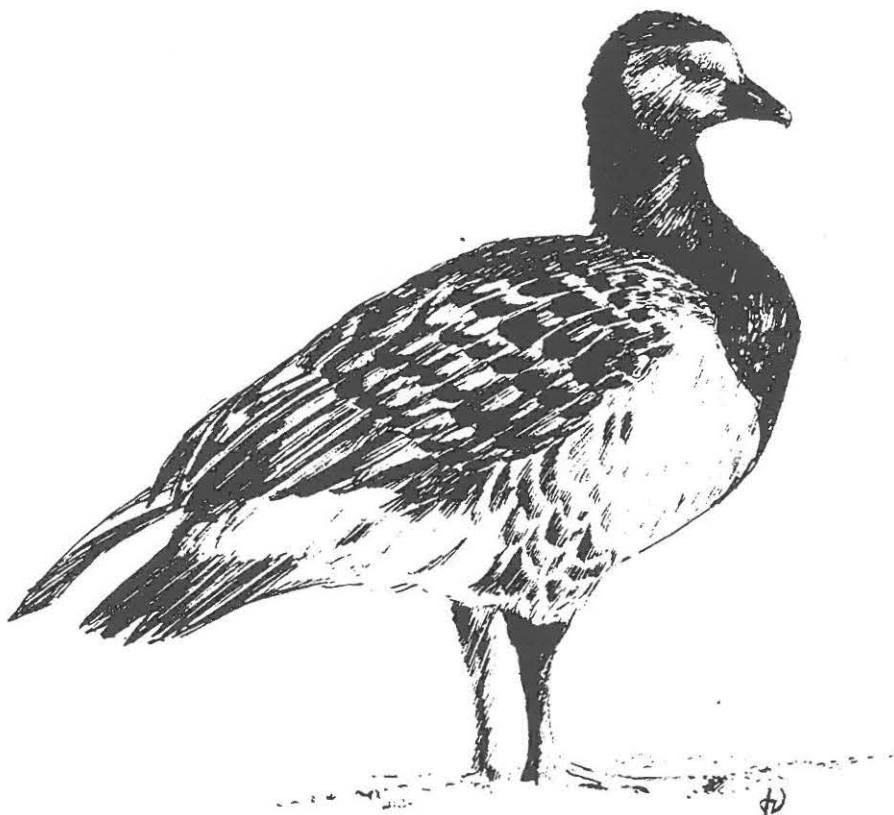
Eind februari en begin maart worden tijdelijk nog wat Kolganzen gesignaleerd in Oostkerke, Hoeke of Ramskapelle (TDS,GDP,EK), met 07.03 als laatste waarnemingsdatum : 171 Kolganzen aan de Hoekevaart (TDS). Tot half maart is er nog frekwente terugtrek van Grauwe ganzen.

Diskussie

Ook in deze winter werd bewezen dat dank zij een totaal jachtverbod op ganzen een veel grotere spontane spreiding optreedt, zelfs al blijven de aantallen eerder gering. Bij deze terreinwisselingen zijn zowel tijdelijke tradities als verstoringseffekten van invloed.

Verder is nogmaals aangetoond dat in de Vlaamse kuststreek een viertal poldercomplexen van internationale betekenis zijn. Als norm hiervoor geldt de geregelde aanwezigheid van 1 % van een watervogelpopulatie ; dit betekent hier 2000 Kol-, 300 Kleine riet-, 700 Riet-, of 400 Grauwe ganzen. Hieraan wordt voldaan door Damme, Speien en het complex Lage Moeren- Strooiënhaan, het complex Blankenberge - Zuilenkerke - Nieuwmunster - Wenduine en de Zwinpolders met het Zwin.

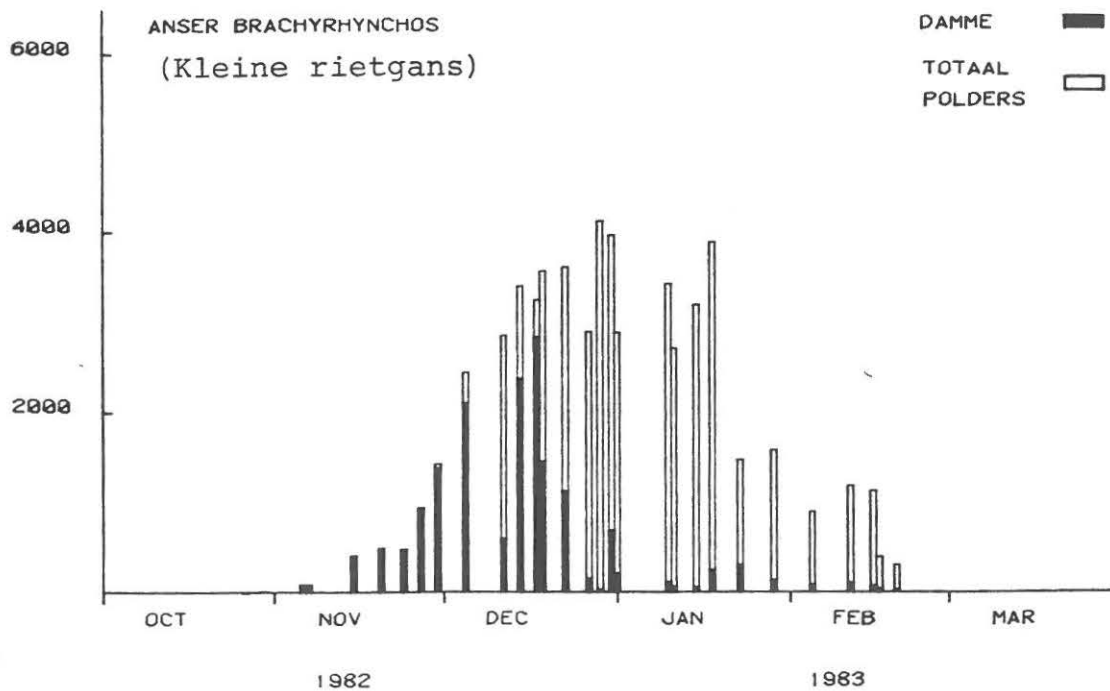
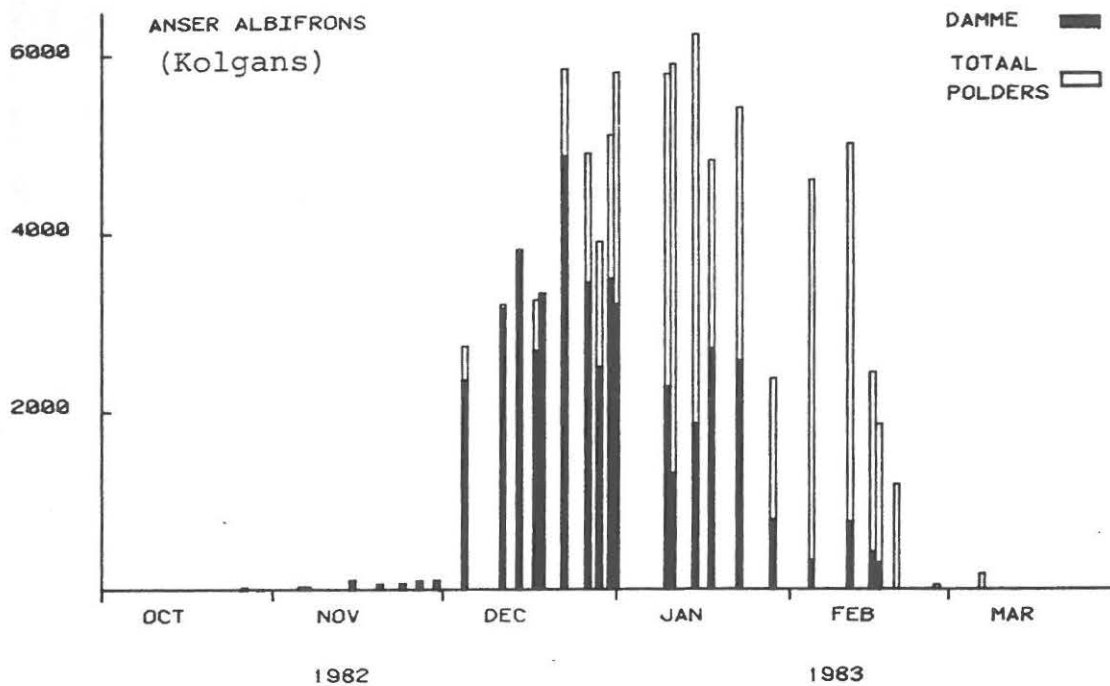
De koude winters van 1981/1982 en vooral 1978/1979 hebben bewezen dat deze gebieden een belangrijke rol kunnen spelen in het tijdelijk opvangen van een groot deel der Westeuropese ganzenpopulaties. Dit is van wezenlijk belang voor hun overleving in situaties met extra-harde weersomstandigheden meer ten noorden van ons land. In normale seizoenen herbergt Vlaanderen ca. 5 % van de Kolganzen en 15 à 25 % van de Spitbergse Kleine rietganzen. Met name voor deze laatste soort is onze natuurbehoudsverantwoordelijkheid voor de adekwate bescherming van de diverse pleisterplaatsen bijzonder groot.

TABEL 1 : Tellingen van ganzen te Damme en in de Polders van Brugge-Oostkust; 1982/83

Datum	KOLGANS		KL. RIETGANS		RIETGANS	BRANDGANS	GRAUWE GANS	DIVERSE	WAARNEMERS
	Damme	Tot. Polders	Damme	Tot. Polders	Tot. Polders	Tot. Polders			
27.X.	-	22	-	-					GBu
30.X.	-	-	9	9					RoP
06.XI.	36	36	79	79					RoP
07.XI.	36	36	79	79					EK
15.XI.	108	108	410	410	1				RoP
20.XI.	65	65	490	490	3				EK
24.XI.	70	70	480	480					EK
27.XI.	100	100	933	933					MaS, MS
30.XI.	110	110	1380	1423		3			EK
05.XII.	2354	2724	2100	2430	3	20 (22,4.XII.TDS)	410		EK, (GDP)
12.XII.	3150	3194	600	2840					EK, RoP
15.XII.	3785	3815	2360	3390	1	2	2		EK
18.XII.	2680	3245	2820	3230	230	1	120		EK, GBU, MaP
19.XII.	3310	3325	1452	3552					EK
23.XII.	4860	5830	1120	3590	1				EK, JvG
27.XII.	3445	4885	150	2875	180 (26.I.,GBu)				EK
29.XII.	2500	3900	24	4104					GBu
31.XII.	3495	5095	690	3950	1				EK
01.I.	3200	5795	210	2865	220		1		EK
10.I.	2280	5780	110	3410					EK, JvG
11.I.	1315	5885	60	2691	221		9	1 Rotgans	EK, GBU
15.I.	1856	6210	51	3176	163	1	20		EK (GDP)
18.I.	2700	4800	250	3870	230				GBu
23.I.	2560	5400	300	1470	780 (20.I.GBu)		250	1 Rotg. (20.I)	EK, JvG
29.I.	795	2360	135	1570	280 (28.I.GBu)	1	2		EK, (FDS)
05.II.	330	4580	80	900	75			1 Dwerggans	EK
12.II.	770	4990	110	1180					EK
16.II.	430	2430	70	1122	1			1 Dwerggans	EK
17.II.	300	1850	40	390					JvG
20.II.	-	1180	27	302	193		140	1 Rotgans	JvG, MS, MaS
27.II.	-	34	-	-			125		GDP, MaP
7.III.	-	171	-	-					TDS

ROODKEELDUIKER (Gavia stellata)

Er werden dit jaar merkkelijk meer Roodkeelduikers waargenomen, ook verbleven of pleisterden ze langer dan gewoonlijk op sommige plaatsen zoals aan het Insteekdok in de Achterhaven en te Beernem tot in april en op het Zegemeer te Knokke tot in maart.

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

De meeste vogels die hier waargenomen werden pleisterden op het Insteekdok.

Januari : 1 ex. op 17.01, 3 ex. op 20.01 en 2 ex. op 24.01.

Opmerkelijk zijn vooral de 5 ex. op 22.01 (TDS, LDo) en 23.01 (SP).

Februari : er zijn regelmatig 2 ex. aanwezig van 12.02 tot 27.02 (TDS, GDP, SK, GO, PiV, LDc).

Maart : 1 ex. van 02 tot 06.03 (TDS, GDP, GO, MaP).

April : 2 ex. op 04.04, verder regelmatig 1 ex. aanwezig tot 17.04 (TDS, GDP, GO, MaS, MS, LDc, BDC).

Filipsdok en Boudewijnkanaal

Respektievelijk 2 ex. op 16.02 en tot 3 ex. op 20.02 (TDS, FB, BC, KD, FDS). Uitwisseling tussen de Achterhaven en dit gebied is zeer goed mogelijk.

Het Zegemeer

Eén ex. met stookolie van 19.01 tot 15.02, en (waarschijnlijk) hetzelfde ex. van 04.03 tot 28.03 (TDS, PeL, PiV, en JNM Knokke-Heist).

Fonteintjes

1 ex. ter plaatse op 16.03 (JVG).

Kust Zeebrugge

1 ex. op 22.01 (TDS) en 5 à 6 ex. op zee (SP).

Beernem - Sint-Joris

1 pleisterend ex. van 26.03 tot 10.04 (WIG).

Put van Roksem

Er verbleef slechts 1 ex. en dit van 05.03 tot 26.03, het kleine aantal wnm. voor zo een interessante put bewijst nogmaals dat de Roodkeelduiker vooral langs de kust zelf verblijft (Desmet J., Jaarboek '81-'82.). (MP, VWG Brugge, FDS)

Het Zwin

Twee wnm. van telkens 1 ex. op 30.01 en 17.02 (TDS).

PARELDUIKER (Gavia arctica)

Zoals steeds zijn er minder wnm. dan van de Roodkeelduiker. Opmerkelijk is wel de vroege wintergast op de Blauwe Toren. Een meer traditionele waarnemingsplaats is het Zwin.

Het Zwin

1 ex. op 26.02 (PeL).

Blauwe Toren

1 ex. van 10.11 tot 21.11 (MS, JM).

Zeebrugge

Op zee werden verschillende wnm. verricht, in vergelijking met de rest van de regio een opvallend hoog aantal !

1 ex. op 27.11 (SP), in december 1 wnm. van 1 ex. op 29.12 (Wielewaal 50 : 34) en in januari 3 wnm. op 08, 23 en 30.01 van resp. 2, 2, 1 en 1 ex. (Wielewaal 50 : 34).

DUIKER SPEC. (Gavia spec.)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

1 overvliegend ex. op 29.01 (GO).

Kust Wenduine - Blankenberge

1 ex. ZW vliegend op 18.12 (PeL, PaL, MaP), 3 ex. ZW vliegend op 14.02 (PeL) en 2 ex. NO vliegend op 14.02 (JM). Het determineren van duikers in vlucht is zeer moeilijk, vooral als deze op grote afstand voorbijvliegen.

DODAARS (Tachybaptus ruficollis)

Het Zwin

Weinig gegevens omtrent het voorkomen van de Dodaars alhier, slechts 3 wnm. in november met een max. van 10 ex. op 17.11.

De Vrede

Slechts 1 wnm. namelijk 1 ex. op 01.08.

Damse Vaart

1 ex. op 03.10 (TDS)

Hoeke Steenbakkerij

In het najaar vanaf oktober tot en met december regelmatig met 2 à 3 ex. aanwezig (TDSU). Voorjaar : op 25.07 nog 3 (2 juv.).

Hoeke Sint-Donaas

Hier werden meer ex. waargenomen dan vorig jaar : 6 (2 juv.) op 11.07, 15 ex. op 17.10, 4 ex. op 13.12 en tenslotte als laatste wnm. 2 ex. op 13.05. Een lichte vooruitgang dus niettegenstaande een toenemende jachtdruk.

Hoekevaart

Tijdens het winterhalfjaar werden hier enkele wnm. verricht, vermoedelijk verblijven hier steeds enkele ex. maar deze worden niet altijd opgemerkt. In november 1 ex. op 09.11 met een max. van 5 ex. op 29.11. Van januari tot eind maart 4 wnm. die meestal betrekking hebben op 1 ex., uitgezonderd 2 ex. op 29.03.

Oostkerke kleiputten

Twee zeer late voorjaarswnm. : 1 ex. op 23.05 en 2 ex. op 06.06 (TDSU), mogelijks zijn deze vogels afkomstig van de nabijgelegen Eienbroekvaart of Hoekevaart waar dit jaar enkele paartjes nestelden.

Spuikom Blankenberge

Van dit gebied beschikken we over weinig gegevens, nochtans verbleven de volledige winter 3 à 5 ex. in de spuikom.

Kust_Wenduine - Blankenberge

Hier werden 11 ex. op 26.12 waargenomen; Dodaarsjes zijn bij ons eerder zeldzaam op zee, wel worden er tijdens de trekperiode soms trekkende ex. gesignaleerd.

Vagevuurplassen Zuilenkerke

Eveneens een gebied dat bijna niet werd bezocht, op 14.11 waren hier 7 ex. aanwezig (GDP). Nochtans moet deze put in de winterperiode interessant zijn voor de Dodaars aangezien er dan niet de minste vorm van recreatie is.

Vestingen Brugge

1 ex. op 19.01 (HDB).

Meetkerke put

1 ex. op 16.10.

Meetkerke Moeren

Het blijkt nog steeds onmogelijk om een samenhangend geheel te verkrijgen van al deze sloten en grachten. Zeker is dat hier nog enkele ex. meer verblijven dan onderstaande gegevens doen uitschijnen : 9 ex. op 13.11, telkens 1 ex. op 06, 18 en 20.01, in februari 5 en 2 ex. op resp. 14 en 18.02.

Put van Roksem

Elk jaar minder interessant voor deze soort ; de volgende gegevens werden voor deze put verzameld : 3 ex. op 01 en 03.08, het hoogste aantal werd waargenomen in september 4 ex. op 15.09, nog 3 ex. op 02.10. Slechts 1 wnm. in het voorjaar namelijk 1 ex. op 15.04.

Koude Keuken

1 ex. op 11.12.

Put van Vlissegem

Op de broedperiode na wordt de Dodaars hier regelmatig waargenomen, om dit beter weer te geven zie onderstaande figuur.

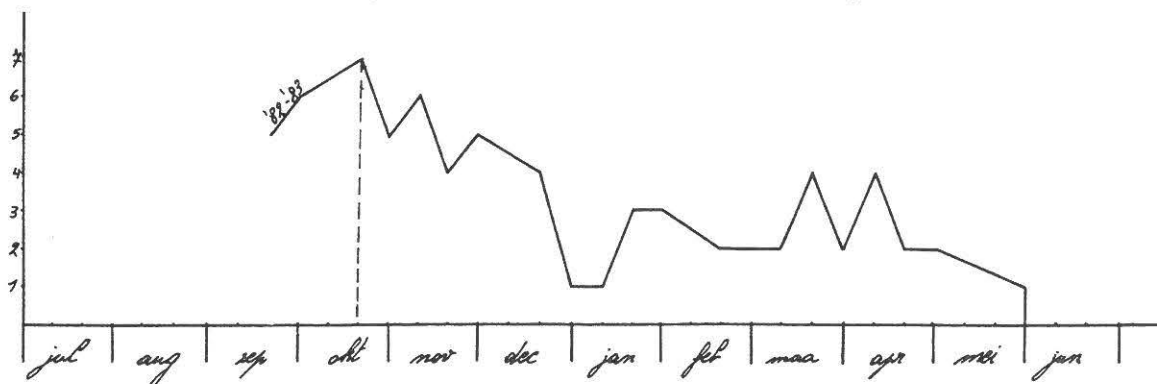

Fig. : aantalsverloop, gemiddelde per decade.

De figuur leert ons dat de beste periode is van september tot en met november. Daarna krijgen we een langzame maar zekere daling van de aantallen tijdens de wintermaanden, in het voorjaar is terug een kleine heropflakking van de aantallen te merken.

Expresswegput
5 ex. op 12.01.

Polders Stalhille
2 ex. op 30.10.

Put Zevenkerke
Iets meer wnm. dan vorig jaar ; max. 7 ex. op 17.10 en 4 ex. op 11.11.

Zwaanhoek Oudenburg
1 ex. op 14 en 28.04.

Spoorwegput Steenbrugge
1 ex. op 29.12 en 06.03.

Duivelsgat
2 ex. op 09.04.

Visvijver van Halewijn
1 ex. op 19.12.

Vijverhof Sint-Michiels
In het najaar aanwezig met telkens 1 ex. op 09, 10, 11.11 en 23.12. In het voorjaar 2 ex. op 24.02 (SK).

Put van Sint-Pieters
Er zijn geen wnm. tijdens de zomermaanden. Dit is vooral te wijten aan verstoring door surfers (vooral van maart tot september). Eenmaal de rust hersteld, overtreft deze put steeds alle verwachtingen, namelijk een max. van 86 ex. op 15.11 tegenover een max. van 64 ex. vorig jaar. Indien de evolutie zich op deze wijze verder zet wordt deze put misschien wel één van de belangrijkste overwinteringsplaatsen voor deze soort in de regio.

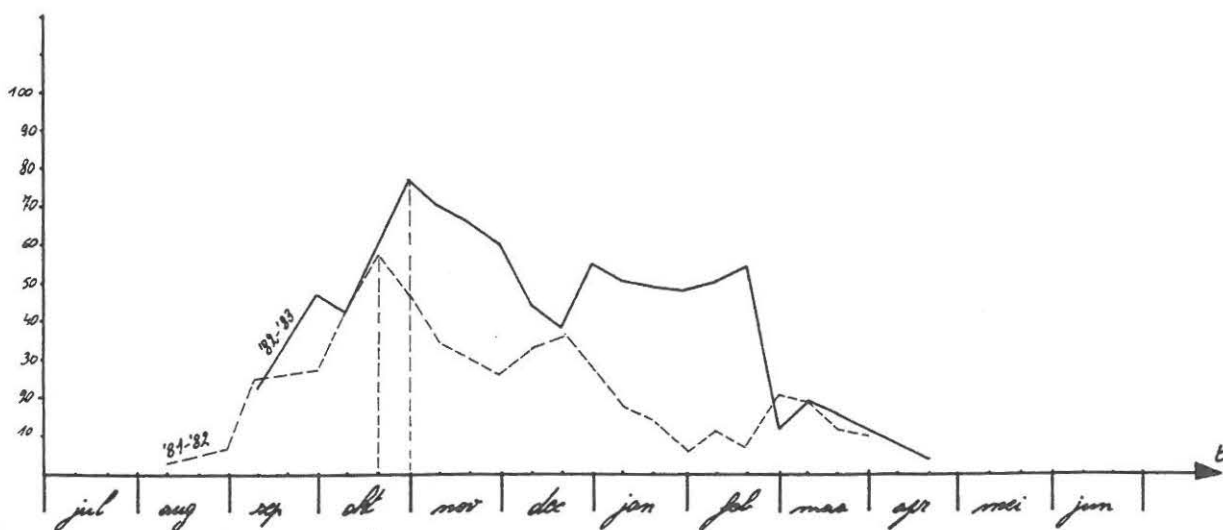

Fig. : aantalsverloop, gemiddelde per decade.

Teller : MS.

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Vanaf begin juli neemt het aantal pleisterende ex. geleidelijk toe tot eind augustus (max. 40). In september en oktober neemt het aantal ex. snel toe om een max. van 254 ex. te bereiken in oktober. Na oktober nemen de aantallen geleidelijk af, om een dieptepunt te bereiken van 20 à 30 ex. van december tot eind februari. In maart stijgt het aantal terug tot 100 ex., dit ten gevolge van de terugtrek. In april en mei verblijven nog slechts zeer weinig ex. ter plaatse, resp. 13 en 1 ex..

De Achterhaven was dit jaar het beste gebied voor de Dodaars van de gehele regio. Het blijft de vraag als deze aantallen zo hoog zullen blijven als de Achterhaven in gebruik zal genomen worden.

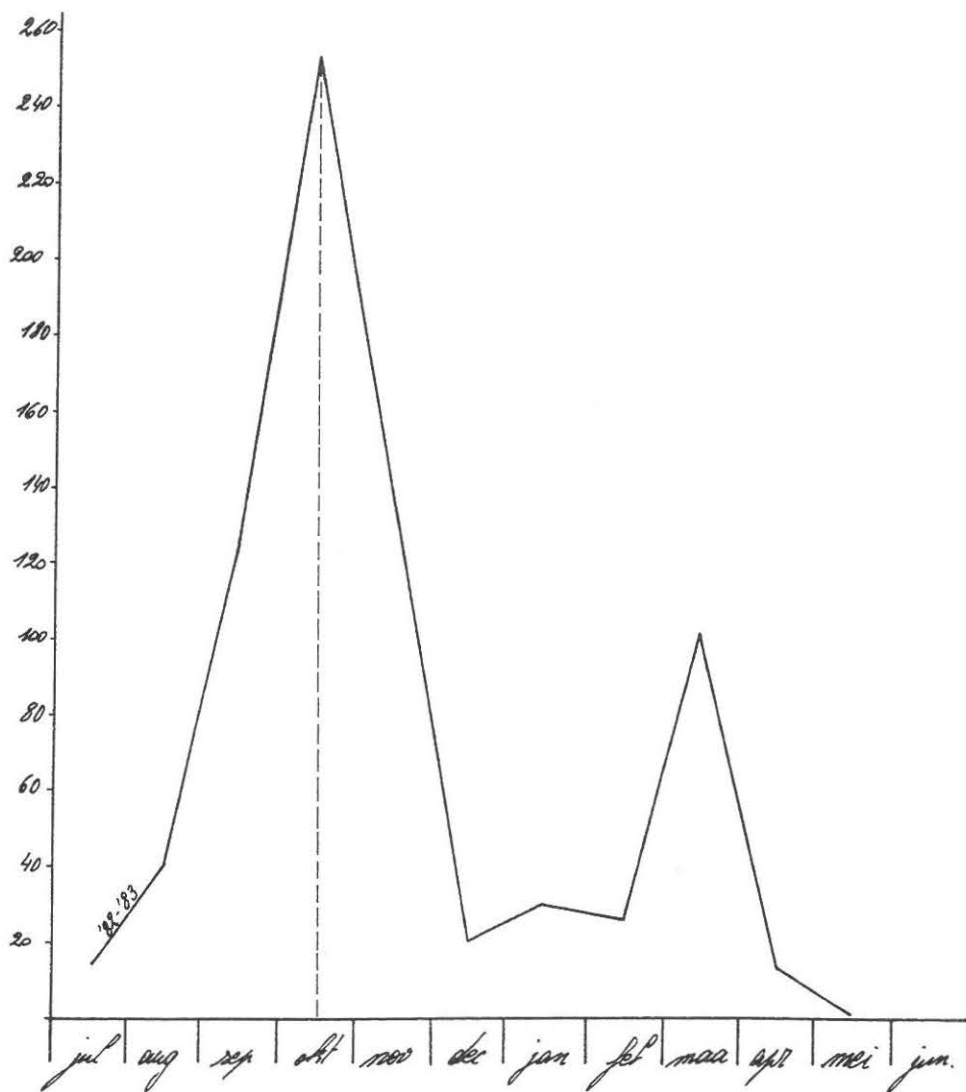
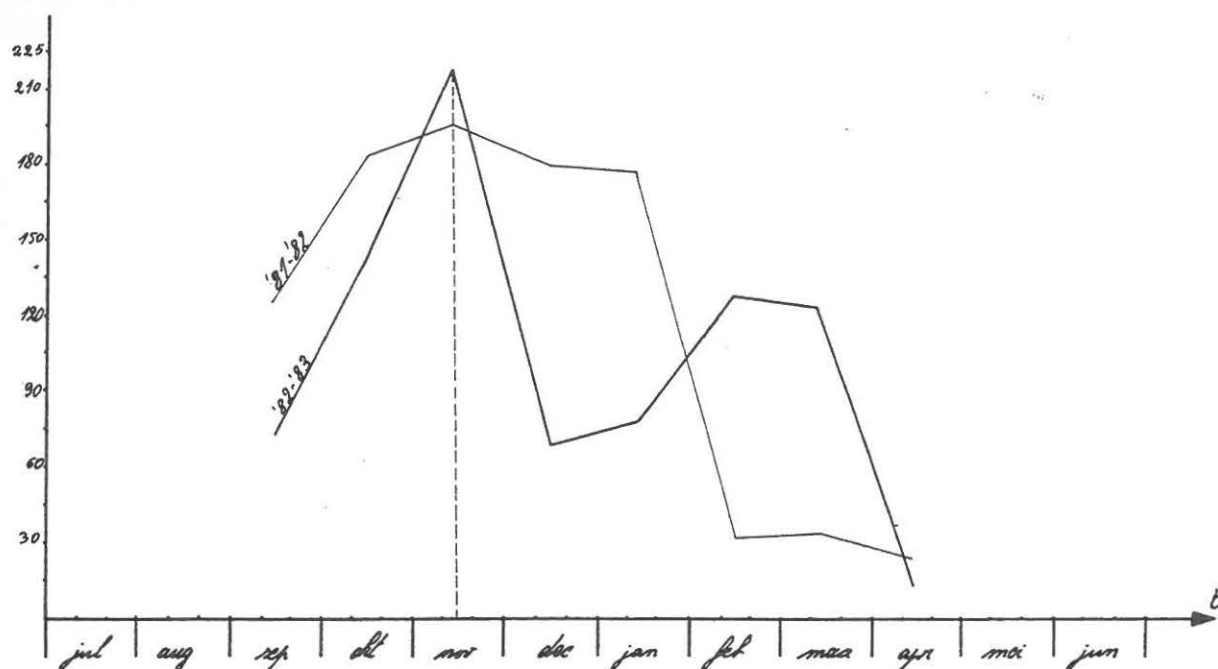

Fig. : maximum aantal Dodaarsen per maand in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge.

Fig. : totaal aantalsverloop van de Dodaars in N.W.-Vlaanderen
aan de hand van de mid-maandelijke tellingen.

Aantal bezochte gebieden :

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	maa	apr	mei	jun
seizoen '81-'82	-	-	21	41	48	39	58	55	44	14	-	-
seizoen '82-'83	-	-	-	15	33	19	18	31	28	12	-	-

FUUT (Podiceps cristatus)

Het Vijverhof

Daar de Fuut er overal op vooruit gaat, loont het reeds de moeite om de wnm. van plaatsen zoals het Vijverhof in een figuur om te zetten om het aantalsverloop beter te kunnen volgen.

Om een duidelijk beeld te krijgen van het aantalsverloop, werd een gemiddelde per decade uitgerekend en vergelijken we dit met het boekjaar '81-'82.

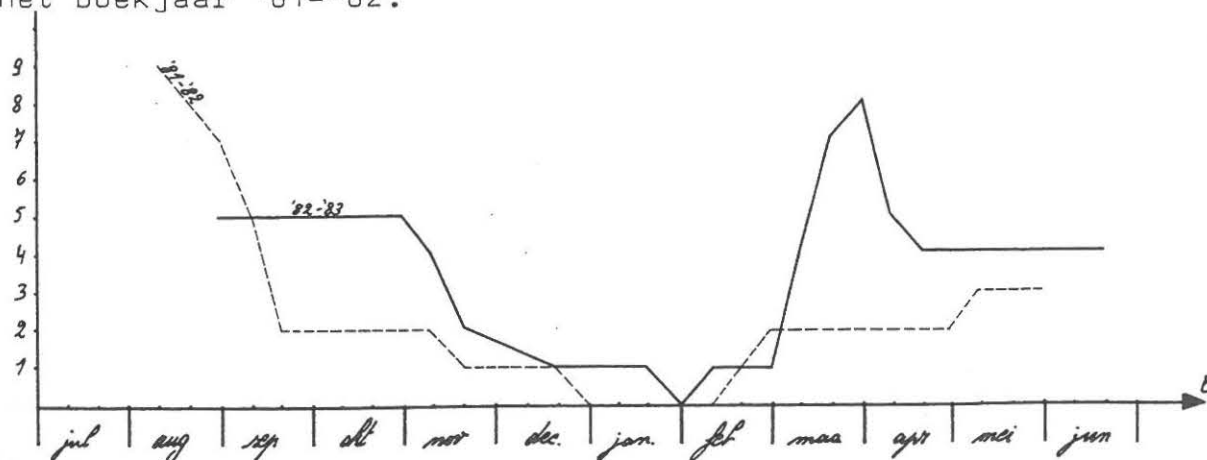

Fig. : aantalsverloop, gemiddelde per decade.

Spijtig genoeg kunnen we juli en augustus niet vergelijken bij gebrek aan tellingen. Vorig jaar noteerden we voor de zomermaanden een gemiddelde van 6 ex., waar we dit jaar slechts één telling beschikten, namelijk 2 ad. en 3 juv. op 22.08. Deze figuur kon slechts tot stand komen dank zij de vele tellingen van SK, maar liefst 225 maal heeft hij het Vijverhof geteld !

Put Fribona

Ook hier een lichte vooruitgang van het aantal ex. in het najaar, 3 à 4 ex. in oktober en november. Vermelden we ook nog het overwinteren van 2 ex. in december en januari, welke vorig jaar niet het geval was. In februari en maart pleisterden 2 à 3 ex..

Spoorwegput Steenbrugge

Een belangrijke pleister- en broedplaats voor deze soort. Gezien de aantallen die er dit jaar voorkwamen, loonde het zeker de moeite om de wnm. in een figuur te verwerken, dit aan de hand van 1 à 2 tellingen per decade. Het spreekt natuurlijk voor zich dat de juv. eveneens in onze figuur zijn opgenomen.

Hierdoor werpt de lokale broedpopulatie met 10 tot 12 juv.

(27.06) natuurlijk veel gewicht in de schaal.

Van deze put onthouden we de volgende maxima : 15 ex. op 03.07, 14 ex. op 17.04 en 10 à 12 juv. op 29.06.

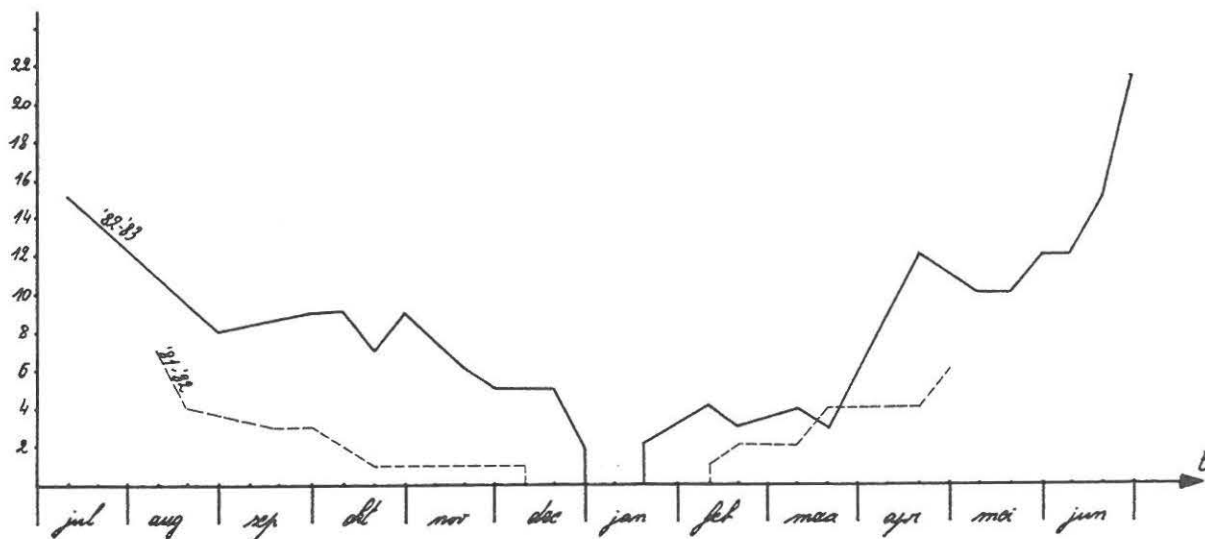

Fig. : aantalsverloop van de Fuut op spoorwegput te Steenbrugge.

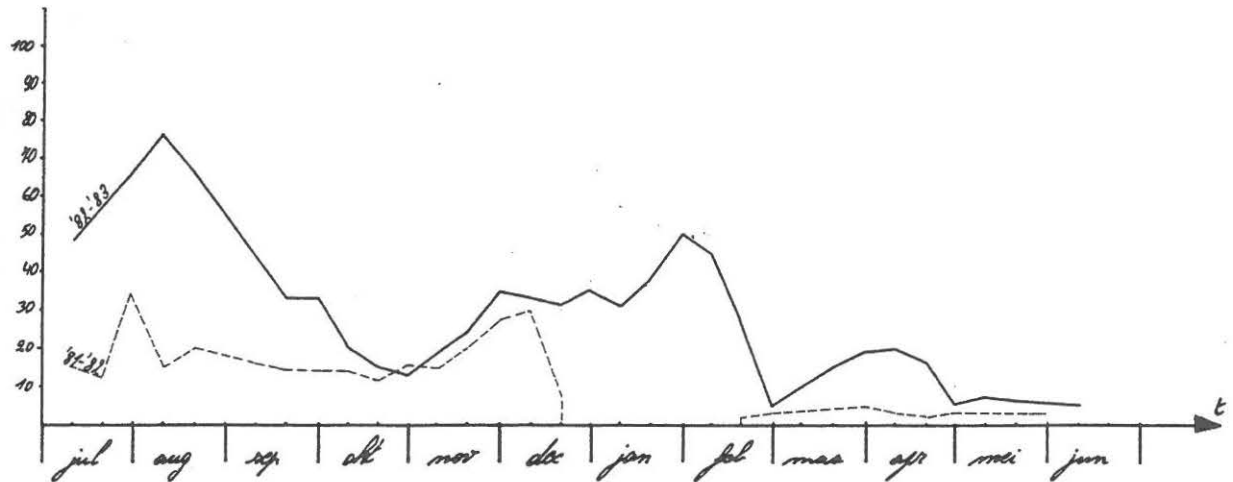
Roksem

Ook hier vallen de rekords als vliegen, 76 ex. op 30.07 tegenover 34 ex. op 25.07.'81, meer dan het dubbele.

Opmerkelijk zijn de overwinterende Futen in december, januari en februari, zelfs tot 58 ex. op 21.01 en 41 ex. op 31.12 ; vorig jaar verbleven in deze periode bijna geen ex. op de put (de put was toen eveneens ijsvrij).

Het voorjaar scoort verder nog max. 51 ex. op 05.03, 20 ex. op 19.03, 26 ex. op 09.04 en 8 ex. op 07.05.

Fig. : aantalsverloop van de Fuut op de put van Roksem, gemiddeld aantal ex. per decade.

Hoeke kleiputten Sint-Donaas

De soort is hier enkel aanwezig vanaf het voorjaar (februari), met als laatste wnm. in juli nl. 2 ex. op 27.07. April en mei komen het beste uit de verf met max. 6 ex. op 23.05 en dan doorgaans 3 à 4 ex. aanwezig.

Hoeke Steenbakkerij

In het najaar 1 wnm. van 2 ex. op 25.07. Gedurende maart tot mei regelmatig 2 à 3 ex. aanwezig met als uitschieter 5 ex. op 18.04 (TDSU).

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

- Insteekdok : samen met de put van Roksem de beste plaats uit de regio. De beste maanden voor de soort situeren zich ongetwijfeld in het voorjaar met uitzonderlijke scores zoals 83 ex. op 27.02 en 79 ex. op 03.03 (GDP). 30 à 50 Futen zijn doorgaans een normale verschijning tijdens de maanden januari, februari, maart, april en mei, iets vorig jaar eveneens het geval was.

Voor het najaar beschikken we over gegevens die ons doen veronderstellen dat deze periode zeker niet te onderschatten is, bijv. : 30 ex. op 12.07, 28 ex. op 14.08, 28 ex. op 28.09, 37 ex. op 26.10, 49 ex. op 07.11 en 18 ex. op 23.12.

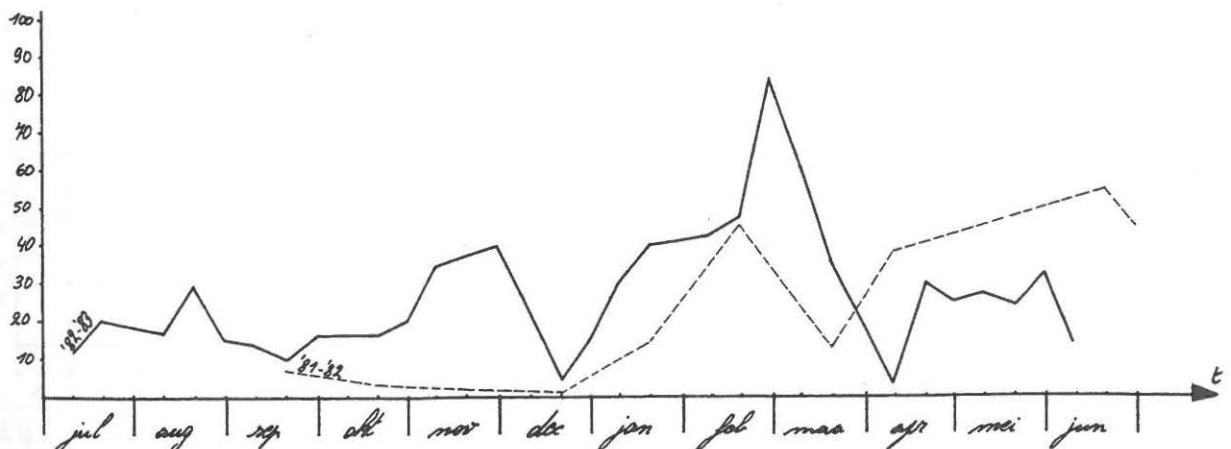

Fig. : aantalsverloop van de Fuut op het Insteekdok in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, gemiddeld aantal ex. per decade.

- Put van Distrigaz : enkele mooie aantallen zoals 18 ex. op 02.11 en 12 ex. op 24.04, verder ook nog 1 ex. op 24.03 en 3 ex. op 26.09.

Blauwe Toren

Voor september, oktober, november, december en februari stemt het aantalsverloop overeen met vorig jaar, 1 à 2 ex. gedurende deze maanden.

De lokale broedpopulatie breidde zich ook hier gevoelig uit, 8 ad. en 4 juv. op 14.06. Van half maart tot einde april is de soort het best vertegenwoordigd met een gemiddelde van 6 ex. en een maximum van 13 ex. op 30.04.

Daar deze put zeer rustig gelegen is mogen we ons de komende jaren zeker aan grotere aantallen verwachten. De bestaande rietkraag ontwikkelt zich verder, dit zal zeker een gunstig broedbiotoop creëren voor de Fuut.

Spuikom Blankenberge

1 ex. op 13.03.

Filipsdok en Boudewijnkanaal

Slechts één gegeven van dit in de winter nochtans interessante gebied, 3 ex. op 29.12. Er bestaat zonder twijfel een regelmatige uitwisseling met de Achterhaven, wat doet veronderstellen dat er hier meer Futen moeten foerageren.

Molentje Blankenberge

2 ex. op 13.02.

Putje van Meetkerke

Enkele losse wnm. : 1 ex. op 11.12, 3 ex. op 06.03 en 2 ex. op 03.04 en 16.05.

Put van Sint-Pieters

Nog steeds niet in trek bij onze Futen. Te weinig natuurlijke bescherming (ontbreken van rietkraag) en te veel verstoring door surfen zijn daar zeker niet vreemd aan. Desondanks maakten enkele ex. een tussenlanding : 2 ex. op 12.09 en 1 ex. op 28.08, 20.03, 07.04 (MS).

Het Zegemeer

Enkel aanwezig in februari en mei met telkens 1 ex..

De Vrede

4 ex. op 15.04.

Het Zwin

Zeér weinig gegevens : 3 ex. op 23.01 en 1 ex. op 20.02. Sporadisch ook nog gesignaleerd in november met 2 à 3 ex.. Tenslotte nog 1 ex. op 26.12.

Put van Vlissegem

Najaar : 3 à 4 ex. in juli en 1 ex. op 09.11.

Voorjaar : van maart tot mei regelmatig 1 à 2 ex. waargenomen.

Expresswegput

1 ex. op 26.03 en 16.06, 2 ex. op 14 en 15.06 (FDS).

Zwaanhoek

1 à 2 ex. in april.

Lac van Loppem
1 ex. op 12.03.

Put van Zevenkerke
1 ex. op 17.10, 02, 15 en 20.02.

Visvijver van Halewijn Beernem
1 ex. op 13.03, ook noteren we in deze periode een broedgeval ;
2 ex. op 17.03 (WIG).

Put van Dedelem
1 ex. op 27.02.

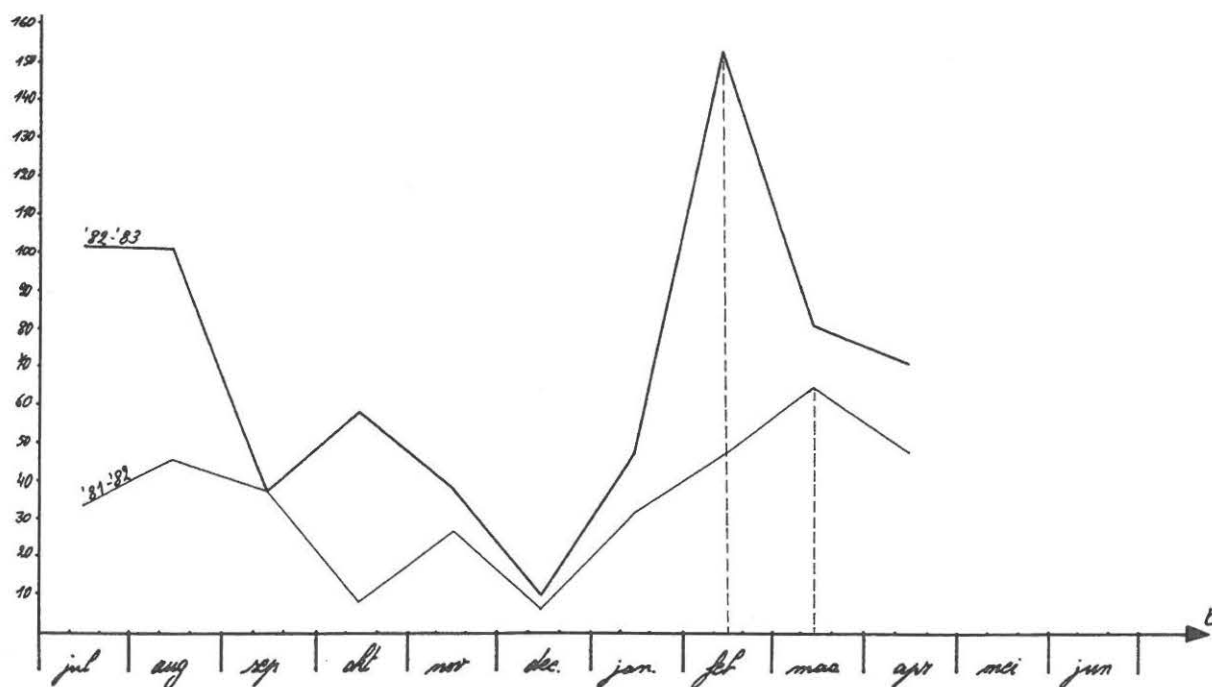
Oostkamp Erkegem
1 ex. op 16.10, 14.11 en 16.01.

Kust Zwin - Knokke-Heist
51 ex. op 20.02.

Kust Zeebrugge en Voorhaven
Waarschijnlijk onderschat : 10 ex. op 12.02 en 4 ex. op 17.02
(GDP).

Kust Wenduine - Blankenberge
2 ex. op 08.11, 4 ex. op 19.12 en 55 ex. op 12.01.

Fig. : totaal aantalsverloop van de Fuut in N.W.-Vlaanderen
aan de hand van de mid-maandelijke tellingen.

Aantal bezochte gebieden :

	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	maa	apr	mei	jun
seizoen '81-'82	-	-	21	41	48	39	58	55	44	14	-	-
seizoen '82-'83	-	-	-	15	33	19	18	31	28	12	-	-

Het Zwin

1 ex. verbleef hier van 05.09 tot 03.10 (GBu, LDc, BDC, SK, MS, PK, JNM Knokke-Heist).

Verder noteren we 2 ex. op 11.11, 1 ex. op 26.12 en 4 ex. op 10.05 (TDS).

De Vrede

1 ex. op 09.08 (TDS).

Put van Vlissegem

Op deze put pleisterden tijdens het voorjaar regelmatig Geoorde futen, de wnm. in juni zijn interessant omdat dan zelden ex. bij ons waargenomen worden.

April : 2 ex. op 20 en 22.04, 4 ex. op 24.04 (CR).

Mei : 2 ex. op 23.05 (CR).

Juni : 1 ex. van 03 tot 10.06 (CR).

Filipsdok

We noteren er het eerste ex. op 12.09, daarna 2 ex. op 16.10 en 3 ex. op 31.10 en 03.11.

Tijdens het voorjaar 4 ex. op 14.05.

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

De eerste vogels arriveren op 24.08 met 2 ex., reeds 3 ex. op 02.09 ; nadien wordt regelmatig 1 ex. gezien dat hier blijft tot 28.09 (LDC).

In oktober worden 2 ex. gezien op 16.10 en 1 ex. op 24.10 (JNM Knokke-Heist).

In de eerste helft van november pleistert terug 1 ex. in het gebied (MS, FBe), op 07.11 een maximum van 3 ex. (FDS).

Pas op 08.02 wordt terug 1 ex. waargenomen (GDP), eveneens 1 ex. op 03.03 (GDP).

De meimaand is hier voor deze soort eerder spectaculeir te noemen, tot de 21^e verblijven verschillende ex. op het Insteekdok. Tijdens deze periode waren vrijwel dagelijks baltsende ex. te bewonderen, af en toe werd zelfs met nestmateriaal naar een eilandje gesleurd (TDS), een broedgeval bleef echter uit. Het maximum aantal was 10 ex. op 05.05 en nog 6 ex. op 21.05, tussen deze data schommelde het aantal pleisterende tussen 3 à 6 ex. (GO, TDF, JM).

AALSCHOLVER (Phalacrocorax carbo)

Najaarstrek

Deze kwam iets later op gang dan vorig jaar, we noteren de eerste trekkers op 23.08 in de omgeving van het Zwin, namelijk 3 ex. W.

De volgende dag (24.08) een grotere groep met resp. 7 ex. W en 19 ex. W (MS). Ook op 25.08 wordt Aalschovertrek vastgesteld :

14 ex. ZW (Aves) en 27 ex. ZW (WVDB). In september worden aan het Zwin op 12.09 19 ex. W genoteerd en 2 ex. W op 20.09.

Aan de Fonteintjes te Blankenberge wordt eveneens ijverig geteld : 1 ex. NO op 22.09 en 32 ex. ZW op 29.09 (JVG).

De maand oktober blijkt wederom met de grootste aantallen te gaan " vliegen ", aan het Zwin trekken op volgende data ex. voorbij :

01.10 : 15 ex. W, 16.10 : 32 ex. W, 19.10 : 19 ex. W en 1 ex. O

(TK), 22.10 : 60 ex. ZW, 24.10 : 32 ex. ZW en tenslotte nog

1 ex. W op 30.10 (TK).

Boven Brugge 43 ex. ZW op 06.10 (JD).

Ook boven de Meetkerkse Moeren werden regelmatig trekkende ex. waargenomen : 22.10 : 41 ex. ZW, 70 ex. op 06.11 en 6 ex. op 15.11. Nog enkele wnm. in november aan de Fonteintjes : 4 ex. ZW op 06.11, 1 ex. ZW op 20.11 en 28.12.

Een groep van 18 ex. trekt boven zee tussen Wenduine en Blankenberge richting ZW op 28.12 en nog 1 ex. ZW op 17.10.

In totaal werden 353 ex. waargenomen die naar het ZW of W trokken, 2 ex. naar O en enkele NO.

Vanwege de zachte weersomstandigheden is de vorsttrek nihil : 37 ex. W op 18.02 te Roksem en 1 ex. NO op 21.01 aan het Zwin.

Voorjaarstrek

Boven het Duvelsgat te Sint-Andries glijden op 13.03 de eerste 64 ex. langzaam naar het NO (JM,MS,SK,TDF,FDS). Te Zeebrugge aan het Insteekdok zien we 21 ex. NO op 02.04 (GO), aan het Zwin 2 wnm. : 4 ex. NO op 13.04 en 2 ex. NO op 22.04. Aan de Fonteintjes 17 ex. ZW op 17.04 en 3 ex. op 07.05.

De voorjaarstrek greep plaats tussen half maart en begin mei, met het hoogtepunt van de trek in april.

Bespreking pleisterplaatsen

Put van Roksem

Door het zachte weer bleven tijdens de wintermaanden januari en februari heel wat ex. aanwezig.

De eerste wnm. gebeuren vanaf oktober met 3 ex. op 02.10, deze blijven ook in november ter plaatse, op 27.11 4 ex..

In december vertoeven regelmatig 4 à 9 ex. op de put met een uitschieter van 21 ex. op 31.12. Januari is nog beter : gemiddeld zijn 15 ex. aanwezig, maximaal 20 ex. op 02.01. Op 12.02 nog 15 ex. (MP), waarna de aantallen plots verminderen : 10 ex. op 20.02 en op 25 en 26.02 is de soort zelfs afwezig.

Voor de laatste wnm. tellen we 1 ex. op 12 en 13.03 en 4 ex. op 23.04.

Het Vijverhof

1 ad. op 31.10 (SK).

Put van Vlissegem

3 wnm. : 2 ex. op 20.02, 3 ex. op 22.02 en 1 ex. op 16.04 (CR).

De Vrede

1 ex. op 24.04.

Het Zwin

Daar waar er in de omgeving van het Zwin dit jaar de meeste trekkers werden genoteerd, verbleef er ook een treffelijk aantal ex. van eind augustus tot eind april.

Van 22.08 tot 13.09 krijgen we 6 à 10 ex. met maximum 14 ex. op 25.08. Deze aantallen vallen sterk terug tot 1 à 3 ex. gedurende oktober tot december.

Vanaf eind januari tot eind april 4 à 8 ex. met een maximum van 9 ex. op 27.03. De laatste wnm. dateert van 10.05 2 ex..

Blauwe Toren

4 wnm. : 1 ex. op 12 en 16.12, 2 juv. op 17.04 (GDP) en 17.05 (MS).

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

In september aanwezig met 3 à 5 ex. en in oktober met 5 à 8 ex. op het Insteekdok. De eerste vogels worden gezien op 26.08 met 4 ex. en 02.09 met 3 ex. waaronder het eerste juv., op 03.10 zelfs 5 juv. en op 12.10 nog 3 juv.. November geeft nog 2 à 3 ex. met als maximum 4 ex. op 21.11 ; na de 2 ex. op 18.12 blijft de soort afwezig tot eind februari met voor het eerst terug 3 ex. op 20.02 en 1 ex. op 10.03. Gedurende maart en mei meermaals 1 pleisterend ex., laatste wnm. op 29.05.

Filipsdok en Boudewijnkanaal

1 ex. op 20.02.

Put van Sint-Pieters

Gedurende dit jaar is duidelijk gebleken dat deze put dienst doet als slaapplaats voor de vogels die tijdens de dag foerageren en pleisteren in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, het zijn vooral de hoge bomen aan de rand van de vijver die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op deze vogels. Van MS en GDP kregen we de volgende gegevens betreffende deze slaapplaats :

14.09 : 5 juv. om 19u30, 15.09 : 5 juv. om 19u30, 16.09 : 4 juv. om 19u20, 22.09 : 3 juv. om 07u30, 08.10 : 9 ex., 16.10 : 1 juv. om 17u15 ; de vogels zaten telkens in de bomen aan de rand van de vijver.

Nog enkele losse wnm. : 1 ex. op 27.10, 1 ex. op 08.11, 2 ex. op 20.11, 1 ex. op 04.02, 20.04 en 22.05 (MS).

Het zou zeker interessant zijn deze plaats in de toekomst beter te volgen.

We danken de talloze waarnemers, bijzonderlijk JzV, PeL, PaL, MS, GBu, PS, TDS, MaP, MP, GO, JVG, LDc en de vele anderen.

KUIFAALSCHOLVER (Phalacrocorax aristotelis)

Zwin

1 ad. op 28.11 (Wielewaal 49 : 398).

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

1 ex. pleisterend van 06.11 tot 14.11 (PD, PA).

Kust Wenduine - Blankenberge

1 ex. en 1 juv. op 31.08.

Kust Zeebrugge

1 ad. op 27.05 (JVG, FBe).

Jaarlijks worden van deze soort verschillende wnm. in de regio verricht, het verdient aanbeveling om in de toekomst bij elke wnm. de leeftijd van de waargenomen vogel te vermelden (juv., imm., ad.). Regelmatige tellingen van de kuststrook zouden waarschijnlijk een niet te onderschatten aantal wnm. opleveren (nota redactie).

Knobbelzwaan (Cygnus olor)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Bijna het volledige jaar aanwezig, de meeste ex. verblijven in de omgeving van de " Palingpot " ; 2 ex. op 09.08, maximum 3 ex. op 05.09, 2 ex. op 12.09, ook in oktober aanwezig en op 20.02 in deze omgeving.

Af en toe ook wnm. aan het insteedok : telkens 1 ex. op 10.10, 09.01 en 09.02.

Soms worden ze ook wel op andere plaatsen in het gebied gezien, o.a. 3 ex. op 16.01 en 5 ex. op 13.02, 3 ad. op het OT Zelzatebrug op 08.12.

Moeren Meetkerke

3 ex. aanwezig vanaf de 2^e decade van december tot eind februari.

Speien Meetkerke

3 ex. op 27.11 en eveneens 3 ex. van 07 tot 10.12 (GDP).

Put van Meetkerke

3 ex. pleisteren van 28.11 tot 06.12, het betreft hier dezelfde ex. die in de Moeren verbleven.

AZ Sint-Jan

2 ex. op 12.01, 1 ex. op 29.01 en 3 ex. op 02.02.

Het Zegemeer

1 ex. op 31.12. 3 ex. Er verschijnen 3 ex. op de plas in de 2e decade van februari en ze blijven er tot 26.02. Gedurende maart en april regelmatig 2 ex. aanwezig.

Hoeke kleiputten Sint-Donaas

Aanwezig vanaf de laatste decade van november met 5 ad. op 25.11 en 3 ad. op 29.11. In december en januari slechts wnm. van 1 à 2 ex.. Februari geeft slechts 1 wnm. van 4 ad. en 1 juv. op 17.02. Van maart tot eind juni regelmatig 1 à 2 ex. (TDSU).

Hoeke Steenbakkerij

Ook hier verblijven regelmatig Knobbelzwanen, 4 ad. op 09.11 en 13.11, in januari maximum 5 ad. 2 juv., februari maximum 7 ex. met als uitschieter 11 ex. op 15.02 (trekvoegels die kwamen uit NO richting en hier landden). Daarna af en toe 1 à 2 ex. tot begin juni (TDSU).

Kleiputten Oostkerke

Dit kleine gebied is één van de beste plaatsen voor deze soort. De zwanen verblijven meestal in de ondiepe kleiputten waar ze foerageren op de talrijke waterplanten en soms zijn ze ook wel te zien op de aanpalende weilanden (o.a. langs de Hoekevaart en de Eienbroekvaart, soms aan de terp Ter Doele). Omwille van het groot aantal wnm. worden enkel de maxima/maand opgesomd : november : 4 ad. en 3 juv., december : 9 ad. en 1 juv., januari : 8 ad. en 3 juv., februari : 11 ad. en 1 juv., nog 11 ad. op 20.04 en 9 ad. op 09.05 (alle wnm. TDSU). In juni werd hier een ex. doodgevonden met ring, het ex. was het vorig jaar geringd als jong te Westkapelle op de kleiputten van Dujardin door Dhr. A. Van Parys (gevonden door TDSU).

Hoekvaart
2 ad. op 19.11 en 1 ad. op 23.05.

Zwaanhoek
3 ex. op 09.01 (JM).

Put van Roksem
1 ex. op 21.07 en 1 ex. op 12.03, maximum 4 ex. op 15.04.

Put van Vlissegem
7 ex. op 31.10, 1 ex. op 12.03 en 4 ex. op 15.04.

Beernem Sint-Joris
Telkens 1 ex. op 16 en 30.01 en 06.02.

CASARCA (Tadorna ferruginea)

1 ex. NO op 15.05 (JNM Knokke-Heist), plaats ?
Op de mid-maandelijke novembertelling 2 ex. in het Zwin (GBu).

BERGEEND (Tadorna tadorna)

Achterhaven Dudzele-Zeebrugge

In juli nog vrij hoge aantallen door het hoge aantal juv. dat nog ter plaatse verblijft op verschillende plaatsen binnen het gebied, met als voornaamste pleisterplaats het Insteekdok ; 140 ex. op 03.07 en maximum 149 ex. op 18.07. Andere maxima zijn 90 ex. op 08.08, 120 ex. op 02.09, 64 ex. op 12.10, 72 ex. op 14.11 en 6 ex. op 23.12. Het aantal pleisterende ex. bereikt dus zijn dieptepunt in december, net zoals in '81-'82. In januari is reeds een lichte toename vast te stellen met 39 ex. op 11.01. In april en mei als maxima resp. 134 en 115 ex..

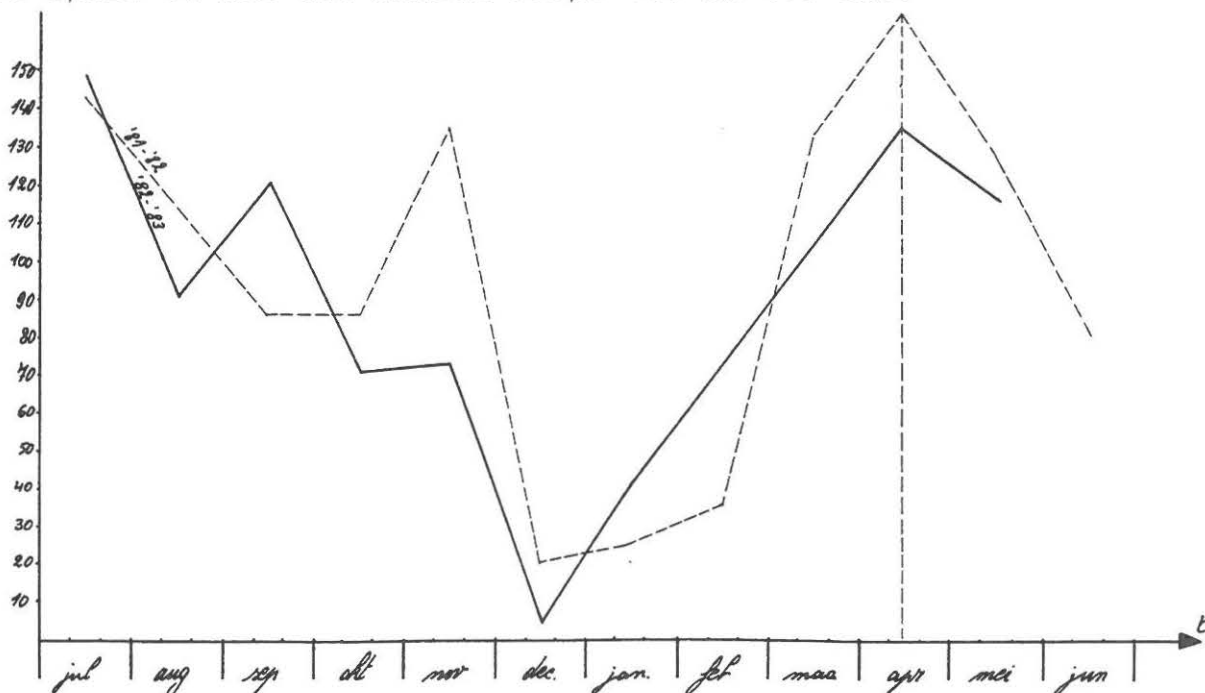

Fig. : het aantalsverloop van de Bergeend in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, maximum per maand.

Meetkerke Moeren

2 ex. op 30.10, talrijker tijdens het voorjaar : 9 ex. op 24.04,
1 ex. op 22.05 en 2 ad. en 2 juv. op 25.06.

Meetkerke Speien

Enkel wnm. in het voorjaar : 2 ex. op 15.02, 1 ex. op 13.04 en
10 ex. op 26.04 ; in mei 4 ex. op 23.05 en 1 k. met 3 juv. op
23.05.

Putje van Meetkerke

2 ex. op 23.12 en 9 ex. op 14.02.

Blauwe Toren

2 ex. pleisterend van 17 tot 21.04 en 1 ex. op 17.05 en 14.06.

Put van Sint-Pieters

4 ex. op 01.11, 8 ex. op 20.11 en 1 k. van 15 tot 23.05.

Fonteintjes Blankenberge - Zeebrugge

2 doortrekkers op 13.03.

Molentje Blankenberge

4 ex. op 12.02 en 2 ex. op 13.03.

Nieuwmunster

2 ex. op 13.03.

Kust Zeebrugge en Voorhaven

12 ex. op 02.01, komt hier wel meer voor dan deze enige wnm. doet
uitschijnen.

De Vrede

Het hele jaar present, maxima per maand : 05.09 : 5 ex., 19.10 :
4 ex., 01.11 : 2 ex., 06.02 : 6 ex. en 16 ex. op 24.04.

Het Zwin

Het beste gebied voor deze soort uit de regio ! Vooral tijdens
de winter vertoeven hier veel ex., enkele maxima : 280 ex. op
15.11, 370 ex. op 12.12 en 680 ex. op 16.01.

Oostkerke kleiputten

Het volledige voorjaar aanwezig met 5 à 10 ex., maximum 13 ex.
op 09.02 en nog 8 ex. op 01.06.

Hoekevaart

Voorjaarsgast : 5 ex. op 09.02, 4 ex. op 07.03 en 1 k. met 8 juv.
op 30.05.

Hoeke kleiputten Sint-Donaas

Het volledige jaar aanwezig met in het najaar regelmatig 1 à 3
ex., in het voorjaar hogere aantallen, meestal tussen 10 à 20
ex. ; maxima in het voorjaar : 15 ex. op 09.02, 20 ex. op 20.03,
16 ex. op 18.04 en 14.05, 1 k. met 6 juv. op 23.06.

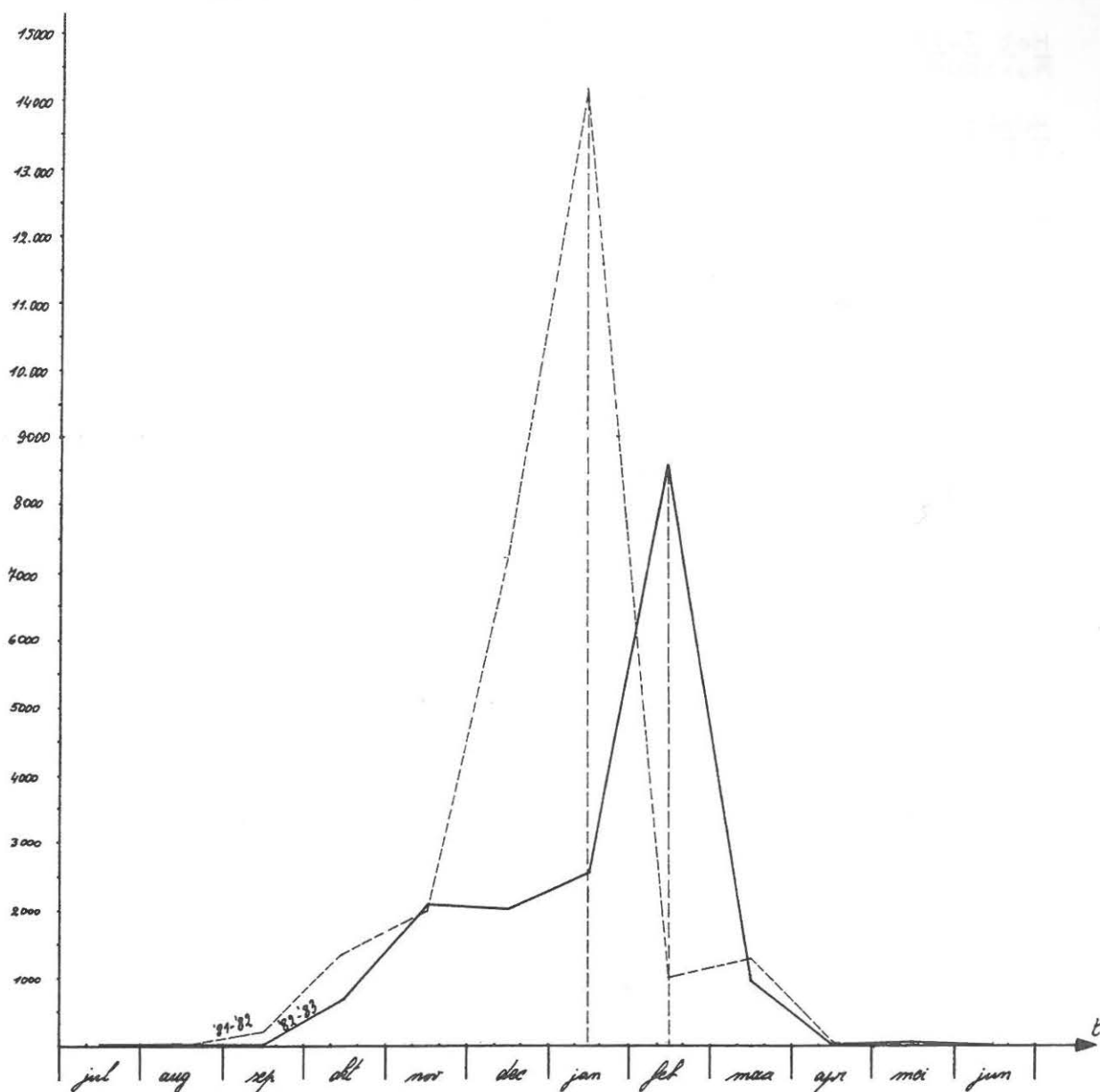
Hoeke Steenbakkerij

Enkel in het voorjaar met 2 à 5 ex., maximum 7 ex. op 04.02 en
13.04.

Polders Stalhille

4 ex. pleisteren van 12 tot 26.03, nog 1 ex. op 10.04.

Fig. : aantalsverloop van de Smient in de Achterhaven te Dudzele/
Zeebrugge, maxima per maand.

Put van Sint-Pieters

In december telkens 2 ex. op 04 en 14.12. In februari 5 ex. op 14.02 en 1 k. op 16.02.

Put van Meetkerke

1 w. op 12.12 en 2 m. en 1 w. op 26.12, 1 k. van 12 tot 28.02.

Nieuwmunster

200 ex. op 14.11 en 83 ex. op 13.03.

De Vrede

1 w. op 13.09.

Kust Zeebrugge en Voorhaven

26 ex. op 20.02.

Hoeke Steenbakkerij

1 ex. op 09.11 en 22 ex. op 04.02.

De Vrede
1 ex. op 10.03.

Het Zwin
Maximum 11 ex. op 01.11, verdere gegevens ontbreken.

Hoekevaart
1 k. op 04.04.

Hoeke kleiputten Sint-Donaas
Aanwezig van begin december tot half februari, met een maximum van 8 ex. op 05.12 ; anders regelmatig 1 à 4 ex., laatste wnm. : 2 k. op 17.02.

Hoeke Steenbakkerij
14 ex. op 09.11 en 1 m. op 06.05.

Vijverhof
9 m. 8 w. op 06.11 en 1 m. op 14.11. In december pleistert 1 m. van 01 tot 14.12, en in januari en februari eveneens 1 m. van 05 tot 08.01 en van 10 tot 20.02.

Zwaanhoek
8 ex. op 21.11 en 1 m. op 28.04.

Put van Zevenkerke
3, 1 en 2 ex. op resp. 11, 12 en 13.11. In december 1 m. van 18.12 tot 09.01, en voor februari 2 m. 1 w. van 20 tot 26.02. Nog 1 wnm. in maart namelijk 1 ex. op 13.03.

Koude Keuken
1 m. op 11.12.

Put van Roksem
De soort is hier overwinteraar en doortrekker : 3 m. 2 w. op 31.10. In november 2 w., december, januari en februari geven 1 à 2 ex. met een kleine uitschieter op 27.02 : 6 m. 5 w. De laatste wnm. dateert van 12.03 : 1 k..

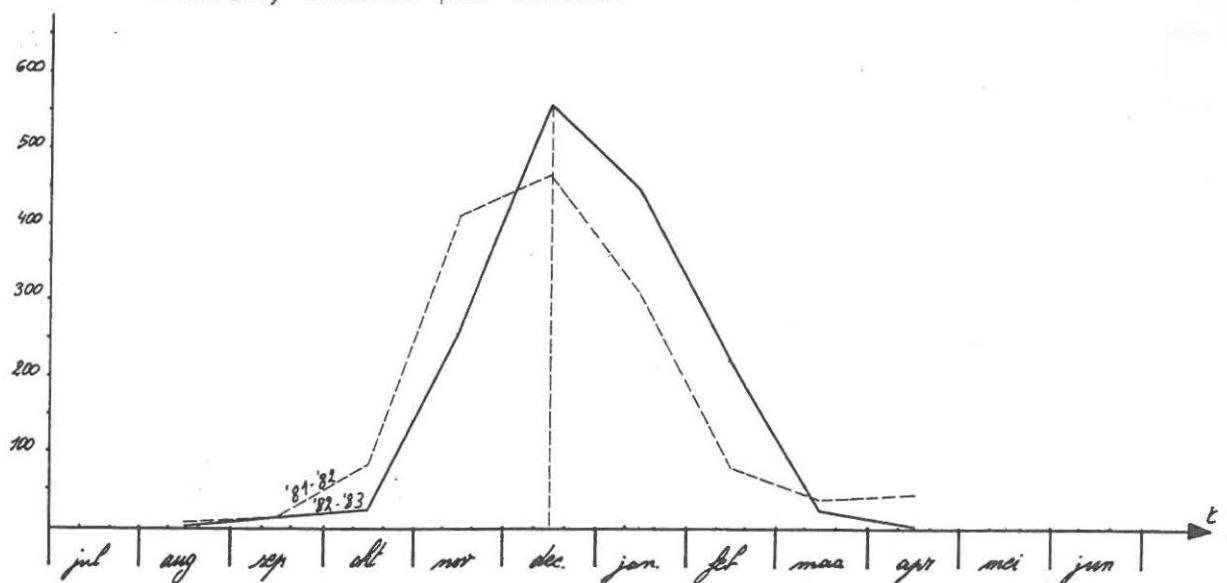
WINTERTALING (Anas crecca)

De maxima lagen voor de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge en de put van Roksem wederom hoger dan vorig seizoen. Voor de polders ten noordwesten van Brugge blijven de gegevens schaars.

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge
Een eerste totaaltelling op 25.07 wees op de aanwezigheid van 21 Wintertalingen. In augustus reiken de gegevens tot maximum 161 ex. op 19.08. Het najaar komt zeer regelmatig over met naar schatting 900 à 1300 ex. in het gebied, enkele totaaltellingen bevestigen dit : 19.09 : 912 ex., 12.10 : 1338 ex. en 913 ex. op 14.11. Voor december hebben we geen gegevens maar deze moeten eveneens rond dit aantal geschommeld hebben. Verder werden de volgende maxima genoteerd : 16.01 : 915 ex., 13.02 : 180 ex., 03.03 : 53 ex.. Hetgeen zeker opmerkelijk is, is het aantal waargenomen ex. in april en mei, maximum resp. 80 en 30 ex. (TDS).

Fig. : het aantalsverloop van de Wintertaling op de put van Roksem, maxima per maand.

Enkele maxima uit overige gebieden

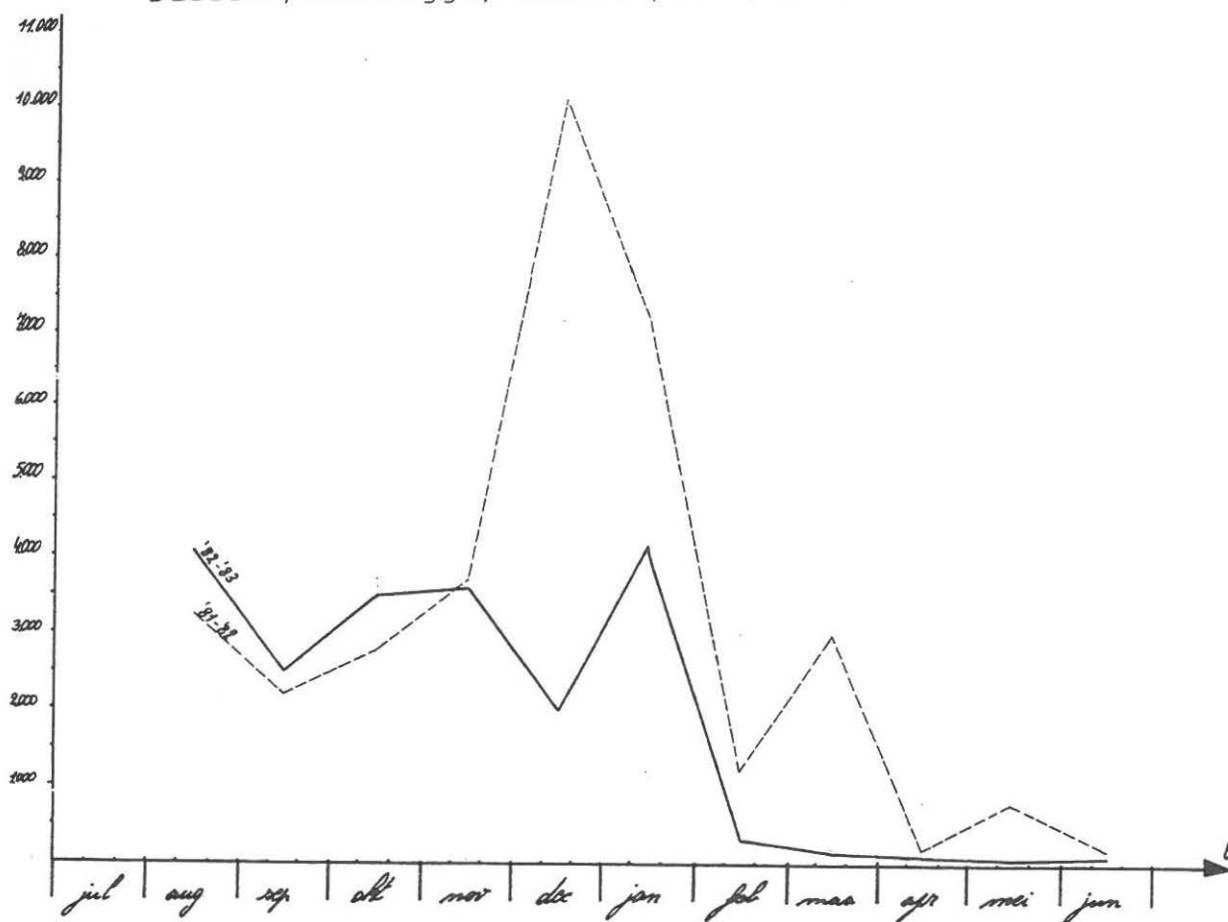
Put van Vlissegem : 100 ex. op 22.02, Duvelsgat : 2 ex. op 16.04, Visvijver van Halewijn : 3 ex. op 19.12, Beernem Sint-Joris : 250 ex. op 31.10, Fribona : 2 ex. op 16.02, Spoorwegput Steenbrugge : 4 ex. op 03.04, Zwaanhoek : 35 ex. op 18.02, Put van Zevenkerke : 3 ex. op 28.11, Polders Stalhille : 130 ex. op 28.12, Put van Ettelgem : 51 ex. op 09.04, het Zwin : 75 ex. op 26.12 en 180 ex. half december, Kleiputten Oostkerke : 175 ex. op 09.11 + 1 juniwm. van 1 m. op 01.06, Hoekvaart : 159 ex. op 09.02, Damme : 30 ex. op 20.03, Hoek kleiputten Sint-Donaas : 100 ex. op 11.02 en 1 m. op 06.06 !, Hoek Steenbakkerij : 23 ex. op 15.02, Filipsdok en Boudwijnkanaal : 6 ex. op 03.04, De Vrede : 151 ex. op 19.10, Molentje Blankenberge : 23 ex. op 13.03, Nieuwmunster : 45 ex. op 14.11, Polders Uitkerke : 80 ex. op 24.10, Meetkerke put : 1 w. op 11.11, Blauwe Toren : 13 ex. op 26.12, Put van Sint-Pieters : 7 ex. op 15.02, Vijverhof : 2 ex. op 11.12 en 24.02, Meetkerke Moeren : 44 ex. op 11.01, Meetkerke Speien : 48 ex. op 15.02.

WILDE EEND (Anas platyrhynchos)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Voor dit complex beschikken we telkens over het maximum per maand (TDS). De maand juli wordt ingezet met 189 ex. op 18.07. Een eerste duidelijke toename manifesteert zich in augustus : 4000 ex. op 04.08. Dit aantal zal niet zo veel meer veranderen in de volgende maanden : 2551 ex. op 14.09, 3440 ex. op 17.10, 3553 ex. op 11.11, 2000 ex. op 18.12, januari : 4154 ex. op 16.01. Na januari dalen de aantallen sterk en op 13.02 nog slechts 380 ex., maart en april geven nog hooguit 100 à 150 ex.. In mei nog slechts 40 ex. op 07.05 en in juni 80 ex. op 04.06. Voor de grafische voorstelling van het aantalsverloop van de Wilde eend in dit gebied, zie figuur op de volgende bladzijde.

Fig. : aantalsverloop van de Wilde eend in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, maxima per maand.

Put van Roksem

Juli wordt ingezet met maximum 132 ex. op 30.07, waarna we een langzame toename konstateren : 216 ex. op 03.08 en 280 ex. op 17.08. In september krijgen we een uitschieter van 1050 ex. op 15.09. In oktober verblijven hier ongeveer 1000 ex., in november terug een toename tot 2310 ex. op 11.11. Het maximum aantal blijft rond de 2000 ex. schommelen gedurende december, januari en februari, ook deels door het ijsvrij blijven van de put. Vanaf maart een traditionele aantalsdaling : 495 ex. op 05.03, 174 ex. op 12.03, 61 ex. op 26.03, 30 ex. op 10.04, 21 ex. op 05.05 en 25 ex. op 08.06.

Voor de grafische voorstelling van het aantalsverloop van de Wilde eend in dit gebied, zie figuur op de volgende bladzijde.

Brugse Vestingen

Zoals steeds weer een interessant gebied met maximaal 1336 ex. op 16.10 en 1612 ex. op 14.11. Tot in februari krijgen we een vrij gelijklopende curve, december : 1657 ex. op 18.12, januari: 1724 ex. op 19.01 en februari : 1507 ex. op 12.02.

Het Stil Ende blijft het drukst bezochte gedeelte van de Vestingen : max. 480 ex. op 07.10 en 682 ex. op 14.11.

December en januari resp. 640 en 484 ex. als maximum. In februari noteren we nog 414 ex. op 12.02.

Voor de grafische voorstelling van het aantalsverloop van de Wilde eend in dit gebied zie figuur op de volgende bladzijde.

Fig. : aantalsverloop van de Wilde eend op de put van Roksem, maxima per maand.

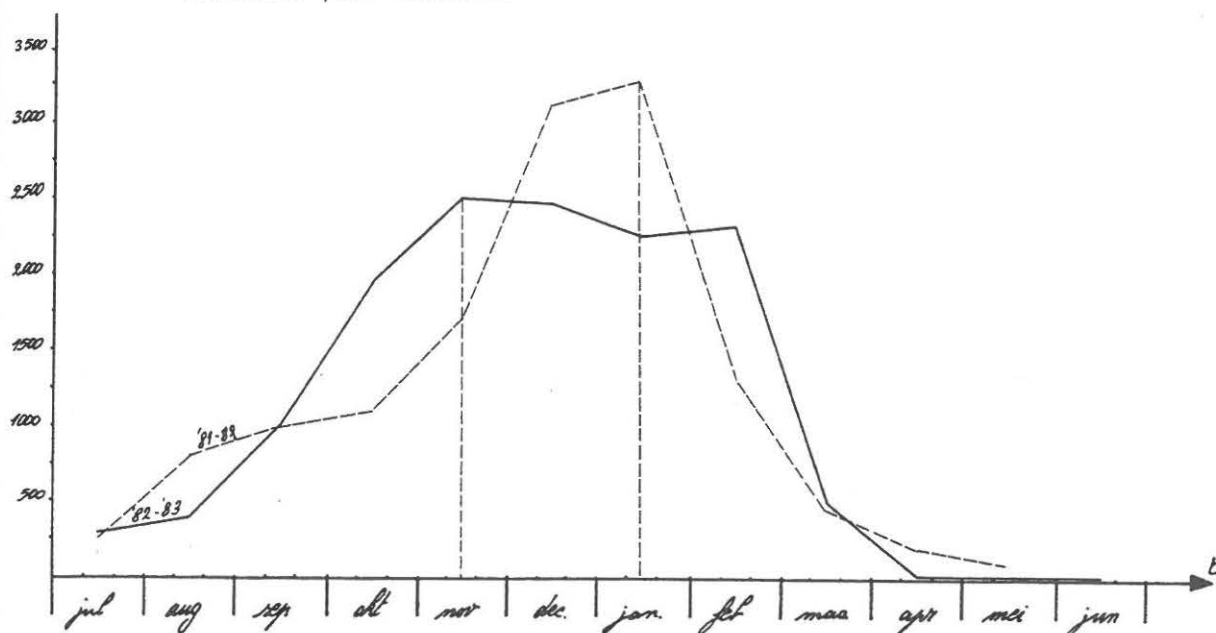
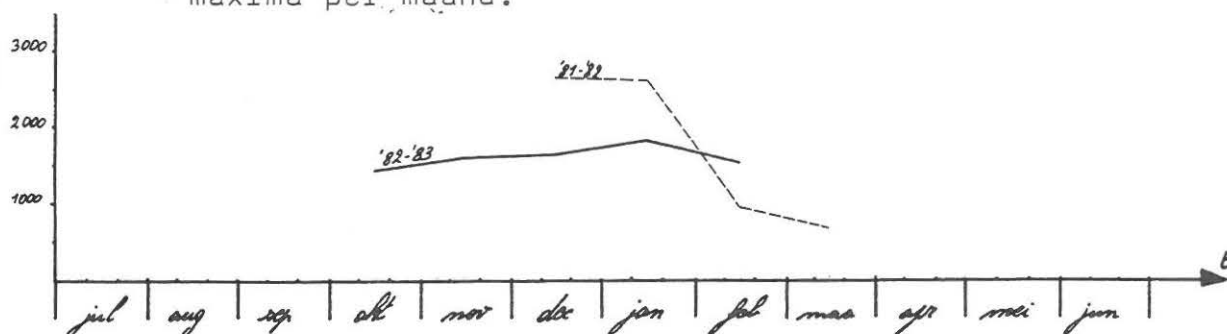

Fig. : aantalsverloop van de Wilde eend op de Brugse Vestingen, maxima per maand.

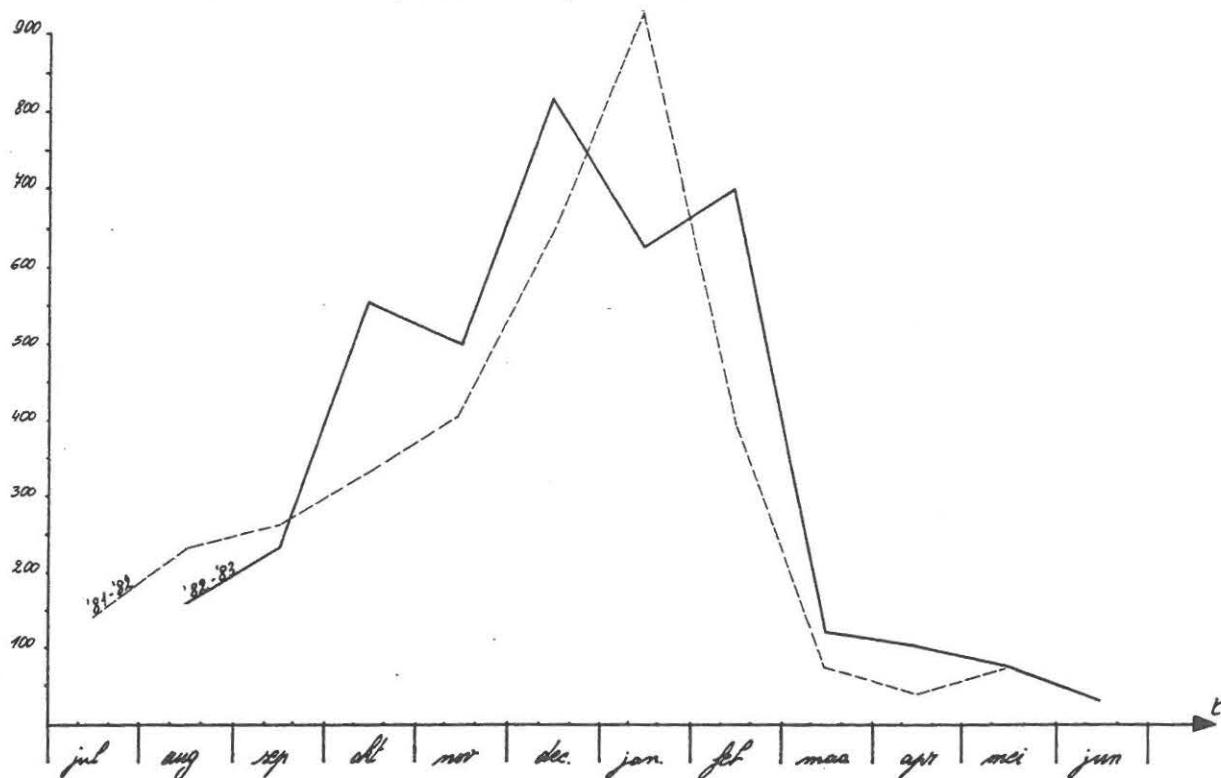

Vijverhof Sint-Michiels

Zoals elk jaar werd de put zeer nauwkeurig geteld. Vanaf eind september verblijven er een 250 Wilde eenden op de plas. Dit aantal neemt geleidelijk toe in oktober : 297 ex. op 06.10, 359 ex. op 15.10 en 437 ex. op 21.10. Tijdens de wintermaanden bleven de aantallen vrij stabiel ; 400 à 500 ex. met een paar uitschieters : 823 ex. op 13.12, 622 ex. op 04.01 en 698 ex. op 21.02. Vanaf maart dalen de aantallen, voor maart en april als maxima resp. 122 en 103 ex. en in mei en juni verblijven er 50 à 100 ex..

Voor de grafische voorstelling van het aantalsverloop van de Wilde eend op deze vijver, zie de figuur op de volgende bladzijde.

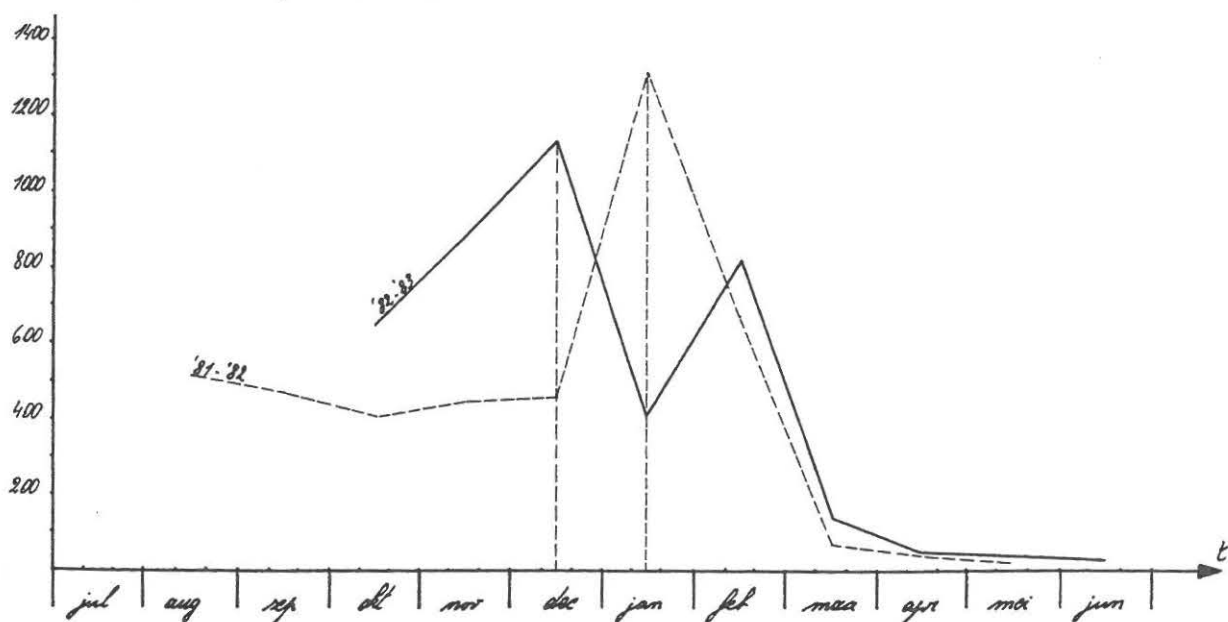
Fig. : aantalsverloop van de Wilde eend op het Vijverhof te Sint-Michiels, maxima per maand.

Put van Zevenkerke

Begin oktober pleiseren hier een 250 ex.. Een plotse stijging in de tweede decade van oktober levert 650 ex. op (17.10). Van november tot februari schommelen de aantallen rond de 400 ex. met een maximum van 870 ex. op 13.11 en 1059 ex. op 26.12. In maart verblijven er een 120 ex. en voor april en mei 30 à 50 ex..

Fig. : aantalsverloop van de Wilde eend op de put van Zevenkerke, maxima per maand.

Put van Sint-Pieters

Regelmatig aanwezig in oktober en november met 20 à 30 ex..
Een toename vanaf december : 88 ex. op 11.12, 108 ex. op 29.12,
122 ex. op 12.02 en maximum 75 ex. op 02.03, daarna niets meer ;
al bij al lage aantallen.

Meetkerke Moeren

39 ex. op 15.11, 120 ex. op 04.01 en 235 ex. op 14.02.

Meetkerke Speien

90 ex. op 15.11.

Meetkerke put

Het ganse jaar sporadisch 10 à 20 ex. aanwezig.

Blauwe Toren

Max. 312 op 03.11, 124 ex. op 12.12, 183 ex. op 30.01 en 80 ex.
op 18.02.

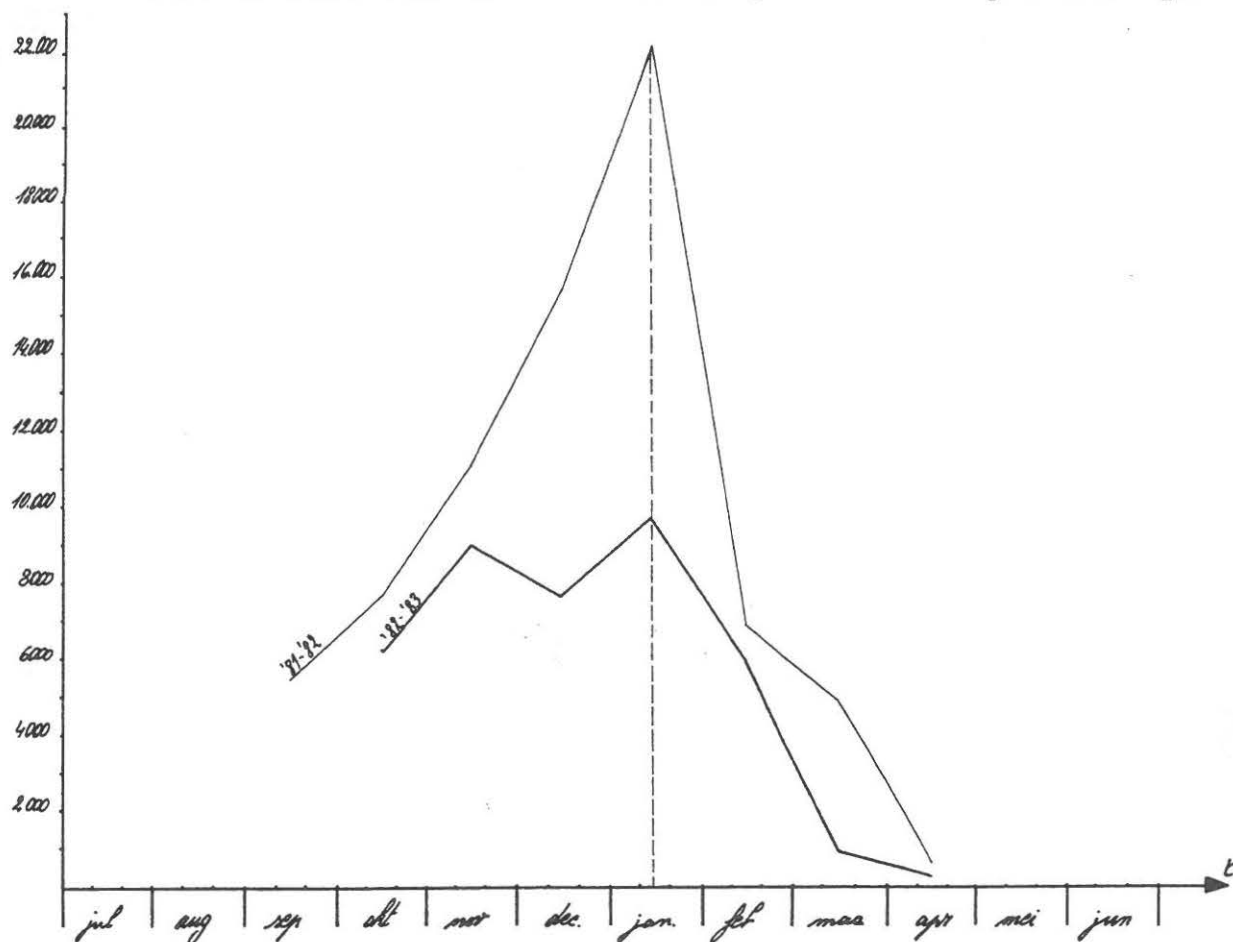
Hier volgen de maxima in de overige gebieden :

Vagevuurplassen : 3 ex. op 15.11, AZ St.-Jan : 65 ex. op 31.10,
Fonteintjes : 160 ex. op 13.11, Molentje Blankenberge : 16 ex.
op 12.02, Spuikom Blankenberge : 10 ex. op 12.02, Nieuwmunster :
30 ex. op 30.03, Uitkerke : 46 ex. op 15.11, Filipsdok en
Boudewijnkanaal : 40 ex. op 02.01, De Vrede : 200 ex. op 15.12,
Zegemeer : 245 ex. op 12.02, Oostkerke kleiputten : 30 ex. op
09.02, Hoekvaart : 76 ex. op 09.02, Damme weiden : 91 ex. op
19.10, Hoek Sint-Donaas : 32 ex. op 15.02, Hoek Steenbakkerij :
28 ex. op 15.02, Steenbrugge spoorwegput : 172 ex. op 13.02,
Zwaanhoek : 252 ex. op 30.07, polders Stalhille : 250 ex. op
28.12, Put Ettelgem : 53 ex. op 09.06, Put Snellegem : 2 ex. op
05.11, Expresswegput : 482 ex. op 13.11, Koude Keuken : 178 ex.
op 11.12, Beernem Sint-Joris : 180 ex. op 31.10, Fribona : 140
ex. op 27.11, put van Vlissegem : 20 ex. op 22.09, put Novotel :
19 ex. op 18.12, put van Oedelem : 17 ex. op 27.02, Duvelsgat :
19 ex. op 11.04, put Tillegembos : 87 ex. op 15.11, Lac van
Loppem : 37 ex. op 26.02, Oostkamp spoorwegput : 73 ex. op 19.12,
Visvijver Beernem : 210 ex. op 19.12, put van Erkegem : 144 ex.
op 12.02.

Totaal aantalsverloop a.d.h.v. de mid-maandelijkse tellingen

Het hoogste aantal werd geteld in januari, net zoals vorig jaar.
Vanaf oktober neemt het aantal pleisterende ex. in de regio
toe, de mid-maandelijkse telling voor oktober geeft 6229 ex.,
ook in november zet het stijgende aantal zich verder met 8988 ex.
op de mid-maandelijkse telling. In december worden tijdens de
telling maar 7646 ex. genoteerd, de aantallen nemen fors toe naar
half januari om hun hoogtepunt te bereiken voor dit seizoen met
9798 ex.. Na januari vallen de aantallen sterk terug, half februari
nog 5907 ex.; op verdere tellingen tijdens het voorjaar worden
de 1000 ex. niet meer bereikt.

Fig. : totaal aantalsverloop van de Wilde eend in N.W.-Vlaanderen aan de hand van de mid-maandelijke watervogeltellingen.

PIJLSTAART (Anas acuta)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Het eerste ex. werd gezien op 02.09, verder ook nog 1 ex. op 30.09, wat tamelijk laat is voor dit gebied. Zelfs voor oktober slechts éénmaal 9 ex. op 17.10. In november en december meestal 1 à 3 ex. met uitzondering van 26 ex. op 29.12. De hoogste aantallen worden vastgesteld in januari en februari : 30 ex. op 12.01, 15 ex. op 16.01, 34 ex. op 08.02 en 30 ex. op 26.02. De laatste wnm. dateert van 08.03 met 2 ex..

Fonteintjes

15 ex. op 16.10, trek ?

Uitkerke

2 ex. op 28.11.

Meetkerkse Moeren

Vrij spectaculair waren de aantallen die hier waargenomen werden : 25 ex. op 16.10 en 20 ex. op 24.10. In het voorjaar 2 m. en 3 w. op 19.03 en 16 ex. op 05.05.

Put van Meetkerke

1 k. op 27.02.

Put van Sint-Pieters

Een groepje najaarstrekkers : 21 ex. ZW op 24.10 (MS), verder 1 w. op 16.02.

Kust Zeebrugge en Voorhaven

4 m. op 02.01.

De Vrede

1 ex. op 06 en 11.11, 1 m. op 06.02.

Kleiputten Oostkerke

1 k. pleisterend van 14 tot 20.04.

Hoekevaart

2 ex. op 07.03.

Hoeke kleiputten Sint-Donaas

Enkele malen waargenomen in december, 1 m. en 2 w. op 15.04.

Put van Roksem

Nog steeds een zeldzame gast met enkele ex. in het voorjaar : 1 m. op 08.01 en 3 m. en 2 w. op 20.02.

Het Zwin

Normaal vallen hier de hoogste aantallen te noteren, dit jaar echter weinig gegevens hieromtrent. Wel was de soort hier vertegenwoordigd in augustus : 1 ex. op 08.08, verder 7 ex. op 19.10 en 16 ex. ZW op 17.10. November geeft ons 6 ex. op 14.11 en 5 ex. op 15.11, verder nog 4 ex. op 16.01.

ZOMERTALING (Anas querquedula)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

De soort voelt zich nog steeds aangetrokken tot dit gebied niettegenstaande de verstoring (havenwerken). Zo zien we een groepje van 4 ex. op 12.08 op het Insteekdok en in de weiden vertoeven 6 ex. op 02.09 en 2 ex. op 12.09. Als maximum 20 ex. op 26.09 op een opgespoten terrein. In april en mei regelmatig aanwezig vanaf 13.04, een max. van 11 ex. op 04.06.

Meetkerkse Moeren

4 m. op 09.05.

De Vrede

Enkele voorjaarsgasten : 1 m. van 16.04 tot 25.04 en 1 k. op 27.04.

Het Zwin

2 ex. op 15.08.

Hoekevaart

Regelmatig gezien van half april tot half juni, max. 2 m. op 25.04 en 06.06.

Kleiputten Oostkerke

Eerste vogels in juli gesignaleerd : 3 à 5 ex. op 11.07 en verder nog 7 ex. op 07.08. In het voorjaar eveneens goed vertegenwoordigt met 2 ex. in april (pleisteraars), 3 m. op 04.05, 1 m. op 01.06, 4 m. en 1 w. op 06.06.

Hoeke kleiputten Sint-Donaas

In de zomer 8 ex. op 11.07, 2 ex. op 27.07 en 3 ex. op 31.08. In het voorjaar 1 à 2 ex. in april met maximaal 4 m. en 1 w. op 18.04. In mei en juni aanwezig met 1 à 2 ex..

Hoeke Steenbakkerij

5 ex. op 10.09, in het voorjaar regelmatig aanwezig met 1 à 3 ex..

Zwaanhoek

Maximaal 6 ex. op 31.07 en 3 m. 1 w. op 19.06.

Put van Ettelgem

In juli 1 m. op 30.07. In het voorjaar 2 k. op 08.05, 2 m. 1 w. op 15.05 en 2 m. 1 w. op 08.06.

Put van Roksem

1 ex. op 21.07, in augustus 1 ex. op 03.08 en 6 ex. op 17.08.

Oostkamp Fribona

Een vroege wnm. : 3 m. op 13.03.

Duvelsgat Sint-Andries

1 m. op 29.03, 1 m. 2 w. op 07.04 en 1 m. op 09.04 en 16.04.

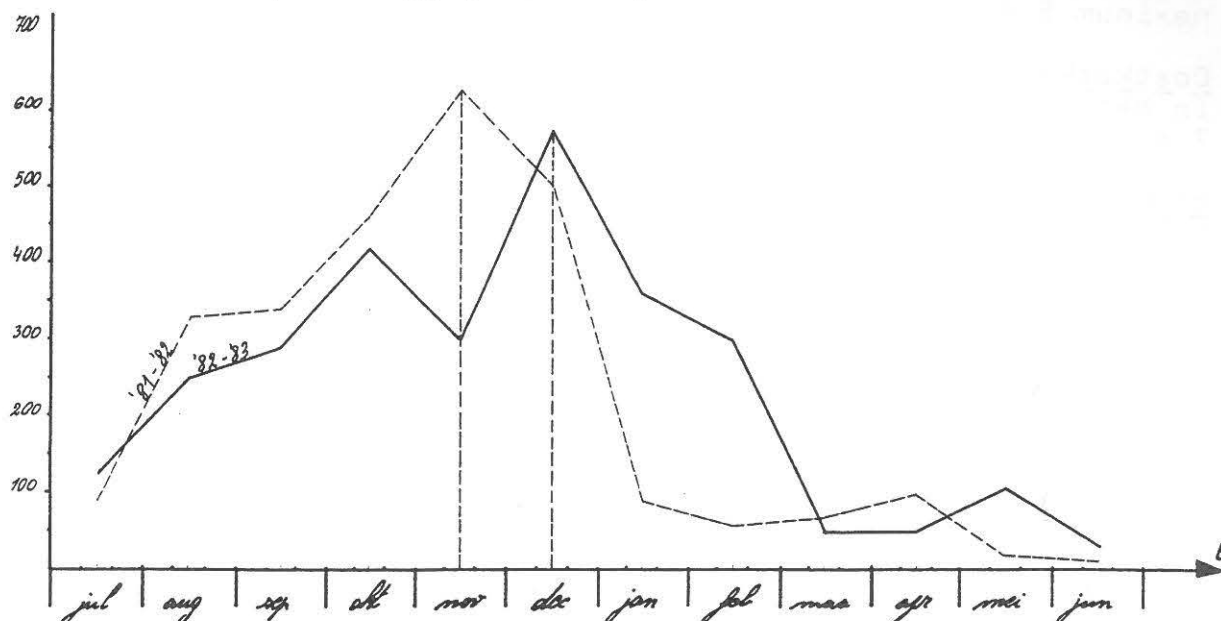
Bij de Zomertaling werd deze maal niet altijd melding gemaakt van het aantal mannetjes en wijfjes, dit is ook niet altijd mogelijk bij ruiende vogels. In totaal werden 209 ex. waargenomen, van 96 ex. werd het geslacht genoteerd namelijk 74 m. 22 w., dit geeft een verhouding van 77 % - 23 %.

SLOBEEND (Anas clypeata)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Reeds in juli noteren we hier een behoorlijk aantal : 123 ex. op 25.07, in augustus is er een gevoelige stijging van het aantal : 250 ex. op 08.08. Tot in februari krijgen we een aantal dat schommelt tussen 300 en 576 ex., wat merkkelijk minder is dan vorig telseizoen (zie figuur op volgende bladzijde). Het maximum werd bereikt op 29.12 : 576 ex., andere maxima waren : 16.09 : 289 ex., 17.10 : 422 ex., 21.11 : 300 ex., 16.01 : 360 ex., 12.02 : 300 ex.. Voor maart en april 20 à 50 ex., in mei nog 105 ex. op 21.05 (zeer laat voor zo'n hoog aantal) en 30 ex. op 06.06.

Fig. : aantalsverloop van de Slobeend in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, maxima per maand.

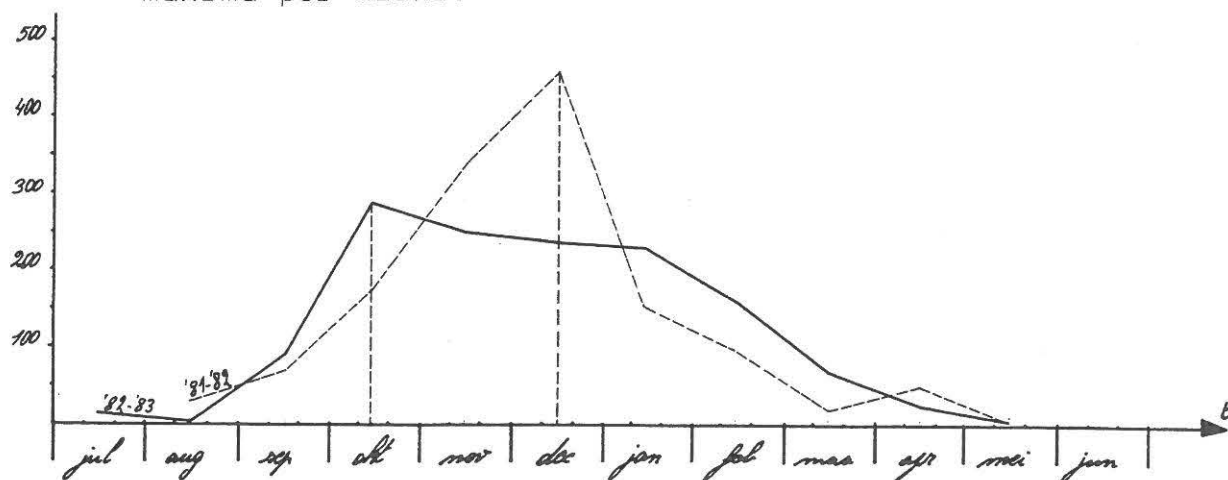

Put van Roksem

De eerste 5 ex. worden gemeld op 25.07 en voor augustus slechts 2 ex., 80 à 100 in september. Door het zachte weer noteren we geen uitschieters ; oktober, november, december en januari geven ongeveer hetzelfde aantal : 200 à 250 ex.

Vanaf februari is er een lichte daling van de aantallen waar te nemen : 155 ex. op 12.02, 83 ex. op 05.03 en 34 ex. op 14.04. In mei een wnm. van 1 ex..

Fig. : aantalsverloop van de Slobeend op de put van Roksem, maxima per maand.

Meetkerke Moeren

1 m. op 26.04 en 01.06.

Blauwe Toren

Max. 20 ex. op 18.02 en nog 1 k. op 03.03 en 1 m. op 17.03.

Meetkerke Speien

1 m. 2 w. op 15.11 en 1 k. op 26.04.

Put van Sint-Pieters

Regelmatig waargenomen van eind november tot begin maart met als maximum 5 m. 2 w. op 14.02, and rs 1 à 3 ex..

Oostkerke kleiputten

In het voorjaar regelmatig aanwezig met max. 10 ex. op 09.02, 7 ex. op 07.03, 3 m. op 26.04 en 01.06.

Hoekevaart

In november 1 ex. van 19 tot 29.11. In het voorjaar is de soort talrijker (belangrijk broedgebied) : 41 ex. op 07.03, 8 m. 5 w. op 04.04 en 1 k. op 23.05 en 01.06.

Hoeke kleiputten Sint-Donaas

Vooraf in het voorjaar aanwezig : maximaal 34 m. 20 w. op 12.02, 8 ex. op 27.03, 5 ex. op 25.04 en 1 ex. in mei en juni. Op 29.05 1 w. met 3 donsjongen.

Hoeke Steenbakkerij

In het najaar 10 ex. op 01.10 en 4 ex. op 09.11. In het voorjaar talrijker : 12 ex. op 15.02, 7 ex. op 17.03 en 1 ex. in mei.

Het Vijverhof

2 w. op 06.11 en 1 m. van 07 tot 31.12, 1 m. op 05.03 en 1 k. op 16.04.

Put van Vlissegem

2 ex. op 05.11. In het voorjaar 5 à 10 ex. met maximaal 33 ex. op 05.03 en 14 ex. op 14.04, na april geen wnm. meer.

Enkele maxima uit de overige gebieden

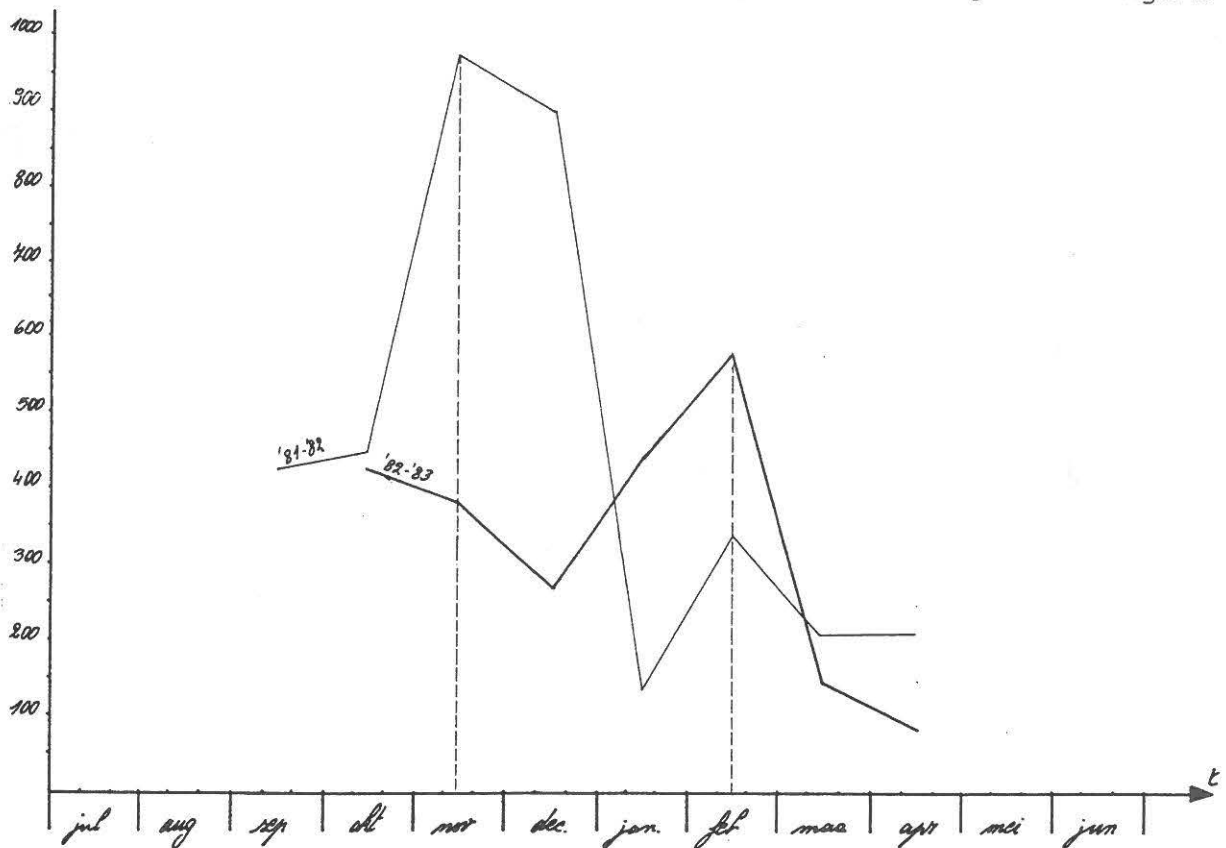
Molentje Blankenberge : 3 ex. op 13.03, Nieuwmunster : 20 ex. op 04.11, Filipsdok en Boudwijnkanaal : 24 ex. op 03.04, De Vrede : 23 ex. op 12.02, Het Zwin : 73 ex. op 15.11, Laguna Beach : 2 m. 1 w. op 28.11, Zegemeer : 3 m. 1 w. op 16.03, Zwaanhoek : 14 ex. op 15.04, polders Stalhille : 3 ex. op 10.04, put van Ettelgem : 1 k. op 15.05, Koude Keuken : 3 w. op 16.09, Beernem Sint-Joris : 2 ex. op 06.03, Duvelsgat : 2 m. 1 w. op 29.03.

Totaal aantalsverloop a.d.h.v. de mid-maandelijke tellingen

Bij de oktobertelling wordt reeds een vrij hoog aantal gescoord, namelijk 422 ex.. Dit aantal neemt af tot in december, dan verblijven nog 271 ex. in de regio ; het aantal Slobeenden neemt toe in januari (443 ex.) om zijn hoogtepunt te bereiken in februari met 557 ex., dit hoge aantal is waarschijnlijk het gevolg van de voorjaarsstrek die in deze periode begint. In maart en april nemen de aantallen snel af.

Een vergelijking van de grafieken van de seizoenen '81-'82 en '82-'83 toont aan dat het aantalsverloop van beide seizoenen bijna niet vergelijken is en weinig gelijklopend is, op de sterke daling van de aantallen na de februaritelling na.

Fig. : totaal aantalsverloop van de Slobeend in N.W.-Vlaanderen aan de hand van de mid-maandelijke watervogeltellingen.

KROONEEND (Netta rufina)

Dit jaar zijn er wnm. van deze toch wel zeldzame soort, toch dient men er rekening mee te houden dat er ook wel ontsnapte ex. uit waterwildkollekties kunnen waargenomen worden. In de regio zijn er verschillende kwekers van sierwatervogels, o.a. aan de put van Roksem.

1 w. op de put van Sint-Pieters op 09.09 (MS), 1 w. werd gezien op het Stil Ende te Brugge op 22.01 en 05.02 (HDB) en nog 1 w. op 14.04 op de Zwaanhoek.

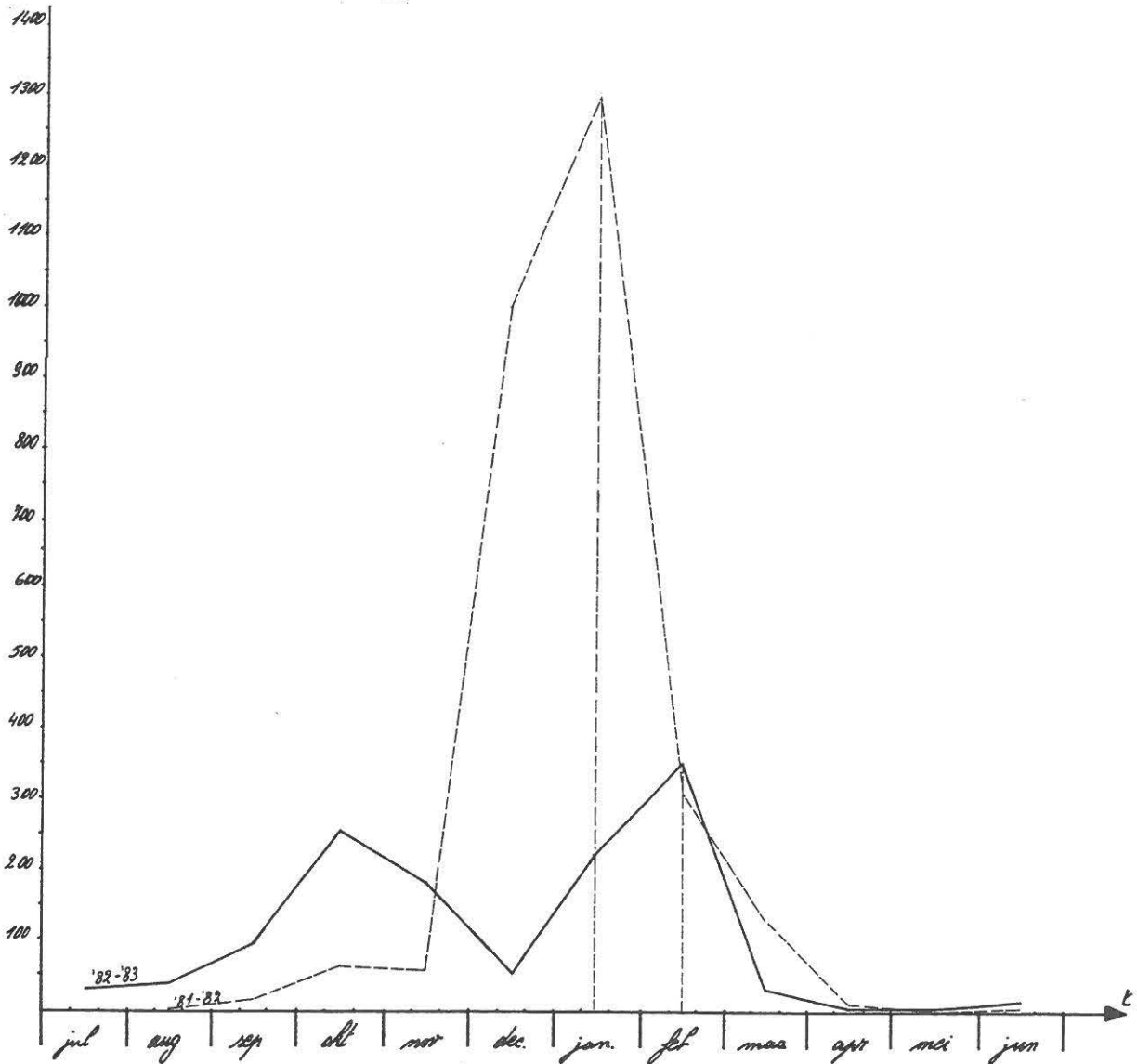
TAFELEEND (Aythya ferina)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

De vroegste vogels waren 7 ex. op het Insteekdok op 04.07, waar we nog een tweede juliwaarneming noteren namelijk 31 ex. op 15.07. Gedurende het najaar is de Tafelend frequent aanwezig, het maximum voor augustus bedraagt 38 ex. op de put van Distrigaz. In september 97 ex. op 04.09 en 71 ex. op 26.09. Hierna werd de soort talrijker vooral in oktober en november, 255 ex. op 06.10 en 178 ex. op 14.11.

In december slechts 50 ex. op 27.12. Januari is terug een stuk beter met 219 ex. op 16.01, dit aantal stijgt verder tot 350 ex. op 12.02. Tot in de zomer blijven er Tafeleenden in het gebied : 32 ex. op 02.03, 6 ex. op 11.04, 3 ex. op 21.05 en 18 ex. op 11.06.

Fig. : het aantalsverloop van de Tafeleend in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, maxima per maand.

De Vrede

De eerste vogels worden hier waargenomen in augustus : 5 ex. op 22.08. Daarna permanent aanwezig van november tot februari op deze kleiputten, hoogste aantallen : 8 m. 5 w. op 01.11, 25 ex. op 19.12, 22 ex. op 04.01 en 10 ex. op 06.02. De laatste vogels worden hier gezien op 15.02 : 2 w..

Put van Roksem

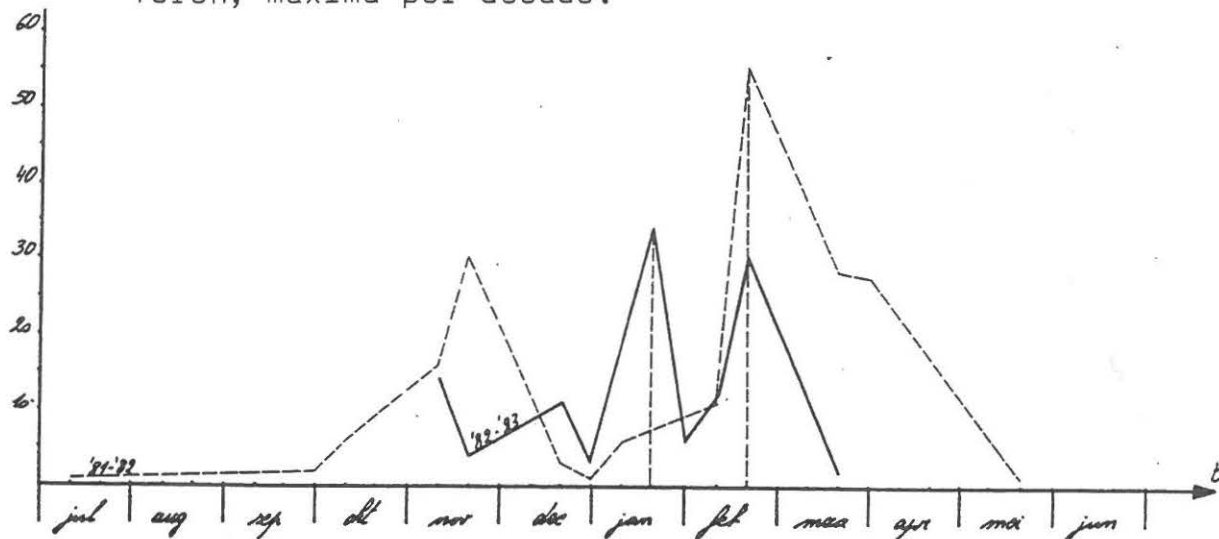
De soort was dit boekjaar op de maand juni na, steeds aanwezig. In juli 12 ex. op 21.07 en 14 ex. op 30.07. Van augustus tot december maxima van : 9 ex. op 03.08, 13 m. 15 w. op 11.10, 21 ex. op 27.11 en 127 ex. op 28.12. Het grootste aantal wordt dit jaar in januari vastgesteld : 130 ex. op 22.01.

Blauwe Toren

We kunnen hier nog steeds geen juist aantalsverloop geven, gewoon omdat deze put de laatste jaren te weinig bezocht wordt. Enkele tellingen geven wel een indruk van de hier vertoevende Tafels : 14 ex. op 03.11, 11 ex. op 16.12 en 3 ex. op 26.12. Een max. van 34 ex. op 20.01 en 30 ex. op 18.02. Als laatste wnm. 1 k. op 20.03.

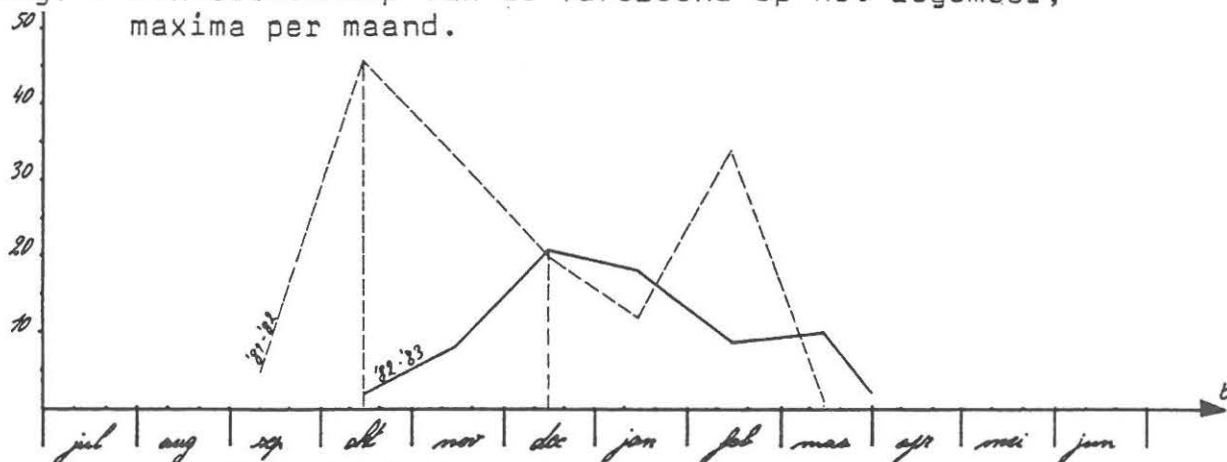
Fig. : aantalsverloop van de Tafeleend op de put van de Blauwe Toren, maxima per decade.

Het Zegemeer

Aanwezig vanaf oktober : 1 k. van 18.10 tot 26.10. Voor november max. 4 k. op 28.11. Daarna is de soort dagelijks aanwezig van begin december tot half maart, volgende maxima werden in deze periode opgetekend : 21 ex. op 18.12, 18 ex. op 08.01, 9 ex. op 02.02, 10 ex. op 03.03. Laatste vogels op 14.03 : 4 ex..

Fig. : aantalsverloop van de Tafeleend op het Zegemeer, maxima per maand.

Hoekje kleiputten Sint-Donaas

Eén zomerwaarneming : 1 w. op 31.08. Tot in november slechts sporadisch aanwezig : 3 ex. op 01.10, 2 m. 1 w. op 25.11 en 1 m. 2 w. op 30.11. In december zijn er meer wnm. : o.a. 8 ex. op 14.12 en 14 ex. op 30.12. In januari ontbreekt de soort hier. De voorjaarspiek komt er in februari met 33 ex. op 09.02, 19 ex. op 07.03 en nog 19 ex. op 01.04. Het laatste ex. was 1 m. dat pleisterde van 24 tot 27.04.

Put van Zevenkerke

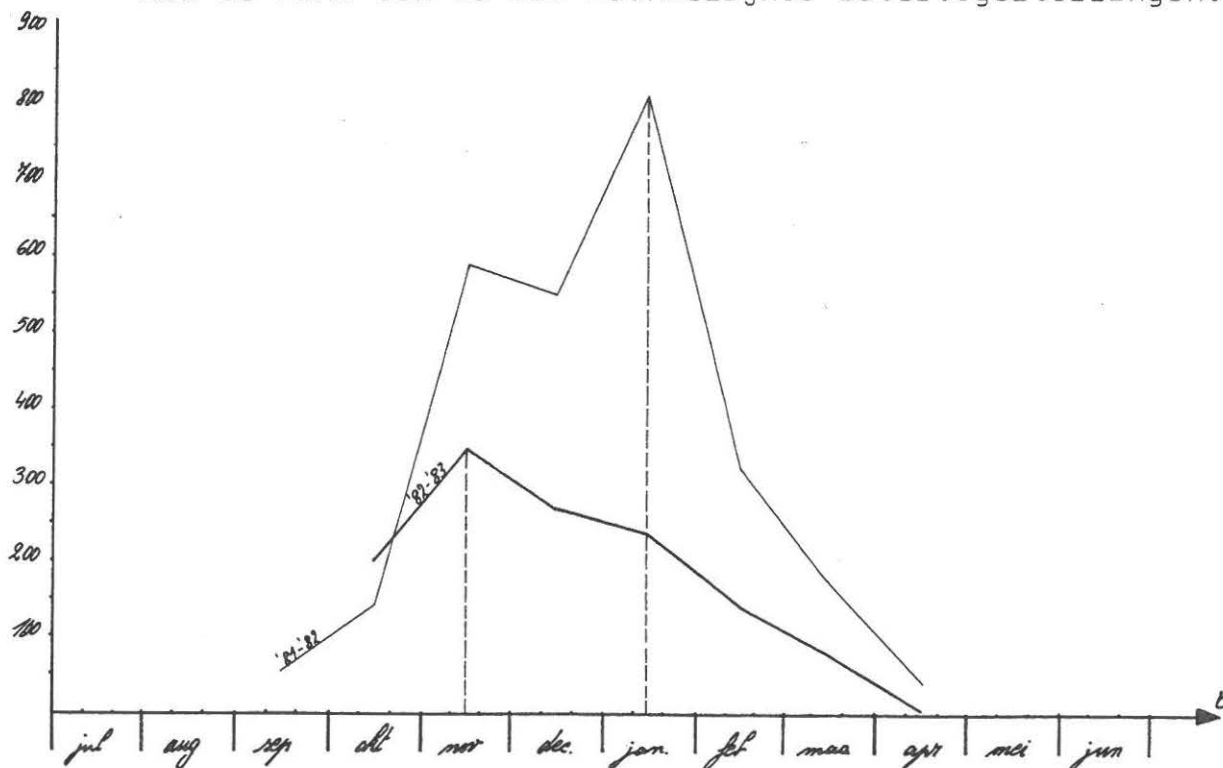
In oktober maximaal 2 ex. op 02.10 en 17.10, november geeft 4 ex. op 11 en 13.11. In december is de soort iets regelmatig aanwezig met als maximum 9 ex. op 24.12. Het laatste deel van de winter en het voorjaar komt het sterkst uit de bus : 12 ex. op 06.01, 21 ex. op 18.02, 12 ex. op 12.03 en als laatste wnm. 25 ex. op 16.03.

Enkele maxima in andere gebieden : Lac van Loppem : 13 ex. op 26.02, Put van Vlissegem : 2 ex. op 20.02, 13.05, 06.11, Expresswegput : 2 ex. op 08.03, Visvijver van Haelewijn : 2 ex. op 19.12, Filipsdok en Boudewijnkanaal : 1 w. op 20.02, Hoeke Steenbakkerij : 32 ex. op 11.02, kleiputten Oostkerke : 1 w. op 26.04, Het Vijverhof : 3 ex. op 07.12, AZ St.-Jan : 2 ex. op 05.01, Vesting Brugge : 1 w. op 19.01, put van Meetkerke : 6 ex. op 26.02, Fonteintjes : 2 ex. op 12.02.

Totaal aantalsverloop a.d.h.v. de mid-maandelijkse tellingen

Tijdens de oktobertelling verbleven 199 ex. in de regio, de soort bereikte in november reeds zijn hoogtepunt met 351 ex., daarna volgt een gelijkmatige afname van het aantal pleisterende vogels tot half april.

Fig. : totaal aantalsverloop van de Tafeleend in N.W.-Vlaanderen aan de hand van de mid-maandelijkse watervogeltellingen.

WITOOGGEEND (Aythya nyroca)

Op 24.10 werd op de put van Zevenkerke 1 k. waargenomen door FDR.

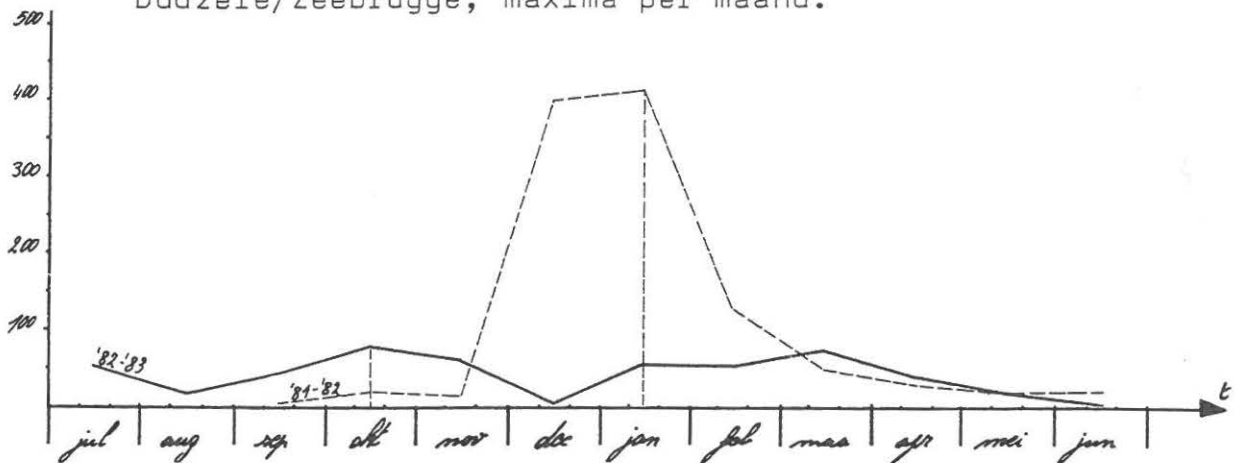
Bijzonder is ook nog de melding van 1 w. Witooggeend X Tafeleend (Aythya nyroca X Aythya ferina) op 12.11 te Zeebrugge (SP, Wielewaal 49 : 400).

KUIFEEND (Aythya fuligula)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Reeds vanaf juli worden de eerste vogels waargenomen, maximaal 44 ex. op 18.07 (waaronder veel juv. van broedgevallen in het gebied). De aantallen blijven het gehele najaar aan de lage kant, maxima : 17 ex. op 08.08, 43 ex. op 16.09, 79 ex. op 06.10, 65 ex. op 11.11 en slechts 5 ex. op 12.12. De zachte winter brengt geen grote veranderingen teweeg in de aantallen ; ook voor januari en februari blijven ze aan de lage kant : 56 ex. op 16.01 en 56 ex. op 12.02. Maart geeft een lichte heropflakking van de aantallen met 75 ex. op 02.03, maar daarna sterk afnemend met nog 39 ex. op 21.04, 20 ex. op 16.05 en 2 ex. op 06.06.

Fig. : aantalsverloop van de Kuifeend in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, maxima per maand.

Hoeke kleiputten Sint-Donaas

De gegevens die ons voorliggen bewijzen nogmaals dat dit gebied eveneens een belangrijk overwinterings- en broedgebied is voor deze soort. In juli verbleef er 1 k. en 19 juv. op 21.07. In het najaar weinig talrijk : 2 à 8 ex. met als uitschieter 25 ex. op 03.11. Het sterkst in het voorjaar vanaf februari : 27 ex. op 09.02 en 20.03, 20 ex. op 19.04, 18 ex. op 11.05 en 4 ad. en 13 juv. op 23.06.

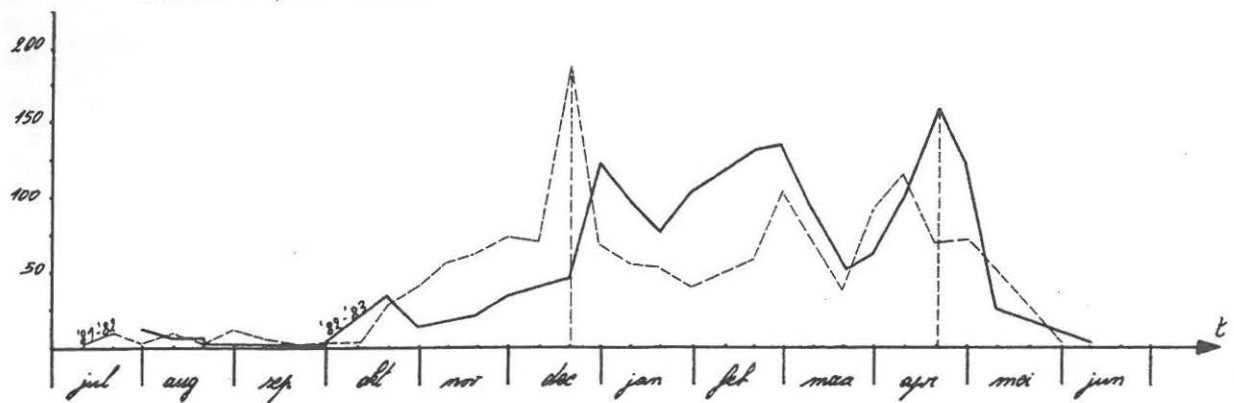
Put van Roksem

Deze put doet qua aantallen beter dan de Achterhaven, aangezien er hier gedurende een groot deel van het werkjaar regelmatig een 100-tal Kuifeenden vertoeven.

De periode juli-augustus-september is identiek aan vorig jaar : 2 à 13 ex.. De echte aantallen zien we pas vanaf oktober, met 36 ex. op 10.10 en 16 ex. op 31.10. November geeft ongeveer hetzelfde beeld met 23 ex. op 11.11 en 34 ex. op 27.11. Vanaf december komen hogere aantallen voor : 119 ex. op 28.12, 102 ex. op 22.01, 132 ex. op 26.02, 72 ex. op 05.03, 158 ex. op 12.04 !, 25 ex. op 27.05 en nog 1 k. op 08.06.

Het hoogste aantal wordt hier zeer laat in het voorjaar vastgesteld op 12.04, vooraf viel reeds een kleinere piek te noteren op 26.02 (zie ook figuur op de volgende bladzijde).

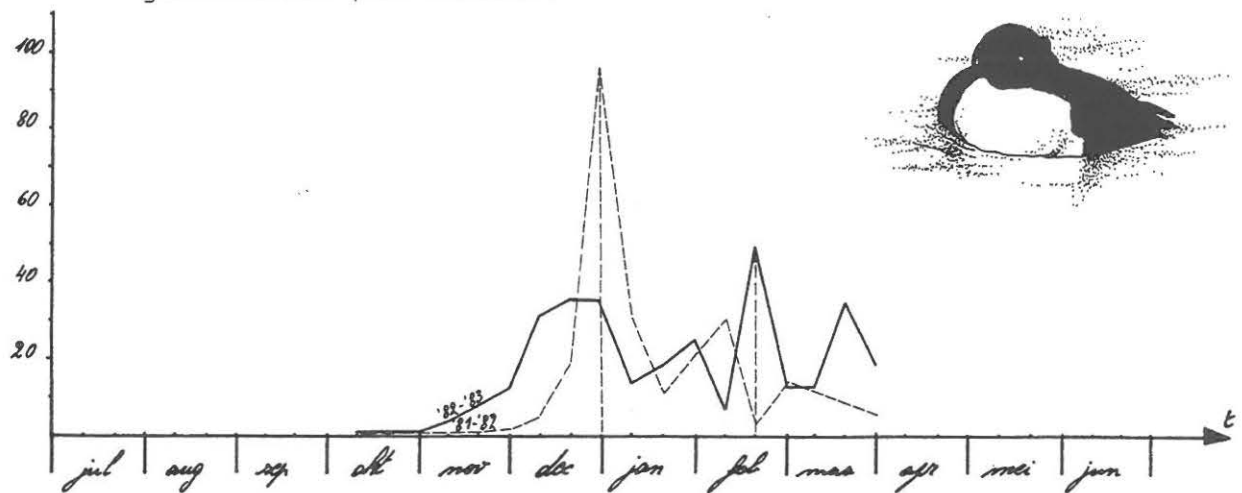
Fig. : aantalsverloop van de Kuifeend op de put van Roksem, maxima per decade.

Put van Sint-Pieters

Zoals gewoonlijk ter plaatse vanaf oktober, 1 w. op 09.10. Daarna bijna dagelijks aanwezig tot in maart : 19 ex. op 28.03. Een meiwaarneming : 1 m. op 31.05. Enkele maxima van dit seizoen : 3 ex. op 24.10, 29 ex. op 30.11; 51 ex. op 29.12, 27 ex. op 27.01, 61 ex. op 15.02 en 61 ex. op 15.03.

Fig. : aantalsverloop van de Kuifeend op de put van Sint-Pieters, gemiddelde per decade.

Het Vijverhof

In de periode oktober tot en met december regelmatig 1 à 2 ex. aanwezig. In januari maximaal 6 ex. op 19.01 en dagelijks enkele ex. aanwezig van 13.01 tot 16.02.

Put van Zevenkerke

Wintergast van oktober tot maart, in het najaar max. 2 ex. op 17.10, 10 ex. op 11.11 en 9 ex. op 18.12. Het voorjaar ligt in dezelfde lijn : 11 ex. op 05.01, 15 ex. op 18.02, 7 ex. op 16.03 en 2 ex. die pleisteren van 03 tot 06.04.

Het Zegemeer

Bijna doorlopend aanwezig vanaf 28.11 (1 k.) tot in april, het laatste k. werd gezien op 08.04. Het gaat hier meestal om lage aantallen : 5 à 20 ex.. Enkele maxima : 12 ex. op 03.12, 19 ex. op 19.01, 24 ex. op 06.02 en 7 ex. op 08.03.

Put van Vlissegem

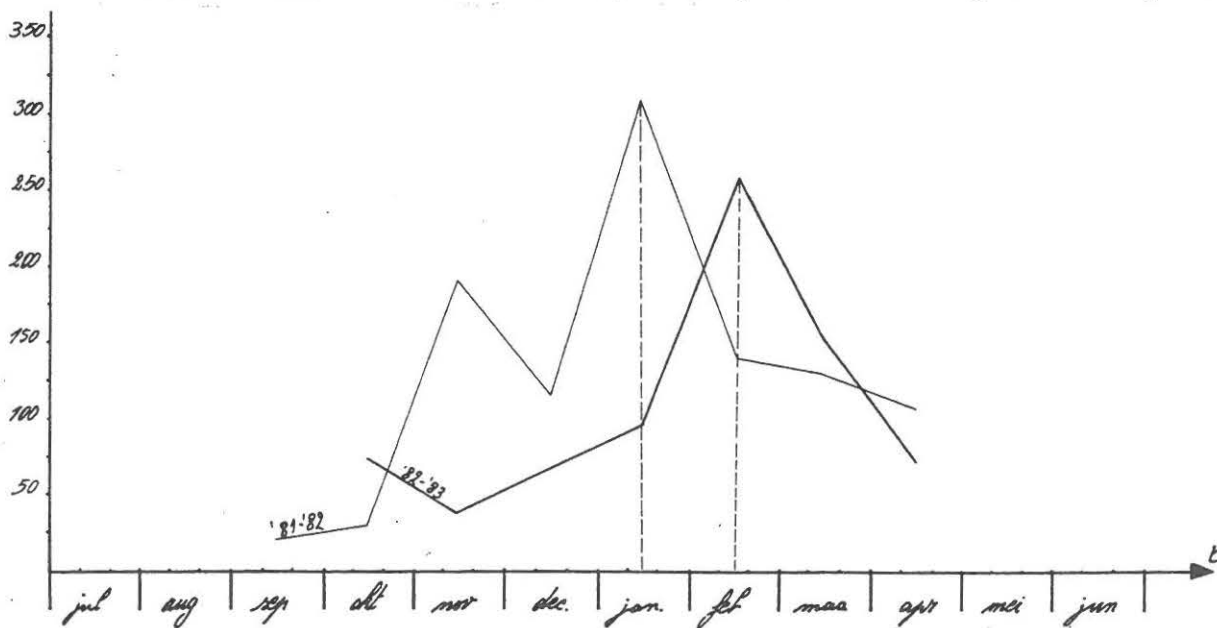
In oktober 2 ex. op 17.10 en in november 2 ex. op 05.11 ; daarna enkel aanwezig in het voorjaar : maximaal 10 ex. op 11.03, 2 ex. op 05.04 en 1 ex. op 15.05.

Enkele maxima in andere gebieden : Put van Snellegem : 18 ex. op 12.02, Zwaanhoek : 2 ex. op 14.04, Spoorwegput Steenbrugge : 1 ex. op 23.12, Beernem Sint-Joris : 2 ex. op 14.11 en 13.02, Filipsdok en Boudewijnkanaal : 3 ex. op 03.04, Hoeke Steenbakkerij : 18 ex. op 11.02, Oostkerke kleiputten : 6 ex. op 06.04, Laguna Beach : 81 ex. op 28.11, De Vrede : 22 ex. op 24.12, AZ Sint-Jan : regelmatig 1 ex. in december en januari, Vestingen Brugge : 1 ex. op 16.10, Blauwe Toren : 8 ex. op 14.11, putje Meetkerke : 6 ex. op 26.02.

Totaal aantalsverloop a.d.h.v. de mid-maandelijks tellingen

In oktober worden op de telling 7 ex. vastgesteld. Het totaal aantal is afgenomen op de novembertelling, dan verblijven nog slechts 38 ex. in de regio. December en januari laten telkens hogere aantallen zien om een hoogtepunt van 258 ex. te bereiken tijdens de februaritelling. Daarna neemt het aantal ex. gelijkmatig af tot half april.

Fig. : totaal aantalsverloop van de Kuifeend in N.W.-Vlaanderen aan de hand van de mid-maandelijks watervogeltellingen.

TOPPEREEND (Aythya marila)

Merkelijk minder ex. in de regio, vooral het Zwin waar de Toppers nochtans regelmatig worden waargenomen blijft ondermaats.

Het Zwin
Eén enkele wnm. : 1 ex. op 03.10.

De Vrede
1 ex. op 27.02.

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge
Op de plas naast het Insteekdok pleisterden een ad. m. en 2 w. van 10.03 tot 24.03. Op het Insteekdok 1 k. op 17.03 (waarschijnlijk vogels van op de plas naast het Insteekdok).

Het Vijverhof
1 m. 2 w. op 15.11 (SK).

Put van Roksem
1 w. op 12.02 en 1 k. op 14.04.

Put van Sint-Pieters
Gedurende vier opeenvolgende maanden ter plaatse (van november tot februari). Er wordt een eerste maal melding gemaakt van 1 w. op 07.11, op 11.11 een juv. m.. Dit w. en juv. m. wordt het laatst samen gezien op 08.12, waarna het juv. m. alleen blijft op de put tot 21.02.

Put van Zevenkerke
In het najaar 2 ex. op 13.11 en 1 ex. dat blijft pleisteren tot in de laatste decade van november. In december 1 ex. op 28.12, dit bleef ter plaatse tot 12.01. Tenslotte nog 1 ex. op 03.03.

EIDER (Somateria mollissima)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge
We noteren er de konstante aanwezigheid van 3 m. en 1 w. van 12.02 tot 24.04 (MaS, GDP, FDR, FDS, TDS, JNM Brugge). Verder nog 1 ex. op 04.08 (FW).

Het Zwin
Op de golfbrekers voor Knokke 16 ex. op 20.03 en 5 ex. op zee op 30.04 (PS, PiV).

Kust Zeebrugge en Voorhaven
5 ex. op 28.08, 17 ex. op 08.09 en 26 ex. op 31.09 (PiV) langs de Westelijke Havendam. Verder 21 ex. op 17.02 en 4 ex. op 02.01.

Filipsdok en Boudewijnkanaal
2 w. op 12.12.

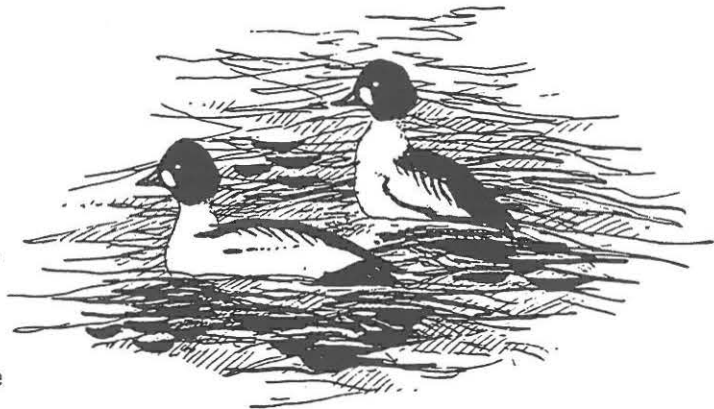
Havengeul Blankenberge en kust Wenduine - Blankenberge
Op 18 en 26.12 resp. 3 en 5 ex., op 12.02 : 10 ex. en 13.03 : 15 ex..

BRILDUIKER (Bucephala clangula)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

De eerste vogel wordt waargenomen in oktober op 10.10 : 1 w. en pleistert tot 17.10. In november 3 w. van 02.11 tot 14.11, daarna blijft het een hele tijd stil. Op 12.12 is er 1 k.. Het voorjaar scoort iets beter maar blijft als gevolg van de zachte winter nog steeds onder alles. Voor januari 3 w. op 02.01, 7 w. op 08.01, 4 w. op 12.01, en 2 w. op 20.01. Februari doet het beter met iets hogere aantallen : 1 m. 7 w. op 12.02, 4 m. 8 w. op 14.02 en 2 m. 15 w. op 27.02. De eerste decade van maart geeft nog als maximum 2 m. 6 w. op 08.03 ; op 13.03 nog 1 m. 4 w.. De laatste wnm. gebeuren in april : 2 m. op 08.04 en 1 m. op 24.04.

Put van Sint-Pieters

1 w. op 07 en 2 w. op 08.11, in februari 1 w. op 12.02, maart 1 w. pleistert van 02 tot 15.03.

Het Zwin

Vanaf 11.11 is er sprake van 2 w., toenemend tot 4 w. op 29.11 en 8 w. op 05.12. Verder blijven de aantallen vrij stabiel : 4 w. op 26.12, 3 w. op 23.01, 5 w. op 17.02, 4 w. op 20.02 en 1 w. op 26.02.

Het Zegemeer

Hier pleistert langdurig 1 w., van 11.12 tot 13.03.

Put van Zevenkerke

1 w. verblijft hier van 18.12 tot 26.12 en nog 1 w. op 01.02.

Put van Roksem

Het eerste ex. is een m. op 20.11 en dan 1 k. op 27.11. In december, januari en februari zijn de aantallen aan de lage kant : 2 à 5 ex. met als uitschieters 2 m. 9 w. op 30.01 en 1 m. 8 w. op 12.02. Maart is nog veruit de beste maand met gemiddeld bijna 10 ex. aanwezig ; 3 m. 7 w. op 05.03, 2 m. 7 w. op 12.03, 2 m. 8 w. op 26.03. In april volgt een afname van het aantal pleisterende ex. : 2 m. 4 w. op 10.04, 1 m. 4 w. op 14.04 en 1 m. 3 w. op 25.04. Daarna geen wnm. meer.

Enkele waarnemingen uit andere gebieden : Blauwe Toren : 1 w. op 22.12, kust Zwin : 5 w. op 17.02, kust Wenduine - Blankenberge : 22 w. op 17.01, kust Zeebrugge en Voorhaven : 7 w. op 02.01 en 5 ex. op 20.02, De Vrede : 1 w. op 06.02, spoorwegput Steenbrugge : 1 w. op 18.02, Expresswegput : 1 w. op 06.11.

MIDDELSTE ZAAGBEK (Mergus serrator)

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Enkele wnm. in juli en augustus van 2 w., het betreft hier dezelfde 2 ex. die overzomerden in de Voorhaven.

De eerste nieuwe vogels worden gezien in november : 4 w. op 14.11. Daarna worden geen vogels meer gezien en moeten we wachten tot in februari (te wijten aan de zachte winter) ! De maxima in februari zijn : 6 ex. op 12.02, 4 m. 3 w. op 13.02 en 3 m. 2 w. op 27.02. In maart en april regelmatig een 2-tal ex. met uitzondering van 4 k. op 02.03. De laatste wnm. dateert van 17.04 : 1 m.. Er is ook nog een wnm. in juni : 1 w. op 30.06.

Kust Zeebrugge en Voorhaven

Overzomering van 2 w.. Gedurende februari en maart regelmatig 1 k. (tot 17.03).

De overzomering van 2 w. is zeer bijzonder, in België werd nog maar enkele malen overzomering van ex. vastgesteld.

Het Zwin

Opnieuw een w. in juli van 07 tot 29.07. De eerste wintergasten worden hier gezien op 28.11 met 19 ex., andere maxima zijn : 50 ex. op 09.01 en nog 2 m. op 17.02. De laatste wnm. gebeurt op 14.04 : 1 ex..

Van de Middelste zaagbek werden 168 ex. waargenomen en van 73 ex. werd het geslacht genoteerd : 31 m. - 42 w. of procentueel : 42,4 % m. - 57,6 % w..

GROTE ZAAGBEK (Mergus merganser)

Put van Roksem

Zoals steeds aanwezig tijdens de wintermaanden, echter slechts 1 wnm. in november : 2 w. op 27.11. Volgende maxima werden genoteerd : 4 w. op 28.12, 2 w. op 02.01 en 2 k. op 18.02 (tevens laatste wnm.).

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Enkel in november aanwezig op het Insteekdok. De eerste wnm. gebeurt op 11.11 met 3 w., 4 w. op 14.11 en als maximum 6 w. op 21.11, laatste wnm. 4 w. op 28.11.

Waarnemingen uit andere gebieden : Hoeke Steenbakkerij : 4 w. op 15.12, put van Vlissegem : 1 w. op 26.02, Vijverhof : 1 w. op 01.12, put van Meetkerke : 1 w. op 11.12, kust Wenduine = Blankenberge : 2 m. op 14.02, kust Knokke-Heist : 1 w. op 20.02.

Er werden van de Grote zaagbek 53 ex. waargenomen en van allen werd het geslacht genoteerd : 3 m. - 50 w. of procentueel 5,66 % m. - 94,34 % w.

ROSSE STEKELSTAARTEEND (*Oxyura jamaicensis*)

Dit jaar terug 1 wnm. van deze toch wel zeer zeldzame soort in de regio, 1 ex. op 13.12 in het Zwin te Knokke (GBu). Dit is een Noordamerikaanse soort, die verwilderd voorkomt in Groot-Brittannië, meestal op zoetwaterplassen.

MEERKOET (*Fulica atra*)

Zoals met de meeste soorten het geval was in '82-'83 toonde ook de Meerkoet zich gevoelig voor de zachte winter, nergens werden abnormaal hoge aantallen gemeld (zie figuren). Als we de resultaten van de I.W.R.B.-tellingen vergelijken met die van vorig seizoen zijn de verschillen eveneens overduidelijk : het afgelopen winterhalfjaar '82-'83 scoorde de soort bijvoorbeeld medio januari 1012 ex., daar waar er medio januari '81-'82 maar liefst 12041 ex. geteld werden !

Fig. : aantalsverloop van de Meerkoet op het Vijverhof, gemiddelde per decade.

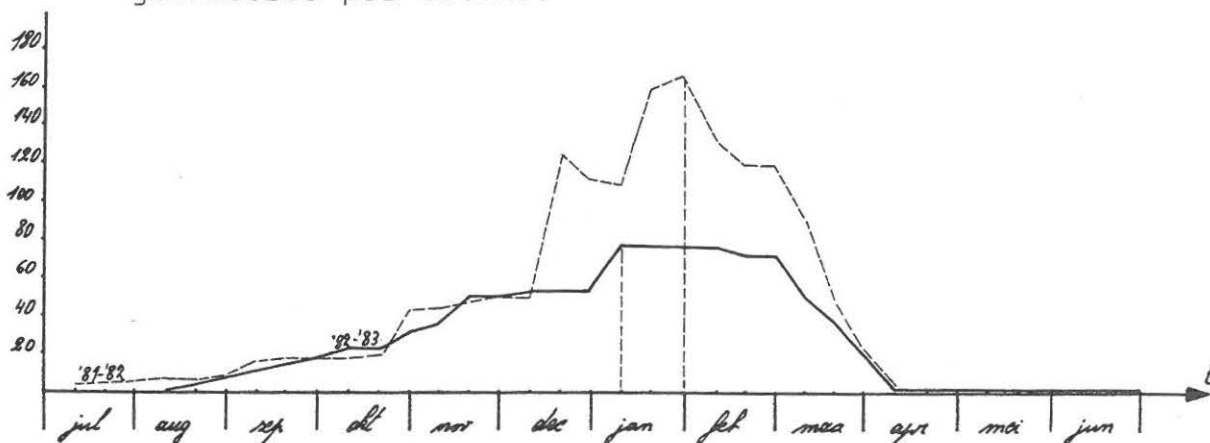

Fig. : aantalsverloop van de Meerkoet op de vijver aan de Koude Keuken, gemiddelde per decade.

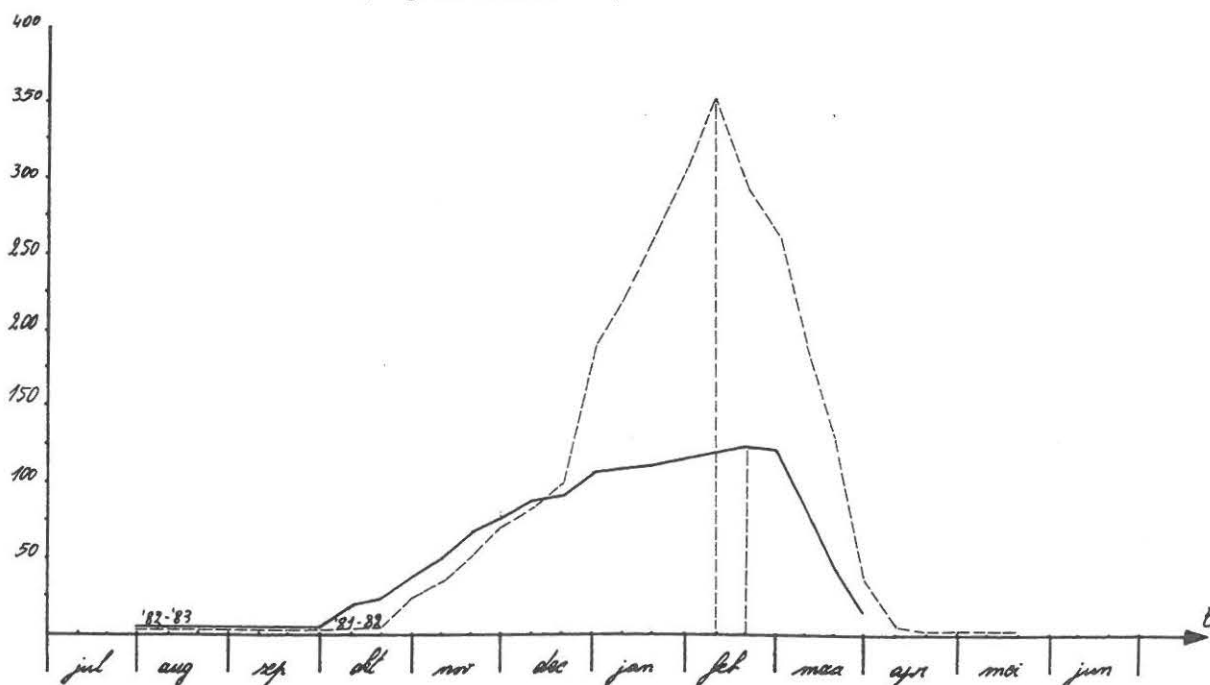

Fig. : aantalsverloop van de Meerkoet op de put van Zevenkerke, gemiddelde per decade.

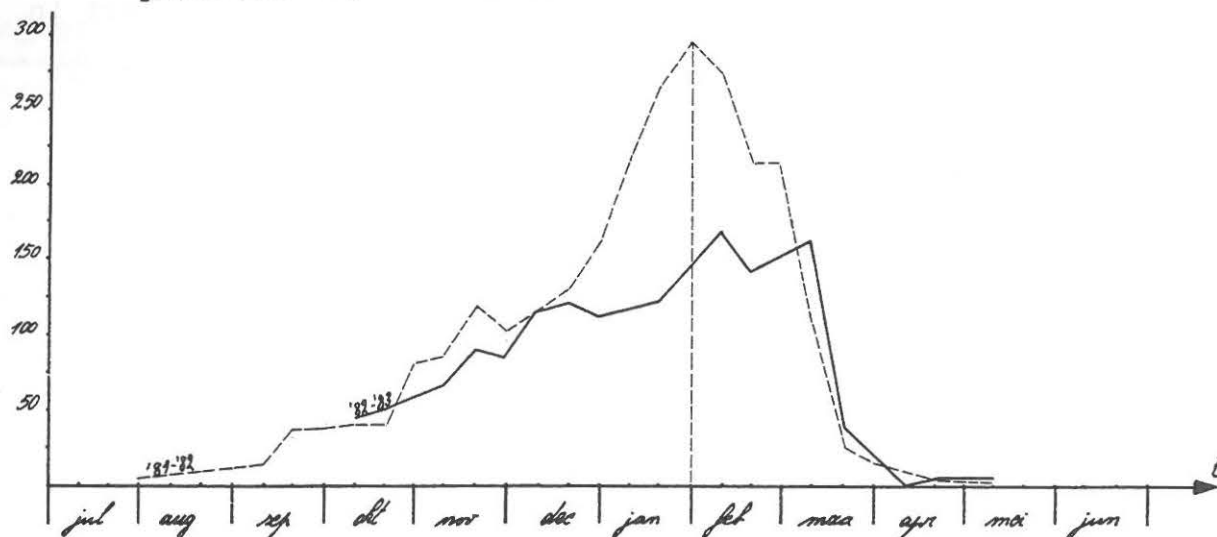

Fig. : aantalsverloop van de Meerkoet op de put van de Blauwe Toren, gemiddelde per decade.

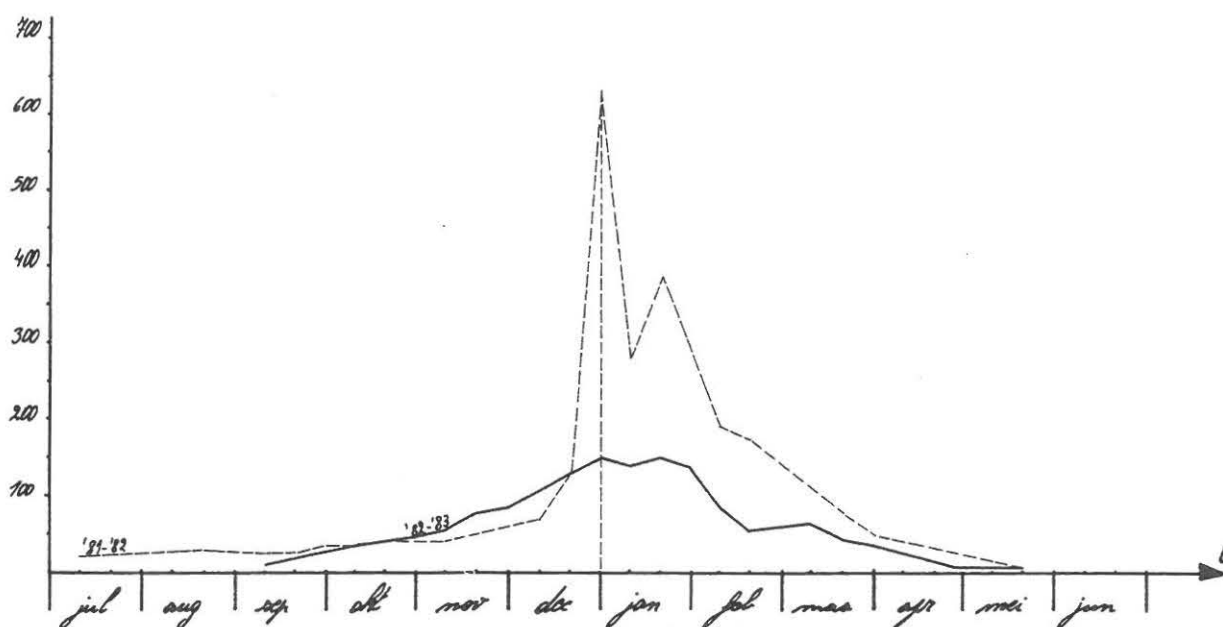

Fig. : aantalsverloop van de Meerkoet op de put van Roksem, gemiddelde per decade.

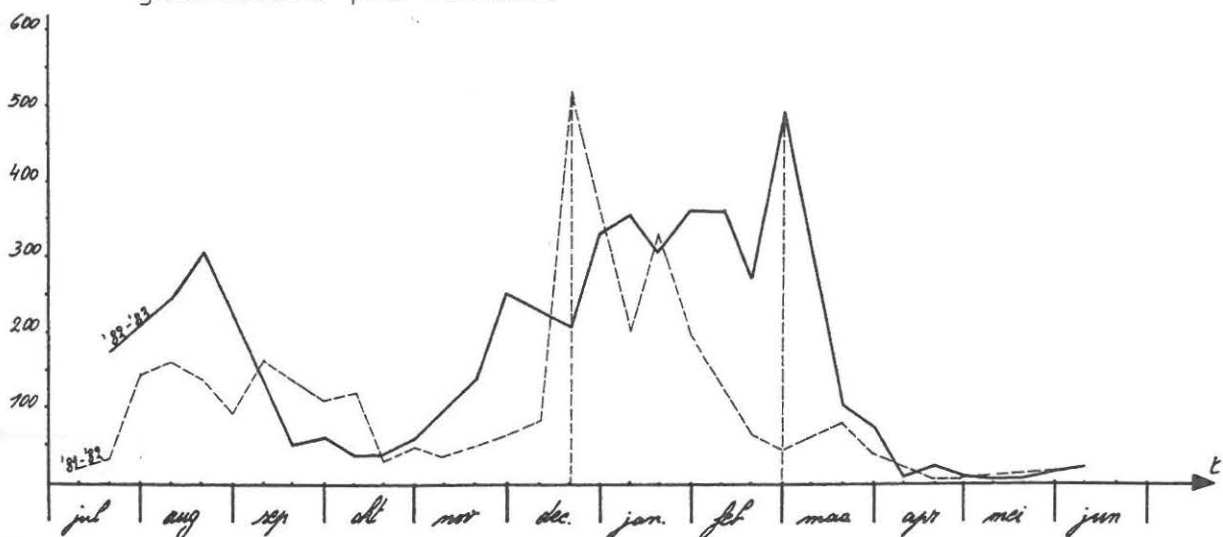
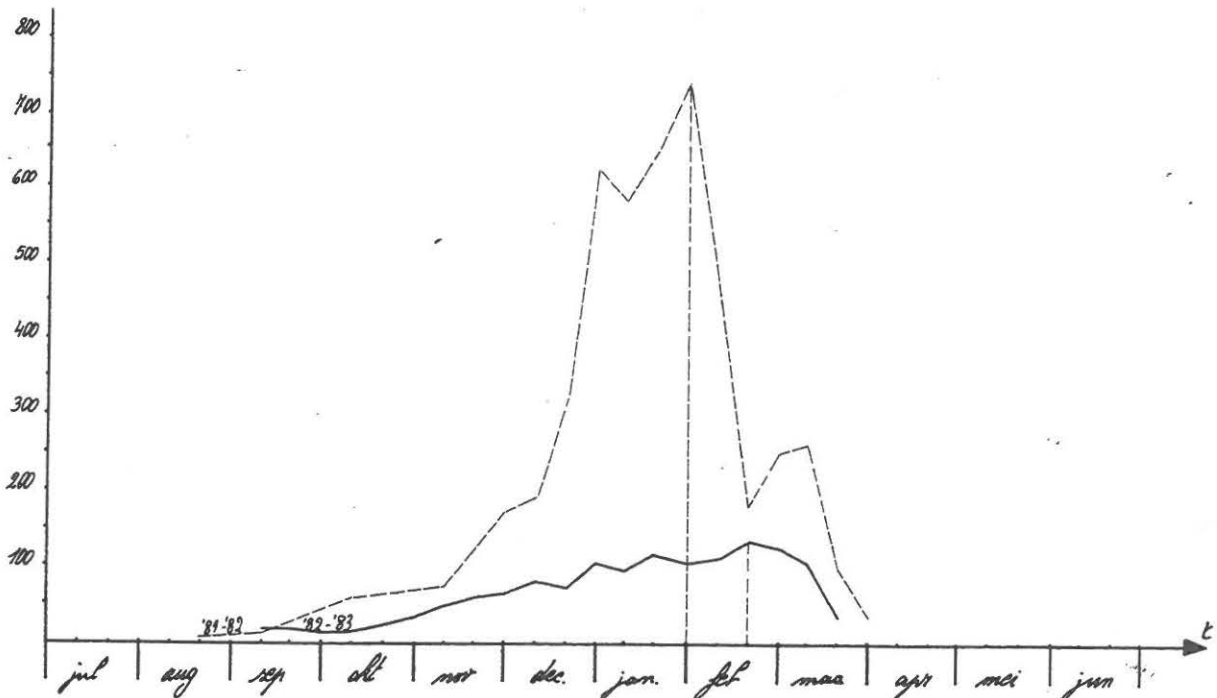

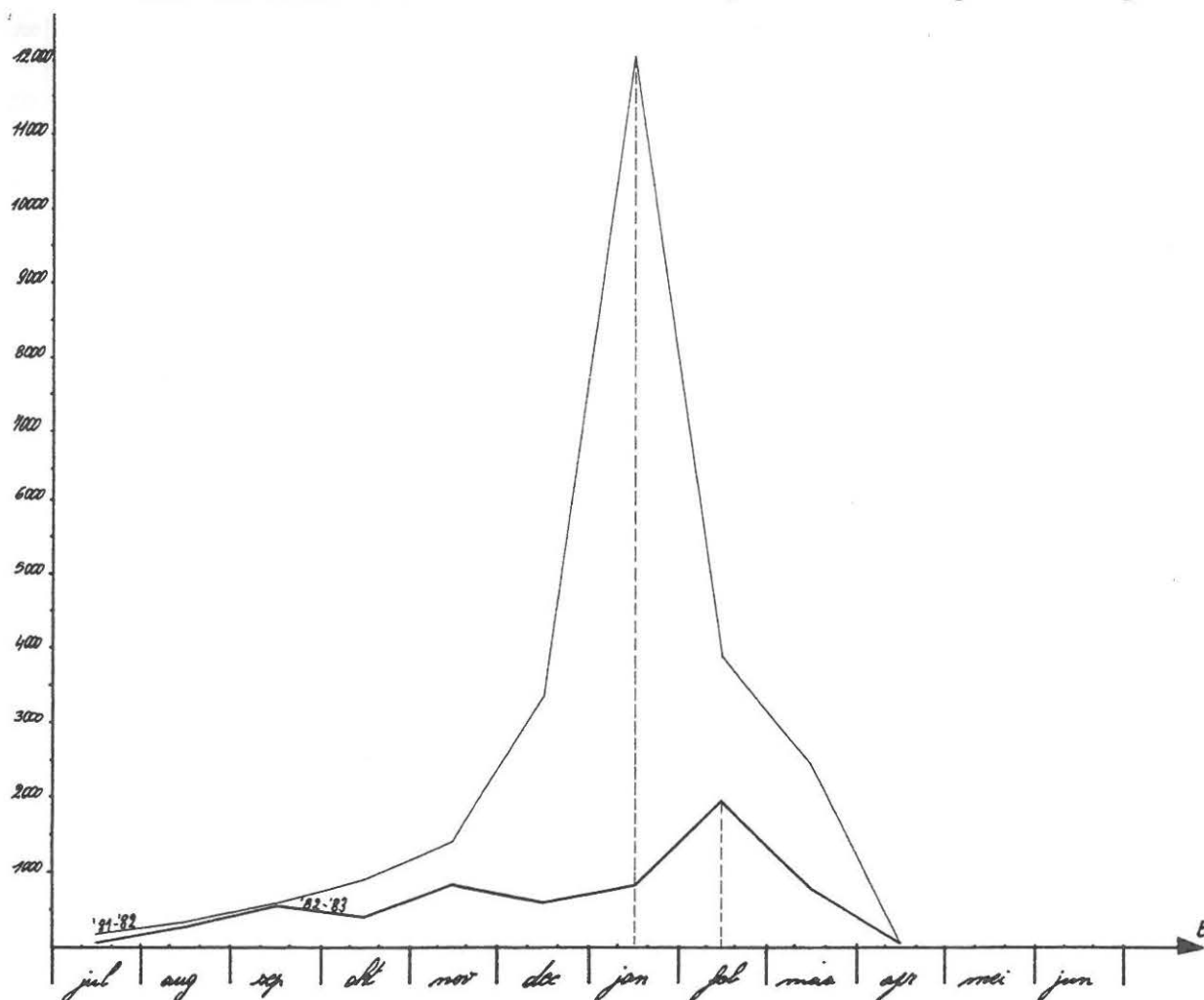
Fig. : aantalsverloop van de Meerkoet op de put van Sint-Pieters, gemiddelde per decade.

Ter aanvulling de maxima uit enkele minder bezochte gebieden :

put van Oedelem : 17 ex. op 27.02, visvijver van Haelewijn : 16 ex. op 16.01, spoorwegput Oostkamp : 6 ex. op 11.10, Oostkamp - Erkegem : 10 ex. op 16.01, Duvelsgat : 13 ex. op 19.04, Lac van Loppem : 36 ex. op 26.02, put Novotel : 5 ex. op 18.12, put van Vlissegem : 6 ex. op 16.04, Expresswegput : 119 ex. op 12.01, put van Snellegem : 8 ex. op 12.02, put van Ettelgem : 16 ex. op 15.04, Zwaanhoek : 43 ex. op 18.02, Achterhaven Dudzele/Zeebrugge : 450 ex. op 02.09, Sijsele Meibosvijvers : 1 ex. op 27.02, Hoeke Steenbakkerij : 29 ex. op 18.01, Hoeke kleiputten Sint-Donaas : 54 ex. op 14.02, Hoekevaart : 17 ex. op 15.02, Damme : 40 ex. op 22.12, kleiputten Oostkerke : 13 ex. op 06.06, Zegemeer : 146 ex. op 12.02, Dujardin : 2 ex. op 15.11, Zwin : 210 ex. op 12.12, De Vrede : 124 ex. op 09.01, Filipsdok : 220 ex. op 02.01, Minnewater : 42 ex. op 15.01, Fonteintjes : 11 ex. op 12.09, AZ St.-Jan : 50 ex. op 30.12, Stil Ende : 42 ex. op 01.01, Vesting Brugge : 137 ex. op 19.01, put van Meetkerke : 16 ex. op 27.02, put Distrigaz : 227 ex. op 02.01, Moeren Meetkerke : 1 ex. op 27.10.

Fig. : totaal aantalsverloop van de Meerkoet in N.W.-Vlaanderen aan de hand van de mid-maandelijke watervogeltellingen.

DANKWOORD

Langs deze willen we iedereen danken voor zijn inzet. Het is teveel werk om de talloze waarnemers te vermelden, maar enkele hiervan zouden we toch willen vernoemen : o.a. Thierry De Schuyter (telde ongeveer 110 X de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, een gebied van 1600 hectare !), Frank De Scheemaeker, Peter Sys, Filip Vanhee, Michel en Marc Seys, Guido Burggraeve, Guido Orbie, Leo Declercq, Eckhart Kuyken, Thomas Defoort, John Van Gompel, Jan Seys, Patrick Keirsebilck, Hans De Blauwe, Stefan Keereman, Aves, Wielewaal Brugge, en nog de vele, vele anderen ....

Bibliografie

Desmet J.. Jaarboek '81-'82. Verspreiding, aantalsverloop en geslachtsverhouding van watervogels in het Brugse en de Oostkustpolders.

DODAARS (Tachybaptus ruficollis)

Resultaten

AZ St.-Jan-putje	2 p.	FDS, JNM, MS, LVR
put St.-Pieters	1 p.	MS
jagersput Lissewege	min. 1 p.	MS
Fonteintjes	min. 3 p.	JVG, FDS
Kalfduinen	1 p.	TDS
Hoekevaart	1 p.	TDSU
Eienbroekvaart	2 p.	TDSU
Steenbakkerij Hoeke	3 p.	TDSU, MS
Sijsele spoorwegbedding	1 p.	TDSU
Damme stadswallen	1 p.	KD
Bekegem put	3 p.	FDS, LDq, e.a.
Zerkegem put	1 p.	LVR
Zevenkerke put	1 p.	LVR
Bulskampveld	3 p.	WIG

Totaal aantal broedparen min. 24 p.

Voor de regio konden dit seizoen zeker min. 24 p. vastgesteld worden. Dit jaar werden in een aantal nieuwe gebieden broedgevallen vastgesteld, waarschijnlijk door het beter onderzoeken van de regio. In de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge werden dit jaar geen broedgevallen genoteerd, dit door een te lage waterstand in de gunstige biotopen. Vermoedelijk ligt het aantal broedparen nog iets hoger omdat Dodaarsjes broeden langs allerlei afwateringskanalen en soms op zeer kleine vijvers.

FUUT (Podiceps cristatus)

Resultaten

Blauwe Toren	4 p.	MS, FDS, LDq
Steenbakkerij Hoeke	2 p.	TDSU, JNM, LD
Kleiputten St.-Donaas	2 p.	TDSU, FDS
Expresswegput	1 p.	LVR
Snellegem put	2 p.	LVR
Vloetenveld vijvers	4 p.	
Erkegem put	2 p.	LDq
Fribona	2 p.	LDq
Steenbrugge spoorwegput	6 p.	SK
Vijverhof	2 p.	SK
Beernem Van Haelewijn	1 p.	WIG

Totaal aantal broedparen 28 p.

Dit broedseizoen was een toename te zien van het aantal broedparen van de Fuut, een toename van $\pm 20\%$.

Een broedpoging werd genoteerd op de spoorwegput te Oostkamp (SK).

Op de Blauwe Toren hadden alle broedparen een tweede legsel waar jongen uit voort kwamen. Ook op spoorwegput te Steenbrugge werd van 2 p. een tweede legsel vastgesteld, van 1 p. zelfs een derde legsel waaruit 1 juv. werd grootgebracht (SK).

KNOBBELZWAAN (Cygnus olor)

Op de putten van Dujardin broedde dit jaar terug een k. met sukses. In de Steenbakkerij te Hoeke bouwde een paar een nest en werd een tijd gebroed, dit broedgeval mislukte.

GRAUWE GANS (Anser anser)

In de stadswallen te Damme, het Lievegeleed en de Hoekevaart kwamen terug Grauwe ganzen tot broeden. Voor het Lievegeleed en de Hoekevaart waren dit resp. 1 en 4 p.. In het Zwin en de direkte omgeving broeden enkele tientallen paren. De vogels die in de regio broeden zijn afkomstig van een herinplantingspoging in het Zwin.

CANADESE GANS (Branta canadensis)

Op de Wildenburgvijver te Wingene was 1 broedpaar aanwezig, op 18.05 zat nog 1 vogel te broeden. Wegens het privaat karakter van het domein is niet genoteerd als het broedse-
gelukt is (WIG).

BERGEEND (Tadorna tadorna)

De belangrijkste broedgebieden in de regio zijn het Zwin en omgeving en de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, her en der in de polders broeden enkele paren. De volgende broedgevallen bereikten ons : het Zwin : 75 p. (GBu), Achterhaven : 28 p. (TDS), Uitkerke : 10 p. (JVG), Speien : 2 p. (MS); put St.-Pieters : 1 p., polders Blauwe Toren : 1 p. (MS), Hoeke : 7 p. (TDSU). Het aantal broedgevallen van deze soort moet hoger liggen dan uit de ontvangen resultaten blijkt, Bergeenden broeden ook in klein aantal in enkele polders die minder bezocht worden.

WINTERTALING (Anas crecca)

1 p. verbleef van 29.03 tot eind juli '83 in het Duvelsgat te St.-Andries, op 29.07.'83 : 1 p. met 5 à 6 juv. (LVR). In het Bulskampveld werd dit jaar geen broedgeval vastgesteld (WIG).

ZEE- EN KUSTVOGELS

DUIKERS (Gaviidae)

In vergelijking met andere jaren werden toch relatief veel duikers gezien. In totaal werden 121 ex. naar ZW en 35 ex. naar NO waargenomen.

Duikers spec.

11.12 : 25 ex. ZW en 2 ex. NO
18.12 : 3 ex. ZW en 3 ex. NO
22.12 : 35 ex. ZW in 3u30
28.12 : 4 ex. ZW en 2 ex. NO
08.01 : 52 ex. ZW en 25 ex. NO, een zeer hoog aantal en dit in een tijd van 1u30 bij NW 7.
15.01 : 3 ex. ZW

De enige duiker die gedetermineerd werd, was een IJsduiker (Gavia immer) die op 11.12 hoog boven de branding naar ZW trok. Van deze duiker was de donkere halsband nog duidelijk zichtbaar.

FUTEN (Podicipidae)

FUUT (Podiceps cristatus)

De Fuut werd net zoals de duikers veel waargenomen in december.

11.12 : 10 ex. ZW, 2 ex. NO, 4 ex. TP
18.12 : 15 ex. ZW, 3 ex. NO, 1 ex. TP
22.12 : 24 ex. ZW
28.12 : 8 ex. ZW, 5 ex. NO, 2 ex. TP
08.01 : 10 ex. ZW, 2 ex. NO, 6 ex. TP
15.01 : 1 ex. NO

ROODHALSFUUT (Podiceps grisegena)

De Roodhalsfuut die mits enige ervaring toch wel te determineren is in vlucht, werd slechts 2 maal waargenomen : 22.09 : 1 ex. NO en 18.12 : 1 ex. ZW..

KUIFDUIKER (Podiceps auritus) of GEORDE FUUT (Podiceps nigricollis)

Beide soorten zijn in vlucht vanop enige afstand moeilijk te onderscheiden en werden slechts enkele malen gezien : 11.12 : 1 ex. ZW, 18.12 : 2 ex. ZW, 22.12 : 1 ex. ZW en 1 ex. NO.

STORMVOGELS (Procellariidae)

NOORDSE STORMVOGEL (Fulmarus glacialis)

Elk jaar zijn er van deze nochtans algemene zeevogel weinig wnm., hoe dit precies komt is mij niet duidelijk. Traditiegetrouw krijgen we in augustus enkele wnm. bij mooi weer, op

de volgende data werd deze soort waargenomen : 03.08 : 1 ex. ZW,
24.08 : 1 ex. ZW (JS,MS), 28.12 : 1 ex. ZW.

GRAUWE PIJLSTORMVOGEL (Puffinus griseus)

Dit jaar slechts een gering aantal wnm. eind september en begin oktober, een vroege wnm. in augustus.

14.08 : 1 ex. ZW te Zeebrugge (TDS), 21.09 : 1 ex. ZW, 07.10 :
3 en 4 ex. ZW te Zeebrugge (PeL).

NOORDSE PIJLSTORMVOGEL (Puffinus puffinus)

Jaarlijks zijn er van deze soort meer wnm. dan van de Grauwe pijlstormvogel, de meeste wnm. gebeuren bij W- en NW-wind.

21.09 : 1 ex. ZW, 22.09 : 7 ex. ZW en 3 ex. NO, 07.10 : 5 ex.
ZW te Zeebrugge in 2u (TDS), 3 ex. ZW en 1 ex. NO, 2 ex. ZW
en 1 ex. NO te Zeebrugge (PeL), 18.12 : 1 ex. ZW (late wnm. !).

STORMVOGELTJES (Hydrobatidae)

STORMVOGELTJE SPEC.

Twee wnm. 07.10 : 1 ex. ZW en 22.12 : 1 ex. ZW (late wnm.).

VAAL STORMVOGELTJE (Oceanodroma leucorhoa)

Slechts 1 wnm. van 1 ex. op 07.10.

Beide soorten stormvogeltjes worden meestal bij storm waargenomen in het najaar.

JAN VAN GENTEN (Sulidae)

JAN VAN GENT (Sula bassana)

Oktober blijkt de beste maand te zijn voor het waarnemen van trek van deze soort, met als topdag 07.10 toen een voor de regio zeer hoog aantal werd waargenomen.

24.07 : 3 ex. (2 ad. 1 juv.) ZW te Zeebrugge (VWGO)

22.09 : 6 ex. (2 ad. 4 juv.) ZW

04.10 : 1 ex. (1 juv.) NO aan de Zwinbunker (TDS)

07.10 : 37 ex. (10 ad. 5 imm. 22 juv.) ZW

1 ex. (1 ad.) NO

75 ex. (21 ad. 54 juv.) ZW te Zeebrugge (TDS)

58 ex. ZW te Zeebrugge (PeL) (andere uren geteld dan TDS)

09.10 : 6 ex. (6 juv.) NO

23.10 : 1 ex. (1 imm.) ZW

14.11 : 1 ex. (1 juv.) ZW boven de polders bij Nieuwmunster !
(MP,DC)

11.12 : 7 ex. (6 ad. 1 imm.) ZW
 1 ex. (1 juv.) NO
 22.12 : 3 ex. (2 ad. 1 imm.) ZW
 28.12 : 6 ex. (5 ad. 1 imm.) ZW
 1 ex. (1 imm.) NO
 08.01 : 2 ex. (2 ad.) ZW

AALSCHOLVERS (Phalacrocoracidae)

AALSCHOLVER (Phalacrocorax carbo)

Door het pover aantal teluren werd zeer weinig trek van deze soort vastgesteld, slechts op 7 teldagen waargenomen : 14.08 : 8 ex. ZW
 7 ex. NO te Zeebrugge (TDS), 15.08 : 3 ZW te Zeebrugge (TDS),
 29.08 : 6 ex. ZW, 30.09 : 1 ex. NO, 18.12 : 3 ex. ZW, 22.12 : 1 ex.
 ZW, 08.01 : 2 ex. ZW.

KUIFAALSCHOLVER (Phalacrocorax aristotelis)

Dit seizoen twee wnm. van ex. op trek boven zee : ?? .08 : 1 juv.
 ZW en 11.12 : 1 ad. ZW ; beide ex. vlogen juist boven de branding
 en konden zo gemakkelijk gedetermineerd worden.

EENDEN (Anatidae)

ROTGANS (Branta bernicla)

Van de ganzenfamilie werd enkel de Rotgans waargenomen en dit
 in redelijke aantallen ; het hoogste aantal werd gezien op
 23.10 toen 265 ex. voorbijtrokken in 1u30. Op 28.12 vlogen
 89 ex. naar NO, terugtrek ?
 De volgende wnm. werden genoteerd : 30.09 : 3 ex. ZW, 07.10 :
 21 ex. ZW, 09.10 : 24 ex. ZW 2 ex. NO, 23.10 : 265 ex. ZW,
 28.12 : 89 ex. NO, 08.01 : 2 ex. NO. Het grootste aantal trekkers
 werd gezien in oktober.

BERGEEND (Tadorna tadorna)

Enkele wnm., wordt beslist vaker boven zee gezien dan blijkt
 uit de wnm.. 22.09 : 14 ex. ZW, 30.09 : 1 ex., 11.12 : 6 ex.
 15.01 : 3 ex..

SMIENT (Anas penelope)

Vooral onder invloed van vorstinvallen gaan Smienten op trek en
 worden dan vaak boven zee waargenomen, kleine groepjes pleisteren
 soms gedurende verschillende dagen op zee. 30.09 : 40 ex. ZW en
 23 ex. NO, 23.10 : 6 ex. ZW en 4 ex. NO, 11.12 : 80 ex. NO,
 18.12 : 13 ex. ZW en 132 ex. NO. Opvallend veel NO gerichte trek
 dit seizoen.

WINTERTALING (Anas crecca)

Van eind september tot begin januari werden af en toe kleine groepjes trekkende Wintertalingen gezien, volgende wnm. werden genoteerd : 30.09 : 3 ex. ZW 2 ex. NO, 07.10 : 6 ex. ZW, 09.10 : 14 ex. ZW 1 ex. NO, 18.12 : 7 ex. NO, 08.01 : 5 ex. NO.

WILDE EEND (Anas platyrhynchos)

Slechts enkele wnm. : 30.09 : 5 ex. ZW 1 w. NO, 09.10 : 1 k. NO, 18.12 : 1 k. ZW.

PIJLSTAART (Anas acuta)

Drie wnm., de meeste trekwaarnemingen boven zee gebeuren normaal in de periode eind september tot half november. Op 21.09 : 1 m. ZW, 30.09 : 30 ex. ZW, 28.12 : 6 ex. NO.

TAFELEEND (Aythya ferina)

Twee wnm., 23.10 : 3 ex. ZW en 1 m. NO.

KUIFEEND (Aythya fuligula)

Een wnm., 23.10 : 3 ex.. Deze en vorige soort worden meestal maar bij plotselinge vorst waargenomen op trek boven zee.

EIDER (Somateria mollissima)

De meeste trekkers werden opgemerkt in de laatste decade van september (93,6 % van het totaal !). In het totaal werden 63 ex. waargenomen, hiervan waren 27 % m.. 40 ex. trokken naar het ZW en 23 ex. naar NO. Enkele malen verbleven ook vogels ter plaatse, deze maakten deel uit van een groepje van 10 ex. dat overwinterde nabij het staketsel te Blankenberge.

20.09 : 2 m. 11 w. ZW, 21.09 : 2 m. 5 w. ZW en 6 m. 16 w. NO, 22.09 : 5 m. 12 w. ZW, 07.10 : 1 w. NO, 23.10 : 1 m. ZW, 11.12 : 1 w. ZW, 22.12 : 1 m. ZW.

ZWARTE ZEEËEND (Melanitta nigra)

Deze soort wordt regelmatig waargenomen van half augustus tot half januari met een kleine piek in de eerste decade van oktober en duidelijk hoogtepunt in de tweede helft van december. In totaal werden 1252 ex. waargenomen, hiervan vlogen 1167 ex. naar ZW en 85 ex. naar NO. In de eerste decade van oktober werden 233 ex. (209 ex. ZW en 24 ex. NO) waargenomen en in de tweede helft van december 864 ex. (819 ex. ZW en 45 ex. NO), dit is voor deze periodes resp. 18,61 en 69 % van het totaal aantal. Goede dagen waren : 07.10 : 174 ex. ZW en 15 ex. NO, 18.12 : 504 ex. ZW en 30 ex. NO (in 3 uur), 22.12 : 289 ex. ZW en 11 ex. NO (in 3u30).

GROTE ZEEËEND (Melanitta fusca)

Deze soort is heel wat zeldzamer dan de Zwarte zeeëend, ook dit jaar slechts enkele wnm. : 07.10 : 2 ex. NO, 18.12 : 1 m. ZW, 22.12 : 1 m. ZW, 28.12 : 3 w. ZW.

MIDDELSTE ZAAGBEK (Mergus serrator)

Drie wnm., 30.09 : 4 w. NO, 18.12 : 1 w. ZW, 28.12 : 3 m. 1 w. ZW. De septemberwaarneming is een vrij vroege wnm. voor trekkende ex..

SCHOLEKSTERS (Haematopodidae)

SCHOLEKSTER (Haematopus ostralegus)

Twee wnm. in augustus, 23.08 : 56 ex. ZW (JS,MS) en 24.08 : 200 ex. ZW.

KLUTEN (Recurvirostridae)

KLUUT (Recurvirostra avosetta)

23.10 : 61 ex. ZW.

PLEVIEREN (Charadriidae)

ZILVERPLEVIER (Pluvialis squatarola)

Twee wnm., 07.10 : 160 ex. ZW (hoog aantal voor de regio) en 08.01 : 4 ex. ZW.

STRANDLOPERS (Scolopacidae)

DRIETEENSTRANDLOPER (Calidris alba)

25.08 : 2 ex. ZW.

REGENWULP (Numenius phaeopus)

24.08 : 3 ex. ZW (MS,JS).

WULP (Numenius arquata)

24.08 : 4 ex. ZW (MS,JS).

JAGERS (Stercorariidae)

MIDDELSTE JAGER (Stercorarius pomarinus)

Buiten de normale trend van elk trekteljaar werd de Middelste jager nu evenveel gedetermineerd als de Kleine jager. Deze toch zeldzamere soort werd 25 maal met zekerheid vastgesteld met als klap op de vuurpijl de 20 ex. op 09.10 waarbij niet minder dan 16 ex. in één groep voorbijtrokken ! De zeldzamere donkere fase werd 2 maal gezien.

12.09 : 1 ex. ZW te Knokke (GO)

07.10 : 1 ex. (LF)

09.10 : 3 ex. (2 ex. LF 1 ex. DF) ZW achteraf terug naar NO
17 ex. (LF) NO waarvan 16 ex. in één groep voorbijtrokken bij W 6 à 7. Eigenaardig was dat er die dag ook NO trek was (alhoewel de westerstorm) van 6 juv. Jan van Genten, 4 Kleine jagers en een 12-tal miki's.

18.12 : 1 ex. (juv.) te Zeebrugge (Wielewaal 50 : 38)

28.12 : 2 ex. (1 ex. DF 1 juv.) ZW

08.01 : 1 ex. te Zeebrugge (SP)

December- en januariwaarnemingen zijn zeldzaam.

KLEINE JAGER (Stercorarius parasiticus)

Werd 24 maal getermineerd waarvan meestal de juv., de donkere fase en lichte fase van elkaar onderscheiden werden.

21.08 : 1 ex. (DF) ZW aan het Zwin (TK)

23.08 : 1 ex. (DF) ZW " " " (TK)

11.09 : 1 ex. ter plaatse voor Cadzand (TK)

22.09 : 4 ex. (1 ex. LF 2 ex. DF 1 ex. juv.) ZW

09.10 : 1 ex. (LF) ZW

4 ex. (juv.) NO

14.10 : 12 ex. in één groep ZW en om 16u30 alle NO aan het Zwin (TK)

08.01 : 1 ex. (juv.) ZW, een late wnm.

KLEINSTE JAGER (Stercorarius longicaudus)

Op 15.10 werd 1 ad. met verlengde staartpennen waargenomen op trek naar het ZW boven zee te Knokke door PiV.

Deze soort blijft uiterst zeldzaam in de regio.

GROTE JAGER (Stercorarius skua)

De Grote jager werd dit jaar niet zo veel waargenomen, 8 wnm. van eind augustus tot begin januari.

31.08 : 1 ex. ZW te Blankenberge (PaL, BD, JM)

08.09 : 1 ex. TP voor Blankenberge

21.09 : 1 ex. NO

22.09 : 1 ex. ZW

07.10 : 1 ex. ZW te Zeebrugge

09.10 : 2 ex. ZW

1 ex. NO

22.12 : 1 ex. NO

08.01 : 1 ex. te Zeebrugge (SP)

MIKI (Middelste, Kleine of Kleinste jager)

Jagers determineren is niet steeds een eenvoudige zaak, soms vliegen ze te ver om met zekerheid te determineren of gaat het om moeilijk op soort te bepalen juvenielen. Elk jaar wordt in feite slechts een klein percentage van de waargenomen Jagers gedetermineerd, dit jaar werd 30 % met zekerheid op soort gedetermineerd. Alhoewel het geringe aantal teluren werden toch 142 ex. gezien, een aantal dat zeker niet slecht is voor zo'n gering aantal uren. In december waren er vrij veel late wnm.

23.08 : 1 ex. TP voor Blankenberge (JS,MS)
24.08 : 2 ex. ZW " " (JS,MS)
25.08 : 1 ex. ZW
29.08 : 3 ex. ZW
30.08 : 1 ex. ZW en 1 ex. NO
08.09 : 5 ex. ZW
20.09 : 1 ex. (LF) NO
21.09 : 8 ex. (1 ex. LF) ZW en 2 ex. (1 ex. DF) NO
22.09 : 26 ex. (2 ex. LF en 2 ex. DF) en 9 juv. ZW, 2 ex. (1 ex. LF) NO
30.09 : 5 ex. (3 ex. DF) ZW
07.10 : 5 ex. (1 ex. DF 2 juv.) ZW, 4 ex. (3 ex. DF) NO
09.10 : 4 ex. ZW, 12 ex. (2 ex. LF 2 ex. DF 1 juv.) NO
opmerkelijke NO-trek bij westerstorm
23.10 : 4 ex. (2 ex. LF 1 ex. DF)
24.10 : 1 ex. (juv.) TP op de put van Sint-Pieters, ongeveer
14 km van de kust (MS) !!!
11.12 : 27 ex. ZW, hoog aantal voor december
18.12 : 12 ex. (6 juv.) ZW
1 ex. (juv.) ZW
08.01 : 2 ex. (1 juv.) ZW

MEEUWEN (Laridae)

ZWARTKOPMEEUW (Larus melanocephalus)

07.10 : 1 subad. ZW te Zeebrugge (PeL,TDS)

DWERMEEUW (Larus minutus)

Vooraf van juli tot begin oktober blijven in het havengebied van Zeebrugge en de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge groepjes Dwergmeeuwen pleisteren, deze gaan foerageren op zee en volgen veel schepen die de haven in- en uitvaren. Deze groep foeragerende vogels kan soms meer dan 200 ex. bedragen, door het vele heen en weer vliegen boven zee van de foeragerende vogels is het moeilijk de werkelijke trekvogels te onderscheiden van de pleisteraars. Alleen de gegevens van december en januari geven een goed beeld van de trek in deze twee maanden, andere gegevens slaan meestal op minder dan 20 ex..

18.12 : 29 ex. ZW

28.12 : 22 ex. ZW

07.01 : meer dan 100 ex. per uur ZW aan het Zwin (TK)

08.01 : 85 ex. ZW in anderhalf uur

Voor januari toch hoge aantallen, langs de kust pleisterden op verschillende plaatsen groepjes in deze periode.

VORKSTAARTMEEUW (Larus sabini)

Twee wnm. in december : 1 ex. en 1 subad. ZW bij NW 7 op 11.12 en 1 ex. ZW bij WNW 6 op 22.12.

DRIETEENMEEUW (Rissa tridactyla)

Deze echte zeemeeuw was enkel talrijk te zien tijdens de december- en januaristormen, toen pleisterden ook veel vogels langs de kust. De belangrijkste aantallen werden vastgesteld op 11.12 : 113 ad. 41 juv. ZW, 28.12 : + 1500 ex. ZW in 3u30, 08.01 : + 2000 ZW in 1u30. De laatste twee aantallen zijn onge-
woon hoog, de zware stormen en de daarbij gepaard gaande koude zullen daar zeker niet vreemd aan zijn.

STERNS (Sternidae)

LACHSTERN (Gelochelidon nilotica)

Op 10.08 2 ex. ZW aan het Zwin (DV,GBu).

GROTE STERN (Sterna sandvicensis)

Van half augustus tot eind oktober werden regelmatig ex. op trek genoteerd, meestal ging het om enkele ex.. De belangrijkste aantallen waren : 22.08 : 40 ex. ZW in 10 min aan het Zwin (TK), 30.09 : 40 ex. ZW, 15.10 : 4 ex. ZW aan het Zwin (TK). Het laatste ex. werd gezien op 27.10 naar ZW aan het Zwin (TK).

DOUGALLS STERN (Sterna dougallii)

Op 02.08 vlogen 2 juv. naar ZW aan de pier te Blankenberge (PeL,PaL).

VISDIEF (Sterna hirundo) en/of NOORDSE STERN (Sterna arctica)

Het verschil tussen beide soorten is niet steeds even duidelijk boven zee, dus worden beide soorten samen besproken. De meeste zeetrektellers gebruiken de afkorting VINO voor Visdief en/of Noordse stern. De soort werd niet altijd genoteerd, de belangrijkste gegevens zijn : 14.08 : 247 ex. ZW in 3u30 te Zeebrugge (TDS), 22.08 : 436 ex. ZW in 3u30 te Zeebrugge (TDS,FB), 22.09 : 190 ex. ZW in 4u30, 30.09 : 350 ex. ZW in 1u30, 07.10 : 6 ex. ZW in 2u30.

DWERGSTERN (Sterna albifrons)

De belangrijkste trekperiode voor deze soort situeert zich van half juli tot half september, in augustus wordt meestal de meeste trek vastgesteld. De volgende wnm. werden verricht : 12.08 : 2 ex. ZW, 27.08 : 13 ex. ZW, 31.08 : 3 ex., alle wnm. aan het Zwin (TK) ; 23.08 : 1 ex. ZW (JS,MS).

ZWARTE STERN (Chlidonias niger)

Van augustus tot begin oktober trekken Zwarte sterns door in de regio, buiten deze periode van de najaarstrek worden ook wel eens ex. gezien. De belangrijkste gegevens zijn : 14.08 : 6 ex. ZW, 15.08 : 22 ex. ZW (TDS) ; 22.08 : 178 ex. ZW (TDS,FB), 07.10 : 2 ex. ZW (TDS), alle wnm. te Zeebrugge.

BROEDGEVALLEN VAN MEEUWEN EN STERNS

door Thierry De Schuyter

ZWARTKOPMEEUW (Larus melanocephalus)

In het natuurreservaat het Zwin te Knokke 1 p.. Het eerste ex. betrof een ad. in de kolonie op 28.02 (TDS). Door verscheidene waarnemers werden 2 p. waargenomen in en rond het Zwin. Ook dit jaar werd hier verscheidene malen een imm. opgemerkt.
Waarnemers : GBu, TDS, FK, JNM Brugge, JNM Knokke-Heist, DH, PeL, PaL, KR, e.a..

KOKMEEUW (Larus ridibundus)

In het Zwin broedden ca. 5000 p.. Voor het eerste werden ook broedgevallen buiten het Zwin genoteerd in de regio, nl. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge broedden 20 p. op een eilandje in het Insteekdok (TDS,FB). De gegevens van het Zwin zijn afkomstig van GBu.

STORMMEEUW (Larus canus)

Sinds enige jaren is deze soort een jaarlijkse broedvogel in het Zwin, dit jaar waren 2 p. aanwezig (GBu). Meestal broeden de Stormmeeuwen aan de rand van de Kokmeeuwenkolonies.

ZILVERMEEUW (Larus argentatus)

Het Zwin is de enige broedplaats van de Zilvermeeuw in België, dit jaar waren hier 12 p. aanwezig (GBu).

DOUGALLS STERN (Sterna dougallii)

Ook dit jaar werd terug een broedgeval genoteerd van deze toch wel zeer zeldzame soort. Het betrof een gemengd paar Visdief - Dougalls stern. De broedende vogel werd ontdekt in mei door GO, GBu en TDS.

VISDIEF (Sterna hirundo)

In het Zwin waren dit jaar 320 p. aanwezig, dit aantal blijft zo hoog dankzij de beheerswerken die hier jaarlijks uitgevoerd worden ten voordele van deze soort (GBu). In de Achterhaven was op een eilandje in het Insteekdok een kolonie van 75 p., dit is de enige serieuze broedkolonie buiten het Zwin (TDS,FB). Bijzonder was het broedgeval van een paar in de Uitkerkse polder (JVG).

NOORDSE STERN (Sterna paradisae)

Dit jaar werd in het Zwin, net zoals vorig jaar, terug 1 p. vastgesteld. Dit was het enige broedpaar in België (gegevens GBu).

door J. Van Gompel

Tijdens de winter '82-'83 spoelden weer heel wat stookolieslachtsoffers aan op onze kust, vele ervan nog levend. Van de Oostkust (Knokke tot Oostende) zijn een groter aantal tellingen beschikbaar dan van de Westkust, waardoor het gevonden aantal vogels er ook dichter het werkelijke aantal zal benaderen. In het totaal ontvingen we voor de Oostkust 28 tellingen, de meeste van deeltrajecten van 5 à 10 km. In het totaal werden hierop 637 vogels gevonden, samen met de 295 van de Westkust en de 329 ex. die levend werden binnengebracht in de opvangcentra van Nieuwpoort, Blankenberge en het Zwin, maakt dit een totaal van 1261 ex.. Het werkelijke aantal voor deze winter schatten we op minstens 2300 ex.. Dit is dubbel zoveel als het aantal dat normaal op onze kust aanspoelt, maar gelukkig toch een stuk minder dan de 4500 ex. van twee winters terug. De meeste tellingen van de Oostkust werden verricht door partikulieren : F. Beidts, F. Bogaert, T. De Schuyter, G. Orbie, G. Rappé, M. Peeters, M. Pottier, J. Van Gompel. Verder waren er ook tellingen van JNM Blankenberge en JNM Brugge en de BNK (Knokke).

Tot eind december spoelden weinig vogels aan. Van 27.12 werden plotseling tientallen nog levende Zeekoeten en Alken vol olie gevonden, terwijl er op de stranden ook dode ex. begonnen aan te spoelen, op 28.12 bijv. 4 à 5 ex. per km. Verscheidene Zeekoeten zaten ook in de havens van Zeebrugge en Blankenberge. In de eerste helft van januari bleven nog verder kleine aantallen vogels aanspoelen, vanaf 15-16.01 was er dan een nieuwe piek, bijv. niet minder dan 36 nog levende ex. op 16.01 ! Ook de volgende dagen bleef deze stroom aanhouden. Tientallen lagen er ook dood op het strand, vele nog levende ex. zaten op zee voor de kust. Opvallend was dat ze alle met eenzelfde soort dikke brijige stookolie waren besmeurd, die zeer moeilijk te verwijderen was. De oorzaak werd kort daarop gevonden, toen een helikopter van de Zeemacht twee kilometer grote vlekken ontdekte die langzaam voorbij onze kust dreven. Van 18 tot 20.01 kwam er tot overmaat van ramp, dan nog een storm bij, wat een nieuwe golf van aanspoelende vogels veroorzaakte. Dit herhaalde zich nog eens begin februari. Ter illustratie : op 04.02 werden tussen Blankenberge en Oostende 85 vogels verwijderd, op 06.02 's morgens weer 20 en 's namiddags nog eens 15 nieuwe ! Op 12.02 lagen er alweer meer dan 40, telkens op hetzelfde traject. Een groter percentage, bijna de helft, waren nu echter niet besmeurd met stookolie. Op 26.02 werd de volledige kust geteld, als onderdeel van de internationale tellingen. Nog 188 vogels werden gevonden, duidelijk minder dan in januari en begin februari, wat tevens aantoonde dat een eenmalige jaarlijkse telling onvoldoende is als beeld van de werkelijke sterfte. Tenslotte spoelden er na de stormen eind maart en half april nog vogels aan, gelukkig echter nog slechts in gering aantal.

In de onderstaande tabel geven we de totale aantallen (resp. getelde en totaal geschatte aantallen) per soort voor de Belgische kust :

soort	aantal geteld	% met stookolie	geschat totaal aantal
Zeekoet	669	82	1300
Alk	269	84	500
Papegaaiduiker	14	60	
Kleine alk	5	40	
Roodkeel- en Parelduiker	7	86	10
Fuut	33	87	50
Zwarte zeeëend	13	70	20
Eider	8	40	12
Noordse stormvogel	6	50	10
Jan van Gent	6	100	10
Drieteenmeeuw	143	65	200
Zilvermeeuw, Kleine en Grote mantelmeeuw.	40	50	80
Kokmeeuw en Stormmeeuw	32	40	60
Andere	16	20	30
Totaal	1261		2300

Talrijkste groep waren de Alkachtigen met 78 % van het totaal aantal. Meer dan 80 % van de Alkachtigen waren stookolieslachtoffers. Het grootste deel hiervan waren Zeekoeten, vooral juv. vogels. Uit biometrische gegevens kunnen we afleiden dat ca. 30 % tot de zuidelijke (*Uria aalge albionis*) en 70 % tot de noordelijke ondersoort (*Uria aalge aalge*) behoorde, 15 gebrilde ex. werden ook gevonden, de gebrilde vorm komt vooral bij de noordelijke ondersoort voor. Bijzonder talrijk was ook de Alk, wat voor deze soort veel ernstiger is, gezien de veel geringere populatieomvang van deze soort. Bovendien waren de overgrote meerderheid ad. vogels. Twee ex. met een Britse ring werden ook gevonden : de ene was als nestjong geringd in Wales in 1977, de andere als reeds volwassen vogel in een broedkolonie in Schotland in 1979. Behalve 1 ex. behoorden alle gevonden Alken tot de zuidelijke ondersoort (*Alca torda britannica*). De noordelijke ondersoort (*Alca torda torda*) is aan onze kust zeer zeldzaam, er werd er één gevonden te Nieuwpoort. Verder waren er bij de Alkachtigen nog 5 Kleine alken (hiervan 3 aan de Oostkust) en 14 Papegaaiduikers (8 aan de Oostkust), voor deze laatste betreft het voor ons land een uitzonderlijk hoog aantal. Noordse stormvogels, Jan van Genten en Zeeëenden waren minder talrijk dan voorgaande jaren. Vooral de Zwarte zeeëend werd in de zestiger en begin zeventiger jaren veel talrijker aangetroffen.

Bij de duikers waren er drie ex. aan de Oostkust : 2 Roodkeel- en 1 Parelduiker. Vrij talrijk waren de Futen : 2/3 van de 33 getelde ex. kwamen van de Oostkust. De Fuut schijnt de laatste jaren talrijk voor onze kust te overwinteren.

Bij de meeuwen was de Drieteenmeeuw de talrijkste soort : 65 % was besmeurd met stookolie, 47 % waren juvenielen. Vooral op 18 januari, na de storm van de vorige dagen, vlogen ook honderden ex. over het strand en de duinen, Mark Peeters telde er bijv. 800 in de voormiddag tussen Blankenberge en Wenduine, er zaten er ook tientallen uitgeput in de havens. Van de andere meeuwen had minder dan de helft stookolie. Zilvermeeuwen waren talrijkst, in mindere mate ook Kokmeeuw en Stormmeeuw en Grote mantelmeeuw. Ook enkele Kleine mantels, 1 juv. Dwergmeeuw en een Middelste jager werden gevonden, beide laatsten aan de Westkust. Tot de " andere " soorten behoren de steltlopers (8 soorten), zelfs hier hadden er verschillende stookolie.

Inleiding

In de vorige Jaarboeken zijn weinig gegevens verwerkt over pleisterende meeuwen, sterns en alken. Vooral de meeuwen en de sterns werden een beetje stiefmoederlijk behandeld, en meestal wordt slechts aandacht geschonken aan de zeldzamere soorten. Dit artikel wil een aanzet geven tot het beter volgen van een aantal soorten, die in de regio periodiek soms talrijk voorkomen maar elders soms vrij zeldzaam zijn. Goede kansen om gegevens over deze soorten te verzamelen laten wij in de regio onbenut. Het is niet de bedoeling in dit artikel alle soorten meeuwen, sterns en alken te bespreken die in de regio in deze periode werden opgemerkt.

Bespreking soorten

ZWARTKOPMEEUW (Larus melanocephalus)

Buiten de vogels die verbleven in en rond de omgeving van de kolonies in het Zwin, werden ook verschillende wnm. verricht buiten de direkte omgeving van het Zwin. In het najaar werd 1 ex. gezien in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge op 11.09 (GO,GBu). Een zeer vroege wnm. werd opgetekend te Wenduine : op 18.02 : 1 ad. in winterkleed (LDq,LD). De meeste wnm. komen echter uit het voorjaar, vermoedelijk betreft het ex. die vanuit het Zwin in de polders gaan foerageren. Zo werden in de vorige jaren verschillende malen ex. gezien in het gebied van Hoeke-Lapscheure die samen met Kokmeeuwen foerageerden op weiland. Op 01.05 : 2 subad. in de Achterhaven (JNM Knokke-Heist), op 06.05 : 2 subad. aan het Lievegeleed (TDSU), op 16.05 : 2 subad. in de Blankenbergse polder (FBe) en op 03.06 : 1 ad. aan de kleiputten van Sint-Donaas te Hoeke. In de direkte omgeving van het Zwin werden ex. opgemerkt in de Zwinbosjes, de aanpalende polders en het Zuiveringsstation (04.05 : 1 subad. (PS)).

DWERMEEUW (Larus minutus)

Vooral in het najaar pleisteren veel ex. in de regio, met als belangrijkste pleisterplaats de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge en de Voorhaven te Zeebrugge-Heist en de aanpalende kuststrook te Heist en te Zeebrugge en Blankenberge. In het Zwin zijn er enkele wnm. van meestal enkele ex. in de periode juli-augustus-september, eerste wnm. op 10.07 : 2 ad. (TDS). Het havengebied van Heist-Zeebrugge-Dudzele mag gerust de belangrijkste Belgische pleisterplaats genoemd worden, het is jammer dat tot op heden slechts zeer weinig systematische tellingen werden verricht, in de zeventiger jaren werden hier tot 1200 ex. geteld (TDS), een zeer hoog aantal. Jaarlijks overzomeren hier enkele imm.. In de nu volgende opsomming worden de belangrijkste gegevens weergegeven : 03.07 : 6 ad., 08.07 : 66 ad. 3 imm., 18.07 : 50 ad., 31.07 : 318 ad. 6 juv., 01.08 : 588 ex., 11.08 : 544 ex., na half augustus dalen de aantallen sterk omdat het opspuiterrein waar de vogels op zaten werd drooggelegd, een hondertal ex. bleven in het gebied tot eind september (alle gegevens TDS).

Uit de tellingen blijkt dat de eerste ad. ex. reeds begin juli aankomen, de aantallen blijven tot in de 2^e decade van juli vrij klein. Eind juli en begin augustus nemen de aantallen sterk toe om een maximum te bereiken op 01.08 met 588 ex.. Tot half augustus bleven de aantallen vrij hoog. Een sterke stijging van het aantal pleisterende vogels werd vastgesteld tussen de tellingen 31.07 en 01.08, op 01.08 waren niet minder dan 264 ex. meer aanwezig !. Sterke trek in deze periode ? Uit de schaarse zee-trekgegevens worden we in elk niet veel wijzer, in deze periode wordt zelden geteld. Op 14.08 en 22.08 werden resp. 56 en 48 ex. opgemerkt te Zeebrugge die naar ZW trokken, dit telkens in 3u30 (FB,TDS). Toch moet er ook voor half augustus veel trek zijn als we de forse stijging van het aantal pleisteraars zien eind juli begin augustus. De eerste juv. worden meestal gezien in de laatste decade van juli, dit jaar op 31.07. De vogels die hier pleisteren foerageren in de Achterhaven en in de Voorhaven en langs de aanpalende kuststrook, de vogels volgen meestal de schepen die de haven in- en uitvaren en hebben een voorkeur voor vissersboten en baggerschepen (vooral als opgezogen slib en zand geloosd wordt). Soms rusten de vogels in Voorhaven ook wel eens op het strand, dit tot tegen Blankenberge. Tijdens de december en januaristormen werden veel trekvogels opgemerkt, dit bracht mee dat langs de volledige kuststrook her en der ex. werden opgemerkt. Winterwaarnemingen zijn eerder zeldzaam.

Het voorjaar is meestal iets kalmer wat trek van Dwergmeeuwen en pleisterende vogels betreft. Vooral in de tweede helft van april en in mei werden op verschillende plaatsen langs de kust ex. gesignaleerd. In juni verbleef terug een groepje imm. vogels in de Achterhaven, o.a. 20 ex. op 16.06 (LD), ook op het nabije OT Brugge 4 ex. op 05.06 (LD).

GEELPOOTMEEUW (Larus cachinnans)

Dit jaar zijn er 6 wnm., toch komt de Geelpootmeeuw meer voor in de regio dan de meesten denken. Het volstaat in augustus met het goed bekijken van de pleisterende meeuwen langs de kuststrook en je hebt een redelijke kans van deze soort te zien. De volgende wnm., alle uit het najaar, werden genoteerd : 30.07 : 1 ad. in het Zwin (DS,PeS), 06.08 : 1 ad. te Zeebrugge (JVG), 08.08 : 1 ad. te Zeebrugge (TDS), 02.09 : 1 ex. op het strand te Blankenberge (MaP), 19.09 : 1 ad. op het strand te Blankenberge-Zeebrugge (JVG), 28.09 : 1 ad. op het strand te Blankenberge-Zeebrugge (MaP).

GROTE BURGEMEESTER (Larus hyperboreus)

Op het strand te Blankenberge overwinterde een ad., deze vogel was aanwezig van 27.09 tot 14.04 (JVG, MaP). Op 13.04 werd 1 juv. voor de Fonteintjes gezien. In het Zwin 1 juv. op 30.01 (TDS). Opmerkelijk was een juv. op 02.12 dat foerageerde in weiland tussen de ganzen te Damme (ongeveer 10 km van de kust)(TDSU).

GROTE STERN (*Sterna sandvicensis*)

Van begin juli tot half september verbleven enkele ex. in het Zwin (TDS,DV), maximum 12 ex. op 03.08 (DV). Op 12.09 werd 1 ex. gezien voor de Fonteintjes (JNM). Op 05.06 verbleven 4 ex. in het Zwin (TK,TDS). Op strand worden af en toe enkele ex. opgemerkt, lang niet alle wnm. worden genoteerd en doorgegeven.

VISDIEF (*Sterna hirundo*)

In het najaar pleisteren op twee plaatsen veel ex., in het Zwin en de Voorhaven te Zeebrugge/Heist. In het Zwin pleisteren tot eind september ex., de hoogste aantallen (tot 300 ex. en soms meer) worden vastgesteld in juli en begin augustus. In de Voorhaven pleisteren in augustus tot 250 ex., deze vogels foerageren vooral in het havengebied. Na het broedseizoen worden ook ex. opgemerkt buiten de broedgebieden en de kuststrook, o.a. langs de Damse Vaart, in het gebied van Hoeke-Lapscheure-Oostkerke, ... De eerste ex. worden meestal in de eerste helft van april gezien, vooral langs de kuststrook, ook wel eens een stuk in het binnenland. Op 22.06 werden 2 ex. gezien te Meetkerke (PVB).

NOORDSE STERN (*Sterna paradisae*)

Slechts drie wnm. bereikten ons, de determinatieproblemen tussen Noordse stern en Visdief zullen daar zeker niet vreemd aan zijn. 05.08 : 2 ex. in het Zwin (GBu,BDC), 12.08 : 1 ex. in het Zwin (DV), 01.08 : 1 ex. te Zeebrugge (GO).

DWERGSTERN (*Sterna albifrons*)

Deze soort wordt vooral in de omgeving van het Zwin waargenomen, waar soms gedurende een langere periode ex. pleisteren. Van 03 tot 15.08 werden door DV regelmatig ex. waargenomen, meestal 2 à 5 ex., maximaal 7 ex. op 14.08. In het voorjaar op 09 en 10.05 telkens 2 ex. in het Zwin (TDS). Deze soort broedde vroeger in het Zwin, recent werden een aantal beheerswerken uitgevoerd om een geschikt broedbiotoop te scheppen voor deze soort, mogelijks kan deze soort in de komende jaren terug tot de broedvogels in de regio gerekend worden.

Te Zeebrugge werden op het strand af en toe enkele ex. opgemerkt van half juli tot half augustus, een zeer late wnm. werd gepubliceerd in de Wielewaal 49 : 405 : 03.10 : 1 ex. te Zeebrugge.

ZWARTE STERN (*Chlidonias niger*)

Van half juli tot in oktober werden ex. vastgesteld in de regio. De aantallen blijven her en der beperkt tot enkele ex. tot begin oktober, het is zeer eigenaardig dat zo laat nog zo veel ex. gezien worden. Begin oktober pleistert te Zeebrugge een groepje : op 03.10 : 40 ex. (TDS), op 04.10 : 85 ex. ! (SP). Late wnm. worden hier genoteerd op 17.10 : 1 ex. (JVG,TDS). Op 16.10 : 1 ex. op de put van St.-Pieters (MS).

Alle voorjaarswnm. komen uit de eerste decade van mei, drie gegevens liggen voor : 03.05 : 3 ex. te Snellegem (MP), 07.05 : 32 ex. ! op de put van Roksem (JM), 08.05 : 4 ex. te Roksem (MP,RP).

ZEEKOET (Uria aalge)

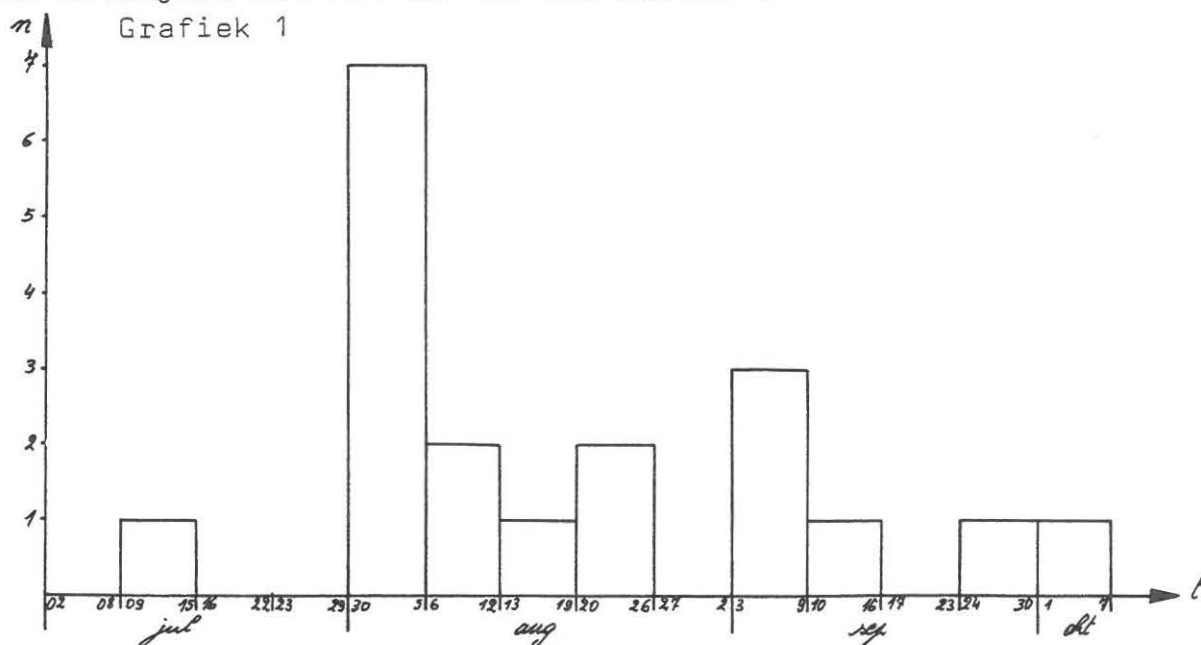
Voor de kust verbleven in de periode half december - half februari verschillende Zeekoeten, meestal stookolieslachtoffers. Deze ex. verbleven vooral op plaatsen waar ze enige beschutting vonden tegen het stormweer. De volgende gegevens bereikten ons :
op 18.12 : 1 ex. besmeurd met olie spoelt aan op het strand te Blankenberge, 28.12 : 2 ex. te Blankenberge, 17.01 : 1 ex. te Zeebrugge, 05.en 06.02 : resp. 7 en 11 ex. in de Marinebasis te Zeebrugge (FB), 12.02 : 1 ex. in de haven te Zeebrugge, 14 02 : 1 ex. in de Marinebasis te Zeebrugge (FB).

Inleiding

Dat de Wespendif in de Brugse regio een trouwe doortrekker is, zowel op voorjaars trek als in staalblauwe augustus- en septemberluchten; dat deze prachtvogel er nu ook bijna jaarlijks als pleisteraar (op doortrek) en zelfs als broedvogel mag worden opgetekend, dit zijn (gelukkig!) maar al te goed gekende feiten. Maar dat het én in het najaar '82 én in het voorjaar '83 zo droevig zou zijn met de Wespendifwaarnemingen, dat is nieuw. Want inderdaad de cijfers liegen er niet om: tegenover de precies geteld 222 ex. (100 wnm.) die in vorige periode werden waargenomen steken de 24 beschikbare waarnemingen (met een totaal van 32 ex.) uit de huidige periode schril af. Allicht zullen de weersomstandigheden de waarnemers behoorlijk wat moeilijkheden bezorgd hebben, en vlogen vele trekkers of te hoog, of boven het wolkendek. Wat hier ook van zij, in elk geval was ook het gelukkige toeval (een niet te onderschatten faktor) niet aan onze zijde. Hopelijk worden het najaar '83 en het voorjaar '84 weerom goede seizoenen.

Najaarstrek '82

In 1982 was het op 11 juli dat TDS de eerste, (vroeg!) trekwaarneming binnenhaalde: 1 ex. nabij het Zwin te Knokke. Helaas was het met deze wnm. ook zowat alles wat de julitrek betrof, eerst op 31.07 werden de volgende ex. gezien (KD, EK). Zoals steeds bereikten de meeste waarnemingen ons terug in de augustusmaand: 10 van de 19 waargenomen herfsttrekkers werden toen in de notaboekjes ingeschreven. Bij een blik op de herfsttrek in vorige jaren kan precies hetzelfde fenomeen worden vastgesteld: ook toen werden precies in augustus de maxima-aantallen gebracht; respectievelijk 26 van de 45 (voor 1980) en 38 van de 70 (voor 1981) toenmalige herfsttrekkers vlogen toen telkens in augustus dus, de kijker in. Voor de (véél te schaarse!) septemberwaarnemingen verwijzen we naar de verduidelijkende grafiek 1. Onmogelijk hier een woord aan toe te voegen, vermits de aantallen geenszins op peil zijn en bijgevolg zeker niet representatief voor het doortrekverloop in deze periode. Noteren we nog dat het op 2 oktober was dat JM de allerlaatste Wespendif zuidwaarts zag trekken. Toch maar uitkijken wat het in '83 zal worden!

Inleiding

De Zwarte wouw is nog altijd een eerder schaarse doortrekker in onze regio. In vergelijking met voorgaande jaren is er geen stijging merkbaar, wel is er sprake van een nagenoeg konstant aantal waarnemingen. Het doortrekkpatroon van de Zwarte wouw vertoont + een ellips dit wil zeggen : in het najaar trekken er zeer weinig Zwarte wouwen over het westen van ons land, de doortrek is eerder gekoncentreerd over het oosten van ons land en vooral over Duitsland ; terwijl in het voorjaar een groter percentage over onze regio trekt.

Najaarstrek '82

Wat betreft de najaarstrek is augustus de beste periode om doortrek van deze soort waar te nemen. Dit najaar vielen alle waarnemingen in augustus.

12.08	Zwin/Knokke	1	(GBu)
28.08	Lindeveld/Beernem	1	(EK)

Voorjaarstrek '83

Terwijl in voorgaande jaren de voorjaarstrek vooral gekoncentreerd was in de 2^e decade van mei, passeerde het gros van de Zwarte wouwen reeds in april. Dit wekt wel enige verwondering op, daar ook de literatuurbronnen de maand mei aangeven als de beste maand voor doortrek van de Zwarte wouw. Dit jaar was mei gekenmerkt door zeer slecht weer. In 1981 waren er 2 maart- en 2 aprilwaarnemingen, in 1982 slechts 1 aprilwaarneming en in 1983 niet minder dan 10 aprilwaarnemingen en slechts 4 meiwaarnemingen.

05.04	Beernem	1 NO	18u10 (WIG)
11.04	Meetkerkse Moeren	1 NO	11u00 (LDC)
	Coppietersbos Sint-Andries	1 Z	11u02 (FDS)
16.04	Zwinbosjes/Knokke	1 TP	
17.04	Internationale dijk Zwin	1 NO	08u40 (MS, MaS)
	Zwinbosjes	1 NO	14u14 (LDC, BDC)
18.04	Sint-Donaas/Hoeke	1 NO	11u50-12u00 (TDSU)
26.04	Ryckvelde/Sijsele	1 NO	11u45-12u00 (TDSU)
28.04	Meetkerke	1 NO	(JVS)
29.04	Telpost bossen Sint-Andries	1 NO	11u02 (JS)
01.05	Zwinbosjes	1 TP	
04.05	Witte Molenstr. Sint-Michiels	1 NNO	14u30 (LVR)
07.05	Fonteintjes/Zeebrugge	1 NO	07u10 (MaP)
17.05	Telpost bossen Sint-Andries	1 NO	11u30 (LVR)
	" " " "	1 NO	12u55 (LVR)

Dit jaar werden 25 wnm. verricht betreffende 27 ex., ook buiten de trekperioden werden Rode wouwen gezien.

Najaarstrek '82

In het najaar ligt de doortrekroute over Oost-België en West-Duitsland, vandaar de weinige doortrekkers in de regio.

29.09 : 1 ex. Bloemendale Sint-Andries 20 15u11 MaS

Winterwaarnemingen

Dit jaar zijn er een opvallend groot aantal winterwaarnemingen in vergelijking met vorige jaarboeken. Minstens 2 ex. verbleven korte tijd pleisteren (Zwinbosjes/Knokke en Zevenkerke), in het aanpalende West-Zeeuws-Vlaanderen werd al enkele malen overwintering vastgesteld.

07.11 : 1 ex.	Uitkerke	JVG
07.11 : 1 ex.	De Haan - Vlissegem (zelfde ex. ?)	FV, BJ
18.11 : 1 ex.	weg Dudzele - Brugge	PaL
03.12 : 1 ex.	Zwinbosjes, slaaptrek	FV, BJ
05.12 : 1 ex.	Zwinbosjes ter plaatse 15u00	JNM
22.12 : 1 ex.	put Zevenkerke	14u37 KT
23.12 : 1 ex.	Zevenkerke, ter plaatse	14u11 SK, HK
10.01 : 1 ex.	Sijsele/Donk, ter plaatse nadien weg in de richting van Nederland	TDSU

Voorjaarstrek '83

De meeste Rode wouwen worden langs de bossen ten ZZW van Brugge waargenomen. De route splitst zich daar ; een aantal trekt over Sint-Pieters, de Achterhaven te Dudzele-Zeebrugge naar het Zwin, anderen volgen de Damse Vaart. Vermoedelijk loopt er een belangrijke trekroute tussen Oostkamp en Beernem richting Aardenburg. De eerste trekker werd waargenomen op 22.02 en de laatste op 11.06, de meeste doortrek werd vastgesteld in april.

22.02 : 1 ex.	Mariënhove	0 15u40 MaS
05.03 : 1 ex.	Villa, Diksmuide Heirweg Sint-Andries	NO 14u03-08 JM
18.03 : 1 ex.	Wulgebroeken	NNW 's avonds LVR
29.03 : 1 ex.	Heideveldje Sint-Andries	N 14u20 LVR
10.04 : 1 ex.	Achterhaven Dudzele/Zeebrugge	NNO 16u50 MS, FK, SK, LDq, ID
15.04 : 1 ex.	Zwin	GBu
16.04 : 3 ex.	Sint-Michiels	0 19u00 GO
17.04 : 1 ex.	Zwin	GBu
18.04 : 1 ex.	Zwin, Internationale dijk	NO TDS
23.04 : 1 ex.	Zwin	GBu
25.04 : 1 ex.	Tillegem	NO 13u30 LVR
25.04 : 1 ex.	spoorweg voorbij Beernem ter plaatse	JS
26.04 : 1 ex.	Ryckeveldje, waarschijnlijk deze soort	NO TDSU
05.05 : 1 ex.	bossen ten Z van E5 Sint-Andries	N 19u30 LVR
06.05 : 1 ex.	Zwin	GBu
08.05 : 1 ex.	Wijnendale	NO GO
11.06 : 1 ex.	Tillegem-expressweg	N 11u45 LVR

Inleiding

We verzamelden dit jaar 286 wnm. betreffende 424 ex.. Zowel als doortrekker en pleisteraar was de Bruine kiekendief veel minder algemeen dan de vorige drie jaren. Twee koppel broedden met succes. Vergelijking met de vorige jaarboeken wordt fel bemoeilijkt door het feit dat door de inkrimping van de regiogrenzen de broedkoppels uit West-Zeeuws-Vlaanderen wegvallen, daar nam het aantal broedparen toe.

Najaarswaarnemingen '82

Najaarspleisteraars

We noteerden naast de broedkoppels in 1982 zeker 6 overzomeraars. Het aantal waarnemingen van pleisterende ex. liep terug tot 162, betreffende 279 ex.. Vooral het aantal ex. per wnm. in de polders rond het Zwin en in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge liep fel terug. De overige polders worden in het najaar te weinig geteld om een vergelijking met andere jaren te maken.

- Zwin, Zwinbosjes, Dievegat, De Vrede, Costa, weiden rond het Zwin : Hier overzomerden minimum 2 ex.. Tot eind juli hoogstens 1 à 2 ex. per wnm.. Begin augustus toenemend : 3 à 4 ex. op 01.08, 3 ex. op 08.08. Eind augustus verblijven minimum 5 ex. in de polders rond het Zwin. We beschikken slechts over 2 (onvolledige ?) slaapplaats-tellingen : op 26.08 2 juv. in de schorre van het Zwin en op 02.09 3 ex. in de schorre van het Zwin en 1 w. in het Dievegat (TK). Tot half september 3 à 4 ex., op 21.09 nog steeds 2 w.. Daarna pas half oktober weer opduikend : 2 juv. op 18.10 en 1 w./juv. op 22.10.

In het totaal beschikken we over 99 wnm. betreffende 135 ex. (5 m., 44 w., 40 juv., 9 im., 6 w./juv., 31 spec.). Meer dan 10 wnm. ontvingen we van PS, TDS, PK, BDC. 1 à 10 wnm. van TK, FB, TG, MaP, Aves, BV, MS, JS, FDS, PGO, DV, YF, PeL, PaL en DH.

- Achterhaven Dudzele/Zeebrugge (in de vorige jaarboekverslagen Ramskapelle geheten) : hier overzomerde 1 im.. Pas eind juli 2 ex. tijdens 1 wnm.. Begin augustus toenemend : 4 ex. op 08.08, 5 ex. op 12.08. Tot half september verblijven een vijftal ex. in het gebied. Er zijn weinig gegevens bekend omtrent de slaapplaats in het gebied, half september komen 3 ex. slapen. Laatste waarneming reeds op 26.09 : 3 ex..

In het totaal liggen 51 wnm. voor betreffende 112 ex. (19 m., 20 w., 32 juv., 11 im., 6 w./juv. en 24 spec.). Meer dan 5 wnm. ontvingen we van BDC, Aves, TDS en JNM-exkursies. 1 à 5 wnm. van SK, TDF, JN, PeL, JVG, JD, GO, PDM, JVS, YF, JSS, LD, MaP, HB, AA, FDS, JM.

- Lissewege : 1 wnm. van 1 w. op 13.09 (JVG).
- Polder Zuienkerke - Uitkerke : 2 à 3 ex. overzomerden. Slechts 4 najaarswaarnemingen ontvangen uit dit nochtans interessante gebied dat te weinig bezocht wordt. Maximaal 4 ex. op 26.08 (MaP). Solitaire wijfjes werden opgemerkt op 18.07, 23.08 en 03.09 (SK, KD).
- Polder Vlissegem - Houtave : hier overzomerden min. 2 ex., verder beschikken we over 4 augustus, 1 september en 1 oktober waarneming (MS, JS en CR). Maximaal werden 4 w./juv. waargenomen op 07.08, de laatste vogel werd op 24.10 vastgesteld.

Voorjaarswaarnemingen '83

Voorjaarsdoortrekkers

Het aantal voorjaarswaarnemingen liep terug tot 53 ex. (43 wnm.). De eerste wnm. geschiedde op 03.04 : w. NO aan 't Zwin (FDS), de laatste op 05.06 : 1 ex. N te Meetkerke (FDS). Het hoogtepunt van de door ons waargenomen trek viel in de laatste decade van april. Maximaal 8 ex. op 24.04. Ook begin mei vielen nog enkele kleine pieken te noteren. Het abnormale slechte weer in mei zal waarschijnlijk voor heel wat onopgemerkte trek gezorgd hebben. De kuststreek vormde opnieuw de belangrijkste doortrekroute (Polder Blankenberge 11 ex., Fonteintjes 9 ex. en het Zwin 13 ex.). Ten zuiden van Brugge werden 9 ex. opgemerkt, 1 à 3 ex. trokken te Hoeke, Roksem, Meetkerke en Dudzele door. Waarnemers : MaP 16 ex., LVR 8 ex., TDS 7 ex., MS 6 ex., FDS 5 ex.; 1 à 3 ex. van MaS, JVG, PeL, PS, JM, JS en TDF.

	m.	w.	w/im.	ex.	im.	Tot.
1 ^e decade april	2	2	3		1	8
2 ^e decade april	3	3	2			8
3 ^e decade april	4	1	12	2		19
1 ^e decade mei		4	5		1	10
2 ^e decade mei		2		3		5
3 ^e decade mei					1	1
1 ^e decade juni			1	1		2
Totalen	9	12	23	6	3	53

Tabel 2 : Bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*) voorjaarsdoortrekkers per decade en leeftijd en/of geslacht.

Voorjaarspleisterraars

Ook het aantal voorjaarspleisterraars liep fel terug. In en rond het Zwin slechts 7 wnm. betreffende 8 ex.. In de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge 6 wnm. van meestal wijfjes. In Westkapelle vertoefde in juni een m.. Uit Meetkerke, Houtave en Stalhille liggen 4 wnm. voor, uit de Blankenbergse polder slechts 2. In de omgeving van Vlissegem verbleef het volledige voorjaar 1 koppel (12 wnm.), mogelijks ging het hier om een broedpoging. Wnm. van BDC, LDC, DH, PeL, TK, PS, HB, TDS, MS, MaS, GDP, MaP, FBe, GO, JM, MP, RP, FDS, SK, PF en CR.

Broedgevallen

In de zomer van '83 noteerden we twee geslaagde broedgevallen in blok 2, op korte afstand van elkaar. 11 april, 8 mei, 4 juni en een tiental juliwaarnemingen liggen voor. Eind juli vlogen 3 juv. uit bij het ene koppel (mond. med. TDSU,LD), half juli vloog 1 juv. uit bij het andere koppel (TDS,FDS). Wnm. van SK, JM, LDq, ID, MS, KT, JS, MaS, TDS, LD en FDS.

Inleiding

Dit winterhalfjaar werden evenveel waarnemingen van de Blauwe kiekendief verricht als vorig jaar, namelijk 450 wnm. met een totaal van + 850 ex.. Die + 850 ex. kunnen we onderverdelen in : + 110 adulte m., 7 juv. m., + 700 w./juv., 13 juv. w. en nog een aantal ex. waarvan het geslacht en/of de leeftijd niet konden bepaald worden. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de determinatie van juv. w. zeer moeilijk en weinig objectief is (omwille van de treffende gelijkenis met volwassen vrouwtjes en de geringe verschillen die dan nog variabel zijn in duidelijkheid) en dus met de nodige kritische ingesteldheid dient bekeken te worden. Opmerkelijk is wel het hoge aantal ontvangen waarnemingen voor deze jaarboekperiode, in vergelijking met de vorige periode - die sensationele aantallen opleverde door de strenge winter ! - werden evenveel waarnemingen ontvangen !

Overwinteringsgebieden- Hoeke - Lapscheure - Oostkerke

In tegenstelling met vorige jaren werd hier minder nauwgezet gelet op de slaapplaats in het Lapscheuregat. Deze bleek slechts bezet door een klein aantal ex. gedurende een korte periode, op de volgende data werden hier ex. vastgesteld : 1 w./juv. op 01.11 (JS, MaS); 2 w./juv. op 12.01, 1 w./juv. op 14.01, 2 w./juv. op 18 en 19.01, 3 w./juv. op 21.01 en 1 w./juv. op 28.01, nadien werd deze slaapplaats door de kiekendieven verlaten (alle wnm. TDSU). Bovendien werd een tweede slaapplaats ontdekt te Hoeke, deze bevond zich op een akker met 15 cm hoge vegetatie. Op deze slaapplaats werden volgende aantallen vastgesteld : 1 w./juv op 28.01, 1 w./juv. op 03.02, 3 w./juv. op 04.02, 3 w./juv op 08.02, 2 w./juv. op 09.02, nadien werd de slaapplaats verlaten (alle wnm. TDSU). Op beide slaapplaatsen waren dus maximaal 3 w./juv. aanwezig, tussen beide slaapplaatsen vond geen uitwisseling plaats dit werd gedurende deze periode verschillende malen gecontroleerd. Tijdens de dag werden verschillende malen m. en juv. m. waargenomen namelijk op 19.11, 15.12, 19.12, 12.01, 29.01, 03.02 en 04.02 werd telkens 1 ex. gezien. Aan het Lapscheuregat werd door TDSU twee maal waargenomen dat een juv. m. rond de slaapplaats kwam jagen samen met de w. die ter plaatse verbleven en in de schemering resoluut wegvloog in de richting van het Zwin. Maximaal werden overdag 2 w./juv. samen waargenomen en dit vanaf begin november tot begin april. Verschillende malen werd waargenomen dat een w./juv. 's morgens via het stort te Westkapelle en de Cantelmolinie kwam jagen in Hoeke (TDSU), het betrof hier waarschijnlijk een ex. dat kwam van de slaapplaats van het Zwin.

Opmerking :

In aansluiting met vorig gebied kunnen we de omgeving van Damme - Vivenkapelle - Moerkerke - Sijsele even belichten. Terwijl de vorige jaren bijna geen waarnemingen werden verricht in dit deel van de regio, waren er dit jaar voldoende (19) om te kunnen spreken van overwintering van 1 à 2 ex.. Dit mogen we volledig toeschrijven aan het feit dat de streek voortdurend werd bezocht door Thierry De Schuyter in opdracht van de Damse Uilenspiegelvereniging (TDSU), meer dan de helft van de waarnemingen zijn dan ook van hem afkomstig. Dit wijst er nogmaals op hoe intensief bezoek van een bepaalde streek, heel wat nieuwe, voordien

ongekende zaken aan het licht kan brengen. Alle waarnemingen geschieden tussen half november en eind februari. Drie maal werden 2 ex. waargenomen namelijk op 01.12 (TDSU), 07.12 (HB) en 21.02 (HB). Slechts éénmaal werd een m. gezien namelijk op 16.01 aan de molen te Damme (TDSU en Wielewaalafd. Eeklo). Het was ook in de omgeving van deze plaats dat de heeft van de ex. werd waargenomen. De slaappleats van deze ex. bevond zich in Lapscheure of Hoeke, hoewel ook slaaptrek werd opgemerkt naar de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (mond. med. TDSU).

- Zwinstreek

Zowat 1/3 van de waarnemingen kwam uit deze streek. De eerste w. waren ter plaatse half oktober (12.10 w. Zwin (TK)) met onder andere reeds 2 w. op 26.10 en 31.10. Eigenaardig genoeg werd de volgende dag - 01.11 - op de slaappleats slechts 1 w. gezien (PS), hoewel overdag op verschillende plaatsen meerder w. werden waargenomen ! De aantallen op deze slaappleats bleven laag tot eind november : min. 3 w./juv. op 10.11 (TK), 2 w./juv. op 15.11 (PS), 4 w./juv. op 20.11 (PS). Op 27.11 telde PS 1 m. en 5 à 6 w./juv. in de schorre van het Zwin ; maar op 04.12 kwamen maar 2 w./juv. meer slapen en hoewel die dag een m. in de omgeving werd opgemerkt, liet hij zich die avond niet zien op de slaappleats. Deze en andere wnm. wijzen erop dat een aantal ex. een andere slaappleats moeten opgezocht hebben.

Verdere slaappleatstellingen in het Zwin leverden volgende gegevens op :

09.12 : 10 à 15 w./juv. (TK)	26.02 : 5 w./juv. (PS)
11.12 : 3 w./juv. (PS)	05.03 : 1 m. + 7 à 9 w./juv. (PS)
18.12 : 1 m. + 5 w./juv. (PS)	13.03 : 7 à 8 w./juv. (PS)
22.12 : 1 m. + 9 w./juv. (TK)	20.03 : min. 4 w./juv. (PS)
07.01 : 1 m. + 9 à 11 w./juv. (TK)	29.03 : 4 à 5 w./juv. (PS)
20.01 : 1 m. + 5 w./juv. (TK)	

Hierbij kunnen enkele opmerkingen worden gemaakt. Vooreerst is het zo dat de aantallen opvallend schommelen en dit heeft te maken met de slaappleatsuitwisseling tussen het Zwin en de omliggende kreken, maar ook met de uitgestrektheid van het gebied van waaruit de kiekendieven naar de slaappleats komen, waardoor tellen vaak heel moeilijk is. Daarnaast is het ook opvallend dat slechts heel weinig m. werden waargenomen, namelijk maximaal 1 en dan nog lang niet op elke telling. Ook zijn de aantallen eind maart hoog te noemen voor die tijd van het jaar. Wat de waarnemingen overdag betreft was er voortdurende aanwezigheid vanaf half oktober tot half april (nog 1 w. op 16.04 (PS) en 1 w. op 18.04 (TDS)). Dit blijkt een jaarlijks terugkerend fenomeen te zijn dat de kiekendieven over een lange periode ter plaatse aangetroffen kunnen worden in de Zwinstreek dan elders. Hoogstwaarschijnlijk heeft dit te maken met de aantrekkelijkheid van het gebied dat een grote diversiteit aan biotopen en grote voedselconcentraties herbergt.

Vele van de waarnemingen gebeurden in de schorre van het Zwin, de aanpalende polders met kreken en ook in de weiden van de Zwinbosjes.

Tussen 12.12 en 09.01 was er ook een juv. m. aanwezig (in totaal 5 wnm.). Door enkelen werd ook melding gemaakt van juv. w., uiteraard zijn deze aanwezig maar de determinatie blijft moeilijk. In de Nieuwe Hazegraspolder werd 2 maal waargenomen hoe ex. op slaaptrek in de richting van het Zwin verdwenen : op 08.01 4 à 5 w. en op 22.01 2 w. (PS).

- Meetkerke - Houtave - Uitkerke - Zuienkerke - Wenduine - De Haan
Op de slaappleats van vorig jaar (Klein Middelhof te Houtave - Vlissegem) was het nu rustig geworden. Er werd dan ook gezocht naar een nieuwe slaappleats. Met succes, want op grondgebied Zuienkerke meer bepaald aan het Groot Mariemont Hof, bleken eind november enkele kiekendieven te komen slapen (m. + 2 à 3 w./juv. MS, MaS, SK, RV). Een week later op 04.12 werd de slaappleats 's morgens geteld en niet minder dan 7 ex. (2 m. 5 w./juv.) vlogen op, om vooral te verdwijnen in de richting van Zuienkerke. De slaappleats was gevestigd op een akker met + 1 m hoge begroeiing, met daarnaast een luzerneveld (hoogte begroeiing + 15 cm). In wisselende aantallen werd in beide vegetaties geroest. Hier volgen de resultaten van de slaappleatsstellingen :

O = telling van de slaappleats 's morgens

A = telling van de slaappleats 's avonds

O	04.12	:	7 ex.		2 m., 5 w./juv.	JS, MS, DD
O	11.12	:	10 ex.		2 m., 8 w./juv.	JS, MS, DD, MaS
A	12.12	:	9 à 11 ex.		2 m., 7 à 9 w./juv.	FDS, TDF
A	18.12	:	14 ex.		3 m., 1 juv. m., 6 w., 4 juv.	JVG, MP
A	19.12	:	17 ex.		4 m., 13 w./juv.	JVG
A	21.12	:	14 ex.		3 m., 11 w./juv.	JVG, MP
O	22.12	:	7 ex.		2 m., 5 w./juv.	JS, MS
A	22.12	:	15 ex.		3 m., 1 juv. m., 11 w./juv.	JVG, MP, JM
A	23.12	:	14 ex.		3 m., 11 w./juv.	MP, JVG
A	27.12	:	11 ex.		3 m., 8 w./juv.	JS, MS, MaS, DC, VR
O	29.12	:	9 ex.		2 m., 7 w./juv.	JS, MS, MaS
A	29.12	:	6 ex. min.		1 m., 5 w./juv.	DD
A	30.12	:	12 à 13 ex.		3 à 4 m., 9 w./juv.	SK, KT
O	31.12	:	11 ex.		2 m., 9 w./juv.	MS, MaS
A	02.01	:	12 ex.		2 m., 10 w./juv.	MS, SK, KT, TDF
A	22.01	:	2 ex.		2 w./juv.	JS, MS
A	29.01	:	3 ex.		3 w./juv.	JM, FDS, TDF
O	02.02	:	1 ex.		1 w./juv.	TDF
A	17.02	:	0 ex.			JS, MS, DD, MaS
A	27.02	:	9 à 10 ex.		2 m., 7 à 8 w./juv.	JM

Deze aantallen blijken nogal te variëren, mogelijks deels door onder- of overschatting, maar ook door het feit dat bij bepaalde weersomstandigheden ex. durven achterblijven in de jachtgebieden om daar alleen te overnachten. Ook doortrek speelt uiteraard een belangrijke rol.

Interessant op zich was een mannetje dat een overgeplooide pen in zijn linkervleugel had, daardoor was dit ex. zeer makkelijk herkenbaar, zelfs in de schemering. Dit m. werd waargenomen op de tellingen van 22.12 en 27.12 (JS, MS, MaS) maar niet op 29.12, 22.01 en 02.02.. Veelal kwam hij uit de richting van de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge gevlogen. De voorgaande tellingen gebeurden dus allemaal aan het Groot Mariemont Hof te Zuienkerke. Op 28-29.12 werd de akker met de hoogste vegetatie ingeploegd zodat de kiekendieven zich verplaatsten naar het luzerneveld. Op 29.12 's morgens bleken zeker 1 m. en 1 w. van elders opgevlogen te zijn, de exakte plaats was niet bekend. Op 22.01 kwamen maar 2 w./juv. naar de slaappleats, mogelijks vanwege een luidspelende radio vlakbij ! De overige ex. die rondvlogen in de omgeving (min. 1 m. en 4 w./juv.) verdwenen terug ergens op een niet gekende plaats ergens voor duisternis. Op 17.02 werd deze slaappleats gezocht, met succes ; niet minder dan 3 m. en 9 w./juv. kwamen slapen in wintergraan langs de Blankenbergse dijk, op 02.03 nog 2 w./juv.. Tijdens de dag werden zowat overal waarnemingen verricht in het agrarisch gebied van Uitkerke, Zuienkerke,

GRAUWE KIEKENDIEF (Circus pygargus)

door Jan Seys

Najaar '82

In de omgeving van het Zwin verbleef een juv. van 20 tot 23.08 (GBu,PK,TDS,FB). Dit blijkt de laatste jaren steeds vaker te gebeuren, vermoedelijk betreft dit telkens jonge vogels die tijdens de trek een tijdje pleisteren in voedselrijke gebieden zoals het Zwin en dan verder trekken.

Voor deze periode ontvingen we ook 2 wnm. van w./juv. Grauwe of Blauwe kiekendief : 1 ex. op 04.07 ter plaatse in de Nieuwe Hazegraspolder en 1 ex. op 23.08 aan het Dievegat (wnm. resp. PS en Aves).

Voorjaar '83

Voor dit voorjaar zijn de volgende waarnemingen voorhanden :

24.04 : 1 w./juv.	Blankenberge	O 18u10 MP
1 m.	Zwinbosjes	NO 16u17 PS,TDS,JNM
1 w./juv.	Internationale dijk Zwin	NO PS
17.05 : 1 w./juv.	Pereboom Sint Andries	NO 09u45 LVR
23.05 : 1 w	Sint-Donaas Hoeke	NO-O 10u04 TDSU

Net zoals vorig jaar werd doortrek van de Grauwe kiekendief vastgesteld van in de laatste decade van april tot in de laatste decade van mei, met als uitschieter 24.04 met 3 wnm..

HAVIK (Accipiter gentilis)

door Luc Van Rie

De laatste twee jaren kenmerkten zich door een aanzienlijke stijging van het aantal waarnemingen. Het aantal overwinteraars is in vergelijking met vorige winter van 1 tot 4 ex. gestegen. De Zwinbosjes zijn een traditioneel overwinteringsgebied geworden, als voornaamste redenen daarvoor kunnen de uitgebreide prooikeuze en de vele dekkingsmogelijkheden aangegeven worden. Vanaf eind oktober was een m. aanwezig, vanaf half januari verbleef hier een w.. Beide vogels waren aanwezig tot in april (BDC,LDC,GBu).

In de bossen te Sint-Andries verbleef een m. van half november tot half januari, af en toe kwam het m. 's avonds naar één van de prooivogelslaapplaatsen (LVR). Te Speyen werd twee maal een m. waargenomen in december, mogelijks betrof dit hetzelfde ex. dat verbleef in de bossen te Sint-Andries (KT,MS).

Een vierde ex. pleisterde in de omgeving van het Vloetenveld te Zedelgem, de eerste wnm. van dit w. gebeurde pas in januari.

Van dit ex. werd een vaste plukplaats gevonden, vooral kraai-achtigen en Houtduiven werden als prooiresten gevonden. De laatste prooi werd gevonden op 02.06 ! Eénmaal werd dit w. waargenomen boven Snellegem.

Naast deze overwinteringen zijn er sporadisch nog een aantal waarnemingen gebeurd in andere gebieden, namelijk :

19.07 : 1 ex.	Achterhaven Dudzele/Zeebrugge	GO
10.08 : 1 ex.	Varsenare	RP
15.08 : 1 ex.	Vagevuur Wingene	NL
15.12 : 1 w.	Ryckvelde Sijsele	13u10 TDSU

Opmerkelijk dit najaar zijn de 3 vroege najaarswaarnemingen met als bijzonderheid de zeer vroege waarneming op 19.07 voor onze streek.

Drie waarnemingen van ex. op trek werden ontvangen :

20.11 : 1 ex.	Zwinbosjes	Z 09u45 PS
13.12 : 1 juv.	telpost bossen Sint-Andries	Z LVR
05.03 : 1 m.	" " " "	NO dan JM ter plaatse

Inleiding

Het aantal gegevens dat tijdens dit werkjaar verzameld werd bedraagt minimum 670. De zachte winter heeft er hoogstwaarschijnlijk voor gezorgd dat we voor het eerst sinds jaren minder Sperwers konden opschrijven ? We bespreken de binnengebrachte gegevens kronologisch.

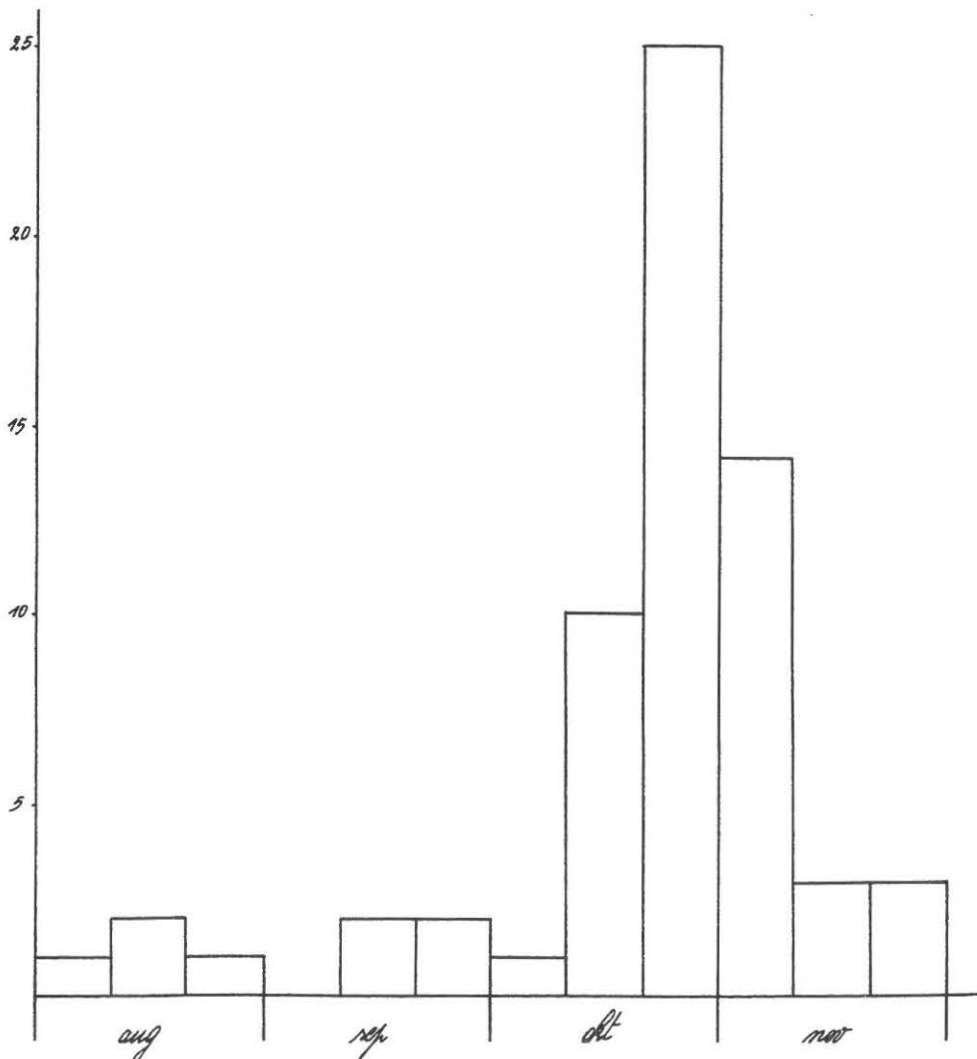
Overzomering '82

De toename van het aantal Sperwers laat zich op steeds meer gebieden voelen. Na een aantal overzomeringen in de bossen ten zuiden van Brugge, nu ook één aan de kust. Een m. verbleef deze zomer in het duingebied van Wenduine - De Haan (JVG), een gedateerde wnm. : 10.07 : 1 m. (JVG).

Najaarstrek '82

In tegenstelling met voorgaande jaren bleef een echte doortrekpiek ditmaal uit tot eind oktober - half november : steeds de belangrijkste periode voor najaarstrek bij ons. Het maximum werd bereikt eind oktober. Tussen 22.10 en 02.11 werden 53 % van de najaarstrekkers genoteerd, in totaal passeerden 64 ex..

Fig. : Trekverloop van de Sperwer, najaar '82.

Waarnemingen tijdens het winterhalfjaar '82-'83

- Zwin en omgeving

Binnen het gebied Zwin - Knokke - Westkapelle - Sint-Anna-ter-Muiden werden tijdens de winter minstens 170 wnm. verricht. We moeten daarbij vermelden dat 44 % van de gegevens afkomstig zijn van Peter Sys (PS). Niettegenstaande dit, werden toch iets minder Sperwers gesignaleerd in de Zwinstreek t.o.v. vorig winterhalfjaar.

Uiterste data : 19.09 : Zwinweiden : 1 w. (BDC,LDC)
17.04 : Internationale dijk : 1 k. (MS)
23.04 : Zwin : 1 ex. (TDS)

In de loop van september wordt tweemaal een w. in de nabije omgeving van het Zwin gezien. Tijdens de eerste decade van oktober verandert er niets aan deze toestand (2 wnm.). Pas op het einde van de maand lopen de aantallen plots zeer hoog op. Bij het Zwin worden dan 6 à 7 ex. waargenomen (KT,TR,BVP) en 1 ex. aan de Vrede (KT) dit op 30.10. De volgende dagen blijven de Sperwers toenemen. Op 01.11, niet alleen een uitstekende trekdag, worden ter plaatse rond de Zwinbosjes 8 à 10 ex. opgetekend (PS,LDC,FDS,BDC,MaP,JN) waaronder zeker 1 m., en worden ook aan de Vrede, de Willem-Leopoldpolder, bij de Oosthoek en aan de Internationale Dijk 1 w. of ex. waargenomen (PS,PiV). Dit aantal blijft konstant tot 11.11 : Zwinbosjes : 8 à 10 ex. (2 m.) (PS). We geven nog de twee dagen met maximale aantallen in de maand november :

15.11 : Zwinbosjes, De Vrede, Westkapelle, Graafjansdijk,
Nieuwe Hazegraspolder en Willem-Leopoldpolder :
10 à 11 ex. (PS,BVD).

20.11 : Zwinbosjes, Zwin en Nieuwe Hazegraspolder :
8 à 10 ex. (2 m.) (PS).

Tijdens de laatste decade van november lopen de aantallen wat terug. Op 28.11 worden in de Zwinbosjes nog 4 à 5 ex. gezien (PS) maar op andere plaatsen worden dan vrijwel geen Sperwers waargenomen, met uitzondering van de Oude en de Nieuwe Hazegraspolder op 27.11 telkens 1 w. (PS). Begin december worden op diverse plaatsen samen nog 5 ex. genoteerd. Tijdens de rest van de maand ziet men 1 à 2 ex.. Opvallend is wel dat op 18.12 aan het Hazegras en het Nederlands Zwin 1 m. wordt waargenomen (PS), dit is het enige m. tussen de vele wnm. van w. of ex.. Zo veronderstellen we dat er minimaal 3 Sperwers verblijven. In deze toestand komt geen verandering meer. Alleen sporadisch worden nog 2 of 3 ex. gezien. De maxima zijn :

16.01 : Zwinbosjes : 1 m., 1 w., 1 ex. (PS)

26.02 : Passageule Cadzand : 1 w. (PS)

Duinen Cadzand en Nederlands Zwin 1 m., 1 w. (PS)

13.03 : Zwinbosjes : 1 m., 1 - 2 w. (PS)

In maart en april is er regelmatig één vogel ter plaatse, het is daarbij niet altijd vast te stellen in welke mate het om trek gaat.

- Polders Uitkerke - Zuienkerke - Nieuwmunster
 23 wnm., slechts 3 van Uitkerke zelf.
 De meeste wnm. gebeurden van november tot januari. De voor-
 naamste plaatsen zijn de Copsweg en de Klinkestraat. Meest
 worden 1 à 2 w. gezien. Verder waren er nog de volgende
 interessante gegevens :
 27.10 : Uitkerke 1 ex. (TDS)
 31.10 : Nieuwmunster 1 m. (JS)
           Klein Middelhof 1 juv. (JS)
 22.12 : Zuienkerke 2 ex. (MS,JS)
           Nieuwmunster 1 m. (JS)
 27.12 : Kruiskalsijdebos Zuienkerke 4 ex. op slaaptrek (MS, MaS,
           JS)
 02.03 : Klinkestraat 1 m. (MS), tevens laatste wnm..

- Stalhille
 4 wnm., alle uit trekmaanden.
 Van 01.11 tot 20.11 1 w. (TDF,PI,FDS,JM).
 Laatste op 26.03 1 w. (FDS,TDF).

- Meetkerke - Houtave
 29 wnm., voornamelijk afkomstig van de Lage Moeren en Nieuwege.
 Uiterste data : 29.10 : Moeren 1 ex. (LDC)
                   28.03 : 1 ex. (JVS)
 Op 31.10 zijn er 3 ex. (JNM Brugge). Tijdens november worden
 regelmatig 2 w. gezien (MS). Op 28.11 een juv. m. (JNM). Ook in
 november 1 tot 2 w. (SK,MS,HDB,JS, MaS). Maximaal worden 3 ex.
 waargenomen in januari op de 15e (TDF,MS,JZV). Daarna telkens
 1 ex. of w.. Op 27.02 te Nieuwege 1 m. (MS) en op 02.03 een
 onv. m. (MS).
 In het Hagebos kwamen opnieuw Sperwers slapen, de wnm. zijn
 echter beperkt tot één interessant gegeven namelijk op 11.12
 3 w. (LVR)

- Bloemendale - Speyen - Expresswegput - Put Sint-Pieters
 52 wnm.
 Uiterste data : 06.10 put Sint-Pieters 1 w. (MaS)
                   29.03 Pastorie- en Moerstraat 1 k. (FDS)
 Op 06.11 wordt het grootste aantal genoteerd : op 5 verschil-
 lende plaatsen 1 ex. (LDC,FDS,MS).
 Te Bloemendale en aan de put van Sint-Pieters was er de volledige
 winter een ex. aanwezig. Op andere plaatsen werden ook (soms met
 een minder gespreide waarnemingstijd) verschillende malen een
 ex. gezien.
 Overige wnm. van m. : 11.11 put Sint-Pieters 1 (MS)
                           17.02 AZ Sint-Jan 1 (MS)
                           11.12 Bloemendale 1 (LVR)

- Jabbeke
 Enkele (4) geïsoleerde wnm..
 23.12 : Vuilnisbelt 1 ex. (FDR,SK)
           brug E5 1 w. (FDR,SK)
 01.01 : 1 w. (JN,TDF)
 22.01 : 1 w. (JM)

- Put Roksem
 10 wnm.
 Uiterste data : 11.11 1 w. (FDS,JM,TDF)
                   20.02 1 w. (FDS,JM)
                   12.03 1 m. (FDS,JM,TDF)
 Alleen op 16.01 2 ex. (FDS), overigens altijd een w..

- Varsenare
5 wnm. van diverse plaatsen.
Uiterste data : 29.10 Zandstraat 1 w. (MaS)
26.02 Ransuilbos 1 w. (JM)
Alleen aan het Ransuilbos werd tweemaal een Sperwer waargenomen
namelijk ook nog op 27.01 1 w. (JM).
Op 24.10 werd een m. aan de Bunderhoek gezien (JM).

- Vloetenveld Snellegem
Minimum 8 wnm..
Uiterste data : 24.10 1 ex. (MP,RP)
26.03 2 ex. (MP)
Marcel Pottier (MP) meldt de aanwezigheid van 2 ex. tijdens de
voorbij winter.

- Bossen te Sint-Andries
Ongeveer 100 wnm..
Uiterste data : 19.08 1 w. (JS,MS,FV)
24.04 2 w. (JS)
De laatste wnm. betekent het einde van de gegevens ter plaatse
tijdens het winterhalfjaar.

Tijdens de laatste decade van augustus wordt tweemaal een w.
waargenomen. In september blijft het bij een w.. Op 15.10 zijn
er voor het eerst mogelijks een tweetal vogels aanwezig
(w., m. ?)(MS). Op 24.10 wordt een eerste duidelijke stijging
van de aantallen vastgesteld : Zeeweg 1 ex. (JD), grens Sint-
Andries - Zedelgem : 1 ex. en 1 ex. zeilend (JD) en aan de
Peereboom 2 m. (JS). Dat vanaf dan de trekkers en de pleister-
aars aantalschattingen bemoeilijken hoeft weinig betoog.
De zeer hoge aantallen die eind oktober - begin november in de
Zwinstreek genoteerd worden blijven hier uit. We ontvingen
namelijk zeer weinig gegevens voor dit gebied uit deze periode.
Zat iedereen toen in de polders ?

We overlopen de maximale aantallen per decade voor de rest van
het winterhalfjaar (dagwaarnemingen).

November : 1^e dec. : geen gegevens
2^e dec. : 14^e en 15^e resp. 3 en 4 w. (JS,JM,LVR,JzV)
3^e dec. : 30^e 3 w. (LVR)
December : 1^e dec. : geen gegevens
2e dec. : 13e " Villa " 3 w. en 3 m. (LVR)
3e dec. : 26e Peereboom min. 3 w. (FDS)
" Villa " 2 X 1 ex. (FDS)
1 m. (JS,FV,PD)
Januari : 1e dec. : 3e Peereboom 1 w. (LVR)
" Villa " 2 m. 3 w. (LVR)
2e dec. : 16e Peereboom 1 w.
" Villa " 1 m. en 1 ex.
3e dec. : 22e 1 m. en 3 à 4 w. (LVR)
Februari : 1e dec. : geen gegevens
2e dec. : 12e " Villa " 2 m. en 3 w. (LVR)
3e dec. : 26e Beisbroek 1 ex. (FDS)
Doornstraat 1 ex. (MaS)
Maart : 1e dec. : 5e 1 w. (JM), 2 ex. (MaS)
2e dec. : 13e 3 à 4 ex. (JNM Brugge)
3e dec. : 20e en 29e resp. 1 à 3 ex. (LD) en 1 k. (FDS)
April : 1e dec. : geen gegevens
2e dec. : 1 m. en 1 w. (MS)
3e dec. : 24e 2 w. (JS)

Het aantal gegevens en de aantallen nemen sterk af na de laatste decade van januari. In maart worden dan opnieuw meer Sperwers gezien, dit onder invloed van de voorjaars trek.

In onderstaande fig. werden de slaaptrekgegevens samengevat. Halverwege oktober zagen we de eerste Sperwer op de slaappleats. Het duurde dan tot eind november voor we hogere aantallen konden vaststellen. Het maximum aantal werd bereikt begin januari. Vanaf eind januari zagen we de aantallen verminderen. De meeste tellingen gebeuren nog steeds langs de Doornstraat. Af en toe telt eens iemand de bossen rond de " Villa ". Globaal werd er minder geteld dan vorig jaar.

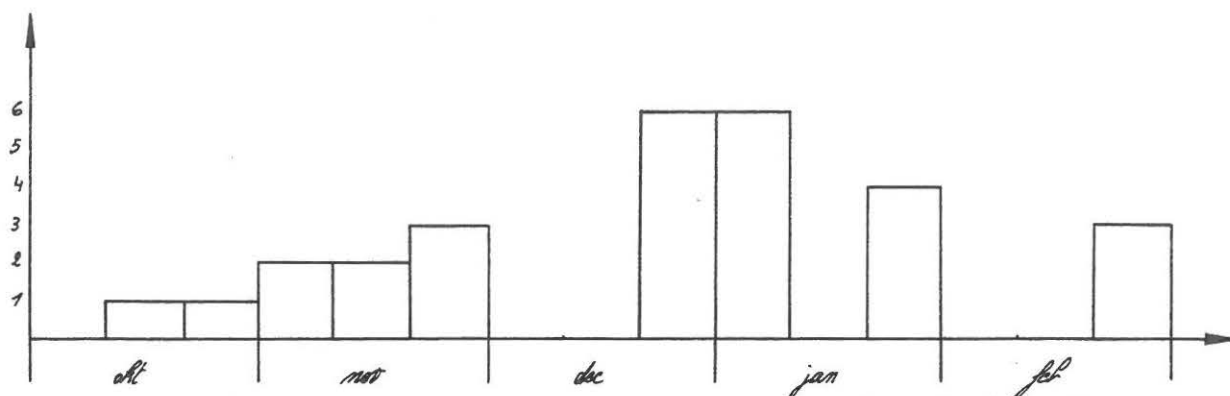

Fig. : Maximale aantallen van Sperwers op slaaptrek : Doornstraat en Peereboom Sint-Andries ('82-'83).

Opmerking : het maximum voor de derde decade van december was de 26^e op de simultaantelling (Descheemaeker F., 1982.), 1 ex. op slaaptrek te Mariënhove werd hier ook opgenomen.

- Sint-Michiels

- Tillegem

17 wnm.

Uiterste data : 21.09 1 ex. (JS,PD)

07.03 1 ex. (PD)

02.04 1 w. (PD)

Meestal werd telkens een w. waargenomen met uitzondering van de volgende wnm. : 22.01 2 w. (LVR), 22.12 en 12.02 1 m. (LVR). Een w. sliep regelmatig in een naaldbos.

- Vijverhof en omgeving

11 wnm.

Uiterste data : 31.10 2 ex. (SK)

17.02 1 w. (PD)

Op 27.11 werd een m. waargenomen (GO).

- Sint-Michiels - Loppem

17 wnm.

Uiterste data : 01.11 Bessendreef 1 ex. (RV)

18.02 park 1 ex. (SK)

Er overwintert hier 1 w. dat slaapt in een naaldbos van dit gebied (LVR).

- Loppem - Zevenkerke
8 wnm.
Uiterste data : 13.11 1 w. (LVR)
                  12.02 1 w. en 1 m. (LVR)
Ook op 15.11 en 22.01 werd een m. gezien (LVR). Op 30.11 en 29.12 2 w. in het gebied aanwezig (LVR).
Er is hier een slaapplek : op 22.01 1 m. en 2 w., een w. kwam uit de richting van Tillegem. Alle gegevens van LVR.
- Merkenvelde Zedelgem
4 wnm.
Uiterste data : 29.12 1 w. (LVR)
                  13.02 1 ex. (LVR)
Een gebied dat zelden bezocht wordt.
- Bossen te Oostkamp
  - Kroonhove - Wulgebroeken : 16 wnm., overwintering van 1 m. en 2 à 3 w. (LVR,PK,SK).
  - Gruuthuyse : 4 wnm. van een w. (PK).
  - Kaleshoek : 16 wnm. van een w. (PK).
  - Breydels : 2 wnm. van een w. (PK), deze vogels verblijven ook in zuidelijker gelegen aanpalende gebieden.
  - Nieuwenhove : 3 wnm. waarvan tweemaal 1 m. (PK,LVR).
  - Kampveld : 8 wnm. van een w. (PK).
  - Rooyveld : 9 wnm. van een w. (PK), ook deze vogels verblijven in zuidelijker gelegen delen van de regio.
- Warande Oostkamp
5 wnm.
Uiterste data : 05.12 1 w. (LVR)
                  17.02 1 w. (LVR)
Op 04 en 11.02 2 w., de laatste maal bleven ze hier slapen.
- Leiemeersen Oostkamp
Minimum 4 wnm..
Uiterste data : 27.11 1 w. (KD)
                  16.03 1 m. (VWG Beernem)
Blijkbaar komen hier tijdens de winter verscheidene Sperwers foerageren. Regelmatig werd een w. waargenomen (VWG Beernem).
- Assebroekse Meersen
De Meersen werden zowat vier maal minder bezocht dan vorig jaar, dit laat zich dan ook goed gevoelen bij de uitwerking.
12 wnm.
Uiterste data : 04.10 1 à 2 ex. (LD)
                  05.03 1 ex. (BC)
Vrijwel alle gegevens betroffen ex., alleen op 07.11 werd tweemaal een w. gezien (JNM Brugge). Eenmaal een m. op 22.12 (LDq,ID). Aansluitend op dit gebied hebben we de streek van Oedelem en Ryckvelde, deze worden hierna behandeld bij de wnm. van Groot-Damme.
- Beernem
  - Bulskampveld : We beschikken over 2 wnm., beide uit de trektijd : 19.09 1 w./juv. (VWG Beernem)
                  02.04 1 m. (VWG Beernem)
  - Zandwinning : 7 wnm.
Uiterste data : 26.09 1 w./juv. (VWG Beernem)
                  15.01 1 w. (VWG Beernem)
Telkens werd een w./juv. waargenomen.

- Wijnendale
  - 3 wnm. : 05.12 1 ex. (ND)
  - 15.12 2 ex. (ND)
  - 27.02 2 ex. (ND)

We mogen gerust aannemen dat hier de gehele winter meerdere Sperwers verbleven.
- Groot-Damme (Damme - Hoeke - Lapscheure - Oostkerke - Moerkerke - Vivekapelle)
  - Damme
    - 15 wnm.
    - Uiterste data : 16.10 1 w. en 1 m. (JNM Brugge,JS)
    - 15.02 1 w. (SK)

De meeste wnm. betroffen solitaire ex., enkele malen werden 2 ex. vastgesteld : op 13, 19 en 21.11 (TDSU) en op 29.01 (GO). In dit uitgestrekte gebied, waarbij ook het Fort van Beieren gerekend wordt, overwinterden 2 à 3 Sperwers. De stadswallen, het Fort van Beieren, de weiden langs de Pijpeweg en de weiden achter de molen zijn de beste plaatsen in het gebied om de soort waar te nemen.
  - Vivekapelle
    - 5 wnm.
    - Uiterste data : 24.11 1 ex. (TDSU)
    - 14.03 1 ex. (TDSU)

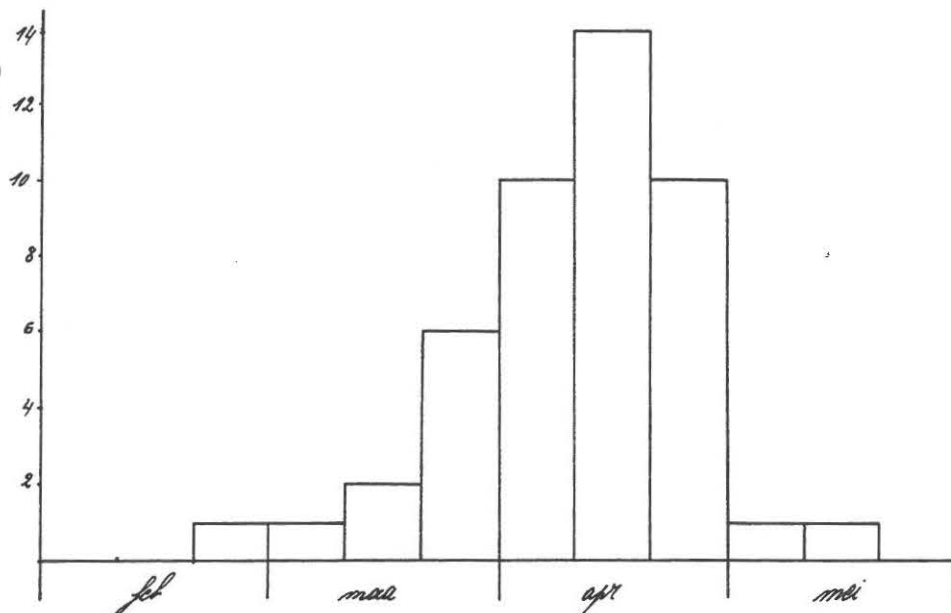
Telkens werd 1 ex. waargenomen, op 03.12 1 m. (HB). Overwintering van 1 ex..
- Ryckvelde (Sijsele) - Ten Torre (Oedelem)
  - 7 wnm.
  - Uiterste data : 27.10 1 m. en 1 w. (LD)
  - 16.03 1 ex. (TDSU)

In dit gebied gebied overwinteren waarschijnlijk meer Sperwers dan blijkt uit de diverse wnm., meestal werd 1 ex. waargenomen. Op 08.02 kwamen 3 ex. slapen in de bossen tegen Ten Torre (TDSU).
- Sijsele Oude Spoorwegbedding
  - 5 wnm.
  - Uiterste data : 07.12 1 ex. (TDSU)
  - 10.03 1 w. (TDSU)

Hier overwinterde een w. (4 wnm. TDSU), dit w. ging ook jagen in het Drevenlandschap achter Donk.
- 2 afleidingskanalen van aan Zelzatebruggen tot aan Strooibrugge
  - 10 wnm.
  - Uiterste data : 19.11 1 ex. (TDSU)
  - 14.03 1 ex. (TDSU)

Het betrof telkens solitaire ex., op het volledige traject werden op 08.12 niet minder dan 4 verschillende ex. geteld ! Langs de kanalen overwinterden waarschijnlijk 2 à 3 ex..
- Oostkerke
  - 3 wnm., dit gebied sluit aan bij de 2 afleidingskanalen en het gebied van Hoeke - Lapscheure. Op 14.11 1 ex. langs de Spiegelweg (AA), op 14.02 1 w. aan de Krinkeldijk (JS,PD) en op 20.02 1 ex. (SK).
- Hoeke - Lapscheure
  - In dit uitgestrekte gebied liggen verschillende interessante gebieden waar regelmatig Sperwers worden waargenomen, deze zijn onder andere : Lievegeleed, Lapscheuregat, Kaleshoek, Kwabette- en Platte kreek, Steenbakkerij van Hoeke, Sint-Donaas en de Hoekevaart. De ex. die in dit gebied verblijven gaan meestal jagen in verschillende van deze gebieden.

Fig. :
Doortrekverloop
van de Sperwer,
voorjaar '83.

Zomerwaarnemingen

In juni werden enkele opmerkelijk late Sperwers waargenomen.

We geven hier alle gegevens die ons bereikten :

07.06 : Bossen Sint-Andries 1 w. (LD)

19.06 : Bossen Sint-Andries 1 w. (BC, TDF, FK, GDP)

Samenvatting

In de zomer van '82 verbleef naast een ex. te Beernem (Jaarboek 3), ook een Sperwer (m.) in het kustgebied van Wenduine - De Haan.

De voornaamste periode van de najaarstrek situeert zich opnieuw eind oktober - half november. Het hoogtepunt kenden we van 22.10 tot 02.11 toen 53 % van de najaarstrekken passeerden.

Tijdens het winterhalfjaar liepen de aantallen hoog op tot december. In tegenstelling met andere jaren er daarna geen nieuwe toenames. Winterrushes onder invloed van koude bleven ditmaal uit. De zachte winter met vrij gelijkmatige, relatief hoge temperatuur zorgde ervoor dat de winteraantallen vrij stabiel waren. Naar het voorjaar toe zagen we de Sperwers afnemen.

Tijdens het voorjaar was april de belangrijkste trekmaand. Half april bereikte de trek zijn hoogtepunt. De laatste ex. werden in juni waargenomen, juni-waarnemingen zijn eerder schaars in de regio en daardoor opmerkelijk.

Bibliografie

Descheemaeker F., 1982. Resultaten stootvogeltelling te Sint-Andries op 26 december '82. Roerdomp 23 : 47 - 49.

Waarnemingen

Sinds 15 jaar neemt het aantal waarnemingen van de Buizerd toe in de regio, ook dit jaar was er een lichte stijging van het aantal waarnemingen t.o.v. vorig jaar namelijk 936 tegen 920 vorig jaar. Door de chronologische uitwerking vervolgen we hier op de broedgevallen en zomerwaarnemingen van '82.

Najaarstrek

Over 22 trekdagen noteerden we 32 wnm., goed voor 47 ex.. De topdag was 28.09 toen 9 ex. passeerden (LVR). Het hoogtepunt van de trek kunnen we eind september en half oktober situeren, het trekverloop vertoonde grote overeenkomst met '80-'81. Voor de waarnemingsplaatsen geldt dezelfde opmerking als voorgaande jaren ; in de bossen wordt er regelmatig getrekteld, dit in tegenstelling tot de polders.

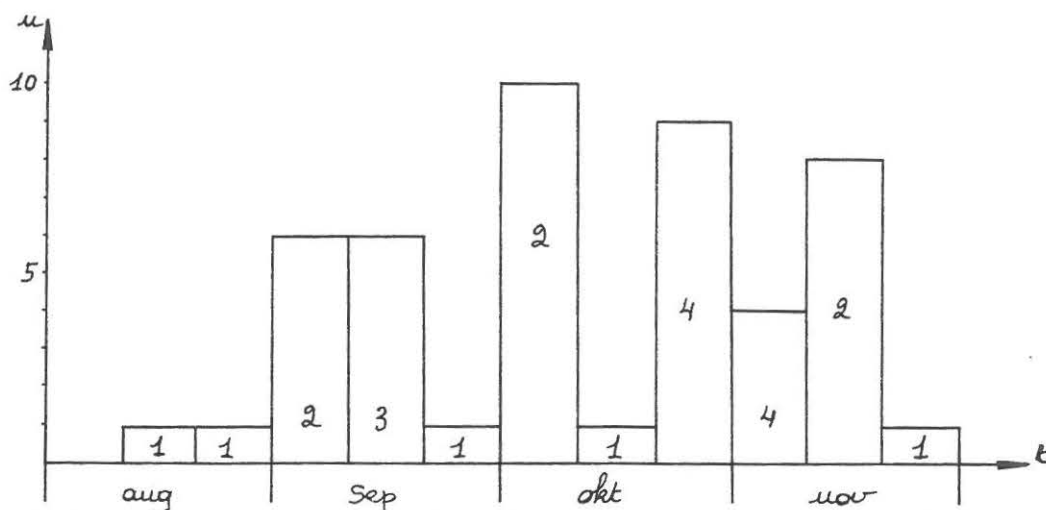

Fig. : Trekverloop van de Buizerd, najaar '82. Het aantal ex. wordt grafisch weergegeven, het aantal dagen per decade dat (een) Buizerd(en) werd(en) gezien staat in het blokdiagram (cijfers).

Overwinteringen

- Zwin en omgeving

In een aantal polders rond het Zwin is de Buizerd elk jaar aanwezig. De Zwinbosjes worden door een deel van de overwinteraars als slaapplek gebruikt. Op de volgende plaatsen waren er waarnemingsconcentraties.

- Zwinbosjes (77 wnm.)

06.10 : 1 ex. (PS)

15.04 : 1 ex. (PS)

Bij de dagwaarnemingen hebben we nog steeds de kans op niet gespecificeerde avondtellingen. Willen de waarnemers daar in de toekomst goed op letten.

Van 19.10 (TDS) tot 08.01 (PS) worden regelmatig 2 tot 3 ex. gezien. Alleen op 25.11 wordt dat aantal overschreden nl. 5 ex. (PiV). Slaaptrek ? Vanaf 30.01 wordt niet meer dan 1 ex. waargenomen (MS, MaS, HDB).

De slaappleats was bezet vanaf 06.10 (zie hoger). Van 07.11 (PS) 3 ex., dit een laatste maal op 17.02 (JM,LiV). Op 06.03 nog 1 ex. (PS) dat er bleef tot het einde (zie hoger). Op onderstaande figuur zie je het aantalsverloop op de slaappleats. Soms daalt het aantal plots van 3 ex. naar 1 ex. en zijn er de volgende dag opnieuw 3 ex., soms slapen ex. in polderbosjes (o.a. omgeving Zuiveringsstation, Costa en Dievegat). Dergelijke abrupte veranderingen, die niet altijd aan een onvolledige telling te wijten zijn, werden meest vermeden doordat het max./decade werd weergegeven. Max. 4 ex. op 16.01 en 13.02 (PS).

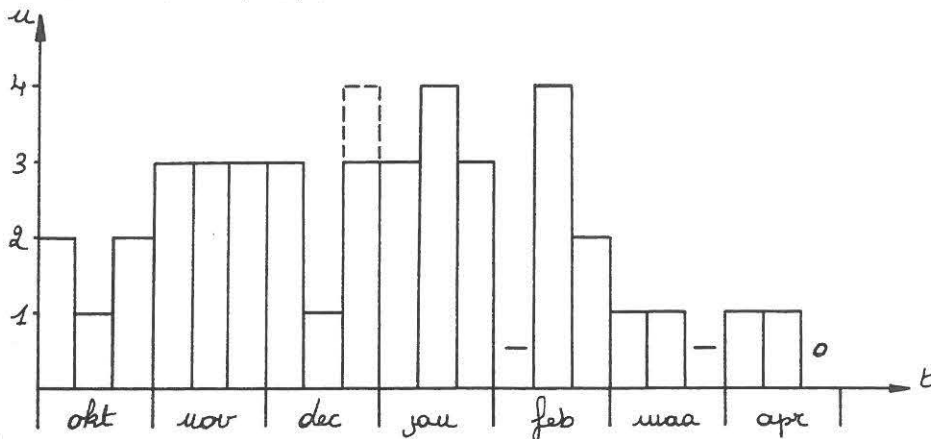

Fig. : Max. per decade op de slaappleats, - : er werden geen waarnemingen ontvangen, o : geen vogels meer op de slaappleats.

- Zwin - Internationale dijk naar Dievegat (16 wnm.)
05.09 : 1 ex. (JzV,MS) trek ?
06.03 : 1 ex. (PS)
Op drie data werden 2 ex. gezien : 05.12 (JNM-Brugge) aan het Dievegat, 05.02 (PS) in de weiden voor het Zwin en op 05.03 (PS) aan het Zwin.
In deze zone kunnen regelmatig 2 ex. verbleven hebben. Dat hier uitwisseling is met de aanpalende Zwinbosjes leidt geen twijfel.
- De Vrede
06.11 : 1 ex.
12.12 : 1 ex. (LDc,BDc)
Opvallend minder gegevens dan vorig jaar. De Buizerd werd hier slechts sporadisch waargenomen, nooit meer dan 1 ex.. Wel is hier duidelijk uitwisseling met andere gebieden : Nieuwe Hazegraspolder en Graafjansdijk (PS).
- Oude en Nieuwe Hazegraspolder (18 wnm.)
30.10 : 1 ex. (RV)
19.03 : 1 ex. (PS)
Alleen in januari waren er meerdere vogels, max. op 22.01 : 3 ex. (PS), daarna opnieuw één Buizerd.
- Willem-Leopoldpolder (5 wnm.)
11.12 : 1 ex. vliegt naar Retranchement (PS)
20.03 : 1 ex. (PS)
Op 12 en 13.03 resp. 3 en 2 ex. (PS).

- Damme (70 wnm.)
 16.10 : 1 ex. (JS)
 18.03 : 1 ex. (TDSU)

Half oktober verscheen de eerste Buizerd rond Damme, op 30.10 waren reeds 4 ex. aanwezig (KT). Begin december verblijven 5 ex. rond Damme verspreid over een gebied van ongeveer 12 km². Tot eind februari bleven deze 5 ex. aanwezig, in de eerste helft van maart trokken de meeste ex. weg en het laatste ex. werd waargenomen op 18.03. Van begin november tot half januari hadden alle ex. een vaste roestplaats tijdens de dag zo verbleven 2 ex. konstant in de weilanden langs de Pijpeweg, 2 ex. in de weilanden achter de molen te Damme (omgeving stadswallen) en de omgeving van het Fort van Beieren. en tenslotte 1 ex. in de omgeving van Bonem, de Branddijk en de Masschersheule (dit ex. werd door de meeste waarnemers nooit opgemerkt omdat het verbleef buiten de omgeving van de traditionele ganzenpleisterplaats). Na half januari waren de meeste ex. niet meer zo honkvast en werden her en der rond Damme waargenomen o.a. aan de Romboutswervedijk, het Nieuwenhove- en het Spijkerkasteel (aanpalende gebieden te Sint-Kruis), de polder tegen Dudzele. Ook voor half januari werden wel eens ex. gezien in deze gebieden.

Het kon ook wel eens gebeuren dat 3 of 4 ex. samen werden waargenomen op één plaats, dit was steeds te wijten aan uitwisseling tussen de verschillende aangrenzende gebieden. Op 16.01 werden 5 ex. rond Damme waargenomen, namelijk 2 ex. aan de stadswallen en 3 ex. aan de Pijpeweg (TDSU en Wielewaalafd. Eeklo).

Men vermoedde vroeger reeds dat er in de omgeving van Damme een slaapplaats aanwezig was, hierbij dacht men meestal aan de stadswallen en het Fort van Beieren. Op 02.02 werd een poging ondernomen om de juiste plaats van deze slaapplaats te bepalen, om 17u51 vloog het ex. dat steeds verbleef aan de stadswallen over de Damse Vaart in de richting van Sint-Kruis. De volgende morgen werden 2 ex. waargenomen die uit het bos rond het Spijkerkasteel vlogen en doorvlogen naar het bosje langs de Pijpeweg, vandaar vertrok na enkele minuten een ex. naar de stadswallen. Meerdere malen kon dit in deze periode vastgesteld worden, er waren nooit meer dan 2 ex. aanwezig op deze slaapplaats (alle gegevens hierover van TDSU).

- Oostkerke
 08.12 : 1 ex. (TDSU)
 14.03 : 1 ex. (TDSU)

Dit ex. verbleef vooral langs de 2 afleidingskanalen tussen de Groene Wandeling en de Zelzatebruggen, soms werd deze vogel ook waargenomen aan het Eienbroek en in de polder van Dudzele. Het is ook vermoedelijk dit ex. dat af en toe eens wordt gezien in de Achterhaven van Dudzele/Zeebrugge. Langs de kanalen verblijven in deze periode veel Waterhoentjes, deze vogels vormden dan ook het hoofdbestanddeel van de prooien van deze Buizerd.

- Hoeke - Lapscheure (15 wnm.)
 09.11 : 1 ex. (TDSU)
 17.02 : 1 ex. (JM, LV, FDR)
 De meeste waarnemingen gebeurden in de omgeving van de Steenbakkerij te Hoeke, het Lievegeleed, het Lapscheuregat en Sint-Donaas. Op 09.11 werd het eerste ex. waargenomen aan het Lievegeleed, dit ex. bleef in de omgeving pleisteren tot half februari. Deze Buizerd had zijn slaappleats in het bosje achter de Steenbakkerij te Hoeke. Een tweede ex. werd waargenomen van 12.01 tot 11.02 in het stuk polder tussen de Sint-Pietersdijk te Lapscheure en de Damse Vaart (gedeelte Hoeke - Siphon). In dit gebied waren maximaal 3 ex. aanwezig op 07.12 (JNM).

- Afleidingskanalen Moerkerke (8 wnm.)
 08.12 : 1 ex. (TDSU)
 14.03 : 1 ex. (TDSU)
 De Buizerd die in dit gebied verbleef gedurende de winter werd slechts enkele malen waargenomen, het betrof steeds hetzelfde donkere ex.. Op 03 en 14.03 werden hier telkens 3 ex. waargenomen, hier is zeker sprake van het tijdelijk pleisteren van trekvogels.

- Kasteel Altena Moerkerke (4 wnm.)
 24.11 : 1 ex. (TDSU)
 03.02 : 2 ex. (TDSU)
 Vanaf half december verbleven hier 2 ex., deze verbleven steeds in het gebied achter het kasteel.

- Brezendedreef Sijsele-Donk (6 wnm.)
 28.12 : 1 ex. (TDSU)
 14.03 : 1 ex. (TDSU)
 Het gebied van Sijsele-Donk is in de streek beter gekend als het " Drevenlandschap ", dit biotoop is dan ook ideaal voor de Buizerd. Bijna steeds verbleef dit ex. in dezelfde bomenrij. Op 11.01 waren hier 2 ex. aanwezig (TDSU).

- Oude spoorwegbedding te Sijsele en omgeving (8 wnm.)
 10.11 : 1 ex. (TDSU)
 03.03 : 2 ex. (TDSU)
 Dit ex. had een vrij groot jachtgebied dat voornamelijk bestond uit de Oude spoorwegbedding te Sijsele, het gebied langs de Doornstraat en de Stoofweg en de Veldhoek.

- Ryckevælde
 Dit bosgebied dat zich uitstrekt over Sijsele en Sint-Kruis wordt besproken op bladzijde 14³, hier overwinterden 2 ex..

- Oedelemberg
 Dit gebied dat zich uitstrekt over Sijsele en Oedelem wordt besproken op bladzijde 14³, hier overwinterde 1 ex. dat regelmatig waargenomen werd op grondgebied Sijsele.

- Overige winterwaarnemingen (2 wnm.)
 17.10 : 1 ex. Oostkerke Krinkeldijk KT, SK
 17.01 : 1 ex. Sijsele HB

Besluit :

Voor het eerst werd het volledige grondgebied van Groot-Damme geïnventariseerd op overwinterende Buizerden, dit leidde tot verrassende resultaten : niet minder dan 16 ex. brachten hier een gedeelte of de volledige winter door. Vergelijken met vorige Jaarboeken is bijna niet mogelijk omdat van vroegere jaren gegevens ontbreken over een groot gedeelte van deze gemeente, enkel voor Damme zelf kan vergeleken worden : hier pleisterden 2 ex. meer dan vorige winter.

- Achterhaven Dudzele/Zeebrugge (4 wnm.)

27.12 : 1 ex. (JD)

10.03 : 1 ex. (GDP)

Net als andere jaren dus maar enkele waarnemingen.

Alleen in februari werd kort na elkaar een Buizerd waargenomen. Overwintering is hier uitgesloten gezien de veelvuldige bezoeken aan dit gebied (mogelijks betreft het hier het ex. dat de winter doorbracht langs de 2 afleidingskanalen te Oostkerke).

- Weiden Lissewege (4 wnm.)

05.12 : 1 ex. (EE)

08.03 : 1 ex. (LD)

Ook hier wordt een Buizerd in februari tweemaal gezien. Het is mogelijk dat een ex. van de Blauwe Toren of Zuienkerke zijn wintergebied wat verplaatst heeft op dit ogenblik.

- Dudzele - Brugge - Blauwe Toren (8 wnm.)

05.12 : 1 ex. (JzV)

20.03 : 1 ex. (GDP)

24.04 : 1 ex. (GDP) trek ?

Regelmatig was hier 1 ex. te zien. De gegevens zijn wel wat minder duidelijk dan vorig jaar. We denken dat deze vogel regelmatig uitweek naar Lissewege dat daar dichtbij ligt.

- Polders Uitkerke (7 wnm.)

16.10 : 2 ex. (DC)

23.12 : 3 ex. (DC)

Dit jaar kunnen we bij gebrek aan gegevens niet meer van een overwintering spreken. Toch moet tussen de 2 uiterste wnm.-data 1 ex. in het gebied verbleven hebben (DC). Vorig jaar waren hier 2 Buizerden.

- Zuienkerke-Hagebos (24 wnm.)

07.11 : 1 ex. Zuienkerke (MaP)

13.03 : 2 ex. Hagebos (MaP)

Van 11.12 (LVR) zijn 2 à 3 ex. in dit gebied aanwezig. Een laatste maal 3 ex. op 30.12 (SK,KT). In januari werden vrijwel geen gegevens verzameld. Daarna nog tweemaal 2 ex. 16.02 : Zuienkerke (MaP) en 02.03 : weiden bij Hagebos (MS).

Het Hagebos fungeert als slaapplek. Er wordt echter zelden geteld, op 11.12 : 2 à 3 ex. (LVR) en op 13.03 : 1 ex. (MaP). Overwintering van 2 à 3 Buizerden.

- Houtave (4 wnm.)

22.12 : 1 ex. Klein Middelhof (MS, MaS)

02.03 : 2 ex. Oosternieuweweg-Nieuwege (MS)

Het gaat hier om waarnemingen die aansluiten bij andere traditionele wintergebieden.

- Bossen te Sint-Andries ($\pm$ 130 wnm.)
Tot dit behoren als voornaamste boscomplexen : De Peereboom, Tudor, Beisbroek, Zevenkerke, de bossen ten zuiden van de E5 en de bossen tussen Zevenkerke en Loppem.

Eind juli waren er nog 3 wnm. tussen 25 en 29.07 van telkens 1 ex. (HDB,SK,JS,JNM). Pas op 28.08 aan de Peereboom opnieuw 1 ex. (LDq, ID). In september liepen de aantallen vlug op tot 4 ex., 28.09 (LVR) aan de " Villa ". Van oktober zijn er weinig gegevens ; op 17.10 : 5 ex. aan de Peereboom (PD), Sint-Anna-ter-Woestijne en twee ervan vliegen richting Tillegem.

In het gebied dat we gemakkelijkheidshalve de " Villa " en Zevenkerke noemen verbleven in november 9 à 11 Buizerden. Tussen de Lac van Loppem en de Torhoutse steenweg zaten nog 2 ex. (LVR). In december bleef deze toestand behouden. Op de prooivogeltelling van 26.12 werden 11 verschillende ex. genoteerd in de bossen van Sint-Andries en Zevenkerke (Descheemaeker F., 1983.). Ook in januari veranderde er weinig (LVR). De laatste maxima die we noteerden zijn :

" Villa " : 05.03 : 7 ex. (JM)

Beisbroek : 19.03 : 2 ex. (CVN)

Zevenkerke : 12.02 : 2 ex. (LVR)

Tussen Loppem en Zevenkerke : 12.02 : 2 ex. (LVR)

Peereboom en omgeving : 12.03 : 1 à 2 ex. (SK)

Een voorlopige laatste wnm. op 20.03 : 1 ex. (LD)

Naast de dagwnm. zijn er ook nog belangrijke gegevens van de verschillende slaappleatsen. We zagen opnieuw vogels uit de polder die kwamen slapen. We behandelen eerst de ex. die overdag niet in het gebied verblijven.

Telpost Doornstraat, kasteel Van Calloen : de diverse tellingen werden in onderstaand grafiekje geplaatst. Zonder ook maar één telling te moeten weglaten krijgen we een geleidelijke toename van oktober tot eind januari, daarna nemen de aantallen af. Wellicht komen er meer Buizerden naar de bossen als het weer in de relatief kale polder ongunstiger wordt. Het is immers genoegzaam bekend dat in grotere polders het Buizerdbestand toeneemt, wanneer er slaapbossen aanwezig zijn. Bescherming tegen koude en het daarmee gepaard gaand kleiner energieverbruik zullen daar niet vreemd aan zijn.

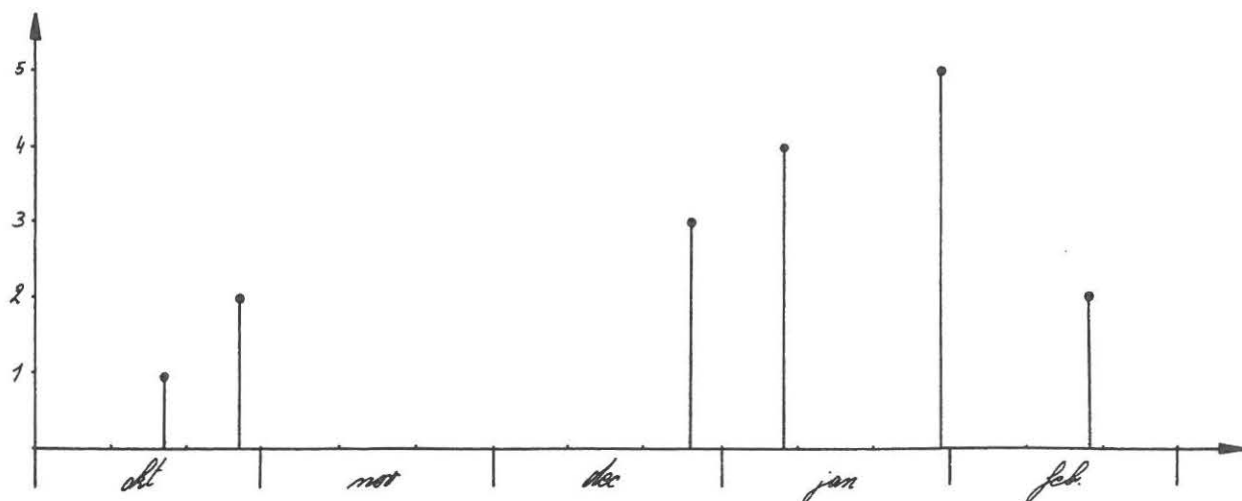

Fig. : Aantalsverloop : trek van Buizerden uit de polder over de Doornstraat, Sint-Andries. Winterhalfjaar '82-'83.

Telpost brug E5 Snellegem : weinig tellingen deze winter. Het is niet volledig duidelijk waar de vogels precies vandaan kwamen. Op 26.12 : 1 ex. naar Beisbroek en 2 ex. over de " Villa " (JS, FV,PD). Mogelijks betreft het hier ex. die van Jabbeke en omstreken komen ?

De vogels die ook overdag in de bossen vertoeven, hebben geen gemeenschappelijke slaappleats. Soms slapen er enkele in hetzelfde stuk bos, soms slapen ze in bosjes al dan niet ver van elkaar. Luk Van Rie (LVR) gaf de volgende slaappleatsen door :

- tussen Loppem en Zevenkerke : 22.01 : 2 ex.
- bossen om en rond de " Villa " : 13.11 : 5 à 7 ex.
22.12 : 6 à 9 ex.

De bossen rond Sint-Andries zijn erg belangrijk voor de Buizerd. Niet alleen verbleven hier de grootste aantallen voor de regio ; gedurende een lange periode pleisterden hier 11 à 13 ex., maar daarnaast heeft het gebied ook een interessante functie als slaappleats. Alleen aan de Doornstraat komen al maximaal 5 ex. over. Afwisseling in het landschap, het geschikte voedsel en de nodige rust moeten hier van groot belang bij zijn.

- Tillegem (7 wnm.)

Pas laat op het jaar werden hier de eerste Buizerden gezien. Mogelijks zijn het vogels uit andere gebieden die hun winterverblijfplaats wijzigen, laatkomers zijn uiteraard niet uit te sluiten.

29.12 : 1 ex. (LVR)

12.02 : 2 ex. (LVR)

Alleen op 19.01 (SK) werden nogmaals 2 ex. waargenomen.

Nabij het kasteel was er een slaappleats van 2 ex. (LVR), de duur werd niet gespecificeerd.

- Wulgebroeken (23 wnm.)

De waarnemingen verricht tussen de Wulgebroeken en het Vijverhof werden hierbij opgenomen. Het is niet uit te sluiten dat de vogels van Tillegem ook in deze richting rondzwerven.

04.09 : 1 ex. Kerkebeek (GO) trek ?

20.11 : 1 ex. Wulgebroeken (LVR)

23.02 : 1 ex. Kerkebeek (GO)

10.03 : 1 ex. Wulgebroeken (LVR)

Overwintering van 1 ex..

- Kroonhove (ongeveer 10 wnm.)

Bovenstaande en dit gebied sluiten bij elkaar aan. Ze zouden ook samen besproken kunnen worden.

05.12 : 1 ex. (LVR)

29.01 : 1 ex. (LVR)

Overwintering van 1 ex..

- Park van Loppem en Kaleshoek (19 wnm.)

14.11 : 1 ex. (PK)

24.01 : 1 ex. (LVR)

Overwintering van 1 ex..

- Gruuthuse Oostkamp (7 wnm.)

Data (6) zijn niet gegeven. Er is wel een late wnm. : 03.04 :

1 ex. afrit E5 (MS, MaS, FS).

- Warande Oostkamp (9 wnm.)
 22.11 : 1 ex. (LVR)
 11.02 : 2 ex. (LVR)
 Er overwinterden hier 2 ex., mogelijks is er uitwisseling met Gruuthuse. Op 02 en 14.05 zag men telkens 1 ex., het was niet uit te maken als het hier trekkers betrof.
- Nieuwenhove Oostkamp (9 wnm.)
 Telkens werd 1 ex. waargenomen, overwintering van 1 ex.. Data werden niet gespecificeerd (alles PK).
- Kampveld en Rooiveld te Oostkamp (11 wnm.)
 Elf maal werden 2 ex. vastgesteld. Alle waarnemingen zijn afkomstig van PK uitgezonderd 14.02 : 2 ex. (LDq, ID). Andere data werden niet gespecificeerd. Overwintering van 2 ex..
- Breydels Oostkamp (3 wnm.)
 Drie wnm. van telkens 1 ex. waarvan de data niet nader bepaald werden, alle gegevens PK.
- Assebroekse Meersen (19 wnm.)
 Nog niet half zoveel bezocht als vorig jaar.
 10.10 : 1 ex. (JM)
 26.02 : 4 à 5 ex. (JNM Brugge)
 05.03 : 5 ex. (PH)
 Vanaf 15.11 zijn er 3, mogelijks 5 ex. in de Meersen (BC, LDq, ID, JM). Tot begin maart blijft dit aantal behouden. Half maart zijn er nog 2 à 3, de laatste vogel op 20.03 (PH).
- Ryckevelde (14 wnm.)
 17.10 : 1 à 2 ex. (BC)
 28.03 : 1 ex. (TDSU)
 Van 25.11 (TDSU) tot 18.02 (BC) zijn er 2 ex. in dit gebied. Een late wnm. op 22.04 : 2 ex. (AZ).
 De Buizerden die in dit gebied verblijven gingen in de eerste helft van het winterhalfjaar slapen in het kasteelpark van Ten Torre (Oedelem), in de tweede helft van het winterhalfjaar kwamen deze meestal slapen in de bossen van het provinciaal domein Ryckevelde. Tijdens de dag verbleven deze vogels veel rond Ten Torre en het militair domein.
- Oedelemberg (5 wnm.)
 02.11 : 1 ex. (BC)
 10.02 : 1 ex. (TDSU)
 Zoals elk jaar opnieuw overwinterde hier 1 ex..
- Beernem - Wingene (ongeveer 23 wnm.)
 Een streek waar we nog geen goed overzicht van hebben.
  - Sint-Pietersveld - Gulke Putten : 2 ex. overwinteren (VWG Beernem)
  - Bulskampveld : overwintering van 1 ex. (JzV, VWG Beernem)
  - Aanwijs : overwintering van 1 ex., volgens de waarnemers hetzelfde ex. van vorig jaar (11 wnm. VWG Beernem)
  - Afrit E5 Beernem : overwintering van 1 ex. mogelijk (4 wnm. FDS, VWG Beernem)
  - spoorweg en E5 Beernem : 16.11 : 1 ex. (LVR)
 17.02 : 3 ex. (LVR)
 Vanaf 22.11 (LVR) worden 2 ex. gezien, vanaf 11.01 : 3 ex. (LVR). Wellicht gaat het hier om de vogels die in de Beelkens of rond het kasteel Bloemendale overwinteren. Er wordt daar echter zelden op exkursie gegaan.

- waarnemingen van tussenliggende en aanpalende gebieden :
  - 21.08 : 1 ex. Wildenburg (PK,ADB)
  - 02.12 : 1 ex. Bauwens (VWG Beernem)
  - 03.12 : 1 ex. Bauwens (VWG Beernem)
  - 05.12 : 1 ex. Beverhoutsveld (VWG Beernem)
  - 23.01 : 1 ex. Heirweg (VWG Beernem)
  - 23.01 : 1 ex. Torenweg (VWG Beernem)
  - 30.01 : 3 ex. Vagevuur (JNM Brugge)
- Sint-Joris-ten-Distel
Overwintering van 2 ex. (VWG Beernem). Geen data ontvangen.
- Vloetenveld (min. 14 wnm.)
  - 24.10 : 3 ex. (MP,RP)
  - 30.04 : 1 ex. (MP)
 Overwintering van 3 ex.. Snellegem vormt de overgangszone tussen Vloetenveld en de bossen van Sint-Andries. Overlappingsen zijn hier dan ook niet uitgesloten. Het is erg nuttig om van wnm. te Snellegem zoveel mogelijk bijkomende gegevens te noteren. Wnm. te Zerkegem en Bekegem kunnen ook vogels van Vloetenveld betreffen ?
- Wijnendale (14 wnm.)
Dankzij Noël Deseure beschikken we voor het eerst over voldoende wintergegevens van dit bekend bos.
  - 05.12 : 2 ex. (ND)
  - 06.03 : 5 ex. (ND)
  - 24.04 : 1 ex. (ND)
 Er verbleven deze winter 5 ex. in en rond Wijnendale waaronder 1 licht ex.. De vogels maken zwerftochten naar de bossen in de omgeving, zo ondermeer naar het staatsbos te Koekelare.

Voorjaarstrek

Op 18 dagen werden 25 wnm. verricht en dat leverde 45 Buizerden op. De belangrijkste trekdag was 13.03 toen werden 8 ex. gezien (JNM,FDS,LDq,MaS). Het meest vogels zijn voorbijgetrokken in de eerste 2 decaden van maart. Van dan tot begin mei kende de trek een gelijkmatig verloop. Begin mei nog 1 ex. op 04.05 (LVR).

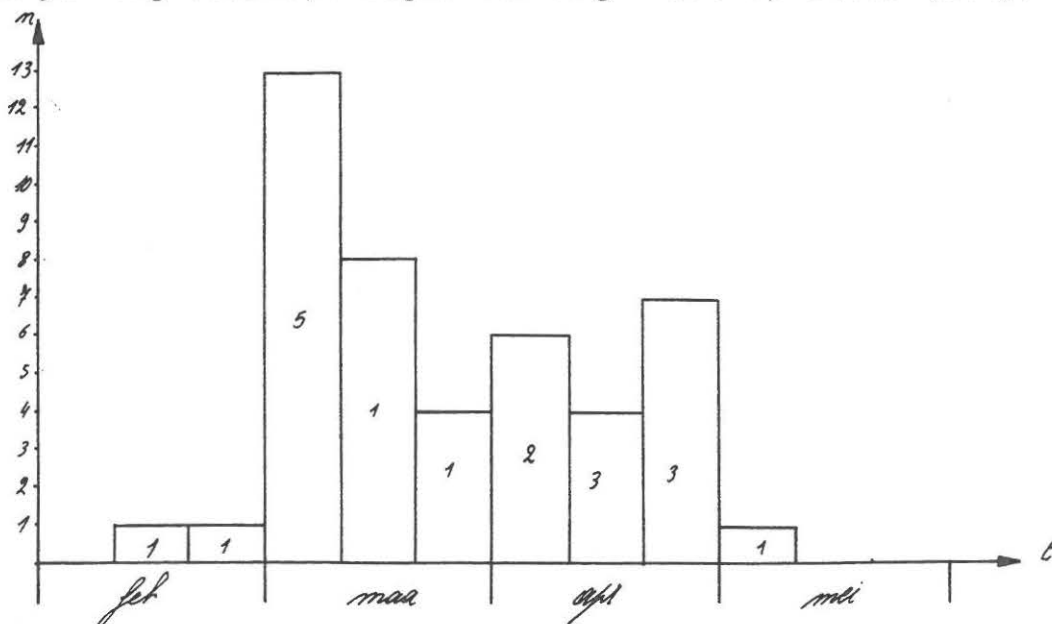

Fig. : Voorjaarstrek '83, regio Brugge. Cijfers in de blokdia-grammen geven het aantal waarnemingsdagen weer.

Bibliografie

Descheemaeker F., 1982. Resultaten stootvogeltelling te Sint-Andries op 26 december '82. Roerdomp 23 : 47 - 49.
Poppe D., B. Vos, 1982. De Buizerd. Amsterdam, Kosmos.
Seys M., 1983. Roofvogels in het Brugse : 01 tot 31 januari 1983. Roerdomp 23 : 140 - 144.

RUIGPOOTBUIZERD (Buteo lagopus)

Op 28 en 29.10 werd 1 ex. waargenomen aan de Internationale dijk van het Zwin (TK). Op 15.11 1 ex. aan de Vrede (BV).

VISAREND (Pandion haliaetus)

Voor deze periode werden in totaal 6 wnm. verricht, 4 in het najaar en 2 in het voorjaar. Er zijn slechts 2 wnm. van de kust afkomstig, beide zijn voorjaarswnm..

Alle wnm. :

16.09	:	1 ex.	Militair domein Zedelgem	(LDc)
18.09	:	1 ex.	Snellegem	(LDc,MP)
28.09	:	1 ex.	bossen ten W Diksmuidse Heirweg	(RO)
29.09	:	1 ex.	Boudewijnpark	15u13 0 (KT)
23.04	:	1 ex.	Achterhaven Dudzele/Zeebrugge	W (LD)
31.05	:	1 ex.	Blankenberge	18u50 NO (MaP)

De najaarstrek is opvallend gekoncentreerd in de laatste helft van september.

SLECHTVALK (Falco peregrinus)

Op 24.04 werd 1 ex. in het Zwin waargenomen (DH,RT).

Inleiding

Net als vorig jaar kreeg ik heel wat waarnemingen van JNM-ers en andere mensen in handen. Alles bijeen waren er 915 waarnemingen, betreffende 1285 ex. 's Zomers (juni, juli) werden er weinig gezien, omdat er examens waren of omdat men op reis was. Dit jaar zijn er maar 11 trekwaarnemingen.

Bespreking per gebied

- Polders Uitkerke - Vlissegem
De waarnemingen zijn gekoncentreerd rond de kustpolders van Wenduine tot Uitkerke. Het deel ten zuidwesten daarvan werd weinig bezocht. Er werden hoogstens 5 ex. op één dag gezien. Uitgaande van de vaste pleisterplaatsen schat ik het aantal op minstens 9 ex..
(wnm. MS, MaS, JVG, MaP, JS e.a.)
- Polders Meetkerke - Houtave
Dit exkursiegebied is wat oppervlakte betreft heel wat kleiner dan het vorige. Maximaal werden 8 ex. tijdens 1 exkursie genoteerd. Het totaal gemiddelde aantal van 9 ex. wordt slechts in de nazomer overschreden.
(wnm. MS, MaS, JM, JzV)
- Polders Zuienkerke - Blauwe Toren - Pathoekeweg - Ter Doest
Het is één der interessantste gebieden voor de Torenvalk. Op 8 plaatsen komen 1 tot 3 ex. het hele jaar voor, het totaal ligt op 14 ex. ! Vorig jaar waren enkele plaatsen nog niet gekend.
(wnm. MS, MaS, FDS, SK, TDF, e.a.)
- Achterhaven Dudzele/Zeebrugge
Minstens 5 ex. verbleven er in dit gebied, met de juv. erbij kan men tot 14 ex. waarnemen in dit gebied. Gemiddeld werden 5 ex. vastgesteld.
(wnm. TDS, TDF, SK, KT, GDP, e.a.)
- Bossen Sint-Andries, Sint-Michiels, Zedelgem
Ongeveer 15 ex. verblijven in dit zeer uitgestrekte gebied, waar we ook Bloemendaele en de Witte Paters bijrekenen. Van een slaappleaats in het najaar van '82 is mij niets bekend.
(wnm. JS, MS, LVR, SK, KT, TDF, e.a.)
- Roksem - Jabbeke - Stalhille
Verspreid over dit kleine gebied komen ongeveer 9 Torenvalken voor. Gekende plaatsen zijn onder meer Stalhille, Jabbeke, Varsenare en de weiden ten noorden van Ettelgem.
(wnm. FDS, JM)
- Bossen Oostkamp - Hertsberge - Beernem
Er wordt maar weinig op exkursie gegaan in dit gebied. Met moeite kon ik er toch een 14 ex. uithalen, wat een absoluut minimum is voor zo'n grote oppervlakte met veel dreven en verspreid staande bosjes.
(wnm. LVR, LDq, ID, AA, PK, RV, e.a.)

Broedgevallen '83

Over het algemeen werden de broedgevallen vlot doorgegeven behalve op 2 gebieden na : het Zwin en de streek ten zuidwesten van Oostkamp - Zedelgem. Beide zijn uitstekende broedgebieden voor de Torenvalk. De gegevens zijn afkomstig van LVR, PK, JM, LD, WIG en TDSU.

Situering van de broedgevallen '83

Legende :

- zekere broedgevallen
- ▲ mogelijke broedgevallen
- /// niet onderzocht gebied
- B Brugge centrum
- K Knokke
- S Sluis
- M Maldegem
- W Wingene
- T Torhout
- R Roksem
- DH De Haan

Op de kaart kunnen we de volgende dingen aflezen :

- De dichtheid van het aantal broedparen is het grootst waar veel bos te vinden is, dit zijn de bossen van Sint-Andries, Oostkamp tot Beernem.
- Mogelijke broedgevallen komen uit die delen van de regio die weinig bezocht worden tijdens de broedperiode. Die gedeelten zijn Uitkerke - Wenduine enerzijds, en de polders rond De Vrede en het Zwin anderzijds.
- De Heistse polders samen met het Zwin en omgeving, waar vermoedelijk meerdere broedparen aanwezig waren, leverden geen gegevens op. Hetzelfde geldt voor de gemeenten Sint-Kruis, Aartrijke en Ruddervoorde.

Het gemiddelde aantal juvenielen bedraagt 3,2 per broedpaar, dit werd berekend uit de gegevens van 15 paren. In het totaal zijn er 35 zekere en 9 mogelijke broedgevallen vastgesteld. Het broedbestand van de hele regio wordt geschat op 55 à 60 broedparen, dit is 1 koppel per 10 km².

Najaarstrek

De gegevens laten in hun beknoptheid slechts een zeer voorzichtige interpretatie toe. Datum noch plaats van de wnm., of de direkte observatie van georiënteerde vlucht, laten ondubbelzinnig toe een wnm. als trek te karakteriseren. De meest noordelijke vogels zijn vaak de eerste om hun overwinteringsgebieden, nog meer zuidelijk in Europa, op te zoeken. Als ze hierbij onze kustlijn volgen, kunnen ze bijvoorbeeld evengoed als pleisteraars van slaapplaatsen gebruik maken. Deze in de Zwinbosjes was al in de eerste helft van september bezet. De waarnemingspiek van de tweede helft van oktober wijst wellicht op de aankomst van de hoofdmacht van overwinteraars, alhoewel oktober volgens de literatuur de voor- naamste trekmaand is.

Er zijn dit jaar geen augustuswaarnemingen en slechts enkele waarbij duidelijke trekriching gespecificeerd werd : 18.10 en 07.11 bij het Zwin.

Overwintering

De overwintelaars zouden vrij vroeg aangekomen zijn, cf. de evolutie op de Zwinslaapplaats. Het vrij rustig winterweer drukt zich in de grafiek uit in het ontbreken van pieken, op een koudegolf in de eerste helft van februari na. We weten reeds dat streng winterweer ten noorden van ons Smellekens naar onze streken doet overkomen, waarbij ze de koudetrek van zangvogels volgen (cf. Devroye, Veldornith. Jb. van NW-Vl. 1981-1982).

- Omgeving van het Zwin

Bij uitstek een waarnemingsgebied voor deze soort (overwinteraars evengoed wellicht als doortrekkers) : 46 wnm. overdag, 70 wnm. voor (54 teldagen) bij de slaappleats. Zowel de schorre als de uitgestrekte polders worden bezocht ; 3 wnm. betreffen 2 ex. samen. Uit de wnm. met geslachtsbepaling halen wij 27 w. voor 5 m.. Van begin september tot eind april zijn Smellekens aanwezig ! De tellingen van Peter Sys e.a., van de bekende slaappleats in de Zwinbosjes laten toe een zeker aantalsverloop te bepalen. Wie echter al eens ter plaatse kwam, kon zich overtuigen van de moeilijkheid om 100 % nauwkeurigheid te bereiken in aantalsopgave of sex-ratio's.

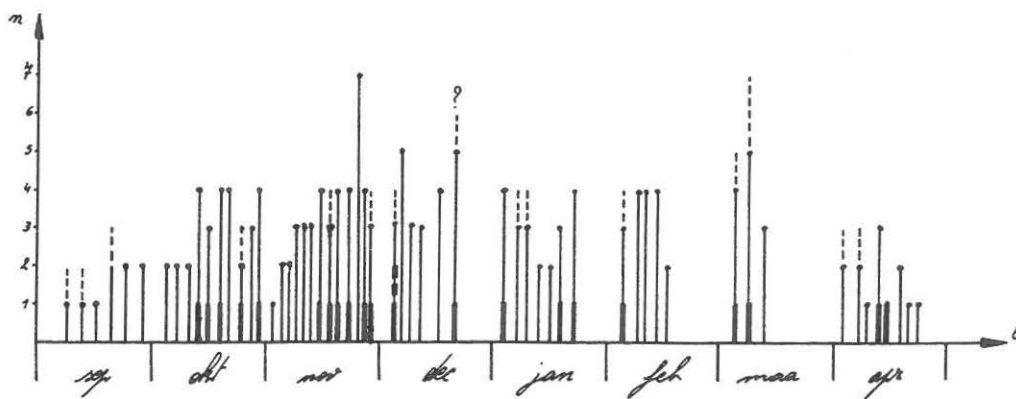
Fig. : Aantalsverloop van de ex. aanwezig op de slaappleaats in de Zwinbosjes en sex-ratio.

Legende :

? / | - : juist aantal onbepaald

1 : m.

i : w./ onbepaald

Voorjaar '83

Het eerste ex. werd op 29.03 gezien aan het heideveldje te Sint-Andries (14u15 1 ex. NW-W LVR). In de eerste decade van april waren er 3 wnm. betreffende 4 ex. (HB, LVR). Daarna bleek het wachten tot in de laatste week van april met 6 wnm. in amper 4 dagen ! De laatste echte trekker werd op 08.05 waargenomen aan het Lapscheuregat (SK,KT). Op 13.05 (2 ex.), 10.06 en 16.06 werden nog Boomvalken waargenomen in de omgeving van Damme ; dit lijkt nogal laat, zeker in vergelijking met de overige trekwaarnemingen uit de regio, misschien betrof het hier pleisterende ex.. Van de 18 trekwaarnemingen werden 11 ex. langs de kust of boven de polders en 7 ex. boven de bossen. Voor het doortrekverloop zie onderstaande fig..

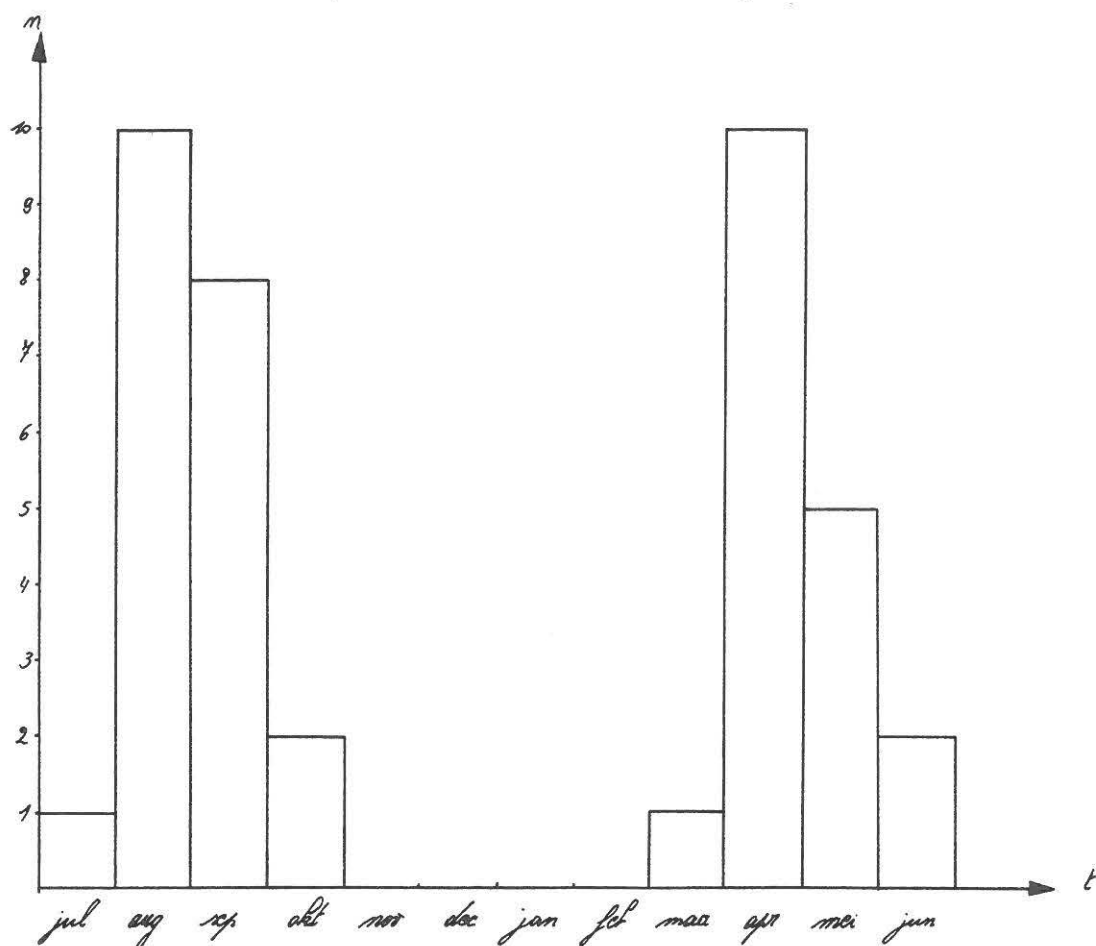

Fig. : doortrekverloop van de Boomvalk in de regio tijdens het najaar '82 en het voorjaar '83.

Opmerking : Elk jaar komen er heel wat moeilijkheden kijken bij het onderscheiden van trekkers en niet-trekkers, vooral in de bossen. De volwassen Boomvalken ondernemen tijdens de broedperiode immers vaak lange tochten op zoek naar interessante prooikonzentraties (o.a. slaapplekken van zwaluwen). Zo worden regelmatig ex. waargenomen boven het centrum van Brugge en in diverse dorpen, en vaak op grote afstand van de broedplaats. Deze vogels vertonen dan soms nog een vastberaden vlieggedrag in een bepaalde richting wat de scheiding tussen trekkers en niet-trekkers bemoeilijkt. In dit verband dient nog iets rechtgezet te worden : in het Boomvalkenverslag van '80-'81 werden alle waarnemingen op enige afstand van de broedplaatsen als " trekwaarnemingen " beschouwd, wat nu niet meer gebeurt !

Broedgevallen

Zekere broedgevallen

De stijging van het aantal broedparen blijkt duidelijk als we de gegevens van '80-'81 en '81-'82 vergelijken met deze van dit jaar. In vergelijking met de resp. 8 koppels (18 à 19 juv.) en 10 koppels (20 juv.), hebben deze zomer niet minder dan 17 paren succesvol gebroed met een minimum totaal van 35 à 37 juv. ! Daarbij moet nog worden opgemerkt dat van 2 paren het aantal juv. niet werd doorgegeven en dat van een 5-tal andere paren het aantal juv. vermoedelijk werd onderschat.

De verdeling van het aantal koppels per blok was als volgt :

Blok	Aantal k.	Aantal juv.
3	12	min. 24 à 26, resp. 3, 3, 3, 3, 3, 2 à 3, 2, 2, 1 à 2, 1, 1, x
4	5	min. 9, resp. 3, 3, 2, 1, x

Half april hadden zich op verschillende plaatsen reeds koppels gevestigd. Reeds einde juli waren op enkele plaatsen de juv. uitgevlogen en half september waren nog voltallige families te observeren dicht bij de broedplaatsen.

Mogelijke broedgevallen

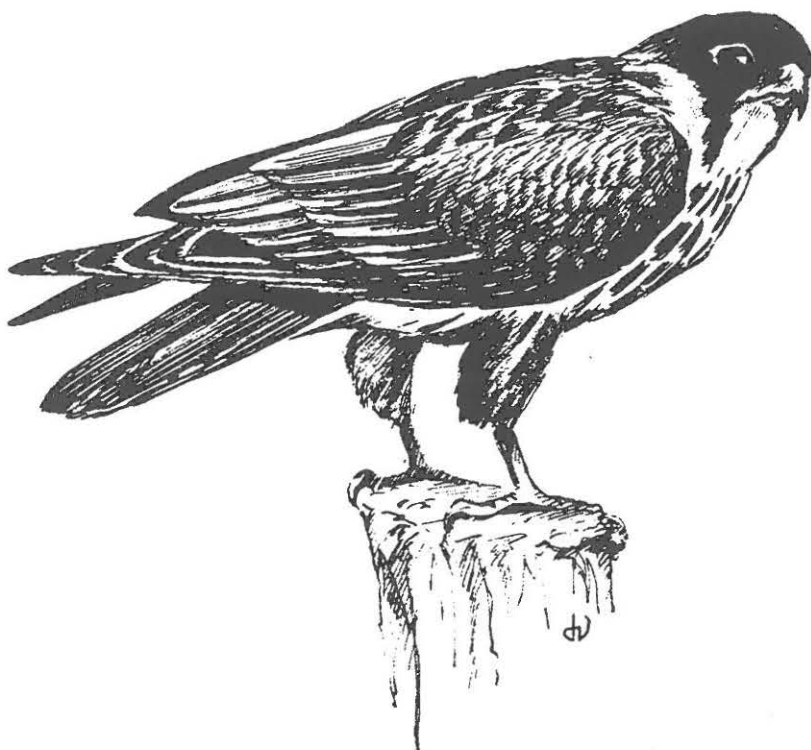
Op vier plaatsen in blok 4 werden regelmatig adulte boomvalken waargenomen maar werden er geen juv. opgemerkt.

Mislukte broedgevallen of overzomeringsen

Bij deze 3 koppels werd op het goede ogenblik aandachtig uitgekeken naar juv., zonder succes echter. Omwille van het luidruchtig gedrag van de jonge Boomvalken mogen we aannemen dat deze er niet of niet meer waren en dat het broedsel als mislukt mag beschouwd worden.

Besluit

In de regio hebben in de lente en zomer '83 zo maar eventjes 17 k. Boomvalken met succes gebroed, samen brachten deze min. 35 à 37 juv. groot. Daarnaast waren er 4 mogelijke broedgevallen en 3 mislukte broedgevallen of overzomeringsen.

Dit jaar viel een niet onbelangrijk gebied voor overwinterende Ransuilen weg, nl. de duinbosjes van De Haan - Wenduine. Anderzijds kregen we er een nieuwe (?) bij, zijnde de bossen rond de abdij van Zevenkerke. Toch viel het opmerkelijk lage aantal wnm. op. Misschien waren er ook wel minder overwinterende ex. dan vorig, wie zal het zeggen?

Winterwaarnemingen

De Damse stadswallen: gedurende de periode half november '82 tot half maart '83 verbleven er gemiddeld 4 à 5 Ransuilen op de slaapplaats. Er zijn echter ook tellingen verricht waar hogere aantallen werden genoteerd, namelijk 12 ex. op 16.12 en minstens 7 ex. op 23 en 27.12.

De meeste wnm. zijn afkomstig van : LDC, SK, TDF, KT, FDR, MS, MaS, JM, e.a..

Ryckvelde: het betreft hier een slaapplaats die een beetje in de vergeethoek is geraakt, toch blijft het één van de belangrijkste slaapplaatsen. Van december tot begin maart 25 à 30 ex. (TDSU).

Stadspark Blankenberge: Vanaf half oktober tot omstreeks begin februari treffen we er gemiddeld 2 ex. aan. Eénmaal werden er 4 ex. aangetroffen door MaP op 27.11.

Andere wnm. kwamen van : TDS, JzV, MaS, MS.

Zwinbosjes en omgeving: er kwamen dit jaar zeer weinig wnm. uit dit gebied binnen. De meeste winterwaarnemingen op die plaats worden hoofdzakelijk verricht tijdens het tellen van de dagprooivogels die er komen slapen. De aantallen liggen ook nogal aan de lage kant, net zoals vorig jaar trouwens.

De eerste winterwaarnemingen dateren van half augustus en de laatste zou reeds op 11 november plaatsvinden. Het lijkt mij echter nogal onwaarschijnlijk dat er nadien geen Ransuilen meer zouden verbleven hebben in het gebied. We mogen dan ook, zij het zeer voorzichtig, een gemiddelde aannemen van 2 ex.. De wnm. van het Zwin komen hoofdzakelijk van LDq, TDF en van de JNM.

Duinbosjes van De Haan - Wenduine: dit jaar ontvingen we geen enkele wnm. van Ransuil uit dit gebied. Het is nochtans zo goed als zeker dat hier veel Ransuilen verblijven. Misschien is het totaal ontbreken van wnm. het gevolg van het weinig of niet bezoeken van dit gebied.

Omgeving Zevenkerke: dit jaar kregen we echter gegevens van een (waarschijnlijk niet) nieuwe overwinteringsplaats, nl. de abdijbossen van Zevenkerke. Gemiddeld zijn hier 2 ex. aanwezig. De meeste wnm. werden verricht tussen eind november en half februari. Alle wnm. zijn afkomstig van LVR.

Broedgevallen '83 :

Er werd geen systematische inventarisatie uitgevoerd om het aantal broedparen van de Ransuil te bepalen, de opgegeven broedparen zijn dan ook slechts een gedeelte van de werkelijke populatie.

Pereboom Sint-Andries	: 1 k. met 1 juv.	(LDq, ID)
St.-Anna-ter-Woestijne	: 1 k. met 1 juv.	(LDq, ID)
Beisbroek Sint-Andries	: 1 k. met 1 juv.	(LDq, ID)
Boskapelledreef Wingene	: 1 k. met 3 (?) juv.	(JNM)
Diksmuidse Heirweg St.-Andr.	: 1 à 2 k. met minstens 2 juv.	(JS, MS)
" Villa " Sint-Andries	: zeker 4 juv.	(JS, MS)
Abdijbossen Zevenkerke	: 1 à 2 k. met juv.	(JS, MS)
Vloethembos	: 2 k. met 2 en 3 juv.	(MP)
Hoeke Steenbakkerij	: 1 k. met 2 juv.	(LD)
Damme Stadswallen	: 1 k.	(KD)
Bulskampveld	: 1 k. (waarschijnlijk 8 k.)	(WIG)
Wijnendale	: juv. gehoord	(ND)
Groenhove	: juv. gehoord	(ND)

Voor dit broedseizoen kregen we geen informatie van een aantal belangrijke broedgebieden, zoals de Zwinbosjes en het Zwin (meestal 6 à 8 k.), het golfterrein en het bos te Knokke (jaarlijks 3 à 5 k.), de duinbosjes te Wenduine-De Haan (vorige jaren een 3-tal k.). Verder dient ook opgemerkt te worden dat een aantal paren zich op verschillende plaatsen in de polder gevestigd hebben en daar broeden in o.a. knotwilgen en oude nesten van kraai-achtigen.

Losse waarnemingen :

15.07 : 1 ex.	Stadswallen Damme	KD
25.07 : 1 ex.	" Villa " Diksmuidse Heirweg	JS, PD
15.08 : 1 ex.	Boskapelledreef Wingene	LDq, ID
15.08 : 1 ex.	tussen Expressweg en kapel Tillegem	LVR
08.09 : 1 ex.	Kroonhove	LVR
09.09 : 1 ex.	Zwin	PG
19.09 : 1 ex.	Damse Vaart Hoeke	MS, JS
28.09 : 1 ex.	Blankenberge	TDS
17.10 : 3 ex.	Hazegraspolder	JNM
24.10 : 1 ex.	Ooievaarslaan Knokke	BDC, LDC
26.10 : 1 ex.	Diksmuidse Heirweg	LVR
01.11 : 1 ex.	Ooievaarslaan Knokke	BDC, LDC
13.11 : 1 ex.	Diksmuidse Heirweg	LVR
13.12 : 1 ex.	Tudor	LVR
20.12 : 1 ex.	Bloemendale	TDF
22.12 : 1 ex.	" Villa " Diksmuidse Heirweg	LVR
16.01 : 2 ex.	Zeekanaal Lissewege	MaS, MS, JzV
26.01 : 3 ex.	Groenhove	ND
24.02 : 1 ex.	Sint-Michiels	LDq, ID
27.02 : 3 ex.	Groenhove	ND
13.03 : 1 ex.	Hazegras	BV, PDM
28.03 : 1 ex.	Tillegem	LVR
15.04 : 1 ex.	Stadswallen Damme	SK
24.04 : 1 ex.	Hoeke kleiputten	JNM
08.05 : 1 ex.	omgeving Hoeke dorp	TDF
20.06 : 1 ex.	Kroonhove	LVR
26.06 : 1 ex.	omgeving Rijselstraat	LVR

Aan de put van Vlissegem werd tussen 25.11 en 10.03 enkele malen een Velduil waargenomen (CR).

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge en OT Brugge

In '81-'82 kwamen bijna de helft van de wnm. uit dit gebied.

Van 05.11 tot 27.03 verbleven ex. in dit gebied met een max. van 9 ex. op 20.02 (VHG,WEK). Op het eind van de winter werden af en toe ex. opgemerkt langs de spoorlijn Zeebrugge-Heist.

Voor '82-'83 waren de eerste ex. aanwezig tussen 01 en 08.10 (FB).

Van dan af werden voortdurend 1 à 2 ex. waargenomen en half november steeg dit aantal tot 6 ex., eind november waren hier 11 ex. aanwezig (SP). Op 02.01 werden nog 5 ex. gezien (FDR) en tot eind april verbleven nog 3 ex. in het gebied. Op 04 (PeL) en 22.05 (JNM) tenslotte nog telkens 1 ex..

De aan de gang zijnde werken voor de uitbouw van de Achterhaven zullen dit gebied verder af takelen, hoe lang allerhande tijdelijke terreinen dit gebied voor vogels nog aantrekkelijk zullen houden is een open vraag. Dit gebied is gedoemd op te verdwijnen

De overwinterende Velduilen houden zich dus op in de directe omgeving van de kuststrook, de wnm. die gebeuren buiten de kuststrook zijn eerder zeldzaam.

Losse waarnemingen

'81-'82 : Roksem : 1 ex. op 27.12 ter plaatse (NJM,HDB).

Kleiputten Oostkerke : 1 ex. op 17.01 ter plaatse (JS, FDS,LVR,DD).

'82-'83 : Fonteintjes : 1 ex. op 06.11 (JVG), mogelijks trekker.

Hoeke kleiputten Sint-Donaas : 1 ex. op 27.04 (AZ) en 05.05 (LDR).

ROERDOMP (Botaurus stellaris)

Van deze geheimzinnige doortrekker werden er slechts twee wnm. binnengebracht. In vergelijking met vorig Jaarboek ('81-'82) is dit wel erg weinig. Toch normaal als we bedenken dat de winter zacht was, welke de trek van de Roerdomp in onze regio tegenwerkt.

02.11 : 1 ex. Hoeke kleiputten Sint-Donaas (LDH).
21.01 : 1 ex. Fonteintjes (JVG)

WOUDAAPJE (Ixobrychus minutus)

Slechts 2 wnm. in de regio. In 1981 broedden 1 à 2 koppels in de Fonteintjes. Vorig, en nu ook dit jaar geen broedpogingen (med. JVG).

01 - 13.08 : in deze periode werd 1 ex. gevangen en geringd in
de Steenbakkerij van Hoeke door een medewerker van
het K.B.I.N..
08.05 : 1 ex. in de Fonteintjes (JVG).

KWAK (Nycticorax nycticorax)

Vergelijkend met vorig seizoen (geen wnm.) een duidelijk grotere verspreiding van de Kwak. Zoals bekend worden nog steeds pogingen ondernomen om de Kwak tot broeden te brengen in onze streek. Het experiment verloopt vanuit het Zwin en daar werden dan ook de meeste wnm. verricht, met name in de weiden van de Zwinbosjes. Dit seizoen echter ook wnm. buiten zijn broedomgeving, o.a. 1 ex. in Wenduine en 1 of 2 ex. in Sijsele. Misschien verdient de Kwak wat meer aandacht de volgende seizoenen in verband met mogelijke broedpogingen in onze regio buiten het Zwin.

De waarnemingen van Kwak zijn :

23.01 : 1 ex. Zwin (PDM).
25.04 - 30.05 : regelmatig 1 of 2 ex. te Sijsele (HB).
18.05 : 1 ex. ter plaatse bosjes Wenduine (FBe).
16.10 : 6 ex. weiden Zwinbosjes (EE).
11.11 : 3 ex. Zwinbosjes (PD,PS,LDq,ID).
21.11 : 2 ex. weiden Zwinbosjes (JNM).
27.11 : 1 ex. weiden Zwinbosjes (EE).
05.12 : 3 ex. weiden Zwinbosjes (JNM).

Veel waarnemers nemen geen nota van wnm. van Kwakken in de omgeving van het Zwin omdat deze behoren tot een uitgezette populatie. Toch zou het interessant zijn de wnm. bij te houden om na te gaan hoe het bestand dat momenteel uit enkele tientallen ex. bestaat, zich verder ontwikkelt. De beste kans om Kwakken te zien heeft men s'avonds in de schemering op het einde van de parking aan het reservaat (nota van de redactie).

KLEINE ZILVERREIGER (Egretta garzetta)

Aangetrokken door het ondiep water konden we reeds Zilverreigers waarnemen vanaf half juni (GBu) en dit tot en met september in het Zwin en omgeving.

Ook in de achterhaven Dudzele/Zeebrugge werden er twee ex. waargenomen vanaf half september. De data vergelijkend kan men konkluderen dat de reigers van het Zwinreservaat en deze van de Achterhaven dezelfde zijn. Er is slechts één overkoepelende datum namelijk 26 september, waar in beide gebieden 1 ex. verbleef.

Resultaat een duidelijke overzomering van twee Kleine zilverreigers.

De laatste vogel werd waargenomen op 16.10 in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (SP)

Noemenswaardig is een waarneming van één Kleine Zilverreiger te Lapscheure op 9 juli (PV).

Twee waarnemingen in mei nl. op 16 en 31; één exemplaar resp. in achterhaven Dudzele/Zeebrugge (GO) en bosjes Wenduine (FBe).

De waarnemers in het Zwinreservaat: (GBu, BDC, PDM, JV, MS, JS, MaS, TDS, FDS, DV, TK, SER, AVES, FB, PV, e.a....) De waarnemers in de achterhaven Dudzele/Zeebrugge: (PeL, PDM, JD, SK, TK, TDF, PC, MS, PH, FDS, JM, AA, FBe, e.a....)

Andere waarnemingen:

04.07 : 1 ad.	Dievegat	(TDS)
08.08 : 1 ad.	Dievegat	(TDS)
09.08 : 1 ad.	Dievegat	(TDS)
26.08 : 2 ad.	Ned.Zwin	(AVES, BDC, TDS, FB)

PURPERREIGER (Ardea purpurea)

Een bekende soortgenoot van onze Blauwe reiger welke bij ons waargenomen wordt tijdens de doortrekperiode en dan meestal als enkeling.

Verblijven doet hij hoogstwaarschijnlijk niet, doch tijdens de trek blijft hij soms gedurende enkele dagen ter plaatse pleisteren. Dit gebeurde dit jaar in de Fonteintjes waar er een Purperreiger verbleef van 19 september tot ongeveer 23 september (JVG). De verdere waarnemingen zijn trekwaarnemingen.

Najaarsdoortrekkers :

29.08 : 1 ex.	Zwin	ZO	(BDC, GBu)
19.09 : 1 ex.	Fonteintjes		(JVG) 'zie tekst
22.09 : 1 ex.	Fonteintjes		(PDM) boven'
26.09 : 3 ex.	Kalfsduinen Knokke		(PS, TDS)

Voorjaarsdoortrekkers :

16.04 : 1 ex.	Vrede	10u59	NO	(JM, LVA)
23.04 : 1 ex.	Bosjes Wenduine		NO	(FBe)
25.04 : 1 ex.	Zwinbosjes		NO	(DH, PeL)
30.04 : 1 ex.	St. Pieter	16u54	W	(MaS, FS)
01.05 : 1 ex.	Fonteintjes	07u45	NO	(JNM, FBe)

OOIEVAAR (Ciconia ciconia)

Van de 17 soorten is de Witte ooievaar voor ons zeker geen onbekende meer uit de familie Ciconiidae (Ooievaars). Voor de 19^e eeuw was de Ooievaar een deelgenoot in ons landschap. Nu kennen we hem vanuit het Natuurreservaat het Zwin, waar een herinplanting van deze vogel noodzakelijk werd, daar hij als broedvogel uit onze streken totaal verdwenen was. Naast deze heringevoerde exemplaren worden nog wilde Ooievaars waargenomen tijdens de trekperiodes. Vermeld als najaarsperiode, de maanden juli en augustus. April en mei zijn de maanden van doortochten tijdens het voorjaar.

Najaarswaarnemingen :

Er zijn slechts twee waarnemingen binnengebracht :

10.09 : 1 ad. Zwin en omgeving (JzV)
22.09 : 1 ex. Zwin (-plas) (Pel,PA)
eind
09 : 2 ex. Zwin met Nederlandse ring (GBu)

Voorjaarswaarnemingen :

16.04 : 1 ex. Fonteintjes NO (JvG)
24.04 : 1 ex. Boudewijnkanaal (JvG)
19.05 : 2 ex. St. Donaas (LDH)

Nota : De waarnemingen zijn op verantwoordelijkheid van de waarnemer onderscheiden t.o.v. de 'tamme exemplaren' uit het Zwin.

LEPELAAR (Platalea leucorodia)

De lepelaar, een prachtige vogel die we ieder jaar tijdens voorjaars- en najaarstrek kunnen aanschouwen. Dit dan niet in uitgesproken grote groepen, maar eerder in kleine samenhorende vluchten. Van de gebieden waar de Lepelaar waargenomen is, zijn nog steeds de belangrijkste het Zwin en het havenuitbreidingsgebied te Dudzele-Zeebrugge.

Evenals andere jaren is het moeilijk het preciese aantal pleisterde vogels te vermelden. De belangrijkste reden hiervoor zijn de voedselvluchten tussen het Zwin en Achterhaven. Om een juistere benadering te verkrijgen is het wenselijk om voor de volgende jaren het uur te noteren wanneer men Lepelaars aantreft en indien mogelijk te vermelden of het om adulte of om juveniele vogels gaat

Najaarswaarnemingen :

Zwin : eerste waarneming op 11.07. Gedurende de periode van half juli tot half oktober bleven Lepelaars pleisteren. Enkele maxima die in deze periode genoteerd werden :
18.07 : 3 ex., 04.08 : 4 ex., 07.08 : 9 ex., 24.08 : 24 ex., 01.09 : 11 ex., 09.09 : 10 ex., 22.09 : 13 ex., tot 18.10 : 3 ex.

Tussen deze maximale aantallen is het aantal pleisteraars aan sterke schommelingen onderhevig ten gevolge van uitwisseling met de Achterhaven.

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge : in dit gebied lopen de aantallen niet zo hoog op. Van 02 tot 19.07 verblijven hier 4 ex. Van 02.09 tot 05.10 zijn hier voortdurend vogels aanwezig, met als maxima 9 ex. op 05.09 en 10 ex. op 19.09, 4 ex. blijven aanwezig tot 05.10. In dit gebied fourageren de vogels vooral aan het Insteekdok en in de, met talrijke afwateringskanalen doorsneden, vochtige weilanden.

Waarnemers 'Zwin' : GBU, BDC, PS, TDS, PDM, JV, PeL, FDS, BV, JLH, MS, JS, DV, MaS, PaL, DH, SEK, TK, FB, PK, PW, JNM, LDC, JZV

Waarnemers 'Dudzele-Zeebrugge' : GO, PV, LD, PDM, FBe, MP, RP, SK, TDF, FDS, PL, JM, AA, JNM, DC.

Losse waarnemingen:

10.07 :	1 ex.	Zwinbosjes	overvl.	(PS)
19.07 :	4 ex.	Zuienkerke	16u35	(SK)
04.09 :	16 ex.	Speyen	13u29 WZW	(JzV)
08.09 :	1 ex.	De Vrede		(FBe)
01.10 :	9 ex.	strand Heist	ZW	(BV)
06.10 :	1 ad.	Zwinbosjes	overvl.	(PS)

Winterwaarneming

Een erg late wnm. : 3 juv. in het Zwin op 04.12 (GBU), in de laatste jaren werden vooral in het Zwin reeds verschillende winterwnm., pogingen tot overwinteren genoteerd.

Voorjaarswaarnemingen

In tegenstelling tot het najaar worden in het voorjaar meestal kleinere groepjes gezien, sommige vogels blijven soms een tijdje pleisteren. Alle wnm. :

14.04 :	1 juv.	Achterhaven	(GDP, MS, MaS)
16.04 :	1 ad. 1 juv.	"	(GDP, MaS)
17.04 :	1 ad. 1 juv.	"	(GDP)
21.04 :	1 juv.	"	(GDP, MaS)
24.04 :	3 ex.	Zwin	(JNM)
25.04 :	2 ex.	Vrede	(DH)
05.05 :	3 ex.	Achterhaven	(LD)
07.05 :	3 ex.	"	(TDF)
16.05 :	1 ex.	"	(GO)
22.05 :	1 ex.	Vrede	(DH)

Nota : er zijn enkele meldingen binnengekomen van Lepelaars met kleurringen aan de poten. Het betreft hier ex. die afkomstig zijn uit een aantal Nederlandse kolonies. Een onderzoek is aan de gang om de preciese afkomst van deze vogels te achterhalen. Indien er nog ex. zouden waargenomen worden, gelieve dit te vermelden bij het doorgeven van de wnm..

KRAANVOGEL (Grus grus)

De Kraanvogel staat vermeld als zeldzame doortrekker in onze regio. Toch zijn groepen van 20 à 50 ex. geen uitzondering. Dit jaar zijn niet minder dan 32 wnm. verricht. Als grootste groep hebben we 161 ex. op 08.11 te Damme (RPI). Een pleister- en tevens slaappleats bij uitstek is dit jaar wel Uitkerke- Zuienkerke geweest. Voornamelijk vanaf 11.11 tot 27.11 werden er vluchten tijdens de dag waargenomen in alle richtingen in de omgeving. 's Avonds werden opmerkelijke aantallen genoteerd voornamelijk aan de Fonteintjes, de Vrede, het Dievegat en het Zwin en omgeving.

De voorjaarswaarnemingen zijn schaars (3) vergelijkend met de najaarswaarnemingen.

Alle wnm. :

06.11 :	90 ex.	Fonteintjes	10u35	ZW	(DMP)
	90 ex.	Meetkerke	17u00	ZW	(PvdB)
	43 ex.	Vrede		ZZO	(BV)
	130 ex.	Dievegat		Z	(BV)
	50 ex.	Zwinbosjes		NO	(PaL)
	66 ex.	St.-Michiels	15u30 -	16u00	(AT)
07.11 :	100 ex.	Waggelwater	10u35		(JzV, AV)
		Snellegem	11u00		(MP)
	27 ex.	Brugge		O	(PaL)
	24 ex.	Damme	10u15	ZW	(FV, FB)
	130 ex.	Damme	10u25	ZW	(FV, FB)
08.11 :	161 ex.	Damme			(PPL)
	34 ex.	Zwinbosjes			(PeL, PaL, SF)
	20 ex.	Zwin	17u00		(AT)
	115 ex.	Heist	15u43	NO	(FB)
11.11 :	135 ex.	Zuienkerke			(PDM)
	4 ex.	Cloedt			(PDM)
	4 ex.	Zwinbosjes		NO	(PaL)
12.11 :	150 ex.	Zuienkerke		TP	(ML)
13.11 :	49 ex.	Uitkerke	16u00		(FDS, JM, FV, BJ, DC, e.a.)
	1 ex.	Zwinbosjes		ONO	(PaL)
	3 ex.	Achterhaven	14u00	NO	(WAB, GO, MP, PK)
	3 ex.	Meunikkemoer		ZW	(PDM, JV)
	146 ex.	Zuienkerke (9 juv.)			(PDM, DC)
14.11 :	54 ex.	Zuienkerke (7 juv.)			(PDM)
15.11 :	4 ex.	Uitkerke op akker			(TDS, GBU, RVE, JS, MS, DD, TDF, BDC, LDC)
26.11 :	2 ex.	Uitkerke polder		W	(DC)
28.11 :	4 ex.	St.-Andries		ZW	(LDC)
01.12 :	2 ad.	Uitkerke polder			(DC)
04.12 :	2 ex.	Vaartstraat			(JS, DD)
18.12 :	2 ex.	Meetkerke Moeren	11u54		(JM)

De Kraanvogel is één van de 14 soorten Kraanvogels. Zijn broedgebied ligt in Scandinavië en Noord-Rusland. Vanuit Vanuit Rusland strekt zijn verspreidingsgebied zich uit op dezelfde breedtegraden tot in Azië. 's Winters komt hij ook in Zuid-Afrika voor. Soms blijft hij tijdens de trektijd in de regio pleisteren zoals blijkt uit de wnm..

Voorjaarswaarnemingen

17.03 :	2 ex.	Roksem	overvliegend	(PBT)
20.04 :	5 ex.	Achterhaven		(GO)
29.05 :	3 ex.	Achterhaven		(GO)

SCHOLEKSTER (Haematopus ostralegus)

door Thierry De Schuyter

De Scholekster is in de regio een jaarvogel, over het aantalsverloop tijdens het jaar zijn nog niet zoveel gegevens verzameld. Na het broedseizoen verzamelen de Scholeksters zich langs de kuststrook met het Zwin als belangrijkste pleisterplaats, op diverse plaatsen langs de kust overtijden ze, o.a. : de Voorhaven, de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge en op golfbrekers.

In het Zwin pleisterden in de eerste helft van augustus gemiddeld een 100 ex. met als uitschieter 217 ex. op 02.08 (DV). Op het strandtrajekt Blankenberge - Wenduine waren in oktober en november 40 à 100 ex. aanwezig.

Broedgevallen werden vastgesteld in de Zwinstreek, de Achterhaven, te Hoeke en Damme en in diverse polders langs de kust. Deze soort gaat jaarlijks verder van de kust broeden in de regio.

STELTKLUUT (Himantopus himantopus)

door Thierry De Schuyter

Het koppel dat broedde in het voorjaar van '82 in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, werd ook nog in deze periode waargenomen. Het koppel met 2 juv. bleef samen pleisteren in het gebied tot 19.08 (TDS); in deze periode werden de vogels door verschillende personen opgemerkt (o.a. GO, JV, VWGB), de wnm. hebben steeds betrekking op 1 of 2 ex.. Op 21.07 werden tijdens een telling van pleisterende steltlopers 4 ad. en 2 juv. vogels waargenomen (TDS). De vogels waren steeds aanwezig in de vochtige weilanden die doorsneden zijn met talrijke ondiepe afwateringskanalen. Laatste wnm. 1 ex. op 24.08 (VWGB).

In het voorjaar was terug een koppel aanwezig in het gebied, de eerste wnm. gebeurde in mei (mond. med. FB). Uit juni liggen 3 wnm. voor : 05.06 : 1 ex. (TK, TDS), 08.06 : 1 k. (GO), 09.06 : 1 k. (GDP, MS, MaS). Door enkelen werd zelfs een paring waargenomen; door het uitdrogen van de weilanden waar vorig jaar gebroed werd, verdween het geschikte broedbiotoop. Na de eerste decade van juni werden de vogels nog slechts sporadisch waargenomen.

KLUUT (Recurvirostra avosetta)

door Thierry De Schuyter

De belangrijkste pleisterplaatsen in de regio voor de Kluut zijn de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge en het Zwin en omgeving. In de Achterhaven verblijven tot eind september vrij veel Kluten, volgende maxima werden genoteerd : 05.07 : 97 ex. (TDS), 12.07 : 84 ex. (TDS), 25.07 : 93 ex. (TDS), 15.09 : 170 ex. (GO, SP), 16.09 : 178 ex. (TDS), 18.09 : 120 ex., 19.09 : 96 ex. (GDP). In oktober en november bleven enkele ex. in het gebied pleisteren.

In de eerste helft van augustus werden in het Zwin regelmatig Kluten vastgesteld, meestal enkele tot een 20 ex., op 01.08 52 ex. (DV). Op 26.08 werden aan de Vrede 98 ex. gezien die overtrokken naar ZW (FB,TDS). Jaarlijks overwinteren in het Zwin een aantal Kluten, dit jaar 35 à 40 ex..

In de Achterhaven werden dit jaar zeker 92 k. geteld, dit is heel wat meer dan vorig jaar (TDS). In het Zwin waren dit jaar 33 k. aanwezig. Bijzonder was een kleine kolonie op een akkerland langs de Hoekevaart te Hoeke, hier waren begin mei 3 nesten, deze werden enkele dagen later door een traktor kapot gereden. 2 k. nestelden opnieuw en brachten jongen groot (TDSU).

VORKSTAARTPLEVIER SPEC. (Glareola spec.)

door Thierry De Schuyter

Op 03.06 werd door Thijs Kramer 1 ex. boven het Zwin^{gezien}, waarschijnlijk ging het om een Steppenvorkstaartplevier (Glareola nordmanni).

KLEINE PLEVIER (Charadrius dubius)

door Thierry De Schuyter

De Kleine plevier komt in de regio vooral voor aan allerhande putten, opspuitterreinen en ook wel eens in het Zwin. Na het broedseizoen verbleven in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge tot eind augustus 15 à 20 ex., tot eind september bleven hier ex. aanwezig. In het Zwin werd in de eerste helft van augustus 3 X 1 ex. gezien (DV).

In de loop van april verschijnen de eerste ex. terug in de broedgebieden. Het belangrijkste broedgebied is de Achterhaven met 14 k. (TDS). Broedde verder o.a. nog in de Steenbakkerij van Hoeke (1 k.) (TDSU) en aan diverse zandwinnings- en kleiputten.

BONTBEKPLEVIER (Charadrius hiaticula)

door Thierry De Schuyter

De Bontbekplevier is een jaarvogel in de regio en een zeldzame broedvogel. De soort komt vooral voor langs de kust, soms ook wel eens in het binnenland. Vooral tijdens de trekperiodes pleisteren soms tot een paar honderd ex. langs de kuststrook, met als voornaamste pleisterplaats het Zwin.

In de eerste helft van augustus pleisterden zo'n 10 à 60 ex. in het Zwin, het hoogste aantal was in die periode 121 ex. op 08.08 (DV). Het is jammer dat er geen verdere gegevens voor handen zijn van dit gebied.

In het najaar pleisteren in de Achterhaven regelmatig Bontbekken tot begin november. Doordat meer gegevens voor handen zijn van dit gebied, lijkt dit gebied als pleisterplaats belangrijker dan het Zwin omwille van de hoger vastgestelde aantallen ; toch wordt in het Zwin bijna jaarlijks de kaap van 200 pleisterende ex. overschreden. Vastgestelde maxima in de Achterhaven : 08.08 : 9 ex. (TDS), 15.08 : 127 ex. (SP), 16.09 : 44 ex. (TDS), 04.10 : 109 ex. (SP), 05.10 : 102 ex. (TDS), 10.10 : 37 ex. (TDS), 17.10 : 10 ex. (TDS), tot begin november enkele ex..
Op het strandtrajekt Blankenberge - Wenduine overwinteren een 20 à 25 ex. (FBe).
Ook in het voorjaar pleisteren Bontbekken in de regio, op goede trekdagen veel langs de kuststrook.

STRANDPLEVIER (Charadrius alexandrinus)

door Thierry De Schuyter

De Strandplevier komt vooral voor in de direkte omgeving van de kust. In de eerste helft van augustus waren in het Zwin bijna dagelijks ex. aanwezig, meestal 10 à 20 ex., 33 ex. op 02.08 (DV). In de Voorhaven te Heist/Zeebrugge is er een hoogwater-vluchtplaats die vooral in juli en augustus gebruikt wordt, volgende maxima werden hier genoteerd : 09.07 : 24 ex., 18.07 : 9 ex., 29.07 : 24 ex., 31.07 : 41 ex., 08.08 : 46 ex., 17.08 : 40 ex. (alle gegevens TDS). In de Achterhaven verbleven van juli tot half september enkele ex., een laatste ex. op 04.10 (TDS).

De eerste ex. verschijnen in april in de broedgebieden, in de regio zijn dit voornamelijk het Zwin en de Achterhaven. In de Achterhaven werden dit jaar minimum 33 k. vastgesteld (TDS), in het Zwin 12 k. (GBu).

MORINELPLEVIER (Charadrius morinellus)

door Thierry De Schuyter

Op 17 en 18.09 werden in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge telkens 3 ex. waargenomen op een luzerneveld dat pas gemaaid was, 1 ex. was nog gedeeltelijk in zomerkleed. Een wnm. van 1 ex. gepubliceerd in Wielewaaal 49 : 403 heeft mogelijks betrekking op één van deze drie ex. (waarnemers : TDS,FB,DB).

GOUDPLEVIER (Pluvialis apricaria)

door Thierry De Schuyter

De eerste ex. worden traditioneel begin juli opgemerkt, tot half augustus gaat het meestal om groepen kleiner dan 150 ex. in de kustpolders ; in de streek ten zuiden van Brugge worden weinig wnm. verricht. Pas eind november nemen de aantallen sterk toe om een maximum te bereiken van half december tot half februari, Op 23.12 worden 1000 ex. geteld te Zuienkerke (Wielewaaal 50 : 37). In januari en februari verblijven te Groot-Damme 3 à 4000 ex., gekoncentreerd rond Damme en Oostkerke - Hoeke. Tot half mei pleisteren groepjes in de kustpolders.

HET VOORKOMEN VAN STRANDLOPERS IN N.W.-VLAANDEREN TIJDENS DE PERIODE 01 JULI '82 - 30 JUNI '83

door Peter Sys

KANOETSTRANDLOPER (Calidris canutus)

Najaarswaarnemingen

Het Zwin

De eerste Kanoetstrandlopers werden gezien op 31.07 : 1 ex. (FDS, PS). In augustus en september waren er gemiddeld zo'n 10 à 20 ex. aanwezig, met als belangrijke uitschieters : 143 ex. op 15.08 (DV) en 124 ex. ZW op 24.08 (DV en Wielewaal 49 : 328).

Laatste 2 ex. op 24.09 (TDS).

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Er werd een maximum genoteerd van 25 ex. op 16.09. Overigens maar 8 wnm. met als eerste 11 ex. op 15.08 (YF) en als laatste 3 ex. op 18.09 (Aves en SP).

Andere waarnemingen

De Vrede : 3 ex. op 17.08 (PS)

Put van Vlissegem : 1 ex. op 22.08 (GO)

Strand Knokke : 1 ex. op 26.08 (Aves)

Heist Oostelijke Havendam : 25 ex. op 24.09 (PiV)

Voorjaarswaarnemingen

Behalve 2 winterwaarnemingen (14.02 : 4 ex. te Achterhaven Dudzele/Zeebrugge (PeL, JVS) en 27.02 : 1 ex. te Uitkerke (JVG)) nog 6 lentegegevens zich situerend tussen 18.03 (1 ex. te Achterhaven Dudzele/Zeebrugge (FB)) en 29.05 (1 ex. op het OT Brugge (JM), 1 ex. te Achterhaven Dudzele/Zeebrugge (JM) en 1 ex. in het Zwin (TK)).

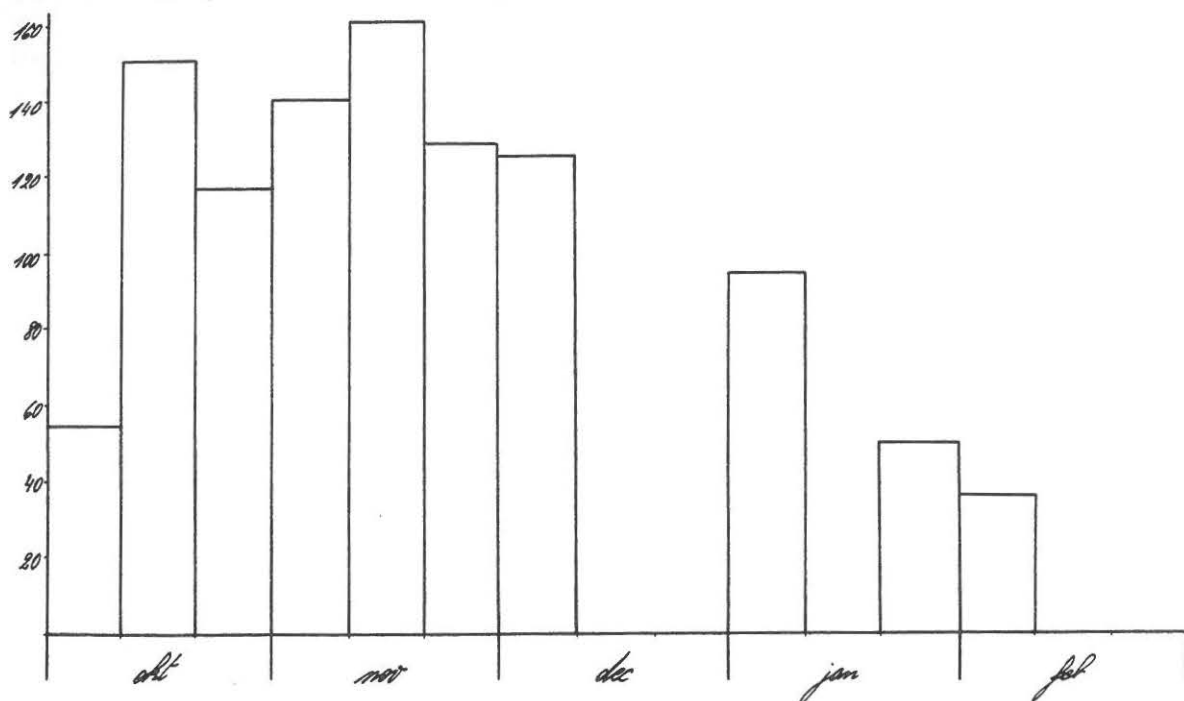
Waarnemers : TK, Aves, JM, FBe, GO, YF, FB, FDS, PK, JD, PeL, MaP, TDS, JVS, JVG, PiV, DV, PS.

DRIETEENSTRANDLOPER (Calidris alba)

De eerste Drieteenstrandlopers werden waargenomen op 31.07 : 7 ex. te Zeebrugge. Kort daaropvolgende observaties zijn 02.08 : 2 ex. (GO en Wielewaal 49 : 328) en 05.08 : 1 ex. op het strand te Knokke (SP en Wielewaal 49 : 328). Tot begin oktober liggen de aantallen niet noemenswaardig hoog ; interessant is wel dat er eind augustus op vijf data zeetrek van deze soort werd vastgesteld : 14.08 : 2 ex., 15.08 : 52 ex. (TDS), 2 ex. op 24 en 25.08 en 3 ex. op 26.08 (alle Aves). Zeker vermeldenswaardig is het ex. op 25.08 op de Vrede (Aves) !

Pas vanaf oktober nemen de aantallen in sterk stijgende lijn toe. Dit blijkt duidelijk uit de tellingen op het strandtraject Blankenberge - Wenduine (alle van FBe). Deze gegevens hebben we in een grafiek omgezet, zie de figuur op de volgende bladzijde.

Fig. : aantalsverloop van de Drieteenstrandloper op het strand-
trajekt Blankenberge - Wenduine, maximum per decade.

Becuwe et al. (1983) schatten het midwinter-maximum van Drieteentjes op de Vlaamse kust op een 500 tot 900 ex.. Dit aantal, dat zowat 2,5 tot 4,5 % van de Westeuropese winterpopulatie omvat, wordt over twee zogenaamde " centra " verdeeld : het traject Koksijde - Raversijde en de zone Bredene - Blankenberge. Elk herbergt op zekere tijdstippen in de winter meer dan 1 % van de Westeuropese winterpopulatie (1 % = 150 ex.), zodat deze twee gebieden, per definitie van internationaal belang zijn. De laatste ex. werden medio april opgemerkt : op het strand voor de Fonteintjes waren op 13.04 nog 26 ex. aanwezig (SK) en op 17.04 nog 30 ex. (SK). Op 01.05 werd daar de laatste wnm. verricht van ongeveer 20 ex. (NJM).

Waarnemers : FBe, JM, Aves, TDS, NJM, SK, JVG, SP.

KLEINE STRANDLOPER (Calidris minuta)

Er werden minder wnm. ontvangen dan in het vorige jaarboekseizoen, nl. 80 t.o.v. 108 in '81-'82. Deze daling manifesteerde zich over gans Vlaanderen (zie Wielewaal 49 : 403) en kan dus niet toegeschreven worden aan een verminderde interesse voor deze soort.

Najaarswaarnemingen

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Hier werden de meeste wnm. verricht. Het eerste ex. werd gezien op 12.07 (TDS). Op 28.07 waren reeds 17 ex. aanwezig (PDM, PeL, JVS). Medio augustus werden de hoogste aantallen bereikt (17.08 : 19 ex., 18.08 : 21 ex. ; alle SP en Wielewaal 49 : 403). In oktober nog verschillende wnm. met als maximum 16 ex. op 17.10 (TDS). Eén novemberwnm. : op 11.11 1 ex. (TDS).

Zwin

Een eerste melding op 02.08 : 1 ex. (DV) ; het hoogste aantal op 15.08 : 7 ex. (DV) en een laatste wnm. op 02.10 : 2 ex. (TK). Op 11.09 nog 6 ex. (PK).

Onverwacht, want zelfs in het uitstekende seizoen '81-'82 werden zulke hoge aantallen nooit vastgesteld (het hoogste najaars-aantal bedroeg toen 9 ex. !). Ook op 24.08 telde men nog 15 ex. (Aves). Met als maandmaximum 4 ex. op 02.09 (PeL, PDM) ging vanaf september het effectief omlaag. De laatste ex. werden gezien op 03.10 (HF en Wielewaal 49 : 403) en 04.10 : 1 ex. (SP en Wielewaal 49 : 403).

Zwin

Hoewel het biotoop voor deze soort niet al te geschikt is worden er toch jaarlijks wat Temminckjes opgemerkt in het schorregebied. Twee wnm. : op 05 en 19.09 telkens 1 ex. ter plaatse (BDC).

Zoals verwacht kwamen er zeer weinig voorjaarsmeldingen binnen :

21.04 : 1 ex. op het OT Brugge (MaS, GDP).

08.05 : 7 ex. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (SP).

10.05 : 8 ex. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (TDS).

Zeer merkwaardig tenslotte is de winterwaarneming op 13.02 !! 1 ex. te Dudzele/Zeebrugge (MS, FDR, IV). Volgens de Avifauna van België (1967) zou dit de eerste februariwaarneming voor België zijn.

Waarnemers : MaS, GDP, BDC, JVG, PK, SK, TDF, PDM, PeL, Aves, NJM Knokke-Heist, SP, MS, FDR, IV.

KROMBEKSTRANDLOPER (Calidris ferruginea)

Najaarswaarnemingen

Wnm. van enige omvang blijven beperkt tot het Zwin en de opspuitvelden in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge.

Zwin

Een eerste ex. werd gezien op 01.08 (DV) ; de laatste 6 ex. op 26.09 (WA Brugge en Wielewaal 49 : 403). In augustus waren doorgaans niet meer dan 10 ex. aanwezig (tellingen DV) met als enige uitzonderingen 14 ex. op 12.08 (DV) en niet minder dan 164 ex. op 15.08 (DV) ; meteen het hoogste aantal ooit in de streek opgemerkt !

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Eerste echte herfstwaarneming op 21.07 : 5 ex. in zomerkleed (TDS) ; laatste gegeven op 05.10 : 2 ex. (TDS). In het totaal kwamen er 24 wnm. binnen, waaronder één belangrijke uitschieter : 15.08 : 96 ex. (TDS) ! ; een zeer hoog aantal, net zoals in het Zwin op dezelfde dag. Andere hoge aantallen waren : 16.08 : 27 ex., 17.08 : 39 ex. en 18.08 : 25 ex. (SP en Wielewaal 49 : 328).

Zowel in het Zwin (164 ex.) als in de Achterhaven (96 ex.) werden op 15.08 zeer hoge aantallen Krombekstrandlopers gesignaleerd, op deze dag werd boven zee en langs de kuststrook zeer veel trek van allerhande steltlopers vastgesteld (med. TDS).

Andere waarnemingen

De Vrede : 7 wnm. tussen 29.07 (1 ex. PDM) en 18.09 (1 ex. FB). Hoogste aantal : telkens 2 ex. op 08 en 12.09 (FBe, GO).

Dievegat : 26.08 : 1 ex. (Aves) en 18.09 : 5 ex. (FB).

Zandwinningsput Ettelgem : op 21.07 : 1 ex. in zomerkleed (DSK, JOM, JM) en op 29.08 : 5 ex. (MP, RP).

Put van Zuilenkerke : 09.09 : 15 ex. (JD).
Weiden Wenduine : 19.07 : 1 ex. (TDS).
Knokke strand : 25.08 : 9 ex. naar ZW (Aves).

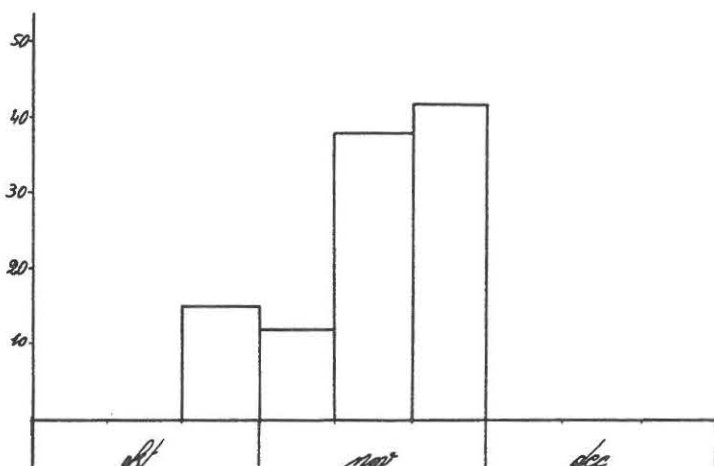
Voorjaarswaarnemingen

24.04 : 1 ex. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (JNM).
08.05 : 2 ex. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (SP).
05.06 : 1 ex. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (TK, TDS).
Waarnemers : MaP, TK, TDS, GO, PDM, PeL, PaL, JVS, ES, SF, DH,
DV, FB, FBe, SK, JNM Brugge, Aves, SP, MS, FDR, IV.

PAARSE STRANDLOPER (Calidris maritima)

Behalve de tellingen van FBe werden er zeer weinig wnm. ontvangen ; nauwelijks vijf ! Een globaal aantalsbeeld kan dan ook nauwelijks opgegeven worden ...
Uitvoerige informatie over het voorkomen van deze soort aan onze kust wordt teruggevonden in Becuwe (1971) en Becuwe et al. (1983). Het aantalsverloop op het strandtrajekt Blankenberge - Wenduine zag er als volgt uit : zie onderstaande figuur.

Fig. : aantalsverloop van de Paarse strandloper op het strandtrajekt Blankenberge - Wenduine, maxima per decade.

Van andere gebieden ontvingen we nauwelijks informatie, enkel van de Voorhaven te Heist/Zeebrugge kregen we nog enkele wnm.. Het eerste ex. werd gezien op 31.07, het betrof hier een ad. in zomerkleed. Op 16.10 : 6 ex. (SP), 22.02 : 17 ex., 12.03 : 42 ex., 15.04 : 24 ex..

Becuwe et al. schatten de midwinterpiek van deze soort aan de Vlaamse kust op een 280 à 330 ex.. Tussen 1968 - 1970 en 1975 - 1979 kon een duidelijke toename vastgesteld worden.

Waarnemers : FBe, JM, JVG, TDS, SP.

BONTE STRANDLOPER (Calidris alpina)

Het voorkomen van de Bonte strandloper in de streek beperkt zich globaal tot drie gebieden : het Zwin, de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge en het strand tussen Blankenberge en Wenduine (+ Uitkerkse polder).

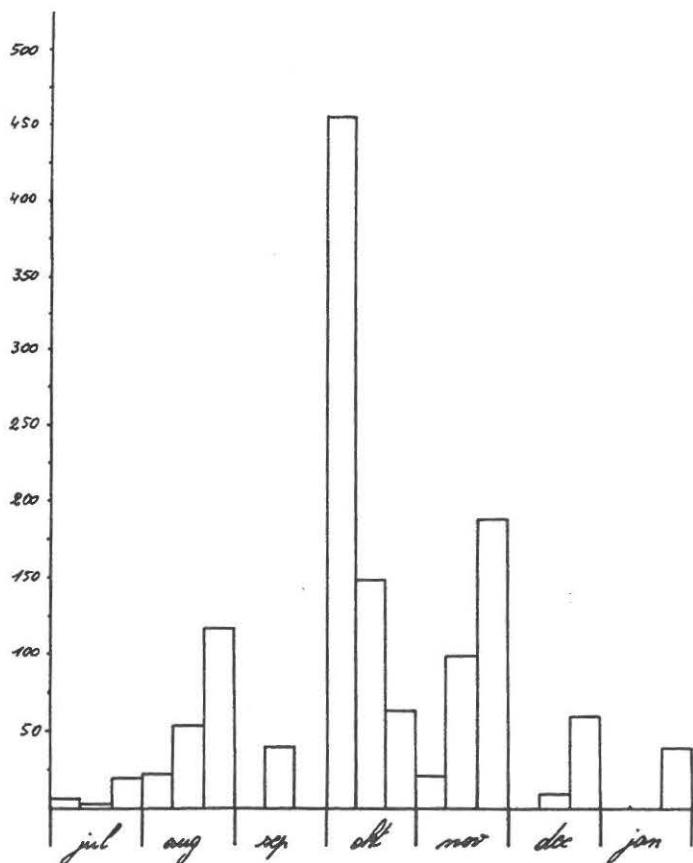
Het Zwin

We beschikken over weinig systematische tellingen. De eerste Bontjes werden vastgesteld op 10.07 (1 ex., TDS). Tussen 01 en 15.08 varieerden de aantallen tussen 11 (05.08) en 60 ex. (15.08). Gemiddeld waren er in deze maand zo'n 20 tot 30 ex. aanwezig (tellingen DV). Andere gegevens ontbreken.

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

Onderstaande figuur stelt het aantalsverloop voor tussen juli en januari. Het eerste Bontje werd gezien op 03.07 : 1 ex. in zomerkleed (TDS). Op 22.07 minimum 5 ex. (JM). Op 28.08 reeds ca. 120 ex. (GO). Zoals blijkt uit de figuur schommelen de aantallen iets wat wellicht te wijten is aan kleine verplaatsingen binnen het industriegebied zodat niet alle ex. geteld worden. Het maximum werd op 10.10 bereikt met 460 ex. (TDS). Na januari bekwamen we de volgende gegevens : 08.02 : 15 ex. (LDq), 14.02 : 30 ex. (LDq), 26.02 : 11 ex. (GO), 08.03 : 50 ex. (LDq), 17.04 : 1 ex. (JD), 24.04 : 2 ex. (JNM), 06.06 : 1 ex. (laat !)(TDS).

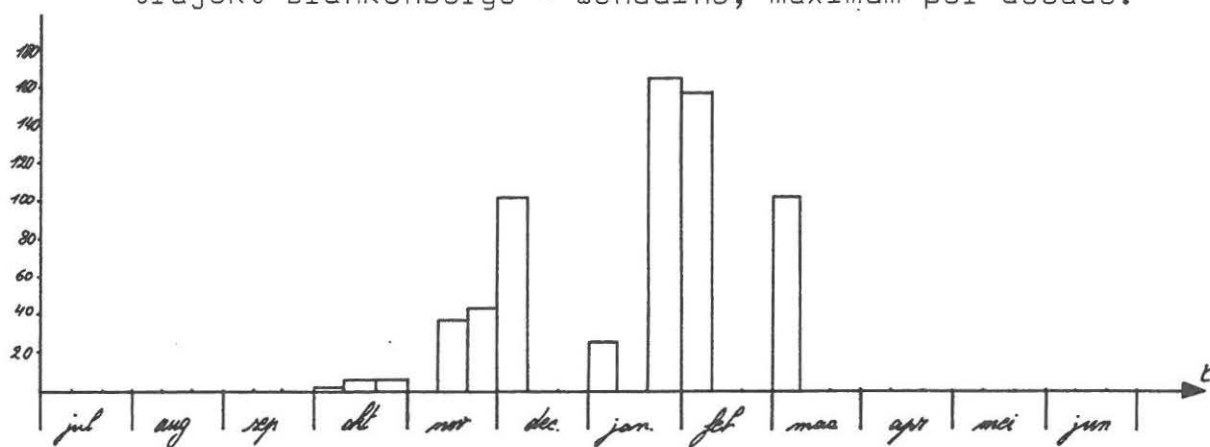
Fig. : aantalsverloop van de Bonte strandloper in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, maximum per decade.

Strandtrajekt Blankenberge - Wenduine

Zowat alle gegevens zijn ontleend aan tellingen van FBe. Zoals blijkt bereiken de aantallen hun hoogtepunt in december - maart. Samen met de IJzermonding te Nieuwpoort en het Zwin te Knokke behoort de winterpopulatie tot de belangrijkste van de Vlaamse kust (Becuwe et al., 1983). Voor het aantalsverloop zie onderstaande figuur.

Fig. : aantalsverloop van de Bonte strandloper op het strandtrajekt Blankenberge - Wenduine, maximum per decade.

Andere gegevens :

Kleiputten Oostkerke : 06.04 : 1 ex. (TDSU).

Hoeke kleiputten Sint-Donaas : 20.04 : 1 ex. (TDSU).

Uitkerke : 27.02 : 120 ex. (JVG). De Bontjes die bij laagtij op het strand te Blankenberge foerageren overtijnen bij hoogtij in de Uitkerkse polder.

Dievegat : 08.08 : 2 ex. (TDS).

De Vrede : 26.08 : 5 ex. (TDS,FB) en 13.08 : 1 ex. (TK).

Put Ettelgem : 03.10 : 4 ex. (JM).

Vagevuur Zuierenkerke : 09.09 : 1 ex. (JD).

Waarnemers : TDS, SK, JNM, JD, Aves, FB, LDq, DV, JVG, TDSU, JM, FBe, TK, GO, SP.

Bibliografie :

Becuwe M., 1971. Het voorkomen van de Steenloper, *Arenaria interpres*, en de Paarse strandloper, *Calidris maritima*, in België en Zeeuws-Vlaanderen (Nederland). De Giervalk 61 : 175 - 223.

Becuwe M., G. Burggraefe, J. Burny, P. Lingier, G. Rappé, J. van Gompel, 1983. De verspreiding en het aantalsverloop van pleisterende waadvogels op de Westvlaamse en Zeeuws-vlaamse Noordzeekust 1972 - 1979. De Wielewaal 49 : 341 - 372.

Commissie voor de Belgische Avifauna, De, 1967. Avifauna van België. Brussel.

Inleiding

De meeste Kemphanen die in West-Europa broeden brengen de winter door in Centraal- en Zuid-Afrika. Prater (1981) schat het aantal overwinteraars in Europa en Noord-Afrika op een 1600 ex. ; Becuwe et al. vermelden 3000 - 4000 vogels alleen in West-Europa.

Voor deze waadvogel is de Zwinstreek van enorm belang omdat een belangrijk deel van deze Europese overwinteraars juist daar voorkomt. Hoe belangrijk deze populatie wel is bewijzen de gegevens in de volgende tabel waarin tellingen van de laatste winters opgenomen zijn van de Kemphanenslaapplaats in het natuurreservaat het Zwin. De wnm., alle gepubliceerd in De Wielewaal, stammen van Guido Burggraeve en medewerkers.

Tabel

Winter	Datum	Aantal	Bron
'75/'76	19.01	230	Wielewaal 43 : 120.
	06.02	190	idem
'76/'77	14.11	160	idem
	01.12	350	idem
	28.12	650	idem
	07.01	260	Wielewaal 44 : 115.
	23.01	830	idem
'77/'78	18.02	1210	idem
	01.12	260	idem
	08.01	750	Wielewaal 45 : 117.
	06.02	850	idem
	26.11	450	idem
'78/'79	03.01	75	Wielewaal 46 : 221.
	30.11	370	idem
'79/'80	12.01	300	Wielewaal 47 : 481.
	23.11	230	idem
'80/'81	23.02	320	Wielewaal 48 : 322.
	03.12	230	idem
'81/'82	13.12	450	idem

Door deze slaapplaats te kontroleren bekomen we prachtige gegevens over het wintervoorkomen van de Kemphaan in een groot deel van N.W.-Vlaanderen, de vogels komen 's avonds in het Zwin samen uit een zeer groot gebied. Met deze aantallen is het natuurreservaat van groot internationaal belang want de 1 % norm van de soort in de winterperiode bedraagt 50 vogels (Becuwe et al., 1983).

Hoe was het met de Kemphaan gesteld in de jaarboekperiode '82-'83 ?

De ontvangen wnm. heb ik ingedeeld in najaars-, winter- en voorjaarsgegevens. Bij de omlijning van deze periodes heb ik gebruik gemaakt van de Avifauna van België (CBA, 1967) die de status van de Kemphaan op nationaal vlak als volgt omschrijft :

" najaarstrek van half juni tot begin november ; voorjaarstrek van eind februari tot eind mei ". De winterwaarnemingen situeren zich dus in de periode begin december - februari.

Resultaten

Overzomering : een 15-tal mannetjes overzomeren in de Uitkerkse polder (JVG).

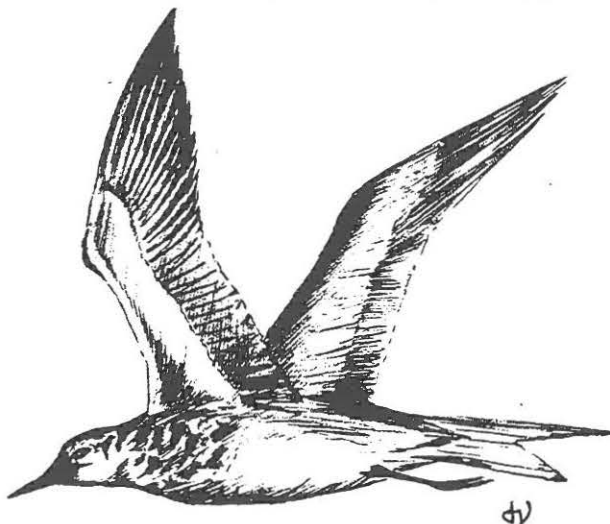
Najaarswaarnemingen

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge

De eerste ex. werden begin juli opgemerkt, nl. 20 ex. op 03.07. Half juli zijn de aantallen reeds toegenomen, o.a. : 87 op 12.07, 254 op 18.07, het hoogste aantal voor juli bedraagt hier 264 ex. op 25.07. Van begin tot half augustus verbleven 220 ex. in het gebied, daarna minder (alle wnm. TDS). De belangrijkste septembertallen waren 118 ex. op 19.09 (TDS) en 104 ex. op 27.09 (JD). In oktober blijven nog een 20 ex. aanwezig.

De Vrede

In dit kleine gebied worden regelmatig grote aantallen Kemphanen aangetroffen. Dit seizoen waren de eerste 2 ex. aanwezig op 18.07 (JNM). In augustus werden herhaaldelijk meer dan 100 ex. gezien ; o.a 200 ex. op 10.08 (LD'H), 185 ex. op 14.08 (TDS,FB).

De soort beperkt zijn aanwezigheid niet alleen tot het eigenlijke kleiputgebied (wordt meer als drink- en poetsplaats gebruikt) maar wijken ook uit naar de omliggende akkerlanden waar ze door hun schutkleur gemakkelijk over het hoofd gezien worden (Hazegraspolder, Willem-Leopoldpolder, akkers rond de Oude en de Nieuwe Vrede, enz. ...). Zo werden op 07.11 niet minder dan 357 ex. geteld in de Hazegraspolder (GO), vermoedelijk een groot deel van de slaappleatspopulatie van het Zwin.

Hoeke en omgeving

Enkele zomerwaarnemingen van de kleiputten Sint-Donaas, de Steenbakkerij te Hoeke en de Zwarte Sluis (Hoekevaart). Eerste wnm. op 01.07 : 2 ex. (FDS,SK,KT,TDF,SM).

Winterwaarnemingen

De vogels die de nacht doorbrengen op de slaappleats in het Zwin verspreiden zich gedurende de dag over de polders in de streek, meestal foerageren deze op akkerland of weiland, soms ook wel eens op de opspuiterreinen in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge. Enkele opvallende aantallen :

23.12 :	± 100 ex.	te Oostkerke (GO)
27.12 :	± 100 ex.	in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (GO)
16.01 :	± 50 ex.	" " " (JNM),
		een slaappleats was niet uitgesloten
04.02 :	75 ex.	te Oostkerke (TDSU)
08.02 :	60 ex.	in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (LDq)
09.02 :	55 ex.	aan de Hoekevaart (TDSU)
13.02 :	± 80 ex.	in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, op slaaptrek over het Insteekdok (JNM)

26.02 : 170 ex. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (GO)
28.02 : 4 ex. Molentje te Blankenberge (FBe)

Ook deze winter kwamen terug Kemphanen slapen in het natuurreservaat het Zwin, van GBu kregen we de volgende gegevens : het hoogste aantal werd geteld op 22.11 : 920 ex. !, 27.12 : 310 ex., 04.01 : 280 ex. en 25.01 : 650 ex..

Voorjaarswaarnemingen

De hoogste aantallen werden gemeld in maart, wellicht betreft dit nog vogels van de lokale winterpopulatie.

Bijvoorbeeld : 01.03 : 70 ex. kleiputten Oostkerke (TDSU)
02.03 : 250 ex. Achterhaven Dudz./Zeebr. (GO)
07.03 : 6 ex. Hoekevaart (TDSU)
08.03 : 19 ex. OT Brugge (MS,FS)
08.03 : + 200 ex. Achterhaven Dudz./Zeebr. (LD)

Vanaf april neemt het aantal wnm. duidelijk af. Enkele uitzonderingen : 02.04 en 05.05 telkens 60 ex. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (GO,LD).

Doortrekwaarnemingen

06.04 : 6 + 8 ex. NO aan de kleiputten van Sint-Donaas (TDSU)
24.04 : 6 ex. doortrekkend aan het Zwin (TK)

Waarnemers : JVG, GO, TK, LD'H, TDS, TDSU, FB, WG Ser, Aves, FDS, SK, KT, JM, JD, FBe, MS, MaS, FS, LDq, TDF, TW, LD.

Bibliografie

Becuwe M., G. Burggraeve, J. Burny, P. Lingier, G. Rappé, J. van Gompel. 1983. De verspreiding en het aantalsverloop van de pleisterende waadvogels op de Westvlaamse en Zeeuws-Vlaamse Noordzeekust. 1972 - 1979. De Wielewaal 49 : 341 - 372.

Commissie voor de Belgische Avifauna, De. 1967. Avifauna van België. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel.

Prater, A.J.. 1981. Estuary Birds in Britain and Ireland. T & A.D. Poyser, Calton.

BOKJE (*Lymnocryptes mimimus*)

door Hans De Blauwe

Bokjes komen bij ons voor als najaars- en voorjaarsdoortrekker en als wintergast, zomerwaarnemingen zijn zeldzaam. De meeste wnm. gebeuren in de doortrekperiodes van half september tot eind november en van half februari tot eind april, soms ook nog begin mei. Bij vorst trekken de Bokjes weg.

Waarnemingen :

15.08 : 1 ex. Achterhaven Dudzele/Zeebrugge (SP)
18.09 : 5 ex. " " " (SP)
01 -
08.10 : 1 ex. " " " (FB)
16.10 : 1 ex. weiden Fribona Oostkamp (PK)
17.10 : 1 ex. kleiputten Heist (FB)
24.10 : 2 ex. zandwinning Beernem (WG Ser)
02.11 : 1 ex. OT Brugge (MS)
14.11 : 2 ex. zandwinning Beernem (WG Ser)
14.11 : 1 ex. Steenbakkerij Hoeke (AA, ADB, MDB)
20.11 : 2 ex. Leiemeersen (KD)
27.11 : 2 ex. " " (KD)
28.11 : 2 ex. zandwinning Beernem (WG Ser)
05.12 : 1 ex. Zwinschorre (MS, MaS, SK, TDF, FDR, JM)
02.01 : 2 ex. Achterhaven Dudzele/Zeebrugge, overvliegend (FDR)
15.01 : 2 ex. Leiemeersen (KD)
22.02 : 1 ex. put Sint-Pieters (MS)
20.03 : 1 ex. Hoeke (JNM Knokke-Heist)
04.04 : 1 ex. Hoekevaart (TDSU)
08.04 : 1 ex. Branddijk Damme (TDSU)
13.04 : 1 ex. Fonteintjes (SK)
26.04 : 1 ex. Fonteintjes (FB)

WATERSNIP (*Gallinago gallinago*)

door Hans De Blauwe

De Watersnip is een talrijk doortrekker en pleisteraar in onze regio. Er werden 105 wnm. doorgegeven, deze staan op de periode van augustus tot april.

Maxima in '82-'83 :

Uitkerke : 27.11 : 75 ex. (DC, VR)
Zuienkerke : 27.11 : 27 ex. (MS)
Meetkerke : 70 à 80 ex. in de Moeren op 16.10 (MS, MaS, JzV) en
+ 50 ex. op 23.10 (MS)
OT Brugge : 02.11 : 95 ex. (MS), 14.11 : 55 ex. (JNM), 10.12 :
94 ex. (FDR), 15.12 : 150 ex. (FDR)
Achterhaven Dudzele/Zeebrugge : 25.07 : 79 ex. (TDS), 17.09 :
128 (TDS), 01.11 : 250 ex., 15.02 : 91 ex. (FW).
Damme : 80 ex. (TDSU)
Heist vuurtoren : 42 ex. (TDS)
Oostkamp Fribona : 16.10 : 55 ex.
Beernem zandwinning : 17.10 : 24 ex. (WG Ser)
Leiemeersen : 06.11 : 35 ex. (KD)

Op 03.08.'83 in de weiden ten N van Roksem 1 alarmerend p. (LVR).

POELSNIP (Gallinago media)

door Thierry De Schuyter

Op 16.08 1 ex. te Zeebrugge (Wielewaal 49 : 329).
Ook in het voorjaar zou een ex. korte tijd gepleisterd hebben
in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (Aves), verdere gegevens
omtrent deze wnm. zijn niet bekend.

HOUTSNIP (Scolopax rusticola)

door Hans De Blauwe

Er liepen 41 wnm. binnen tussen 31.10 en 30.03. Daarnaast is
er nog een wnm. van 1 ex. op 27.07 in het Bulskampveld (WG Ser).

Zoals gewoonlijk zijn de meeste wnm. in de Zwinbosjes verricht
november : 8 wnm., max. 7 ex. op 05 (PiV) en 11.11 (PDM,PS,ID,
LDq)
december : 4 wnm., max. 11 à 12 op 26.12 (JNM Knokke-Heist)
januari : 1 wnm., 2 X 1 ex. op 19.01 (YF)
februari : 4 wnm., telkens 1 ex.

De overige wnm. zijn afkomstig van Wenduine (5 wnm. van FBe en
MaP), Ryckevelde (9 wnm. door TDSU met max. 4 ex. op 16.03),
de Spoorwegbedding te Sijsele (3 wnm. door TDSU), de resterende
wnm. (8) komen zowel uit de bossen als de polder.

Aantal wnm. per maand : juli 1, oktober 2, november 10, decem-
ber 5, januari 3, februari 12, maart 6.

GRUTTO (Limosa limosa)

door Thierry De Schuyter

Na het broedseizoen verzamelen de Grutto's op verschillende
plaatsen in de regio, de belangrijkste van deze plaatsen zijn
de Zwinstreek, Hoeke en de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge.
De Achterhaven is veruit het belangrijkste gebied, doorgaans
verblijven in de andere gebieden 10 à 20 ex., waar de hoogste
aantallen half juli genoteerd worden : 18.07 : 63 ex., dit
aantal neemt geleidelijk af tot nog 15 ex. half augustus. In
september en oktober worden nog regelmatig enkele ex. opge-
merkt.

De eerste Grutto wordt gezien op 20.02 in de Achterhaven (SK).
Alle traditionele broedgebieden in de regio zijn dit jaar
terug bezet, van de meeste zijn geen preciese gegevens bekend
van het aantal broedparen. In het gebied van Hoeke - Oostkerke
waren dit jaar 8 k. aanwezig (TDS).

ROSSE GRUTTO (Limosa lapponica)

door Thierry De Schuyter

Deze soort wordt vooral aangetroffen langs de kust, op het
strand en in het Zwin. In de eerste helft van augustus was
de soort regelmatig aanwezig in het Zwin met als hoogste
aantal 27 ex. op 09.08 (DV), op 17.10 : 15 ex. (Wielewaal 49 :
404). Op het strandtrajekt Blankenberge - Wenduine worden

van 10.10 tot 06.01 af en toe enkele ex. vastgesteld met als max. 6 ex. op 21.10 (FBe). In de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge 26 ex. op 16.09 en 6 ex. op 18.09 (TDS). In het voorjaar trekt deze soort door langs de kust, er zijn echter geen wnm. omdat in deze periode zeer weinig getrekteld wordt.

REGENWULP (Numenius phaeopus)

door Thierry De Schuyter

De eerste ex. worden meestal begin juli reeds opgemerkt in de regio, op 05.07 1 ex. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge. De vogels foerageren dan meestal samen met Wulpen op weiland en in de schorre en op het slik in het Zwin, soms ook enkele ex. op de golfbrekers bij laag tij en langs de strekdammen in de Voorhaven. In de regio bevinden zich twee belangrijke slaapplaatsen nl. het Zwin waar tot een paar honderd ex. komen en de Achterhaven waar maximaal 200 ex. komen slapen in de trekperiodes, er slapen waarschijnlijk ook Regenwulpen in de Uitkerkse polder en de zandwinning te Beernem. Merkwaardig zijn de winterwaarnemingen dit jaar. Langs het Lievegeleed werd op 19.11 1 ex. gezien dat samen met Wulpen foerageerde op weiland (TDSU). Op 04.01 werd langs de Hazegrasstraat te Knokke 1 ex. waargenomen (TDS), deze vogel kon niet goed meer vliegen en werd ook door GBU gezien. In het voorjaar worden de meeste ex. gezien in de omgeving van het Zwin (slaapplaats), tijdens de dag verspreiden de vogels zich over de regio. De meeste verblijven in de polders doch ook wel in de zandstreek (Sijsele, Moerkerke).

WULP (Numenius arquata)

door Thierry De Schuyter

In de regio overzomeren bijna jaarlijks een klein aantal Wulpen (10 à 30 ex.), deze hebben als slaapplaats het Zwin en de Achterhaven. Naarmate het najaar nadert worden ook de slaapplaatsen in de zandwinning te Beernem en in de Uitkerkse polder in gebruik genomen. De Zwinslaapplaats is veruit de belangrijkste, hier worden soms meer dan 1000 vogels geteld. In de Achterhaven komen tot 500 ex. slapen (TDS). De zandwinning te Beernem en de Uitkerkse polder kunnen tijdelijk 100 à 300 vogels herbergen. In de periode half september - half december verblijven naar schatting maximaal 1500 à 1800 ex. in de regio, een simultaan-telling van de verschillende slaapplaatsen zou interessant zijn. De vogels die gaan slapen in het Zwin én tijdens de dag foerageren in de streek van Hoeke - Lapscheure - Moerkerke, gebruiken 's morgens de kleiputten van Sint-Donaas als een soort rustplaats en ook als foerageerplaats voor ze uitzwermen in deze streek ; verschillende malen werden hier meer dan 200 ex. vastgesteld tijdens het winterhalfjaar (TDSU).

ZWARTE RUITER (Tringa erythropus)

door Frank De Scheemaeker

De Zwarte ruiters is een regelmatig voor- en najaarsdoortrekker langs de kust en in de polders. Over zijn wintervoorkomen was net als bij het Witgatje weinig gekend. Daarom worden hier alle wnm. tussen 01.11 en 01.03 samengevat.

Aantal wnm. en ex. per maand

november	: 7 wnm. betreffende	7 ex.
december	: 9 wnm. "	10 ex.
januari	: 4 wnm. "	4 ex.
februari	: 4 wnm. "	6 ex.

In het totaal 24 wnm. betreffende 27 ex..

Verspreiding over de regio

We ontvingen slechts uit 5 exkursiegebieden wnm. : 12 wnm. uit de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge, 9 wnm. uit het Zwin en telkens 1 wnm. uit Uitkerke, Lissewege en Hoeke.

Besluit

De Zwarte ruiters was eerder zeldzaam deze winter in de regio. Alle wnm. zijn afkomstig uit het kustgebied en de polders aansluitend bij de kust. 86 % van de wnm. komt uit slechts twee gebieden : het gebied van de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge en het Zwin.

TURELUUR (Tringa totanus)

door Thierry De Schuyter

Tijdens het najaar pleisteren steeds op verschillende plaatsen Tureluurs in de regio, vooral langs de kust en de aanpalende polders. De belangrijkste pleisterplaatsen zijn het Zwin en de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge. De najaarstrek wordt in de regio meestal pas goed merkbaar als in de tweede helft van juli meer ex. pleisteren, vanaf dan kan men ook wel eens overtrekkende vogels zien, die soms in groepen van meer dan 100 ex. doortrekken. In augustus was er één dag waarop bijzonder veel trek en pleisterende vogels werden vastgesteld nl. 15.08, toen werden afhankelijk van de waarnemer in het Zwin de volgende aantallen vastgesteld : 560 ex. (SP), 1000 ex. (DV) en 3000 (GBu) ; hierbij dient vermeld te worden dat het hier zowel om pleisterende als overtrekkende ex. gaat. Op deze dag werden ook op andere plaatsen hogere aantallen vastgesteld dan normaal. Overwinterende ex. worden vooral gezien in het Zwin en de Achterhaven en een enkeling op het strand. Vanaf begin maart verschijnen de vogels terug in hun traditionele broedgebieden : de Zwinstreek, de Achterhaven en de polders van Uitkerke, Zuienkerke en Nieuwmunster. In het Zwin dit jaar 38 p. (GBu).

POELRUITER (Tringa stagnatilis)

door Thierry De Schuyter

Op 17.09 werd door JD 1 ex. waargenomen op een opgespoten terrein. Deze waarneming valt binnen de normale doortrekperiode voor deze soort, deze soort blijft echter zeer zeldzaam in de regio. Het is opmerkelijk dat sinds de werken een aanvang namen in de Achterhaven de Dudzele/Zeebrugge, waardoor verschillende interessante plassen ontstonden, er nu toch regelmatig gezien worden dan vroeger. Ook deze wnm. werd verricht in de Achterhaven.

GROENPOOTRUITER (Tringa nebularia)

door Thierry De Schuyter

Reeds begin juli werden de eerste ex. gesignaleerd : 03.07 : 3 ex. in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge. Ook op andere plaatsen worden de eerste Groenpoten opgemerkt, o.a. in de diverse kleiputten, zandwinningsvijvers, langs kanalen, ... De grootste aantallen worden genoteerd langs de kust met als voornaamste gebieden het Zwin en de Achterhaven. Op de overige plaatsen verblijven soms enkele ex. voor kortere of langere tijd. In het Zwin verblijven in de eerste helft van augustus 2 à 15 ex. met als uitschieters 25 ex. op 10 en 37 ex. op 08.08. Op 15.08 werden hier 73 ex. gezien (gegevens Zwin DV,SP). In de Achterhaven werden de volgende maxima genoteerd : 18.07 : 26 ex. (TDS), 05.08 : 73 ex. (SP), 15.08 : 59 ex. (TDS, FB), 16.09 : 21 ex. (TDS). Nadien verblijven nog enkele ex. in het gebied tot eind oktober, een enkeling nog begin november. Op 18.12 werd 1 ex. opgemerkt in de Achterhaven (Wielewaal 50 : 38), dit is één van de weinige winterwaarnemingen in de regio.

WITGATJE (Tringa ochropus)

door Frank De Scheemaeker

Het Witgatje is een gewone voor- en najaarsdoortrekker in de regio. Over zijn wintervoorkomen is minder geweten. Daarom vond ik het interessant alle wnm. tussen 01.11 en 01.03 in te vragen en op een rijtje te plaatsen. Dit leidde tot de volgende resultaten :

Aantal wnm. en ex. per maand

november	: 24 wnm. betreffende	31 ex.
december	: 25 wnm. "	35 ex.
januari	: 17 wnm. "	25 ex.
februari	: 27 wnm.	33 ex.

In het totaal werden 93 wnm. verricht betreffende 124 ex..

Verspreiding over de regio

Polder en kuststrook

Op twee na kwamen alle wnm. uit de kuststreek en de polder. Uit 14 poldergemeenten kwamen wnm. binnen. Meetkerke spande de hoofdkroon met 24 wnm., gevolgd door Varsenare met 18 wnm. en de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge met 14 wnm.

Kleiputten Sint-Donaas Hoeke

11.07 : 4 ex. (TDS) en 25.07 : 3 ex. (TDS).

Zandwinningsput Ettelgem

31.07 : 7 ex. (JM), 01.08 : 8 ex. (JM), 21.07 : 4 ex. (JM,DSK, JOM).

Overige gebieden :

Vagevuur Zuierenkerke : 09.09 : 1 ex. (JD), Uitkerkse polder :
09.07 : 2 ex. (TDS), Put van Roksem : 30.07 : 2 ex. (JM).

Uit de gegevens blijkt dat de meeste wnm. gebeurden van de tweede decade van juli tot eind augustus, de hoogste aantallen werden van eind juli tot half augustus.

Voorjaarswaarnemingen

Zoals blijkt uit de enkele meldingen is de lentetrek bij deze ruiters veel minder uitgesproken ; slechts 5 wnm. werden doorgezonden :

20 en 22.04 : 1 ex. zandwinningsput Vlissegem (CR)

30.04 : 2 ex. in de Achterhaven (FB)

04.05 : 3 ex. " (PeL)

05.05 : 1 ex. Molentje Blankenberge (FBe)

Waarnemers : PK, JD, JOM, DSK, JM, GO, PDM, PeL, JVS, KVS, MaP,
FDS, JNM Brugge, JNM Knokke-Heist, TDS, TDSU, FB,
RB, CR, DV, FBe, WG Ser, SP, PS.

DEVERLOPER (Actitis hypoleucos)

door Thierry De Schuyter

Deze soort komt tijdens de trekperiodes algemeen voor in de regio, door het feit dat de soort algemeen voorkomt zijn er weinig die systematische tellingen verrichten van deze soort. In de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge worden in juli en augustus alle pleisterende steltlopers bijna wekelijks geteld door TDS waardoor ook interessante gegevens van de Deverloper beschikbaar zijn. De volgende maxima werden opgetekend :
05.07 : 1 ex., 12.07 : 17 ex., 18.07 : 30 ex., 21.07 : 75 ex.,
25.07 : 110 ex. ! (alle TDS), 07.08 : 80 ex. (SP) ; 17.08 :
40 ex., 19.08 : 37 ex. (TDS), na deze datum bleven tot eind september 10 à 15 ex. in het gebied. Laatste wnm. half november (TDS).

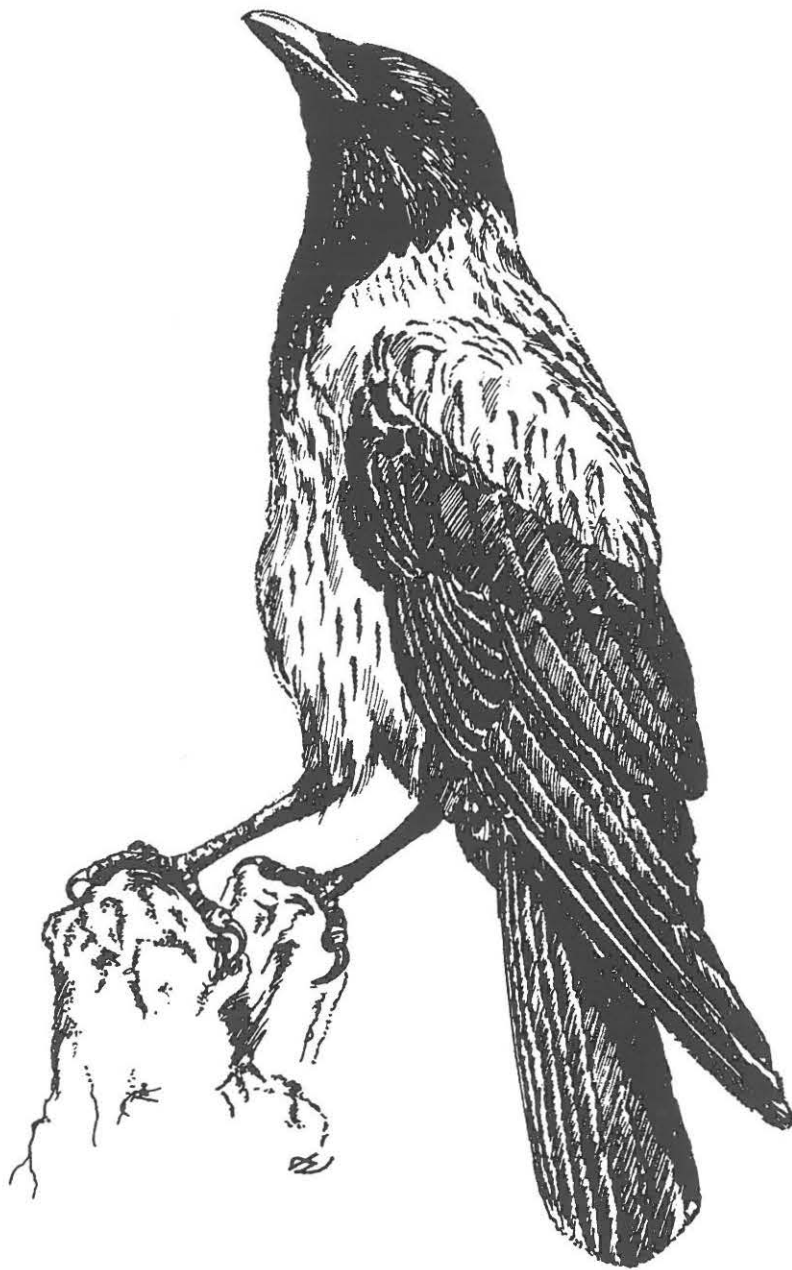
De voorjaarstrek geeft minder hoge aantallen, vanaf eind april zijn overal ex. waar te nemen in de polders en in de diverse putten.

STEENLOPER (Arenaria interpres)

door Thierry De Schuyter

De Steenloper is een typische vogel van de kuststrook, de soort ziet men voornamelijk op golfbrekers, strekdammen, dijken, op het strand en soms in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge en bijna dagelijks in het Zwin.

ZANGVOGELS & VARIA

KWARTEL (Coturnix coturnix)

door Patrick Keirsebilck

Doortrek

21.04 :	1 ex. Wulgenbroeken Oostkamp	(PK)
29.04 :	1 ex. Spoorwegbedding Sijsele	(TDSU)
01.06 :	1 ex. Hoeke	(TDSU)
04.06 :	1 ex. Treurwilgenweg St.-Michiels	(LDq, ID)
08.06 :	1 ex. Hoekevaart	(TDSU)

Alle ex. werden door hun roep óf " zang " gelokaliseerd. De wnm. van 04.06 bewijst duidelijk dat de trek in juni nog kan doorgaan. Wat de beide laatste wnm. betreft, jaarlijks worden in de streek van Hoeke, Damme in het begin van juni roepende ex. in een geschikt biotoop aangetroffen. Wegens de teruggetrokken levenswijze is het moeilijk te achterhalen of het al dan niet broedvogels zijn. Voorlopig nemen we aan dat het hier doortrekkers zijn.

Broedgevallen

Snellegem : 2 k.
Meetkerke : 1 mislukt broedgeval (mond. med. JzV), verstoring door landbouwactiviteiten was de oorzaak.
Torhout : 1 k. (Doedeljoe 7, 4 : 19).

Dit jaar dus wat meer wnm. dan in vergelijking met andere jaren. Waarschijnlijk is de Kwartel toch een jaarlijkse broedvogel in de regio, zij het dan in zeer klein aantal.

KWARTELKONING (Crex crex)

door Patrick Keirsebilck

1 wnm. van deze soort die bepaald niet jaarlijks in de regio te zien is (o.a. wel in '77, '78 en laatst in '80) : op 12.05 : 1 ex. in het Zwin (GBu).

In de uiterwaarden langs de Nederlandse grote rivieren is deze soort plaatselijk nog betrekkelijk algemeen, terwijl er in ons land geen 20 paar meer zouden zijn. De laatste jaren gaat de soort hier sterk achteruit, vooral door de veranderende landbouwmethodes.

GIERZWALUW (Apus apus)

Een late wnm. : 12.10 : 2 ex. te Blankenberge (JVG). Jaarlijks worden enkele ex. opgemerkt in september en begin oktober.

ALPENGIERZWALUW (Apus melba)

Van deze zeer zeldzame soort, die reeds verschillende malen waargenomen werd in de regio, terug een wnm. : 20.10 : 1 ex. ZO om 11u00 aan de Fonteintjes te Zeebrugge (FBe, MaP en JNM-Blankenberge).

IJSVOGEL (Alcedo atthis)

door Johan Maeckelbergh

Inleiding

Afgelopen seizoenen werden opnieuw behoorlijk wat IJsvogeltjes waargenomen (42 wnm.). Dankzij de uitgesproken zachte winter van '82-'83 kwam het gros van de wnm. uit november, december en januari, juist de maanden waarin men bij normaal winterweer zeer weinig ex. aantreft (cfr. Jaarboek '81-'82). Niet-tegenstaande de IJsvogeltjes een winter hadden naar hun zin en de sterfte dus gering moet geweest zijn, was het aantal voorjaarswaarnemingen erg pover (april was trouwens ook de enige maand zonder wnm.). Ook van zekere broedgevallen is dit jaarboekseizoen geen melding gemaakt.

Najaarswaarnemingen

a) Najaarsdoortrekkers

In totaal liepen er 12 wnm. binnen betreffende 13 ex.. De plaatsen waar het ex. slechts éénmaal werd waargenomen, worden beschouwd als doortrek.

30.07	: 1 ex.	Spoorwegput Steenbrugge	(SK)
06.09	: 2 ex.	Loppem	(WLT)
15.09	: 1 ex.	St.Pieters	(GDP)
16.09	: 1 ex.	Put Blauwe Toren	(GDP)
17.09	: 1 ex.	Passageule- Sluise veer	(LDH)
23.09	: 1 ex.	Fonteintjes	(MAP, JVG)
03.10	: 1 ex.	Zwin	{GBu, SK, e.a.)
29.10	: 1 ex.	Stalhille	(TDF)
07.11	: 1 ex.	Zwinbosjes	(FB)
08.11	: 1 ex.	Put St.-Pieters	(MS)
11.11	: 1 ex.	Put Meetkerke	(MS)
27.11	: 1 ex.	Put Roksem	(JM, TDF, FDS)

b) Najaarspleisteraars

a) Beernem : gedurende de maanden juli en augustus vertoefde hoogstwaarschijnlijk 1 ex. in deze streek.

08.07	: 1 ex.	Beernem Bulskampveld	(SER)
11.07	: 1 ex.	Beernem Bulskampveld	(SER)
18.07	: 1 ex.	Kanaal Beernem	(SER)
15.08	: 1 ex.	Beernem visvijver V.H.	(SER)
26.08	: 1 ex.	Beernem Zandwinningsgebied	(SER)

b) Spoorwegput Oostkamp

13.11	: 1 ex.	Spoorwegput Oostkamp	(SK)
15.11	: 1 ex.	Spoorwegput Oostkamp	(SK)

Winterwaarnemingen

Opvallend is het groot aantal winterwaarnemingen dit jaar. Daar vooral de maanden december en januari buitengewoon zacht waren, kregen we ook het meest waarnemingen uit die periode

(dec. 8 wnm. , jan. 6 wnm.). In februari daarentegen beleefden we onze koudste winterdagen. Dit resulteerde dan ook in slechts 2 wnm..

a) éénmalige waarnemingen

06.12	: 1 ex.	Sluis Nieuwege Varsenare	(MS)
14.12	: 1 ex.	Tillegembos	(FDR)
28.12	: 1 ex.	Vijverhof	15u51 W. (SK)
29.12	: 1 ex.	Speiestraat	(TDF, JN, PF)
30.12	: 1 ex.	Zwin	(BDC, GBu, e.a.)
22.01	: 1 ex.	Varsenare Spoorwegbeek	(JM)
		Kwetshage	
24.01	: 1 ex.	Kerkebeek	(LVR)
24.02	: 1 ex.	Lisseweegs vaartje	(Luc M.)
27.02	: 1 ex.	Meetkerke Moeren	(BDC)

b) pleisteraars

- omgeving Meetkerke :

11.12	: 2 ex.	Meetkerke Moeren	(LVR)
16.12	: 1 ex.	" "	(JM)
20.12	: 1 ex.	Oosternieuweweg Varsenare-Meetkerke	(JM)
- Brugge Minnewaterpark

05.01	: 1 ex.	Minnewaterpark	(HB)
08.01	: 1 ex.	Minnewaterpark	(HB)
- Put St.-Pieters

05.01	: 1 à 2 ex.		(MS)
06.05	: 1 ex.		(MS)

Voorjaarswaarnemingen

27.03	: 1 ex.	Nieuw Kanaal Beernem	(SER)
03.05	: 1 ex.	Steenbrugge	(AT)
20.05	: 1 ex.	Meetkerke Moeren	(MS)

Zomerwaarnemingen

26.06	: 1 ex.	Kanaal Gent-Brugge
-------	---------	--------------------

Mogelijke broedgevallen '83

Put Roksem: volgens een plaatselijke landbouwer zouden er gedurende juni en juli '83 steeds 2 ex. aan de put vertoefd hebben. Daar de 2 ex. steeds op dezelfde plaats werden gezien in een geschikt broedbiotoop is de kans groot dat er een broedgeval is geweest.

Lac Ona Oostkamp: van eind juni tot 02.07.83 verbleven hier 2 ex. (PLa, JM). Daarna niet meer waargenomen (SK). Misschien heeft een paartje gebroed doch de waarnemingsperiode is wel kort.

Kroonhove: in de periode juni - begin juli '83 enkele wnm. te Kroonhove (PK).

HOP (Upupa epops)

Dit jaar twee wnm. langs de kust : 25.04 : 1 ex. in de duinbosjes te Wenduine en op 30.04 : 1 ex. NO om 10u15 aan de Fontein-tjes (resp. FBe en MaP). Deze wnm. vallen binnen de normale doortrekperiode van de Hop in de regio.

Najaarswaarnemingen

In totaal werden 11 wnm. verricht in de regio in het najaar. Met uitzondering van een wnm. van 1 zingend ex. in het park van Loppem op 08.07 (SK,KT) zijn alle andere wnm. afkomstig van de Zwinbosjes. Hier werd dagelijks minstens 1 ex. gehoord of gezien van 14 tot 21.08 (PeL,PaL,DH,YF,SF,MaP,DC, e.a.). Op 27.08 nog 1 ex. (MaP) en nog 2 ex. op 17.09 (PG).

Voorjaarswaarnemingen

In het voorjaar 7 wnm., met een zeer vroege wnm. op 04.04 : 1 ex. in de Zwinbosjes (PeL,KR). Op 26.04 : 1 ex. te Ryckeverde (TDSU) en 1 ex. op 28.04 in de duinbosjes te Wenduine (FBe). De 4 overige wnm. zijn alle afkomstig van de Zwinbosjes en de aanpalende Groenpleiduin : telkens 1 ex. op 28.04 (TDS) 29.04 (TDS), 04.05 (FB) en 23.05 (PDM).

Broedgevallen

Waarschijnlijk voor het eerst wordt gewag gemaakt van broedgevallen in de regio : - van mei tot begin augustus '83 : 1 k. in de bossen achter de E5 te St.-Andries, waarschijnlijk broedgeval (LVR)

- in de bossen ten Z van Brugge 1 broedgeval (LVR)

Het is jammer dat bij deze beide gevallen geen nadere gegevens zijn verstrekt, vooral omdat de Draaihals in de regio als broedvogel bijzonder zeldzaam is !

GROENE SPECHT (Picus viridis)

door Frank De Scheemaeker

Tijdens de inventarisatie in de regio van een aantal minder algemene broedvogels werd ook de Groene specht geïnventariseerd, dit leverde 29 zekere en 7 mogelijke broedgevallen op. Mogelijk zijn de aantallen zeer onderschat door het weinig nauwkeurig tellen van enkele grotere bosgebieden, het weinig of niet bezoeken van de zuidelijke, bosrijke rand van de regio.

De gegevens zijn afkomstig van de volgende gemeenten en/of deelgemeenten uit de regio : St.-Andries : 7 à 8 p. en 1 mogelijk (FDS,JNM,JS,LVR,MS,TDF), Varsenare : 1 mogelijk (TDF), St.-Michiels : 3 p. (LVR,JS), Loppem : 1 zeker en 1 mogelijk (PK,WLT), Zedelgem : 3 p. (MP,FDS), Oostkamp : 4 à 5 p. (PK), Beernem : 1 à 2 p. en 1 mogelijk (WIG), St.-Kruis : 2 p. (TDSU), Moerkerke : 1 p. (PaL), Knokke : 7 p. (PaL).

Geen enkele auteur maakt van een eventuele achteruitgang gewag in bosrijke gebieden. Alleen in de polder zou het vervangen van hoogstamboomgaarden door laagboomcultuur negatieve invloed gehad hebben (Teixeira, 1979).

Voor de regio zijn bij gebrek aan gegevens van voorgaande jaren weinig konklusies te trekken.

Bibliografie

Teixeira R.M., 1979. Atlas van de Nederlandse Broedvogels.

In onze streken kunnen 2 geografische rassen van de Kleine bonte specht worden aangetroffen. De typische West- en Midden-europese vorm 'hortorum' is bij ons een uitgesproken standvogel die buiten het broedseizoen slechts kleine omzwervingen maakt in de omgeving van het broedgebied. Dit schijnt vooral in de herfst te gebeuren (GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER, 1980). De Noordepse vorm 'minor', daarentegen, is een gedeeltelijke trekvogel die in N-Nederland regelmatig wordt waargenomen, doch ook in ons land reeds sporadisch zou zijn vastgesteld : LIPPENS & WILLE (1972) vermelden o.a. 1m te Beernem op 06.03.1966. Het onderscheid met 'hortorum' is in het veld echter niet eenvoudig vast te stellen : 'minor' is iets groter, de rug is veel witter (enkel aan de zijanten okerkleurig). LIPPENS & WILLE (1972) vermelden ook enkele vogels met "sneeuwwitte wangen", doch van dit kenmerk maken GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER (1980) geen gewag. Ongetwijfeld zijn dit aspecten waar in de toekomst tijdens het waarnemen misschien speciaal op kan gelet worden.

Dit jaar werd een rekordaantal van 47 wnm. verzameld met een opvallende piek van 18 wnm. in de maand september. Het betreft steeds solitaire dieren die meer worden gehoord dan gezien. Omdat van eigenlijke trek geen sprake is, bespreken we de wnm. per gebied.

- Omgeving Oostendse Vaart : Wnm. aan Nieuwege (16.12.), Waggelwater (15.09., 22.01), AZ St.Pieters (11.12), Bloemendaale (22.01) (wnmers : JM, MS, JS). Deze regio met verspreide bosjes, kasteekparken e.d. vormt een potentieel broedgebied, doch voorjaarswnm. ontbreken vooralsnog.
- Sint-Pieters : Wnm. aan de Oude Oostendse Stwg 21 (17.09 en 24.10), de Put van St-Pieters (04.12) en Etamil (19.09) (Wnmers : MS, JzV). Het betreft mogelijk dezelfde vogels van rond de Oostendse Vaart die in de streek rondzwerven.
- Sint-Andries : Enerzijds wnm. in het Boeverbos (10.09) en aan Ter Straeten (24.12) (Wnmers : JzV, JS), waar de soort vroeger reeds heeft gebroed (zie vorige jaarboeken). Anderzijds ook wnm. ten Z van de autosnelweg : ten Westen van de Diksmuidse Heirweg (29.03) en te Zevenkerke (12.02) (LVR), dat voor de 'Kleine bonte' eveneens broedgeschikt is.
- Loppem : In de omgeving van het park van Loppem (Bessendreef) nu voor de 3e opeenvolgende maal broedvogel. (20 wnm., het hele jaar door behalve de maanden dec., jan., feb. & maart : RV, SK, KT).
- Oostkamp : In een hoogstamboogaard langs de Legeweg eveneens voor de 3e opeenvolgende keer een broedgeval (KD).
- Beernem : 2 wnm. in Bulskampveld (01.03 en 07.03) (JzV), een potentieel broedgebied; en 1 niet gepreciseerde wnm. van WIG te Beernem (23.02).

- Brugge: 1 broedgeval langs de Begijnevest (JD). Mogelijk heeft de soort er vorige jaren ook reeds gebroed (cf. wnm. op 03.09 door JzV langs de Katelijnevest). Langs het kanaal Brugge-Gent, op enkele honderden meters van voornoemde plaats, werd de soort op 22.04 waargenomen (LDq). Mogelijk gaat het hier om dezelfde individuen.
- Assebroek: Een onbevestigd broedgeval in de Bossuytlaan-verkaveling werd via Pol Govaere doorgegeven. Gezien de onbekende bron dient aan de betrouwbaarheid getwijfeld; de soort werd er overigens noch in '82, noch in '83 door BC (mond.med.) waargenomen.
- Knokke: 6 wnm. in de Zwinbosjes (11, 12, 14, 15, 22 en 26.09) (PeL, PaL, e.a.). In '82 heeft de soort er mogelijk gebroed (cf. 1 juniwnm.); dit kon in '83 niet opnieuw worden vastgesteld.

We kunnen besluiten dat de Kleine bonte specht in de regio op minstens 3 plaatsen met zekerheid heeft gebroed. Een aantal gebieden zijn broed-verdacht; terwijl uit 2 broedgebieden van 1982 (nl. Assebroekse Meersen en Rode Poort te Sint-Michiels) geen enkele wnm. ons bereikte.

Bibliografie.

GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER (1980) - Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 9 : Colubiformes-Piciformes. Akademische Verlagsgesellschaft Wiesbaden. pp. 1095-1115.
LIPPENS & WILLE (1972) - Atlas van de vogels in België en Westeuropa. pp 534-535.

KUIFLEEUWERIK (*Galerida cristata*)

door Thierry De Schuyter

De Kuifleeuwerik is in de regio een jaarvogel die voornamelijk voorkomt in de direkte omgeving van de kust. De najaarstrek verloopt vooral van half september tot half november, tot half februari blijven de aantallen konstant, als gevolg van de voorjaars trek nemen de aantallen terug toe tot eind maart. Over het voorkomen van deze soort in de regio is in feite weinig gekend, het is de vraag hoeveel vogels verblijven in de streek van Brugge. Voor de kuststreek schat ik het aantal broedparen op 15 à 20.

BOOMLEEUWERIK (*Lullula arborea*)

door Patrick Keirsebilck

Najaarswaarnemingen

Gegevens uit de periode '72-'81 wezen erop dat het merendeel van de najaarswnm. in november viel (Declercq, 1981). Dit najaar echter maar 2 wnm. :

17.10 : 1 ex.	Zwinbosjes	(BV)
13.12 : 3 ex.	Beisbroek	(LVR)

Deze laatste wnm. zou kunnen slaan op overwinterende vogels.

Winterwaarnemingen

Als stilaan traditionele overwinteringsplaats mag het Kampveld te Oostkamp vermeld worden. Het terrein is te omschrijven als een wisselend landschap van (naalddhout)bossen met akkers en weiden, dit alles op een sterk zandige bodem. Vermelden we ook de licht glooiende beekvaleien van de Velddam- en Hertsbergebeek als landschapselement. Alle wnm. gebeurden op akkers :

08.12 : 6 ex.

18.12 : 5 ex.

09.01 : 5 ex. (alle wnm. PK)

Uit andere mogelijke overwinteringsgebieden (Beernemse, ...) kregen we geen wnm..

Voorjaarswaarnemingen

Maart is de doortrekmaand bij uitstek voor de Boomleeuwerik :

01.03 : 1 ex.	Ryckvelde Sijsele	TP	(TDSU)
02.03 : 1 ex.	Sijsele spoorwegbedding	NO	(TDSU)
03.03 : 1 ex.	Donk (Maldegem)	TP	(TDSU)
27.04 : 1 ex.	put St.-Pieters	TP	(MS)

Tijdens een JNM-ekskursie wer gepoogd eventuele broedvogels te lokaliseren met behulp van een bandopname met de zang. Dit gebeurde in Beisbroek en omgeving (een voormalig traditioneel broedgebied), maar echter zonder resultaat.

Bibliografie

Declercq L.. 1981. Veldornithologisch Jaarboek van N.W.-Vlaanderen 1981-1982 : 166.

ROODKEELPIEPER (Anthus cervinus)

door Thierry De Schuyter

Deze zeldzame piepersoort die reeds enkele malen in de regio werd waargenomen, werd dit jaar terug gezien. Op 14.05 werd 1 ex. in zomerkleed gezien in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge (Wielewaal 49 : 291).

WATERPIEPER (Anthus spinoletta)

door Thierry De Schuyter

Op 17.10 (GBu,TK) en 23.01 (GBu,LDC,BDC) telkens 1 ex. in het Zwin. Vermoedelijk is deze moeilijk van de Oeverpieper te onderscheiden soort algemener dan blijkt uit de enkele wnm.. Waarschijnlijk overwinteren jaarlijks een klein aantal Waterpiepers in het Zwin.

OEVERPIEPER (Anthus petrosus littoralis)

door Thierry De Schuyter

De eerste najaarswnm. gebeuren meestal begin september in het Zwin, tegen begin oktober zijn reeds enkele tientallen ex. aanwezig in dit gebied. Het aantal pleisteraars tijdens de winter bedraagt ongeveer 100 ex. in de schorre, mogelijks ligt het werkelijke aantal een stuk hoger omdat foeragerende vogels moeilijk waar te nemen zijn in de schorrebegroeiing. Langs de volledige kustlijn worden tijdens de winter af en toe enkele ex. gezien, met als belangrijkste plaatsen het havengebied van Dudzele/Heist/Zeebrugge en de haven van Blankenberge. De vogels die buiten het Zwin overwinteren foerageren meestal in vloedlijnen, op golfbrekers, pieren, dijken en ook wel eens op opgespoten terreinen en weiland. In april verblijven nog slechts enkele ex. in de regio.

GELE KWIKSTAART (Motacilla flava flava)

door Thierry De Schuyter

De Gele kwikstaart trekt in het najaar door tot eind oktober - begin november.

Deze soort broedt vooral in de polders langs de kust in hoge dichtheden, ook in andere delen van de regio komt deze soort voor als broedvogel, doch wel in lagere dichtheden. Door het feit dat er zeer weinig systematische tellingen gebeurd zijn wat betreft broedvogels de laatste jaren, kan niet met zekerheid gezegd worden als deze soort achteruitgaat in de regio.

NOORDSE GELE KWIKSTAART (Motacilla flava thunbergi)

door Thierry De Schuyter

Voor het eerst werd een najaarswnm. genoteerd : op 10.09 2 m.
aan het Dievegat (JzV).

In het voorjaar slechts 4 wnm., de eerste op 30.04, de laatste
op 12.05. Het grootst aantal ex. werd waargenomen in de eerste
decade van mei. Alle wnm. :

30.04 :	12 m.	Zwinweiden	(PeL)
06.05 :	1 m.	"	(MaP)
08.05 :	1 m.	Roksem	(MP, RP)
12.05 :	1 ex.	Laguna Beach Heist	(HB)

GROTE GELE KWIKSTAART (Motacilla cinerea)

door Roland Vannieuwenhuyze

Aantal waarnemingen

Het aantal wnm. betreffende de winter '82-'83 is in vergelijking
met de wnm. van vorige winters ongeveer verdubbeld. Dit is
onder meer duidelijk te zien in het aantal wnm. dat weerhouden
werd om het aantalsverloop (zie verder) af te beelden :

winter '80-'81 : 75 wnm.

winter '81-'82 : 78 wnm.

winter '82-'83 : 143 wnm.

Deze vermeerdering is voor een groot deel te danken aan het
aantal stuwtrekwnm., dat nu 43 bedraagt tegenover slechts 3 in
'81-'82. Het is goed mogelijk dat sterkere stuwtrek ook voor-
kwam in '81-'82 maar toen niet werd waargenomen of doorgegeven.
Voor de andere wnm. dan stuwtrekwnm. is het niet uitgesloten
dat de vorige Jaarboeken een positieve invloed beginnen te
krijgen op de oplettendheid van de waarnemers en op de doorgave
van de wnm..

Groepsgrootte

De Grote gele kwikstaart wordt meestal als solitaire vogel
waargenomen. Hoogstens in heel kleine groepjes gezien, zoals
blijkt uit de volgende frekwentietabel, gebaseerd op de gegevens
van de winter '82-'83 :

aantal wnm. van 1 ex. : 134

aantal wnm. van 2 ex. : 6

aantal wnm. van 3 ex. : 3

totaal aantal wnm. : 143

Om bovenstaande tabel juister te kunnen opmaken zou ook bij
stuwtrekwnm. het aantal ex. per groep moeten doorgegeven worden.
Zo wordt bvb. dikwijls vermeld : " 19.09.82 : 3 ex. ZW Zwin ".
Beter zou zijn : " 19.09.82 : 1 + 2 ex. ZW Zwin ", of eventueel :
" 19.09.82 : 3 ex. (één groep) ZW Zwin ".

Bij gebrek aan duidelijke gegevens betreffende de groepsgrootte
werden alle stuwtrekkers in bovenstaande tabel steeds als
solitaire ex. opgenomen.

Aantalsverloop

Het aantal waargenomen ex. per maand voor de laatste drie winters wordt weergegeven in de onderstaande tabel.

maand	'80-'81	'81-'82	'82-'83
aug.	1	1	-
sep.	10	9	17
okt.	37	17	46
nov.	27	29	47
dec.	7	15	21
jan.	5	11	6
feb.	11	5	8
maa.	1	3	7
apr.	1	2	1
mei	2	-	2

Het aantalsverloop van de drie winters vertoont grote overeenkomsten. De trek neemt een aanvang in september. Slechts zelden worden de eerste voorlopers eind augustus gezien. De meeste wnm. zijn altijd afkomstig van oktober-november. In december valt het aantal wnm. terug tot het peil van september. Van januari tot en met maart wordt de Grote gele nog regelmatig maar wel veel minder talrijk waargenomen. Zoals al vroeger ondervonden werd gebeurt de verdwijning van de Grote gele tijdens de echte wintermaanden onder invloed van vorst (Vannieuwenhuyze, 1983). Gedurende strenge vorstperiodes is de soort bijna volledig verdwenen. Alleen op enkele plaatsen die ijsvrij blijven kan hij dan nog gezien worden. Tijdens de zeer strenge vorstperiode van 09 tot 23.02 werd hij gezien :

- langs de ringvaart, waar schepen het water open houden :
    - 12.02 : 1 ex. Kruispoort te Brugge (MS,HDB)
    - 20.02 : 1 ex. Scheepsdalebrug te Brugge (JNM)
  - in een grachtje langs de Legeweg te Jabbeke op een plaats met sterke stroming, waardoor deze plaats eveneens ijsvrij gebleven was :
    - 12.02 : 2 ex. (FDS,JM)
    - 13.02 : 2 ex. (JM)
    - 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 en 25.02 : 1 ex. (JM)
- Ook vorig jaar werd hier in dezelfde omstandigheden 1 ex. gezien (Vannieuwenhuyze, 1983)
- langs de Damse Vaart : 1 ex. op 14.02 (JS,PD)

In het voorjaar is er geen piek van wnm.. De lentetrek zal zich dus veel oostelijker afspelen dan de herfsttrek, zoals bij zovele soorten. De laatste wnm. gebeuren dikwijls in april of mei. Sommige ex. zijn dan al in zomerkleed ! De laatste wnm. in 1983 zijn :

- 04.04 : 1 ex. Minnewater Brugge (FDS,JD)
- 18.05 : 1 m. Steenkaai Speien te Meetkerke (MaS)
- 18.05 : 1 m. Steenkaai gemaal Nieuwege te Varsenare (MaS)

Plaatsen

Om een idee te hebben van de plaatsen waar de Grote gele kwikstaart voorkomt hebben we het aantal wnm. per " biotoop " opgeteld. 43 stuwtrekwnm. werden daarbij buiten beschouwing gelaten. Ook waren er 34 wnm. die niet duidelijk onder een of

ander biotoop konden gerangschikt worden. Meestal waren dit wnm. van overvliegende ex., ofwel wnm. waarbij bvb. alleen een straatnaam is vermeld. Van deze laatste wnm. zijn er waarschijnlijk een aantal betreffende ex. die maar enkele ogenblikken ter plaatse bleven, ofwel overvlogen, ofwel bij een grachtje, een put of een plasje langs of nabij de vermelde straat. Zelfs heel tijdelijke regenplassen kunnen soms ex. aantrekken. Op 20.12.73 werd bvb. een ex. gezien bij een plas op een plat dak van een huis in de Generaal Lemanlaan te Assebroek (Peter Six in Roerdomp 15, 2). De overige $143 - 43 - 34 = 66$ wnm. zijn als volgt over de "biotopen" verdeeld :

Reien	17
Vestingen	2
Ringvaart	9
Zuidervaart langs Ringvaart	1
Totaal Brugse binnenstad	29
Kanalen	13
Vaartjes	2
Vijvers	10
Zwin	4
Kleiputten	1
Opgespoten terreinen	2
Beken, grachtjes	5
Algemeen totaal	66

Zeer opvallend is het grote aantal wnm. langs "stenige" oevers : kanalen en de Brugse binnenstad. Ook Kwak (1979) schrijft dat de Grote gele kwikstaarten gedurende de wintermaanden doorgaans aangetrokken worden "door slikkige en vooral stenige oevers".

Stuwtrek

Dit jaar zijn er heel wat stuwtrekwnm. van langs de kust. In tegenstelling met vroeger, werd nu bij de wnm. langs de kust gewoonlijk de trekrichting ofwel de melding TP aangeduid door de waarnemers, zodat nu duidelijk de stuwtrekwnm. konden onderscheiden worden. Opmerkelijk is dat bijna alle stuwtrekwnm. in september en oktober vielen terwijl voor het totaal van de wnm. de piek in oktober-november valt. Reeds eerder werd vastgesteld dat de herfststuwtrekwnm. vroeger gebeuren dan het gros van de andere najaarswnm. (Vannieuwenhuyze, 1974). Dit jaar werden voor het eerst enkele lentestuwtrekwnm. doorgegeven !

04.09 :	1 ex.	Zwinpost	ZW	(TK)
19.09 :	3 ex.	"	trek	(TK)
22.09 :	1 ex.	"	trek	(TK)
	1 ex.	Den Haan	ZZW	(LVR)
26.09 :	1 ex.	Zwinbosjes	ZW	(TDS, PS)
28.09 :	1 ex.	Zwinpost	trek	(TK)
01.10 :	2 ex.	Zwinbosjes	trek	(TK)
	1+1+1 ex.	Den Haan	ZW	(LVR)
	12 ex.	Bunkerfontejntje	ZW	(PeL)
02.10 :	4 ex.	Zwinpost	trek	(TK)
03.10 :	1 ex.	"	trek	(TK)
04.10 :	1 ex.	Zwin	ZW	(TDS)

18.10	:	1+1 ex.	Blankenberge	ZW	(TDS)
19.10	:	1 ex.	Zwinpost	trek	(TK)
21.10	:	1 ex.	"	trek	(TK)
26.10	:	1 ex.	Blankenberge	ZW	(TDS)
01.11	:	1 ex.	Internationale dijk Zwin	ZW	(PS)
07.11	:	1 ex.	Zwinbosjes	ZW	(PS)
26.02	:	1 ex.	Zwinbosjes	NO	(PeL)
12.03	:	1 ex.	"	NO	(PeL, e.a.)
		2 ex.	"	NO	(PS)
		1 ex.	opgespoten terrein Heist	NO	(TDS)

Slaapplaatsen

Er werd weer enkele malen naar een slaapplaats gezocht langs de Brugse reien, maar het succes was maar zeer matig, zoals blijkt uit de volgende wnm. :

29.10	:	1 of 2 ex.	om 17u00 aan de Rozenhoedkaai	(LD)
		2 ex.	om 17u00 aan de Groene Rei	(LD)
09.11	:	1 ex.	van 16u35 tot 17u20 aan de Rozenhoedkaai	(LDq)
10.11	:	4 X 1 ex.	om 17u00 aan de Potterierei	(LD)
24.11	:	2 ex.	om 17u00 aan de Steenhoudersdijk	(LDq)
23.12	:	2 ex.	om 16u50 " " "	
			bleven niet slapen	(LDq)
28.12	:	2 ex.	om 17u00 aan de Steenhoudersdijk	
			bleven niet slapen	(LDq, ID)

Bibliografie

Kwak R.. 1979. De Grote Gele Kwikstaart, *Motacilla c. cinerea* Tunst., in de Zuidoost-Achterhoek, Uitg. Katholieke Universiteit Nijmegen.

Vannieuwenhuyze R.. 1974. Waarnemingen van de Grote Gele Kwikstaart, *Motacilla cinerea*, in het Brugse. Roerdomp 15, 2 : 20 - 24.

Vannieuwenhuyze R.. 1983. De Grote Gele Kwikstaart in Veldornt. Jaarboek van N.W.-Vlaanderen 1981-1982.

ROUWKWIKSTAART (*Motacilla alba yarrellii*)

door Thierry De Schuyter

Dit jaar terug enkele opmerkelijke wnm. bij de Rouwkwikstaart, vooral de wnm. in december en januari vormen een welkome aanvulling bij de reeds bestaande schaarse winterwnm..

In totaal werden 12 wnm. doorgegeven, buiten de wintergegevens werden de wnm. verricht tussen 04.03 en 17.04, het hoogste aantal bedroeg 3 ex.. Uit de wnm. kan dit jaar geen doortrekpiek afgeleid worden. Alle wnm. :

31.12	:	1 m.	Blankenberge	(MaP)
19.01	:	1 à 2 ex.	Vijverhof Pony-ranch	(SK)
22.01	:	1 ex.	" " "	(SK)
26.01	:	1 ex.	" " "	(SK)
04.03	:	2 m.	Oosthoek Knokke	(TDS)
07.03	:	1 m.	Marinebasis Zeebrugge zingend	(FB)
13.03	:	1 m.	Vuurtoren Heist	(JNM Knokke-Heist, TDS)

20.03 :	3 ex.	Heist	1 ex. in zomerkleed (FBe)
26.03 :	1 ex.	Knokke	(HB)
05.04 :	3 ex.	Oosthoek Knokke	(HB)
17.04 :	1 ex.	omgeving Diksmuidse Heirweg - autostrade	(LVR)

Het voorjaar was dus niet bijzonder geweldig wat betreft doortrek van de Rouwkwikstaart. De wnm. in december en januari zijn zeer waarschijnlijk de eerste voor de regio. Ook vorig jaar verbleef langdurig een ex. nabij de Pony-ranch bij het Vijverhof (De Schuyter, 1983), gaat het misschien om het zelfde ex. dat dit jaar ook een tijdje pleisterde in het gezelschap van een groep Witte kwikstaarten die hier overwinteren ? Ook de wnm. in Blankenberge op 31.12 mag als een uitzondering beschouwd worden.

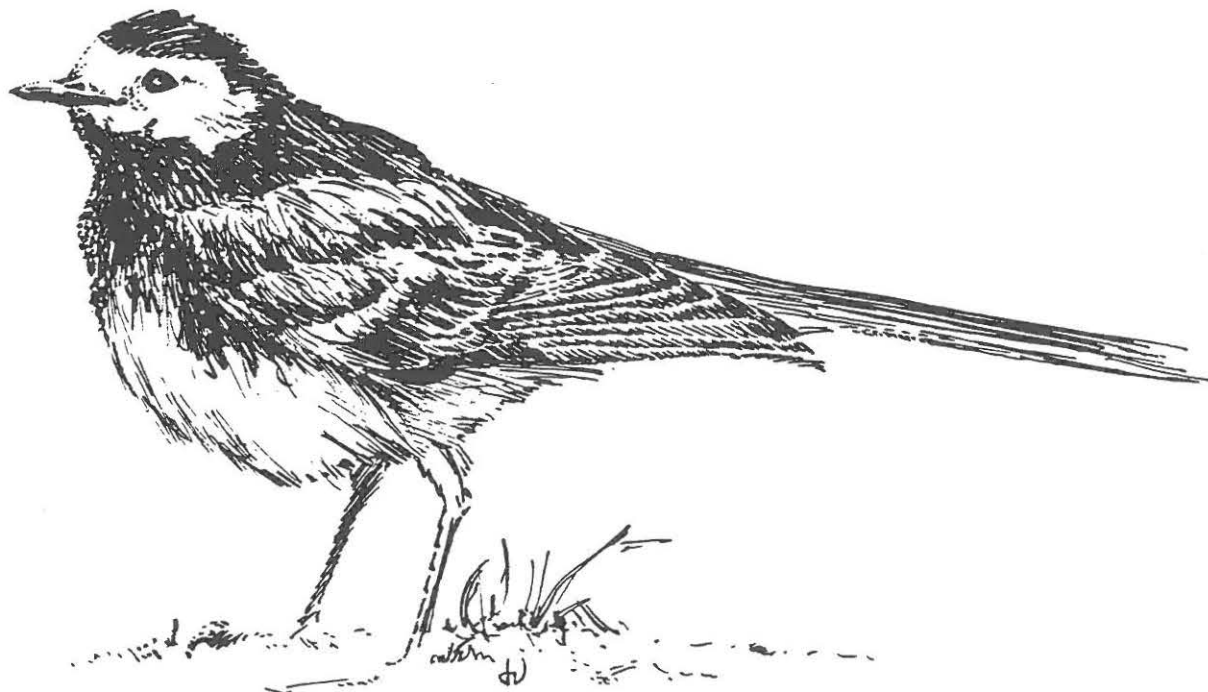
Volgens de Avifauna van België (CBA, 1967) is de Rouwkwikstaart :
 " Onregelmatige doortrekker, vooral in Laag-België, van begin maart tot in mei. Twee einde juni-waarnemingen, één in juli (G. 41 : 298), één vondst begin september (G. 22 : 132) en één waarneming half november (G. 56 : 60). "

Er is dus geen sprake van december en januariwnm. !

Bibliografie

Commissie voor de Belgische Avifauna, De. 1967. Avifauna van België. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel.

De Schuyter T., 1983. Rouwkwikstaart (Motacilla alba yarrellii) in Veldornithologisch Jaarboek van N.W.-Vlaanderen 1982-1983 : 200.

Voorjaarstrek

Over de problemen rond het onderscheid doortrekker/broedvogel werd in het vorig Jaarboek reeds ingegaan. We konstateren dat meer en meer waarnemers hier rekening mee houden en duidelijk gaan vermelden of ze de in april/mei genoteerde zangposten ook later nog te horen kregen. Terug werd vastgesteld dat doortrekkers wel eens een hele tijd ergens " blijven hangen ". Opvallend is de drukte in de periode 23-28.04. De meeste lokaties kunnen zo stilaan klassiek genoemd worden.

18.04	: 1 ex.	Ter Straeten St.-Andries	(JS)
23.04	: 1 ex.	Minnewaterpark Brugge	(HB)
23 en			
24.04	: 1 ex.	St.-Annadreef St.-Andries	(FDS, JN, TDF)
24.04	: 1 ex.	Tillegem	(LVR)
25.04	: 1 ex.	Kroonhove Oostkamp	(LVR)
	1 ex.	Sijsele spoorwegbedding	(TDSU)
	1 ex.	Fonteintjes	(MaP)
25.04-			
08.05	: 1 ex.	Expressweg St.-Michiels	(LVR)
26.04	: 1 ex.	Bessendreef Loppem	(RV)
28.04	: 1 ex.	Steenbakkérij Hoeke	(TDSU)
01.05	: 1 ex.	's Heerboudewijnsbrug, Assebroek	(LDq, ID)
14.05	: 1 ex.	bosje expressweg St.-Andries	(TDF)
15.05	: 1 ex.	's Heerboudewijnsbrug, Assebroek	(LDq, ID)

Vermoedelijke broedgevallen

Park van Loppem : tot 19.05 gehoord (WLT)
 Kroonhove Oostkamp : tot begin mei gehoord (PK)
 Ter Dreve St.-Michiels : tot 14.05 gehoord (LVR)

Broedgevallen

Kuststrook : van onze " Nachtegaalrijkste " gebieden, nl. de Zwinbosjes en Verschillende aanpalende bosjes kregen we behalve de aankomstdata van de soort (voor de Zwinbosjes 17.04) geen verdere gegevens binnen. Naar verluid zou dit ongeveer hetzelfde aantal van vorig seizoen zijn (nl. + 25 p.). De duinbossen van Wenduine-Den Haan werden dit jaar geïnventariseerd door FBe, deze stelde hier 14 p. vast, de eerste vogels werden gehoord op 21.04 : 2 zp..

Polders : Zeekanaal : diverse wnm. wijzen op een 2 à 3 k. (LD, BDC, BC, PK).

Ten W en Z van Brugge :

St.-Michiels : Expressweg : 1 p. (LVR)
 bos Novotel : 5 p. ! (LVR, PK) : vorige jaren over het hoofd gezien ?

St.-Andries : Doornstraat 1 p. (FDS, JS)
 bossen ten Z van E5 en ten W van de Diksmuidse Heirweg : 8-9 p. (LVR), o.a. Duvelsgat 2 p. (FDS, LVR, JS, e.a.)

Zedelgem : Vloetenveld : + 10 p. (MP, RP), sterke afname

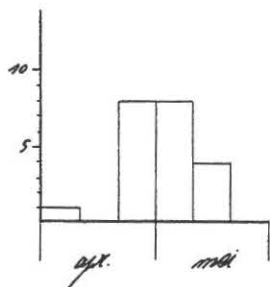
Oostkamp : bleef ongeveer hetzelfde, nl. 7-8 p. (PK)

Beernem : Bulskampveld : 5 k. (WIG)

ik nog even de aandacht vestigen op de maand oktober met wel 29 ex. (1981 : 8 ex., 1980 : 0 ex.). De laatste wnm. betrof 1 w. op 24.10, foeragerend nabij de put van St.-Pieters. Zoals steeds zijn de meeste wnm. afkomstig uit de polders en de kuststreek (Meetkerke, Uitkerke, het Zwin en omgeving, de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge). Enkele uitzonderingen hierop zijn :

03.09 :	1 ex. te Oostkamp	(PK,BC,GS, e.a.)
08.09 :	3 ex. Wulgebroeken Oostkamp	(LVR)
12.09 :	1 ex. Zedelgem	(LDC)

Voorjaarstrek

Halfweg april werden reeds de eerste Paapjes opgemerkt. De eerste wnm. dateert dan ook van 10.04 met 1 w. te Meetkerke (FW). Ondanks het minimum van 18 ex., kan de " piek " toch gesitueerd worden eind april, zie nevenstaande figuur. Op 17.05 al werden de laatste 2 Paapjes waargenomen in de polders te Uitkerke (JS). Ook hier zijn alle wnm. afkomstig uit de polders en de kuststreek, we noteerden 1 uitzondering : 30.04 en 01.05 : 3 ex. te Moerbrugge (DLR).

Fig. : waargenomen aantal per decade.

ROODBORSTTAPUIT (Saxicola torquata)

door Frank Descheemaeker

Het is in feite opvallend hoe weinig wnm. er zijn van Roodborsttapuit in vergelijking met het Paapje, misschien kan aan deze soort eveneens wat meer aandacht geschonden worden. Er is een late najaarswnm. : 1 k. op 27.11 te Heist (SP).

Broedgevallen

Dit jaar werd Roodborsttapuit geïnventariseerd in de volledige regio om een inzicht te krijgen in de aanwezige broedpopulatie. Sedert een aantal jaren tekent zich vooral in de kuststreek een sterke achteruitgang af, omtrent een eventuele achteruitgang in andere delen van de regio is minder gekend. De gegevens die bij deze inventarisatie verzameld zijn zullen in de toekomst zeker hun nut hebben bij het verder volgen van de broedpopulatie in de regio. In de volgende gemeenten of deelgemeenten werden broedgevallen vastgesteld : Blankenberge : 2 p. (FBe), Wenduine : 2 p. (FBe), Ettelgem : minstens 2 p. (JM,FDS,MP,RP,PaR), Jabbeke : 1 à 2 p. (RDJ), Meetkerke : 3 p. (MS,FDS,GDP,JM, e.a.), St.-Andries : 3 p. (BDC,LDC,FDS,TDF,MS,LDq), St.-Pieters : 1 p. (MS) en 1 waarschijnlijk broedgeval (MS), St.-Michiels : 1 à 2 p. (GO), 1 mislukt en 1 waarschijnlijk broedgeval (FDR,JD,LVR), Beernem : 3 p. (WIG), Sijsele : 3 p. (TDSU), Moerkerke : 1 p. (TDSU), Lapscheure : 1 p. (TDSU), Hoeke : 1 p. (MS,LDq,ID,LD), Heist : 1 mislukt broedgeval (FB, e.a.), Zeebrugge : 1 p. (LD).

In totaal werden 25 à 27 zekere broedgevallen vastgesteld, 2 mislukte en 2 waarschijnlijke broedgevallen. Voor meer gedetailleerde gegevens omtrent de broedplaatsen binnen de gemeenten of deelgemeenten zie Descheemaeker, 1984. Als broedbiotoop verkiest de Roodborsttapuit allerlei, soms tijdelijke, terreinen : duingebieden, wegbermen (zelfs langs zeer drukke wegen als de expressweg), kanaalbermen, verruigde en braakliggende terreinen, ...

TAPUIT (Oenanthe oenanthe)

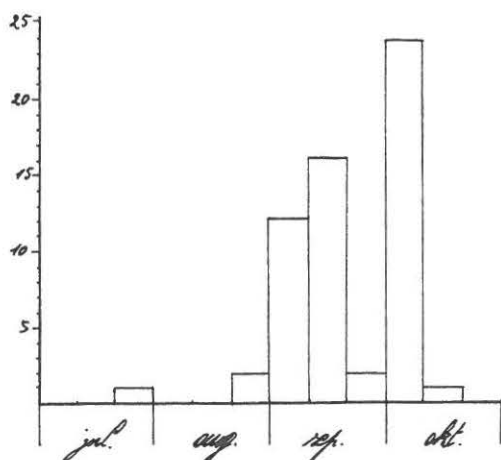
door Stefan Keereman

Dit jaar hebben we 88 wnm. van de Tapuit ontvangen. Bijna alle wnm. waren afkomstig van de kuststreek en de polders. Hierop was slechts één uitzondering : 12.09 : 1 ex. weiden Oostkamp (LDq, ID). In tegenstelling tot de vorige jaren zijn er meer wnm. afkomstig uit het voorjaar dan uit het najaar (resp. 51 en 37 wnm.). Bij het opstellen van de figuur zijn net als vorig jaar de wnm. van het Zwin achterwege gelaten, omdat er geen onderscheid kan gemaakt worden tussen trekkers en aldaar broedende vogels.

Najaarstrek

Als we het onderstaande staafdiagram bekijken, valt direct de piek van begin oktober op (zeker als je weet dat we vorig jaar geen enkele wnm. uit de eerste decade van oktober hadden). Een verklaring hiervoor ligt niet direct voor de hand. De laatste wnm. is afkomstig uit het Zwin : 02.11 : 1 ex. (MP).

Fig. : doortrek in het najaar '82 van de Tapuit, aantal per decade.

Voorjaarstrek

Ook in het voorjaar is de trek later begonnen dan vorig jaar. We kregen enkel wnm. uit april en mei (vorig jaar enkel maart en april). In vergelijking met de figuur van het najaar zien we dat er meer Tapuiten werden waargenomen in het voorjaar dan in het najaar, wat nogal uitzonderlijk is. De eerste wnm. is afkomstig van het Zwin, nl. 2 m. 1 w. op 03.04 (FK).

BERGFLUITER (Phylloscopus bonelli)

Op 05.08 werd 1 ex. geringd in de Fonteintjes door JVG en MaP, dit is de eerste wnm. voor de regio.

FLUITER (Phylloscopus sibilatrix)

door Patrick Keirsebilck

Dit zangertje lijkt het de laatste jaren steeds meer voor de wind te gaan in de regio, niettegenstaande dat zijn optimumbiotoop, het hoogstammig beukenbos, hier toch maar spaarzaam verspreid is. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de Fluiters toch minder kieskeurig is wat betreft zijn biotoop dan men hier meestal aannam. In Lotharingen (waar de Fluiters algemener is dan de Tjiftjaf, en even algemeen als de Fitis) stelde men ook Fluiters vast in oudere naalddhoutaanplantingen, mits die een niet al te dichte loofhoutonderlaag hebben. Ook in gemengde loofbossen, terug met een losse onderlaag werden ze aangetroffen : het is meestal (?) in deze bostypes dat Fluiters waargenomen werden in de regio. Blijkbaar is deze soort in uitbreiding en is het misschien wel interessant ook te letten op het type bos(sen) die de vogel hier zal innemen.

Doortrek

Hier geldt als regel dat Fluiters tot begin juni kunnen doortrekken, en het daardoor soms moeilijk is doortrekkers van eventuele broedvogels te onderscheiden. Alle wnm. betroffen zingende vogels.

23.04	: 1 ex.	Smedenpoort Brugge	(JzV)
24.04	: 1 ex.	Haringbos St.-Kruis	(RV)
30.04	: 1 ex.	parkje Ezelpoort Brugge	(MS)
01.05	: 1 ex.	Paalbos Assebroek	(AZ)
07.05	: 2 à 3 ex.	Tudor	(JS,PD)
13.05	: 1 ex.	Ryckvelde	(TDSU)
14.05	: 2 ex.	Park 58 Heist	(PeL,KR)
	1 ex.	duinbosjes Wenduine	(MaP,FBe,DC,JNM)
17.05	: 2 ex.	" "	(FBe)
	1 ex.	ten Z Diksm. Heirweg	(LVR)
	2 ex.	bos Novotel St.-Michiels	(LVR)
23.05	: 1 ex.	Meetkerke	(JVS)

Voor de wnm. van 07.05 en 17.05 (Novotel), zie ook bij broedgevallen.

Mogelijke broedgevallen of lang pleisterende doortrekkers

Beisbroek : 1 ex. op 06 (MS,MC), 08 (MP) en 15.05 (RV)
2 ex. op 24.05 (FDS,JM,TDF)
+ 1 ex. op 06.06 op andere plaats dan vorige (FDS)
3 zp. dagelijks gehoord tot 29.05 (JV)
Gruuthuyse Oostkamp : 06 en 24.05 : 1 ex. (PK)
Bulskampveld : 1 ex. gedurende mei (WIG)
Bos langs Diksmuidse Heirweg ten N van Zedelgem : 21.06 : 1 ex. (LVR).

Broedgevallen

In het kader van een wel bijzonder succesvol broedseizoen willen we hier even graven in de archieven naar oudere gegevens over de Fluiter. Het vermoeden bestaat dat er altijd wel al jaarlijks enkele koppeltjes in de regio (Wijnendale, ...) moeten gebroed hebben. De laatste jaren gaat het echter wel opvallend steil omhoog met dit zangertje. Hierbij mag men ook wel het toenemend aantal waarnemers niet uit het oog verliezen.

- ```
'74 : 1 broedgeval (Tillegem) ; 1 doortrekwnm.
'75 : 1 doortrekker
'76 : 1 broedgeval (Tillegem) ; enkele doortrekkers
'77 : idem ; veel trekwaarnemingen
'78 : 3 trekwaarnemingen
'79 : geen gegevens
'80 : vermoedelijke broedgevallen in Tillegem en Bulskampveld
'81 : 2 zekere en 2 waarschijnlijke broedgevallen ; veel trekwnm.
'82 : 5 waarschijnlijke broedgevallen
'83 : een 13-tal koppels
```

Bij deze rubriek broedgevallen dient vermeld te worden dat het hier om vogels gaat die aanwezig waren vanaf begin mei en later dan half juni. In sommige gevallen werd ook duidelijk gedrag gezien dat ondubbelzinning op broeden wijst. De waarnemers, vermeld na ieder broedgeval, hebben de zangposten in de vermelde periode minstens 1 keer gesignaleerd. Bijna alle broedgevallen werden vastgesteld door LVR.

Tillegem : 4 p. : 2 in het provinciaal domein  
: 2 in de aanpalende privé-bossen (LVR,JS)

Langs de Diksmuidse Heirweg :

- Ten Z van de E5 en ten W van de weg : 2 p. (LVR,FDS,JS)  
ten O van de weg : 1 p. (LVR,MS,JS)

- Tudor : 1 p. (LVR)
- kant St.-Anna : 2 p. (LVR, FDS)
- Bos Novotel St.-Michiels : 1 p. (LVR)

Vloetenveld Zedelgem : wnm. : 07.06 : 2 zp. (LD)  
09.06 : 1 zp. (FDS)  
04.07 : 3 zp. (LVR)

Blijkbaar 2 à 3 p., onder voorbehoud (te weinig wnm.).

Wijnendale Torhout : geen gegevens

Alles bij elkaar een uitzonderlijke sprong voor deze soort, waarvan we uiteraard benieuwd zijn of ze zich zal voortzetten.

## Bibliografie

Lippens L., H. Wille. 1972. Atlas van de vogels van België en West-Europa. Lannoo, Tielt.  
De Roerdomp, jaargang 14 - 23.

TJIFTJAF (Phylloscopus collybita)

In november en december verbleven 2 ex. in het Zwin (GBu), op 28.11 werd 1 ex. waargenomen te Meetkerke (JNM Brugge).



## ORPHEUSSPOTVOGEL (*Hippolais polyglotta*)

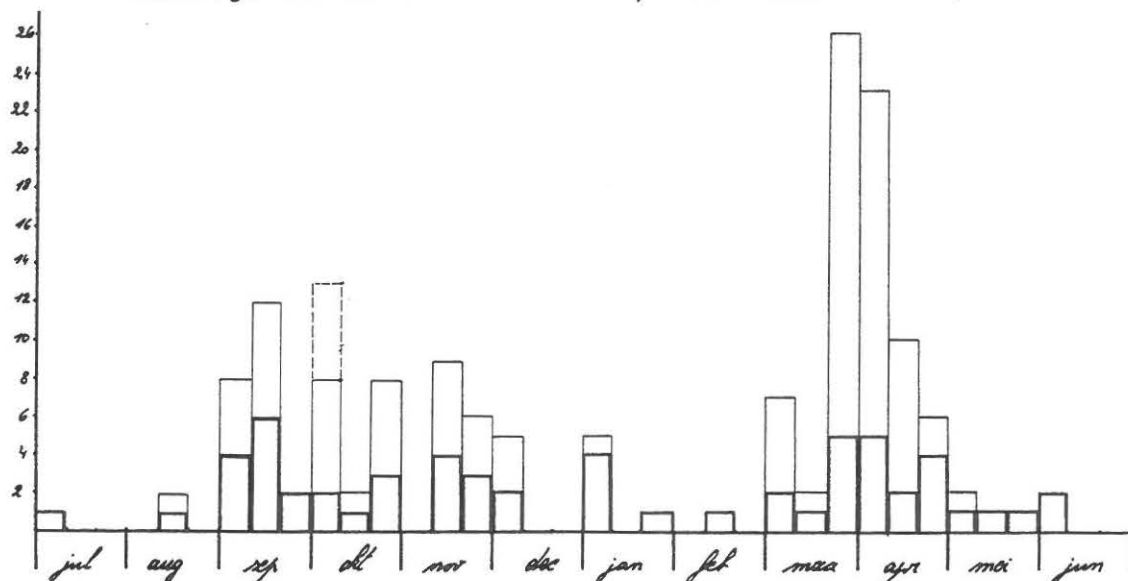
Op 16.07 werd door G. Oreel 1 ex. waargenomen te Knokke, in deze omgeving werden reeds verschillende wnm. verricht de laatste jaren.

## VUURGOUDHAANTJE (*Regulus ignicapillus*)

door Thierry De Schuyter

Voor deze periode werden niet minder dan 59 wnm. doorgegeven betreffende 150 ex., 54 % van de wnm. zijn afkomstig van de kuststreek, de andere hoofdzakelijk van de bossen in het Brugse. Alle wnm. werden in onderstaande figuur verwerkt.

Fig. : aantal wnm. en aantal waargenomen ex. van het Vuurgoudhaantje in N.W.-Vlaanderen, '82-'83.



Legende : aantal waarnemingen : —  
aantal waargenomen ex. : —  
waarschijnlijk aantal waargenomen ex. : ----

Uit de figuur blijkt dat de najaarstrek goed op gang komt begin september, de trek is gespreid over een vrij lange periode tot begin december. De waargenomen aantallen per wnm. zijn in vergelijking met het voorjaar kleiner. Er zijn enkele wnm. in de periode van half december tot eind februari, dit duidt op de overwintering van een klein aantal ex.. De voorjaarstrek komt goed op gang in de derde decade van maart en duurt tot eind april, nog enkele doortrekkers in mei.

In vergelijking met vorig Jaarboek werden heel wat meer wnm. doorgegeven, gelieve dit ook in de toekomst te doen zodat een beter inzicht kan bekomen worden in het doortrekkpatroon van deze soort.

## BONTE Vliegenvanger (Ficedula hypoleuca)

door Kris Decleer

Dit jaar werd de Bonte vliegenvanger beduidend minder waargenomen ; in totaal zijn slechts 31 ex. opgemerkt (dit is 5 ex. minder dan vorig jaar. Mogelijke redenen hiervoor zijn ons niet duidelijk. Opvallend zijn in ieder geval de uitzonderlijk lage aantallen doortrekkers langs de kust (met name vnl. de Zwinstreek ; vgl. voorgaande Jaarboeken).

### Najaarstrek

Onderstaand tabelletje geeft een overzicht van de aantallen per decade :

|            |       |             |       |           |       |
|------------|-------|-------------|-------|-----------|-------|
| augustus 1 | 0 ex. | september 1 | 1 ex. | oktober 1 | 1 ex. |
| 2          | 1 ex. | 2           | 4 ex. |           |       |
| 3          | 0 ex. | 3           | 4 ex. |           |       |

Totaal : 11 ex.

Alle wnm. zijn, met uitzondering van 1 ex. te Loppem (RV), afkomstig uit de polder- en kuststreek (Zwin, Fonteintjes, Hoeke, kleiputten Heist, ...).

### Voorjaarstrek

De gemiddeld zeer late, eerste wnm. op 22.04 (1 w. te Assebroek, AZ) is mogelijk het gevolg van de ongunstige weersomstandigheden in het voorjaar. Onderstaand tabelletje geeft een overzicht van de aantallen per decade :

|         |       |       |       |
|---------|-------|-------|-------|
| april 1 | 0 ex. | mei 1 | 7 ex. |
| 2       | 0 ex. | 2     | 8 ex. |
| 3       | 5 ex. | 3     | 0 ex. |

Totaal : 20 ex.

Slechts 2 ex. werden in de polder en kuststreek waargenomen (Zwinbosjes). Overigens 2 ex. te Assebroek (AZ), en 13 (6+4+3) opvallende meiwnm. in de bossen van St.-Andries (LVR) ; verder 1 ex. te Torhout in Groenhove en 1 ex. te Sijsele spoorwegbedding (TDSU). De situatie waarbij in onze streek uitgebreider is dan de najaarstrek, is bij de Bonte vliegenvanger een uitzonderlijk verschijnsel (zie voorgaande Jaarboeken).

### Broedgevallen 1983

3 nieuwe broedgebieden werden opgetekend :

- Fonteintjes : 1 k. (JVG)
- Sijsele (oude spoorwegbedding) : 1 k. - 2 juv. uitgevlogen (HB)
- Oostkamp (Nieuwenhovebos) : 1 k. (JBu) in nestkast

Voor de vierde maal broedde één koppel met succes te Beernem in een nestkast (WIG).

## KUIFMEEES (Parus cristatus)

door Luc Van Rie

Net als vorig jaar (winter '81-'82) werden ook dit jaar relatief veel Kuifmezen gezien ; de aantallen lagen iets hoger dan voorgaande jaren (er dient opgemerkt dat de bossen te St.-Andries veel meer bezocht werden dan de voorgaande jaren, hier werden ook de grootste groepen waargenomen).

In een viertal gebieden werden Kuifmezen gezien : Tillegem, het boscomplex te St.-Andries, Vloetenveld en Ryckevelde. Gegevens uit de streek Beernem - Hertsberge - Wingene en de duinbossen langs de kust ontbreken volledig.

Tillegem : eerste wnm. op 22.10, laatste wnm. op 25.04. In totaal zijn er een zestal wnm. : 1 in oktober, 2 in december, 2 in maart en 1 in april. De grootste groep werd op 22.12 waargenomen (9 ex.), daarnaast werden maximaal 3 ex. gez en (FDR,JD,LVR).

Boscomplex St.-Andries : eerste wnm. op 22.11. Hier krijgen we de konstante aanwezigheid vanaf eind november tot in de nazomer. Mogelijks is hier zelfs sprake van een konstante aanwezigheid gedurende het ganse jaar door. Vooral in december waren er veel wnm., met als maxima 11 à 12 ex. en 6 ex. op resp. 13 en 29.12. Eind januari waren maximaal 13 à 14 ex. present. Vanaf half februari daalden de aantallen sterk en werden nog hoogstens 3 ex. opgemerkt. Naast de broedgevallen in '83 (cf. infra) zijn er nog een aantal losse gegevens uit de maanden juli en augustus, mogelijk broedgegedrag kon bij deze Kuifmezen niet vastgesteld worden (LVR).

Vloetenveld : op 01 en 15.11 telkens 1 roepend ex. (PC,LVR).

Ryckevelde : op 07.02 : 2 ex. samen met andere mezen (TDSU).

### Broedgevallen '83

Dit broedseizoen werd specifiek gezocht naar broedgevallen van Kuifmezen in de bossen te St.-Andries. Dit leverde meteen ook resultaten op : 2 zekere en 1 mogelijk broedgeval konden vastgesteld worden. De 2 zekere broedparen hadden jongen. De onopvallende roep en het broedgegedrag heeft ertoe geleid dat het derde broedgeval niet kon bevestigd worden. Er kwam ook een melding van een zeker broedgeval in de duinbossen te Wenduine (zeer uitzonderlijke broedvogel in de directe omgeving van de kust in de regio !!), ook hier werden vliegvlugge jongen gezien. Waarschijnlijk zullen nog een aantal broedgevallen onontdekt zijn. De eerder verborgen levenswijze van deze mezensoort levert zeer veel moeilijkheden op om een broedgeval vast te stellen.

### BAARDMANNETJE (Panurus biarmicus)

Slechts 2 wnm. : 30.10 : 1 ex. te Zeebrugge (SP) en 06.11 : 2 ex. in de Fonteintjes (JVG). Vooral in de zeventiger jaren werd het Baardmannetje bijna jaarlijks gezien in de regio, toen werden zelfs broedgevallen opgetekend in de kleiputten te Heist ! Het lijkt erop dat deze soort terug veel zeldzamer aan het worden is in de regio.

### WIELEWAAL (Oriolus oriolus)

door Frank De Scheemaeker

In het kader van een inventarisatie van een aantal minder algemene soorten zangvogels werd ook deze soort geïnventariseerd. Voor de ganse regio werden 29 zekere en 7 mogelijke broedgevallen vastgesteld, als volgt verspreid over de regio (per gemeente of deelgemeente) : Lissewege : 1 p. (LD), St.-Pieters : 1 mogelijk broedgeval en 1 zp. van 10.05 tot 10.06 (MS), St.-Andries : 2 à 3 broedgevallen en 2 mogelijke (BDC,LDC,TDF,FDS,JN,LVR,JM,MS,JS), Varsenare : 1 broedgeval (FDS), Snellegem - Zedelgem : 5 à 6 p. (LD,BDC,LDC,LVR,FDS,MP, e.a.), Loppem : 3 zomerwnm. en 2 mogelijke broedgevallen (WLT,LVR,LD), Oostkamp : 6 voorjaarswnm. en 1 juniwnm. (PK,LD), Beernem : 1 p. (WIG), Wingene : 2 broedgevallen (JNM,WIG,GDPa), Moerkerke : 2 broedgevallen (TDSU), St.-Kruis : 1 broedgeval (TDSU). Voor meer gedetailleerde informatie omtrent de juiste broedplaatsen per gemeente of deelgemeente zie De Scheemaeker F., 1984 in Roerdomp 24, 2 : 58. Voor de totale regio mag de populatie waarschijnlijk geschat worden op 35 à 45 p..

### GRAUWE KLAUWIER (Lanius collurio)

Op 06.10 verbleef 1 w./juv. aan de put van St.-Pieters (MS), oktoberwnm. van deze soort in de regio zijn zeldzaam. Op 08.06 werd een w. (zonder broedvlek) dood gevonden langs de weg Maldegem - Knokke ter hoogte van Moerkerke (TDSU), een zeer late trekker ?

### BONTE KRAAI (Corvus corone cornix)

De eerste ex. in het najaar werden gezien in de Zwinstreek, op 16 en 18.10 resp. 1 en 2 ex. (Wielewaal 49 : 408). In de regio overwinteren een paar honderd ex.. De meeste vertrekken eind februari - half maart, late vogels kunnen gezien worden tot half mei op doortrek.

### RAAF (Corvus corax)

Eind januari 1 ex. te Meetkerke (Wielewaal 50 : 40).

EUROPESE KANARIE (Serinus serinus)

door Frank De Scheemaeker

Tijdens de inventarisatie van een aantal zeldzamere zangvogelsoorten in de regio werd ook de Europese kanarie geteld. Voor de ganse regio werden 48 zekere en 10 mogelijke broedgevallen vastgesteld. Dit lijkt een volstrekt minimum, aangezien we geen gegevens uit St.-Kruis en Assebroek hebben. Mogelijks komt hij daar echter niet voor. De gegevens per gemeente of deelgemeente zijn : St.-Andries : 7 à 8 p. (FDS,BDC,LDC,TDF, AA,JS) en 3 mogelijke broedgevallen (FDS,MP), Varsenare : 1 p. (JM), St.-Michiels : 2 zekere en 1 mogelijk broedgeval (SK,LDq), Oostkamp : 1 p. (PK), Beernem : jaarlijks 2 à 4 p. (WIG), Steenbrugge : mogelijks 1 p., St.-Kruis : mogelijks 1 p. (LD), Knokke : het belangrijkste gedeelte werd niet geïnventariseerd, zeker 7 p. buiten het Zoute, voor Zoute Noord in '79 en '82 resp. 33 en 28 p. !!

PUTTER (Carduelis carduelis)

door Frank De Scheemaeker

Een inventarisatie van het aantal broedparen van de Putter in de regio leverde slechts 9 zekere en 2 mogelijke broedgevallen op. Hierdoor mag de Putter gerekend worden tot de zeldzame broedvogels van de regio. Uit de volgende gemeenten of deelgemeenten werden broedgevallenesignaleerd : St.-Andries : 1 p. (MS,FDS,BDC,LDC, e.a.), Varsenare : 1 p. (MS,FW,JM), Oostkamp : 1 p. (WIG,PK) en 2 maal een zangpost (PK), Beernem : 1 p. en 1 zp. van 29.05 tot 18.07 (WIG), Brugge : 1 p. en 1 mogelijk broedgeval (MS,FDS), Hoeke : 2 p. (LD), Knokke : geen, vorig jaar 1 p. (PaL).

FRATER (Carduelis flavirostris)

door Thierry De Schuyter

Slechts 7 wnm. die met uitzondering van 2 wnm. alle afkomstig zijn van het Zwin. De aantallen overwinterende Fraters kunnen van jaar tot jaar zeer sterk schommelen, deze soort komt enkel voor in de direkte omgeving van de kust en de aanpalende polders. De eerste ex. werden gezien op 29.09 : 5 ex. in het Zwin (ML), op 22.10 ongeveer 10 ex. (PD) en 50 ex. op 02.11 (MaP), laatste wnm (?) reeds op 21.11 : 15 ex. (TDS). Op 04.12 werd een groepje gezien voor de Fonteintjes (JVG) en op 20.02 in de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge ongeveer 30 ex. (LDq,ID,JM,TDF).

BARMSIJS (Carduelis flammea)

door Thierry De Schuyter

In totaal werden 23 wnm. doorgegeven die verricht werden tussen 15.08 en 04.06. Verschillende wnm. wijzen op overwintering in de regio.

Zwin en omgeving : 11 wnm. komen uit deze streek, sedert jaren een broedgebied. De wnm. zijn als volgt over de periode verspreid : augustus : 1, september 2, april : 5, mei : 3. Op 17.09 en 05.05 telkens 5 ex. (resp. PG,PeL,PaL), andere wnm. hebben betrekking op 1 à 2 ex. en slaan soms op zingende vogels.

Sijsele spoorwegbedding : hier werden 5 wnm. verricht (TDSU) tussen 10.01 en 29.04. Vier wnm. hebben betrekking op pleisterende vogels in de periode van 10.01 tot en met 15.02, op 10.01 : 7 ex., 20.01 : 2 m. en 5 ex., 10.02 : 2 ex., 15.02 : 1 ex. ; deze wnm. hebben betrekking op Grote barmsijzen (C.f. flammea), dit is een andere ondersoort dan de broedvogels van bij ons. Op 29.04 werd een zingend m. Kleine barmsijjs (C.f. cabaret) gezien.

Ryckvelde : hier werden 3 wnm. verricht tussen 01.03 en 05.05. Op 01.03 verbleven hier 15 ex. van de Kleine barmsijjs, op 20.04 : 7 ex., op 05.05 : 4 ex. (alle wnm. TDSU).

Andere wnm. : 27.02 : 1 ex. te St.-Michiels (GO), 04.05 : 3 X ex. op trek NO aan het Duvelsgat (LVR), 04.06 : 1 zingende ex. NO om 06u10 aan de Fonteintjes (FDS,MS,TDF).

#### Broedgevallen Kleine barmsijjs

In de omgeving van het Zwin dit broedseizoen 4 p., 3 in de Zwinbosjes en 1 in het park van het Zwin (PeL,PaL).

#### KRUISBEK (Loxia curvirostra)

door Patrick Keirsebilck

#### Najaarswaarnemingen

Er zijn ongeveer evenveel najaarswnm. als vorig jaar (dwz. 6). In niet-invasiejaren ligt het zwaartepunt van de najaarstrek (meestal) in oktober. Dit was dit najaar niet zo duidelijk.

|              |        |                           |    |       |
|--------------|--------|---------------------------|----|-------|
| 03.09 :      | 9 ex.  | St.-Michiels W. Molenstr. | ZW | (LVR) |
| 04.09 :      | 1 ex.  | " " " "                   | ZW | (LVR) |
| 30.09 : min. | 1 ex.  | Oostkamp Breydels         |    | (PK)  |
| 09.10 : min. | 1 ex.  | Beernem Bulskampveld      |    | (JzV) |
| 18.10 :      | 1 ex.  | Varsenare Grote Themis    |    | (PI)  |
| 12.12 :      | 12 ex. | Oostkamp Kampveld         |    | (PK)  |

#### Voorjaarswaarnemingen

1983 was voor de Kruisbek een invasiejaar : het grootste deel van de wnm. valt in de periode beschreven door het Jaarboek '83-'84, die dan ook de invasie in zijn geheel zal behandelen. Toch willen we hier wel enkele bijzonderheden over de wnm. weergeven : de vroegste wnm. gebeurde op 29.05 te Wenduine ; na de eerste week van juni werden in volgende lokaties groepen van 10 of meer ex. gezien : Tillegem (St.-Michiels), Heideveldje (St.-Andries), Wenduine, Duvelsgat (St.-Andries), Assebroekse Meersen, Zevenkerke (St.-Andries) : 60 ex. !.

Waarnemers : o.a. FDS, JM, BC, JVG, FBe, LVR.

#### GOUDVINK (Pyrrhula pyrrhula)

De Goudvink is in de direkte omgeving van de kust zeldzaam, in de bossen rond Brugge en Beernem - Wingene - Hertsberge komt hij nog regelmatig voor, ook als broedvogel. Slechts 2 wnm. liggen voor : m. op 15.05 te Wijnendale (Doedeljoe : 7, 3 : 20) en 1 ex. op 26.06 te Zevenkerke (Doedeljoe 7, 4 : 19). Deze soort is veel algemener dan blijkt uit deze wnm..



APPELVINK (Coccothraustes coccothraustes)

Op 30.11 werden 9 ex. in het bos ten W van de Diksmuidse Heirweg en ten Z van de E5 waargenomen (LVR).

IJSGORS (Calcarius lapponicus)

door Thierry De Schuyter

De IJsgors overwintert in de regio in drie gebieden langs de kust : het Zwin, de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge en de polders te Uitkerke.

Het Zwin : vanaf 26.09 werden dagelijks ex. gezien in het Zwin (GBu), maximale aantallen waren : 31.10 : 2 ex. (GBu,BDC), 15.11 : 3 ex. (PDM), 26.12 : 11 ex. (JNM). Deze vogels foerageren vooral in de schorre.

Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge : eerste wnm. op 06.10 : 1 ex. (TDS), op 28.11 : w. (MP,LL), 18.12 : m. (SP), 29.12 : 5 ex. (SP). De IJsgorzen worden hier vooral gezien op de opgespoten terreinen en langs dijken, soms samen met Rietgorzen.

Uitkerkse polder : overwintering van enkele tot een 20-tal ex. (JVG).

SNEEUWGORS (Plectrophenax nivalis)

door Thierry De Schuyter

Dit jaar kregen we 33 gedateerde wnm., deze zijn alle afkomstig uit de onmiddellijke omgeving van de kust. Deze soort overwintert voornamelijk in drie gebieden : het Zwin, de Achterhaven te Dudzele/Zeebrugge en de polders te Uitkerke. Het eerste ex. werd gezien op 08.10 : 1 ex. (FB), de laatste (?) reeds op 16.01 : 8 ex. (SK,PF,JN). De waarnemingen zijn als volgt verspreid over deze waarnemingsperiode : oktober 8 wnm., november : 19 wnm., december : 5 wnm., januari : 1 wnm.. Het hoogste aantal wnm. komt uit november, in deze maand worden ook de hoogste aantallen genoteerd, dit is het best te zien aan de aantallen van het Zwin en de Achterhaven.

Het Zwin : 18 wnm., eerste wnm. op 08.10 en laatste wnm. op 28.11. Enkele maxima : 09.10 : 2 ex. (BV), 06.11 : 7 ex. (BV, TDS), 13.11 : 35 ex. (EE), 24.11 : 55 ex. (FB), nog 32 ex. op 28.11. Het aantal pleisteraars loopt geleidelijk op van begin oktober om zijn hoogtepunt te bereiken in de laatste decade van november.

Achterhaven Dudzele/Zeebrugge : eerste wnm. 16.10 en laatste wnm. op 18.12, 10 wnm.. Enkele maxima : 16.10 : 1 ex. (MaP), 24.10 : 8 ex. (MaP), 03.11 : 16 ex. (MS), 13.11 : 10 ex. (ML) 12.12 : 12 ex. (MS, MaS, FBe), 18.12 : nog 11 ex. (SP). Het aantalsverloop in oktober en november is bijna geheel gelijklopend aan dit van het Zwin, ook hier worden de hoogste aantallen genoteerd in november (zij het wel vroeger dan in het Zwin).

Uitkerkse polder : volgens JVG overwinteren een tiental ex.. Eerste wnm. 24.10 : 6 ex. (YF), op 13.11 : 2 ex. (MaP,DC,FDS, JM), 16.01 : min. 8 ex. (SK,PF,JN).

Andere wnm. : 04.12 : 20 ex. Fonteintjes (DC), 18.12 : 13 ZW Blankenberge strand (PeL,PaL, MaP,DC).

Tijdens het najaar en het winterhalfjaar verblijven ex. in het broedgebied in de regio, daarbuiten worden in de Zandstreek ook wel eens ex. opgemerkt ; in de direkte omgeving van de kuststreek wordt de soort jaar na jaar zeldzamer zelfs als doortrekker en wintergast.

In het kader van een inventarisatie van een aantal minder algemene broedvogels werd ook de Geelgors geïnventariseerd. De gegevens die tijdens deze inventarisatie verzameld werden zullen in de toekomst gebruikt kunnen worden om na te gaan hoe deze broedpopulatie zich handhaaft, in verschillende aanpalende gebieden is sprake van een sterke achteruitgang van deze soort als broedvogel.

In het totaal noteerden we 95 zekere en 16 à 18 mogelijke broedgevallen in de regio. Gezien de zuidelijke, voor de Geelgors zeer interessante zone, niet geteld werd, ontbreken hier zeker heel wat gegevens. De totale populatie voor de regio durf ik dan ook op 140 à 160 k. schatten.

Of de soort er de laatste jaren op achteruit gegaan is, is onmogelijk te zeggen en na te gaan. Wel kan dit gezegd worden van de kust en polderpopulatie, niet van deze in de Zandstreek.



Langs de kust broedde de Geelgors dus nog enkel in de duinbosjes te Wenduine. Eind jaren zestig broedden daar geregeld 6 k.. Nu was het vijf jaar geleden dat daar nog een broedgeval werd vastgesteld (mond. med. JVG). Ook langs de uiterste Oostkust broedde de soort regelmatig tot '77. Daarna is het aantal broedparen tot 0 teruggelopen ! Bekende broedgebieden waren o.a. de Boomgaard van Lippens (P. Sys, 1978) en de Fonteintjes te Zeebrugge (mond. med. JVG en PaL).

Ook uit het polderlandschap is de soort als broedvogel nagenoeg verdwenen. We konden er dit jaar geen enkel k. noteren. Vroeger broedde hij zeker te Meetkerke (mond. med. LDq), langs het Boudewijnkanaal o.a. in '74 en '76 (nota's PeL), aan het gehucht " Nieuwdorp " te Lissewege en langs de Pypeweg te Damme (o.a. 3 k. in '74, nota's PeL en PaL).

Uit de Zandstreek is weinig of geen vergelijkingsmateriaal voor handen. De Geelgors vindt er nog steeds uitstekende biotopen en de evolutie van het aantal broedparen aldaar zullen wij met interesse blijven volgen de komende jaren.

ORTOLAAN (Emberiza hortulana)

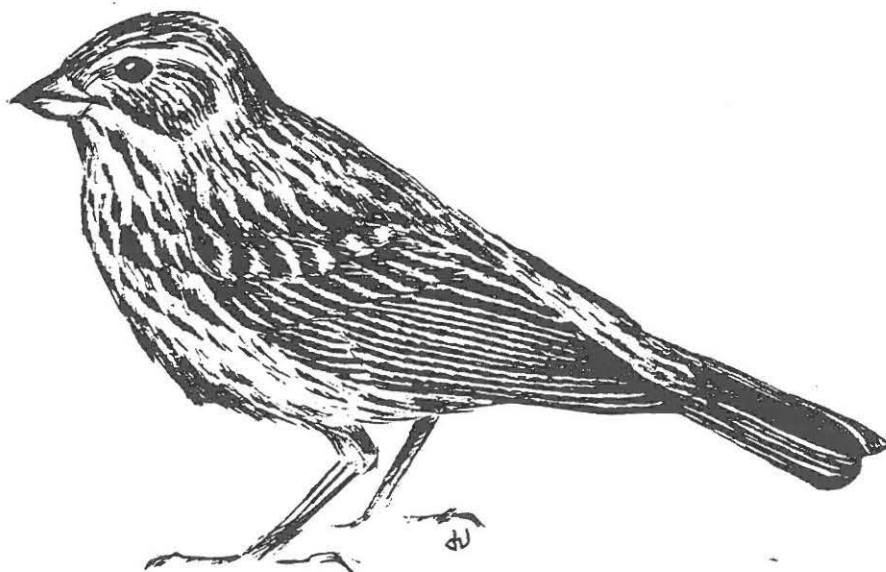
door Thierry De Schuyter

Voor deze periode slechts 2 wnm. : 15.08 : w. te Dudzele/Zeebrugge (SP), 05.05 : m. in de Fonteintjes (JVG, FBe).  
De augustuswnm. is de tweede voor de regio, zie figuur in vorig Jaarboek bij deze soort.

GRAUWE GORS (Miliaria calandra)

door Thierry De Schuyter

Jaarlijks overwinteren in het Zwin en omgeving enkele tientallen ex., deze komen 's avonds in de schorre van het Zwin slapen en foerageren tijdens de dag vooral in de aanpalende polders. Winterwnm. buiten dit gebied zijn eerder zeldzaam.  
Als broedvogel komt de Grauwe gors vooral voor in de polders en de kuststreek, de populatie bedraagt verschillende tientallen paren.



door Anny Anselin

Inleiding

Voor de problemen in verband met het verzamelen van gegevens van deze groepen verwijs ik opnieuw naar vorige verslagen (Anselin, 1981). In tegenstelling tot de vorige jaren zijn de gegevens eerder aan de lage kant. Enkele soorten kwamen zelfs niet aan bod : Snor (*Locustella luscinioides*) en Porseleinhoen (*Porzana porzana*). Van de Sprinkhaanrietzanger (*Locustella naevia*) daarentegen, liepen wel opvallend meer wnm. binnen. Of dit te wijten is aan het algemener voorkomen of een gerichter zoeken naar deze soort, is natuurlijk moeilijk te achterhalen. Het blijft moeilijk om aan de hand van deze onvolledige gegevens van zowel rietvogels als ralachtigen, iets te besluiten over hun voor- of achteruitgang in onze regio.

Waarnemingen

In volgend verslag zijn wnm. verwerkt van Waterral, Klein waterhoen, Blauwborst, Cetti's zanger, Waaijerstaatrietzanger, Sprinkhaanrietzanger, Grote karekiet en Baardmannetje.

WATERRAL (*Rallus aquaticus*)

Opnieuw liepen redelijk wat gegevens binnen van deze soort, wel bijna uitsluitend van de polders. Opvallend is het zeer geringe aantal voorjaarswnm.. Zekere broedgevallen zijn alleen bekend van Hoeke.

Broedgevallen

2 broedparen te Hoeke (TDSU,LD). Mogelijke broedgevallen in de Zwinbosjes - roep gehoord op 14.04 (BDC) - te Knokke.

Najaar- en winterwaarnemingen

- Stadswallen Damme : regelmatig wnm., tot max. zelfs 10 ex. !
  - 28.08 : 1 ex. (KD)
  - 29.09 : 3 ex. (KD)
  - 12.02 : 10 ex. (RPi) en 1 ex. (PK,BC,KD,RPi)
  - 13.03 : 1 ex. (AA)
- Fonteintjes : waarschijnlijk gedurende de hele winter aanwezig (JVG, MaP).
  - 02.09 : 1 ex. (MaP) meerdere dagen gehoord
  - 22.09 : 1 ex. (MaP)
  - 01.10 : 2 ex. (PeL)
  - 17.10 : 1 ex. (FBe)
- Omgeving Blankenberge
  - 01.10 : 2 ex. Eendekooi Wenduine (MaP)
  - 01.10 : 1 ex. Polder Blankenberge (FBe)
  - 23.12 : 1 ex. Uitkerke (sloot) (JVG)
- Zwinbosjes : slechts 2 winterwnm. werden doorgegeven.
  - 26.12 : 1 ex. (JNM)
  - 04.01 : 2 ex. (TDS)
- Kleiputten Heist : 03.10 : 1 ex. (TDS)
- Ramskapelle : 30.09 : 1 ex. (FBe)
- Steenbakkerij Hoeke : 01.10 : 1 ex. (LDq, ID)
- Brugge/St.-Pieters, Oostendse Steenweg : 20.02 : 1 ex. (FDS)

KLEIN WATERHOEN (*Porzana parva*)

In het Zwin te Knokke 1 ex. op 05.10 (GBu).

CETTI'S ZANGER (*Cettia cettia*)

Eén wnm. van 1 ex. op 14.09 in de Nederlandse Zwinduinen (TK).

WAAIERSTAARTRIETZANGER (*Cisticola juncidis*)

Kanaal Oostende-Brugge, ter hoogte van de Moerstraat (St.-Andries) :  
1 zangpost op 22.04 (FDS).  
Marinebasis Zeebrugge : 03.06 en 16.07 : 1 ex. (FB).  
Knokke : 16.07 (G. Oreel).

SPRINKHAANRIETZANGER (*Locustella naevia*)

Kustgebied : 1 mogelijk broedgeval in de Fonteintjes.

- Fonteintjes :

13.04 : 1 ex. (MaP,SK)

01.05 : 1 ex. (JNM,FBe)

04.06 : 1 ex. (MS,TDF,FDS,MS,MaS)

- Zwinbosjes : op 20 en 28.04 telkens 1 zangpost (PeL,KR).

- Bosje Wenduine : 1 zangpost op 26.04 (MaP).

- Steenbakkerij Hoeke : 28 en 29.04 : 1 zangpost (TDSU).

- Damme-Siphon : 1 zangpost op 01.08 (JS,MS).

- Achterhaven Dudzele/Zeebrugge : 02.08 : 1 ex. (JD).

Binnenland : een mogelijk broedgeval aan het Duvelsgat (Villa)  
te St.-Andries.

- Snellegem : mei : 3 zangposten (MP).

- Vloetembos (rand) : 24.04 : 1 zangpost (MP).

- Villa Diksmuidse Heirweg : verschillende wnm. tussen 29.04  
en 23.06 (MS,MaS,TDF,FDS,JNM,JS,LVR,ET,PeH).

GROTE KAREKIET (*Acrocephalus arundinaceus*)

Enkel wnm. van doortrekkende ex. :

- Station Brugge : 07 en 10.05 : 1 zangpost (SK,JD).

- Kasteel St.-Michiels : 08.05 : 1 zangpost (SK,KT).

- Fonteintjes : 14 en 16.05 : 1 zangpost (JVG).

BAARDMANNETJE (*Panurus biarmicus*)

Winterwaarnemingen

- Heist : 20.10 : 1 ex. (SP).

- Fonteintjes : 02 en 06.11 : 2 ex. (MaP,JVG).

Voorjaarswaarneming

- Fonteintjes : 17.03 : 1 m. en 1 w. (SK).

BLAUWBORST (*Luscinia svecica cyanecula*)

Naast een aantal wnm. van zingende m. komen we dit jaar aan  
5 broedgevallen en 1 mogelijk broedgeval.

- Putje Ettelgem : hier hebben we hoogstwaarschijnlijk te maken  
met een broedgeval, er werden echter geen jongen gezien ter  
bevestiging. Een tiental wnm. van zingende m. tussen april en  
juni. In het begin zelfs 2 zangposten. 09.04-08.06 : 1 zp. (JM,FDS,..)

- Lapscheuregat : 1 zeker broedgeval : wnm. van zingende mannetjes  
vanaf 05.04 tot half juli en eind juni vogels met voedsel (TDSU).

- St.-Donaas : 2 zekere broedgevallen : wnm. van zingende mannetjes  
vanaf 14.04 tot 06.06, nadien vogels met voedsel en jongen gezien  
(TDSU).

- Steenbakkerij Hoeke : 1 zeker broedgeval. Wnm. van zingende m. tot  
eind mei (TDSU,LD). Op 07.08.82 werd hier een nog zeer jonge vogel  
geringd (TDS).

- Lievegeleed : 1 zeker broedgeval : wnm. van zingende m. tussen  
05.04 en 08.06 (TDS,LD).

- Hoekevaart : Eénmaal een zingend m. op 14.04 (TDSU).

Bibliografie

Anselin A., 1981. Het voorkomen van enkele rietvogels in Noord-  
West-Vlaanderen. Veldornithologisch Jaarboek van N.W.-Vlaanderen  
1981-1982 : p. 148-152.

door Patrick Keirsebilck

Dit fenologieverslag volgt ongeveer de stijl van de " nationale " fenologieartikels zaliger, vooral met de bedoeling meer wnm. op te kunnen nemen dan in vorige verslagen gebruikt werden. Allereerst betekent dit dat de vogelsoorten ongeveer in volgorde van aankomst staan. Tussen haakjes volgt hierna het aantal ontvangen wnm. van de soort, met daarnaast eventueel de gemiddelde aankomstdatum van de soort volgens Van Gompel (1981). Traditioneel volgen hierna eventuele winterwnm., vroege wnm. en de eigenlijke 1<sup>e</sup> (soms gevolgd door de 2<sup>e</sup> wnm) wnm. van iedere soort. Indien mogelijk komt hierbij een opmerking over eventuele aankomstpieken (voor een " echte " gemiddelde aankomstdatum lijkt mij het aantal wnm. te klein). Deze hebben uiteraard niets te maken met zgn. " doortrekpieken ", maar kunnen daar uitzonderlijk wel mee tesamen vallen. Waar niets vermeld staat zijn er te weinig wnm. of zijn de data te verspreid.

GRUTTO (Limosa limosa) (8) 14.03

|         |       |                              |            |
|---------|-------|------------------------------|------------|
| 20.02 : | 1 ex. | Achtehaven Dudzele/Zeebrugge | (SK)       |
| 27.02 : | 4 ex. | polders Blankenberge         | (MaP, JVG) |

Overige wnm. alle in maart.

ZOMERTALING (Anas querquedula) (5) 23.03

|         |      |          |      |
|---------|------|----------|------|
| 13.03 : | 3 m. | Oostkamp | (PK) |
|---------|------|----------|------|

Werd weinig waargenomen dit voorjaar.

ROODBORSTTAPUIT (Saxicola torquata) (6) 23.03

- winterwaarnemingen

|         |      |             |       |
|---------|------|-------------|-------|
| 23.01 : | 1 w. | St.-Andries | (MS)  |
| 19.03 : | 1 w. | St.-Andries | (FDS) |

Overige wnm. vielen alle begin april, wat vrij laat is.

TJIFTJAF (Phylloscopus collybita) 24.03

Meerdere waarnemers melden meerdere winterwnm. (zonder details) die zodanig aansluiten met de lentewnm., dat het aankomstbeeld onduidelijk wordt. Wel werden vanaf 14.03 zowat overal Tjiftjafs gehoord.

BOOMLEEUWERIK (Lullula arborea) (4) 30.03

- winterwaarnemingen : zie artikel Boomleeuwerik.

- voorjaarswaarnemingen

|         |       |                         |        |
|---------|-------|-------------------------|--------|
| 01.03 : | 1 zp. | Ryckeverde              | (TDS)  |
| 02.03 : | 1 NO  | Sijsele spoorwegbedding | (TDSU) |



Typisch voor de Boomleeuwerik is dat de gemiddelde aankomst-  
datum van jaar tot jaar tot een maand kan verschillen.

ZWARTE ROODSTAART (Phoenicurus ochruros) (7) 03.04

- enkele zeer vroege wnm. :

04.02 : 1 m. Marinebasis Zeebrugge (FBe)  
15.02 : 1 m. St.-Pieters (MS)

- voorjaarswaarnemingen

13.03 : 1 m. Varsenare (JM)

BLAUWBORST (Luscinia svecica) (3) 04.04

05.04 : 2 m. Hoeke (TDSU)  
09.04 : 2 m. 1 w. Ettelgem (JM)

BOERENZWALUW (Hirundo rustica) (12) 05.04

18.03 : 2 ex. Heist (HB)  
24.03 : 1 ex. Zeebrugge (SB)

De Boerenzwaluw is een soort die, zoals men dat noemt, "snel" aankomt. Alle andere wnm. zitten dan ook in een vrij kleine periode, nl. van 10 tot 16.04.

FITIS (Phylloscopus trochilus) (9) 06.04

01.04 : 1 zp. Steenbrugge (SK)

De daaropvolgende wnm. zitten alle tussen 03 en 09.04.

STRANDPLEVIER (Charadrius alexandrinus) (3) 09.04

03.04 : 4 ex. Achterhaven Dudzele/Zeebrugge (MaP)

Te weinig wnm. ontvangen.

LEPELAAR (Platalea leucorodia) (3) 10.04

14.04 : 1 juv. Achterhaven Dudzele/Zeebrugge (MS, MaS, GDP)

GELE KWIKSTAART (Motacilla flava) (8) 10.04

7 eerste wnm. tussen 07 en 10.04, zo bijv. :  
14.04 : 2 ex. Knokke (HB)

KLEINE PLEVIER (Charadrius dubius) (7) 13.04

27.03 : 2 ex. Beernem (WIG)

Overige wnm. vooral in de 1<sup>e</sup> decade van april.

RODE WOUW (Milvus milvus) (6)

22.02 : 1 ex. Sint-Andries (MaS)

ENGELSE GELE KWIKSTAART (Motacilla flava flavissima) (7)

12.04 : 2 m. Roksem (JM)

Alle wnm. dus later dan de aankomstdata van de Gele kwikstaart.

BOOMPIEPER (Anthus trivialis) (12) 14.04

- vroege waarneming

19.03 : 1 zp. Tillegem St.-Michiels (FDR)

- voorjaarswaarnemingen

09.04 : 1 zp. St.-Andries (FDS)

TAPUIT (Oenanthe oenanthe) (6) 15.04

4 eerste wnm. alle op 13.04 ! Als vb. :

13.04 : 1 m. Uitkerke (JM)

EUROPESE KANARIE (Serinus serinus) (4) 16.04

Opvallend weinig wnm., maar wel met een vroege erbij :

17.03 : 1 zp. St.-Michiels (LVR)

05.04 : 1 ex. Sijsele (HB)

BRUINE KIEKENDIEF (Circus aeruginosus) (8)

26.03 : 1 m. Damme (HB)

ZWARTKOP (Sylvia atricapilla) (11) 16.04

- winterwaarneming

12.02 : 1 m. St.-Andries (JS)

- voorjaarswaarnemingen

22.03 : 1 ex. Sijsele (HB)

07.04 : 1 zp. Tillegem (LVR)

1 zp. St.-Andries

GEKRAAGDE ROODSTAART (Phoenicurus phoenicurus) (9) 16.04

09.04 : 1 m. St.-Andries (LVR)

DEVERZWALUW (*Riparia riparia*) (9) 16.04

26.03 : 3 ex. De Vrede Knokke (HB)  
05.04 : 1 ex. Hoeke (TDF,PF)

Overige wnm. alle in april.

RIETZANGER (*Acrocephalus schoenobaenus*) (10) 18.04

Zeer gesloten aankomst tussen 13 en 16.04 en bijna tegelijkertijd waargenomen in de Vrede, Fonteintjes, het Duvelsgat (St.-Andries), Hoeke en Damme.

HOP (*Upapa epops*) (2) 19.04

25.04 : 1 ex. Wenduine (FBe)  
30.04 : 1 ex. Fonteintjes (JVG, MaP)

BEFLIJSTER (*Turdus torquatus*) (5) 19.04

De eerste 3 wnm. vielen op 16.04, bv. :  
16.04 : 1 m. 1 w. St.-Andries (MS)

ZWARTE WOUW (*Milvus migrans*) (6)

11.04 : 1 ex. St.-Andries (FDS)

REGENWULP (*Numenius phaeopus*) (8) 20.04

08.04 : 1 ex. Meetkerke (JM)

KOEKOEK (*Cuculus canorus*) (12) 20.04

13.04 : 1 ex. St.-Andries (JM)

Bijna alle aankomstdata vielen tussen 22 en 24.04.

GRAUWE KIEKENDIEF (*Circus pygargus*) (4) 20.04

17.05 : 1 w. St.-Andries (LVR)

Bijna jaarlijks valt de eerste voorjaarswnm. van de Grauwe kiek in de regio erg laat.

PURPERREIGER (*Ardea purpurea*) (2) 22.04

16.04 : 1 ex. NO De Vrede Knokke (JM)

HUISZWALUW (*Delichon urbica*) (9) 22.04

09.04 : 1 ex. Heist (HB)

Alle overige tussen 16 en 23.04.

OOIEVAAR (Ciconia ciconia) (2)

24.04 : 5 ex. polders Blankenberge NO (MaP)

VISDIEF (Sterna hirundo) (7) 23.04

16.04 : 3 ex. Achterhaven Dudzele/Zeebrugge (TDF)

6 andere eerste wnm. tussen 21 en 26.04.

GROENPOOTRUITER (Tringa nebularia) (4) 24.04

17.04 : 2 ex. Beernem (WIG)

PAAPJE (Saxicola rubetra) (2) 25.04

10.04 : 1 w. Meetkerke (FW)  
25.04 : 1 ex. Jabbeke (FDS)

Te weinig wnm. ?

SNOR (Locustella luscinioides) (1) 25.04

01.05 : 1 zp. Oostburg (Ned.) (FDS, TDF)

DEVERLOPER (Actitis hypoleucos) (6) 26.04

- overwintering van 1 ex. te Beernem (WIG)

- voorjaarswaarnemingen

29.03 : 1 ex. polder Blankenberge (FBe)

VISAREND (Pandion haliaetus) (1)

23.04 : 1 ex. polder Blankenberge NO (MaP)

NACHTEGAAL (Luscinia megarhynchos) (12) 27.04

17.04 : 1 ex. Zwinbosjes (BDC, GO, JzV, AV)

Komst erg " kompakt " aan, de 11 eerste wnm. tussen 17 en 24.04.

GRASMUS (Sylvia communis) (11) 27.04

De eerste 3 wnm. op 23.04, bv. :

23.04 : 1 zp. Meetkerke (TDF)

Vrij snelle aankomst : de 10 eerste wnm. tussen 23.04 en 01.05.

BOOMVALK (Falco subbuteo) (6) 28.04

- Enkele vrij vroege wnm. :

29.03 : 1 ex. St.-Andries (LVR)  
02.04 : 1 ex. Dudzele (HB)

- voorjaarswaarnemingen

De overige wnm. alle rond 23.04.

DRAAIHALS (Jynx torquilla) (2) 28.04

26.04 : 1 ex. Ryckvelde (TDSU)

BRAAMSLUIPER (Sylvia curruca) (9) 28.04

- Een vroege wnm. :

27.03 : 1 ex. Varsenare (JM)

- voorjaarswaarnemingen

Het bekende verschijnsel in de regio dat gedurende een korte tijd op veel plaatsen doortrekkende Braamsluipers te horen zijn, uit zich ook in de verdeling van de aankomstdata : 8 eerste wnm. tussen 21 en 27.04. Hier vallen de aankomstpiek en de doortrekpiek wellicht samen.

GROTE STERN (Sterna sandvicensis) (1)

21.04 : 3 ex. Zeebrugge (SB)

WESPENDIEF (Pernis apivorus) (2)

13.04 : 1 ex. Meetkerke 0 (MaS)

Buiten deze vroege wnm. was het blijkbaar erg matig met de Wespendif dit voorjaar.

GIERZWALUW (Apus apus) (12) 29.04

21.04 : 1 ex. St.-Michiels (RV)

De 10 eerste wnm. liggen tussen 21 en 25.04 !

BOSRUITER (Tringa glareola) (1) 01.05

15.04 : 1 ex. Oudenburg Zwaenehoek (JM)

TUINFLUITER (Sylvia borin) (11) 01.05

24.04 : 1 zp. Wenduine (FBe)  
: 1 zp. St.-Andries (LVR)  
: 4 zp. Tillegem

De 8 eerste wnm. tussen 24.04 en 01.05.

BONTE Vliegenvanger (Ficedula hypoleuca) (4) 02.05

15.04 : 1 ex. Sijsele (HB)

Overige eerste wnm. alle in mei.

Tortelduif (Streptopelia turtur) (9) 02.05

18.04 : 1 ex. Zwin overtrekkend (TDS)

De rest zit voornamelijk tussen 23 en 30.04.

Kleine karekiet (Acrocephalus scirpaceus) (4) 02.05

14.04 : 1 ex. Oudenburg Zwaenehoek (JM)

Te weinig wnm. ontvangen ?

Zwarte stern (Chlidonias niger) (2) 02.05

24.04 : 2 ex. Zwin (JNM,SK)

Opvallend weinig waargenomen.

Fluiter (Phylloscopus sibilatrix) (8) 03.05

23.04 : 1 zp. Brugge (JzV)

24.04 : 1 zp. Assebroek (RV)

Grote karekiet (Acrocephalus arundinaceus) (3) 07.05

07.05 : 1 ex. St.-Michiels (SK)

Wielewaal (Oriolus oriolus) (8) 09.05

30.04 : 1 ex. St.-Kruis (BC)

1 ex. Beernem (WIG)

4 eerste wnm. tussen 06 en 08.05.

Ortolaan (Emberiza hortulana) (1)

05.05 : 1 m. Fonteintjes (JVG)



NOORDSE GELE KWIKSTAART (Motacilla flava thunbergi) (2)

30.04 : 12 m. Zwinweiden (PeL)

Blijkbaar is het ieder jaar zo dat de Noordse gele zowat een maand later aankomt dan de Engelse gele en de Gewone gele kwikstaart.

GRAUWE Vliegenvanger (Muscicapa striata) (12) 11.05

05.05 : 1 ex. St.-Andries (LVR)

De 6 eerste wnm. tussen 05 en 08.05.

SPOTVOGEL (Hippolais icterina) (8) 12.05

04.05 : 1 ex. St.-Michiels (LVR)

05.05 : 1 ex. Assebroek (BC)

BOSRIETZANGER (Acrocephalus palustris) (4) 14.05

30.04 : 1 ex. St.-Michiels (SK)

Te weinig wnm. ontvangen ?

WOUDAAPJE (Ixobrychus minutus) (1) 16.05

08.05 : 1 ex. Fonteintjes (JVG)

KWARTEL (Coturnix coturnix) (4) 18.05

21.04 : 1 ex. Oostkamp (PK)

Nog enkele opmerkingen :

- Ondanks het feit dat maar 12 personen hun fenologiewnm. doorspeelden, valt er wel één en ander uit af te leiden. Dit zou er nog kunnen op verbeteren indien meer actieve vogelaars de traditie van het " fenologeren " terug opnamen.
- Door JNM-Brugge worden handige formulieren verspreid waarop alle (alleen Oeverloper en Zwarte stern ontbreken) soorten vermeld staan die betrokken worden in het onderzoek : gebruik ze !
- Van Kleine zilverreiger, Dwerstern en Duinpieper werden geen fenologiewnm. ontvangen. Bontbekplevier moet volgens mij niet onderzocht worden.
- Ingezonden wnm. van Zwartkopmeeuw, Slechtvalk, Waaijerstaart-rietzanger, Witgatje en winterwnm. van Rouwkwikstaart en Kleine strandloper werden om diverse redenen niet opgenomen, ze zijn echter zonder twijfel in andere artikels terug te vinden.

Bibliografie

Van Gompel, J., 1981. Verslag van 10 jaar voorjaarsfenologisch onderzoek. Stentor 16, 4 : 39 - 65.

